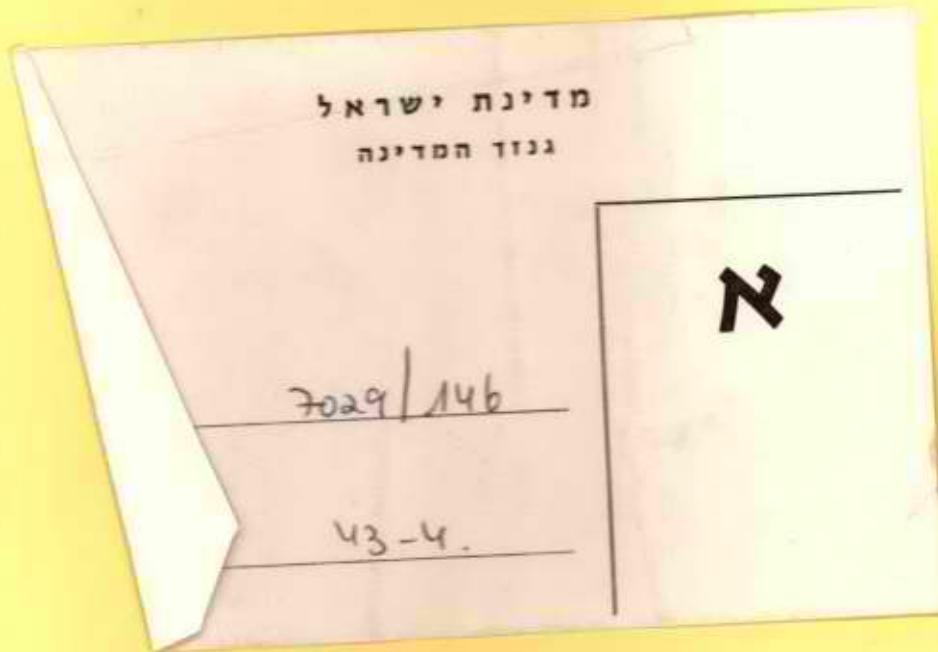

למור

ה' ציון על השלמות במלאת המאה הישראלית

12/1973 — 1/1972

5

5/

ISRAEL AND THE 'PALESTINE ISSUE'

K. Vishniac
WE Israelis make no pretensions of determining whether there is or is not a "Palestinian entity." This decision is the privilege of the Arabs themselves. As a result of the war imposed upon us in 1948 some of the Arabs of Palestine left and wandered to other places. None the less I reject the contention that "two and a half million Arabs are wandering about the world without a homeland."

There is complete distortion in any comparison between the situation of the Jews in the Diaspora who are without a homeland and between the Palestinians. The Palestinian Arabs live among their brethren, with whom they share a common religion, culture and language. The Arabs themselves declare that they are a single Arab nation — albeit a nation which stretches over eighteen independent states.

The difference and distinction between an Arab from Judea or Samaria living today in Amman and an Arab who has for generations lived on the East Bank of the Jordan is much less than the difference and distinction among Jews from various lands — yet we absorb these Jews and blend with them into one nation. Whoever speaks in terms of balance and analogy between the Jewish problem on the one hand and the Palestinian problem on the other, is ignoring the fact that this parcel of land in which we have established the State of Israel is the only one in which the Jewish people can be sovereign and in which every Jew can live with his fellow-Jews in independence.

Not an Israeli
No Israeli who hears such a comparison and is persuaded by it is only a step away from accepting the concept of "the plundered land" and everything implied by it.

The Palestinian refugee problem has not yet been solved only because the Arab states have kept it unsolved for use against us. A shocking example of this was the situation prevailing in the refugee camps in 1967 when we entered the Gaza Strip.

The Egyptian government, for instance, did not extend Egyptian citizenship to the inhabitants of the Gaza Strip, nor did it allow them to work or to move anywhere else.

In contrast with the strange behaviour of some of the Arab states, the government of Jordan extended Jordanian citizenship to the Arabs of Palestinian origin within its territory. Citizenship was bestowed upon the residents of Judea and Samaria as well as upon their brethren on the East Bank. All these — those on the East Bank and those in Judea and Samaria — are thus Jordanian citizens.

Opportunities in Jordan

The Palestinian Arabs have in Jordan every opportunity for self-expression. They depend on Jordan — just as Jordan cannot exist without them. There are in Jordan wide spaces that can be developed for the rehabilitation of the Palestinians.

Some 600,000 or more citizens of Palestinian origin are now living on the East Bank of the Jordan. For many years now, never less than half of the members of the Jordanian Parliament have been of Palestinian origin, as are the majority of the members of the present Jordanian Cabinet.

Between the Mediterranean Sea and the Eastern Desert, there is room for two states only: a Jewish state, and an Arab state — Israel and Jordan. We oppose the establishment of an additional Arab state in the region between Israel and Jordan.

As I have mentioned, there are at least 600,000 citizens of Palestinian origin living on the Eastern Bank of the Jordan River. This population is bound to the Arabs of Judea and Samaria by family ties and by a common origin. For this reason, I am glad that the policy of the open bridges is continuing, a policy that makes it possible to maintain this link between the Arabs of the administered territories and their brothers in Jordan and the Arabs in the neighbouring countries.

During the past two years, about half a million people have crossed those bridges. This figure includes some 210,000 inhabitants of the administered areas who crossed into Jordan for visits to that and other Arab countries, and about 290,000 inhabitants of Arab countries who visited the administered areas and Israel, including 260,000 who came in the framework of the summer visits. The number of Arabs crossing the bridges in both direction is increasing steadily.

We have enacted the policy of the open bridges out of consideration for the needs of the Arabs in Judea and Samaria and their brethren living on the East Bank of the Jordan. One can imagine the suffering and distress caused this population if the bridges were barred, and with them, the opportunity to maintain family contacts and the large-scale exchange of goods between Judea and Samaria, and the East Bank of the Jordan.

Commenting in the Knesset on King Hussein's speech of March 15, 1972, I said: "We have never interfered in the internal structure or nature of the regime of any country. Should the King of Jordan decide to change the name of his kingdom to 'Falastin' or any other name, and to in-

Between the Mediterranean and the Eastern Desert there is room for two states only — Israel and Jordan, said Premier Golda Meir in her address to the Labour Party Secretariat last week. Here is the prepared text of that part of her speech devoted to the Palestinian issue.

Introduce changes in the internal structure of his realm in order to give, within his kingdom, an opportunity for self-expression to those Arabs who call themselves Palestinians, and if, in the course of negotiations between us, we should have agreed on all relevant aspects including the territorial one — then we should not concern ourselves with taking a stand in internal affairs which are within the sovereign competence of the Arab nation that borders on Israel in the East."

We shall not negotiate with the organizations of murderers and their leaders, who endeavour to destroy the State of Israel and to establish instead a Palestinian state on the "stolen land." All the more so, since the murder and terror organizations' claims of representing the Arabs of Judea and Samaria, and Arabs of Palestinian origin in other countries, lack all foundation.

The peace treaties shall include a reiteration of our readiness, which has remained valid throughout the years, to pay restitution for abandoned Arab property, and our willingness to offer all technical aid for the rehabilitation of refugees in Arab countries. The rehabilitation of those refugees who live within the borders of Israel shall be our responsibility. The problem of the Arabs who strive for a Palestinian identity can and must find its solution in the Kingdom of Jordan. At the conclusion of the peace treaties, we shall insist that the advent of peace be accompanied by an end to the Arab-Israeli conflict and that it be agreed that the Arabs shall have no further claims on Israel.

ISRAEL AND THE 'PALESTINE ISSUE'

1 WE Israelis make no pretensions of determining whether there is or is not a "Palestinian entity." This decision is the privilege of the Arabs themselves. As a result of the war imposed upon us in 1948 some of the Arabs of Palestine left and wandered to other places. None the less I reject the contention that "two and a half million Arabs are wandering about the world without a homeland."

There is complete distortion in any comparison between the situation of the Jews in the Diaspora who are without a homeland and between the Palestinians. The Palestinian Arabs live among their brethren, with whom they share a common religion, culture and language. The Arabs themselves declare that they are a single Arab nation — albeit a nation which stretches over eighteen independent states.

The difference and distinction between an Arab from Judea or Samaria living today in Amman and an Arab who has for generations lived on the East Bank of the Jordan is much less than the difference and distinction among Jews from various lands — yet we absorb these Jews and blend with them into one nation. Whoever speaks in terms of balance and analogy between the Jewish problem on the one hand and the Palestinian problem on the other, is ignoring the fact that this parcel of land in which we have established the State of Israel is the only one in which the Jewish people can be sovereign and in which every Jew can live with his fellow-Jews in independence.

1 Not an Israeli who hears such a comparison and is persuaded by it is only a step away from accepting the concept of "the plundered land" and everything implied by it.

The Palestinian refugee problem has not yet been solved only because the Arab states have kept it unsolved for use against us. A shocking example of this was the situation prevailing in the refugee camps in 1967 when we entered the Gaza Strip.

The Egyptian government, for instance, did not extend Egyptian citizenship to the inhabitants of the Gaza Strip, nor did it allow them to work or to move anywhere else.

In contrast with the strange behaviour of some of the Arab states, the government of Jordan extended Jordanian citizenship to the Arabs of Palestinian origin within its territory. Citizenship was bestowed upon the residents of Judea and Samaria as well as upon their brethren on the East Bank. All these — those on the East Bank and those in Judea and Samaria — are thus Jordanian citizens.

Opportunities in Jordan

The Palestinian Arabs have in Jordan every opportunity for self-expression. They depend on Jordan — just as Jordan cannot exist without them. There are in Jordan wide spaces that can be developed for the rehabilitation of the Palestinians.

Some 600,000 or more citizens of Palestinian origin are now living on the East Bank of the Jordan. For many years now, never less than half of the members of the Jordanian Parliament have been of Palestinian origin, as are the majority of the members of the present Jordanian Cabinet.

Between the Mediterranean Sea and the Eastern Desert, there is room for two states only: a Jewish state, and an Arab state — Israel and Jordan. We oppose the establishment of an additional Arab state in the region between Israel and Jordan.

As I have mentioned, there are at least 600,000 citizens of Palestinian origin living on the Eastern Bank of the Jordan River. This population is bound to the Arabs of Judea and Samaria by family ties and by a common origin. For this reason, I am glad that the policy of the open bridges is continuing, a policy that makes it possible to maintain this link between the Arabs of the administered territories and their brothers in Jordan and the Arabs in the neighbouring countries.

During the past two years, about half a million people have crossed those bridges. This figure includes some 210,000 inhabitants of the administered areas who crossed into Jordan for visits to that and other Arab countries, and about 290,000 inhabitants of Arab countries who visited the administered areas and Israel, including 260,000 who came in the framework of the summer visits. The number of Arabs crossing the bridges in both directions is increasing steadily.

We have enacted the policy of the open bridges out of consideration for the needs of the Arabs in Judea and Samaria and their brethren living on the East Bank of the Jordan. One can imagine the suffering and distress caused this population if the bridges were barred, and with them, the opportunity to maintain family contacts and the large-scale exchange of goods between Judea and Samaria, and the East Bank of the Jordan.

Commenting in the Knesset on King Hussein's speech of March 15, 1972, I said: "We have never interfered in the internal structure or nature of the regime of any country. Should the King of Jordan decide to change the name of his kingdom to 'Falastin' or any other name, and to in-

Between the Mediterranean and the Eastern Desert there is room for two states only — Israel and Jordan, said Premier Golda Meir in her address to the Labour Party Secretariat last week. Here is the prepared text of that part of her speech devoted to the Palestinian issue.

Introduce changes in the internal structure of his realm in order to give, within his kingdom, an opportunity for self-expression to those Arabs who call themselves Palestinians, and if, in the course of negotiations between us, we should have agreed on all relevant aspects including the territorial one — then we should not concern ourselves with taking a stand in internal affairs which are within the sovereign competence of the Arab nation that borders on Israel in the East."

We shall not negotiate with the organizations of murderers and their leaders, who endeavour to destroy the State of Israel and to establish instead a Palestinian state on the "stolen land." All the more so, since the murder and terror organizations' claims of representing the Arabs of Judea and Samaria, and Arabs of Palestinian origin in other countries, lack all foundation.

The peace treaties shall include a reiteration of our readiness, which has remained valid throughout the years, to pay restitution for abandoned Arab property, and our willingness to offer all technical aid for the rehabilitation of refugees in Arab countries. The rehabilitation of those refugees who live within the borders of Israel shall be our responsibility. The problem of the Arabs who strive for a Palestinian identity can and must find its solution in the Kingdom of Jordan. At the conclusion of the peace treaties, we shall insist that the advent of peace be accompanied by an end to the Arab-Israeli conflict and that it be agreed that the Arabs shall have no further claims on Israel.

ISRAEL AND THE 'PALESTINE ISSUE'

WE Israelis make no pretensions of determining whether there is or is not a "Palestinian entity." This decision is the privilege of the Arabs themselves. As a result of the war imposed upon us in 1948 some of the Arabs of Palestine left and wandered to other places. None the less I reject the contention that "two and a half million Arabs are wandering about the world without a homeland."

There is complete distortion in any comparison between the situation of the Jews in the Diaspora who are without a homeland and between the Palestinians. The Palestinian Arabs live among their brethren, with whom they share a common religion, culture and language. The Arabs themselves declare that they are a single Arab nation — albeit a nation which stretches over eighteen independent states.

The difference and distinction between an Arab from Judea or Samaria living today in Amman and an Arab who has for generations lived on the East Bank of the Jordan is much less than the difference and distinction among Jews from various lands — yet we absorb these Jews and blend with them into one nation. Whoever speaks in terms of balance and analogy between the Jewish problem on the one hand and the Palestinian problem on the other, is ignoring the fact that this parcel of land in which we have established the State of Israel is the only one in which the Jewish people can be sovereign and in which every Jew can live with his fellow-Jews in independence.

Not an Israeli who hears such a comparison and is persuaded by it is only a step away from accepting the concept of "the plundered land" and everything implied by it.

The Palestinian refugee problem has not yet been solved only because the Arab states have kept it unsolved for use against us. A shocking example of this was the situation prevailing in the refugee camps in 1967 when we entered the Gaza Strip.

The Egyptian government, for instance, did not extend Egyptian citizenship to the inhabitants of the Gaza Strip, nor did it allow them to work or to move anywhere else.

In contrast with the strange behaviour of some of the Arab states, the government of Jordan extended Jordanian citizenship to the Arabs of Palestinian origin within its territory. Citizenship was bestowed upon the residents of Judea and Samaria as well as upon their brethren on the East Bank. All these — those on the East Bank and those in Judea and Samaria — are thus Jordanian citizens.

Opportunities in Jordan

The Palestinian Arabs have in Jordan every opportunity for self-expression. They depend on Jordan — just as Jordan cannot exist without them. There are in Jordan wide spaces that can be developed for the rehabilitation of the Palestinians.

Some 600,000 or more citizens of Palestinian origin are now living on the East Bank of the Jordan. For many years now, never less than half of the members of the Jordanian Parliament have been of Palestinian origin, as are the majority of the members of the present Jordanian Cabinet.

Between the Mediterranean Sea and the Eastern Desert, there is room for two states only: a Jewish state, and an Arab state — Israel and Jordan. We oppose the establishment of an additional Arab state in the region between Israel and Jordan.

As I have mentioned, there are at least 600,000 citizens of Palestinian origin living on the Eastern Bank of the Jordan River. This population is bound to the Arabs of Judea and Samaria by family ties and by a common origin. For this reason, I am glad that the policy of the open bridges is continuing, a policy that makes it possible to maintain this link between the Arabs of the administered territories and their brothers in Jordan and the Arabs in the neighbouring countries.

During the past two years, about half a million people have crossed those bridges. This figure includes some 210,000 inhabitants of the administered areas who crossed into Jordan for visits to that and other Arab countries, and about 290,000 inhabitants of Arab countries who visited the administered areas and Israel, including 260,000 who came in the framework of the summer visits. The number of Arabs crossing the bridges in both direction is increasing steadily.

We have enacted the policy of the open bridges out of consideration for the needs of the Arabs in Judea and Samaria and their brethren living on the East Bank of the Jordan. One can imagine the suffering and distress caused this population if the bridges were barred, and with them, the opportunity to maintain family contacts and the large-scale exchange of goods between Judea and Samaria, and the East Bank of the Jordan.

Commenting in the Knesset on King Hussein's speech of March 15, 1972, I said: "We have never interfered in the internal structure or nature of the regime of any country. Should the King of Jordan decide to change the name of his kingdom to 'Falastin' or any other name, and to in-

Between the Mediterranean and the Eastern Desert there is room for two states only — Israel and Jordan, said Premier Golda Meir in her address to the Labour Party Secretariat last week. Here is the prepared text of that part of her speech devoted to the Palestinian issue.

Introduce changes in the internal structure of his realm in order to give, within his kingdom, an opportunity for self-expression to those Arabs who call themselves Palestinians, and if, in the course of negotiations between us, we should have agreed on all relevant aspects including the territorial one — then we should not concern ourselves with taking a stand in internal affairs which are within the sovereign competence of the Arab nation that borders on Israel in the East."

We shall not negotiate with the organizations of murderers and their leaders, who endeavour to destroy the State of Israel and to establish instead a Palestinian state on the "stolen land." All the more so, since the murder and terror organizations' claims of representing the Arabs of Judea and Samaria, and Arabs of Palestinian origin in other countries, lack all foundation.

The peace treaties shall include a reiteration of our readiness, which has remained valid throughout the years, to pay restitution for abandoned Arab property, and our willingness to offer all technical aid for the rehabilitation of refugees in Arab countries. The rehabilitation of those refugees who live within the borders of Israel shall be our responsibility. The problem of the Arabs who strive for a Palestinian identity can and must find its solution in the Kingdom of Jordan. At the conclusion of the peace treaties, we shall insist that the advent of peace be accompanied by an end to the Arab-Israeli conflict and that it be agreed that the Arabs shall have no further claims on Israel.

MIDDLE EAST BACKGROUND

jerusalem,

Jerusalem, May 1973

ISRAEL AND THE "PALESTINE ISSUE"

In the course of her address on 12 April of this year to the Secretariat of the Labour Party, the Prime Minister put forward her point of view in respect of the Palestinians and the Palestinian entity.

We Israelis make no pretensions of determining whether there is or is not a "Palestinian entity." This decision is the privilege of the Arabs themselves. As a result of the war imposed upon us in 1948, some of the Arabs of Palestine left and wandered to other places. None the less, I reject the contention that "two and a half million Palestinian Arabs are wandering about the world without a homeland."

There is a complete distortion in any comparison between the situation of the Jews in the Diaspora who are without a homeland and that of the Palestinians. The Palestinian Arabs live among their brethren, with whom they share a common religion, culture and language. The Arabs themselves declare that they are a single Arab nation -- even though it is a nation which stretches over eighteen independent states.

The differences and distinction between an Arab from Judea or Samaria living today in Amman and an Arab who has for generations lived on the East Bank of the Jordan are much less than the differences and distinction among Jews from various lands -- yet we absorb these Jews and blend with them into one nation. Whoever speaks in terms of balance and analogy between the Jewish problem on the one

hand and the Palestinian problem on the other is ignoring the fact that this parcel of land in which we have established the State of Israel is the only one in which the Jewish people can be sovereign and in which every Jew can live with his fellow-Jews in independence.

A non-Israeli who hears such a comparison and is persuaded by it is only a step away from accepting the concept of "the plundered earth" and everything implied by it.

The Palestinian refugee problem has not yet been solved only because the Arab States have kept it unsolved for use against us. A shocking example of this was the situation prevailing in the refugee camps in 1967 when we entered the Gaza Strip.

The Egyptian government, for instance, did not extend Egyptian citizenship to the inhabitants of the Gaza Strip, nor did it allow them to work or to move anywhere else.

In contrast with the unfriendly behaviour of some of the Arab States, the government of Jordan extended Jordanian citizenship to the Arabs of Palestinian origin within its territory. Citizenship was bestowed upon the residents of Judea and Samaria as well as upon their brethren on the East Bank. All these - those on the East Bank and those in Judea and Samaria - are thus Jordanian citizens.

Opportunities in Jordan

The Palestinian Arabs have in Jordan every opportunity for national self-expression. They need Jordan - just as Jordan cannot exist without them. There are in Jordan wide spaces with a development potential in which the Palestinians can be rehabilitated.

Some 600,000 or more citizens of Palestinian origin are now living on the East Bank of the Jordan. For many years now, never less than half of the members of the Jordanian Parliament have been of Palestinian origin, as are the

majority of the members of the present Jordanian Cabinet.

Between the Mediterranean Sea and the Eastern Desert, there is room for two states only: a Jewish state, and an Arab state — Israel and Jordan. We oppose the establishment of an additional Arab state in the region between Israel and Jordan.

As I have mentioned, there are at least 600,000 citizens of Palestinian origin living on the Eastern Bank of the Jordan River. This population is bound to the Arabs of Judea and Samaria by family ties and by a common origin. For this reason, I am glad that the policy of the open bridges is continuing, a policy that makes it possible to maintain this link between the Arabs of the administered territories and their brothers in Jordan and the Arabs in the neighbouring countries.

During the past two years, about half a million people have crossed those bridges. This figure includes some 210,000 inhabitants of the administered areas who crossed into Jordan for visits to that and other Arab countries, and about 290,000 inhabitants of Arab countries who visited the administered areas and Israel, including 260,000 who came in the framework of the summer visits. The number of Arabs crossing the bridges in both directions is increasing steadily.

We have enacted the policy of the open bridges out of consideration for the needs of the Arabs in Judea and Samaria and their brethren living on the East Bank of the Jordan. One can imagine the suffering and distress caused this population if the bridges were barred, and with them, the opportunity to maintain family contacts and the large-scale exchange of goods between Judea and Samaria, and the East Bank of the Jordan.

Commenting in the Knesset on King Hussein's speech of March 15, 1972, I said: "We have never interfered in the internal structure or nature of the regime of any country. Should the King of Jordan decide to change the name of his kingdom to "Falastin" or any other name, and to introduce changes in the internal structure of his realm in order to give, within his kingdom, an

opportunity for self-expression to those Arabs who call themselves Palestinians, and if, in the course of negotiations between us, we should have agreed on all relevant aspects including the territorial one - then we should not concern ourselves with taking a stand in internal affairs which are within the sovereign competence of the Arab nation that borders on Israel in the East."

We shall not negotiate with the organizations of murderers and their leaders who endeavour to destroy the State of Israel and to establish instead a Palestinian state on the "plundered earth." All the more so, since the murder and terror organizations' claims of representing the Arabs of Judea and Samaria, and Arabs of Palestinian origin in other countries, lack all foundation.

The peace treaties shall include a reiteration of our readiness, which has remained valid throughout the years, to pay compensation for abandoned Arab property, and our willingness to offer all technical aid for the rehabilitation of refugees in Arab countries. The rehabilitation of those refugees who live within the borders of Israel shall be our responsibility. The problem of the Arabs who strive for a Palestinian identity can and must find its solution in the Kingdom of Jordan. At the conclusion of the peace treaties, we shall insist that the advent of peace be accompanied by an end to the Arab-Israeli conflict and that it be agreed that the Arabs shall have no further claims on Israel.

גולדה: רק לערבים עצמם הזכות לקבוע אם יש "ישות פלשתינאית"

את הנשורים בשני הכאונים נמצא בגידול מתמיד. אין מו"מ עם מצרים

מתוך הבנה לצרכי ערבי יהודה ושומרון ולאחיהם אשר כגדה המזרחית, הנתנו את מדיניות הנשורים הפתוחים. נקל לתאר את מצוקתו של צמוד זה וסבלו אילו נסגרו הנשורים ונעלמה האפשרות לקיים קשר רישמשחה אלה. לרבות קשרי סחר מקיפים בין יהודה וישראל לנגדה המזרחית.

בתינו בכנסת על גאמו של המלך חסיין 15 במאי 1972 אמרתי: "שעולם לא התערבנו במיבנה הפנימי או בי צורות המשטר של מדינה כלשהי. אילו ראה מלך ירדן לנכון לשנות את שם ממלכתו ולקרוף לה בשם 'פלשתינה' או בכל שם אחר ולהנהיג שינויים במיבנה הפנימי של ממלכתו כדי לתת בממלכתו ביטוי לערבים המגורים עצמם בפלשתינאים. אילו לאחר מיום כינונו היונו מניעים להסכם בכל השאלות, לרבות הנגש הטריטוריאלי, כי אז לא היה זה מענייננו לנקוט עמדה בי ציוניים פנימיים שהם בסמכות תה הריבונות של המדינה ה' צריבת הנבטלת עם מדינת ישראל במזהה.

לא נחלל מ"מ עם ארגוני המרצחים ומגויזות השואפים להתרביט את מדינת ישראל וללכונן במקומה על 'הארמה ה' שדודה. מדינת פלשתינאית. זאת ועוד. ארגוני המרצחים והסיוור מתיימרים לייצג את ערביי יהודה ושומרון וערבים ממצוא פלשתינאי בארצות אחרות. ללא כל יסוד.

בחצו השלום תבוא ליד ביטוי נכונותנו העומדת בי תוקפה כל השנים. לתשלום פיצויים עבור הרבוש הערבי הנטיש ונמטנתנו להגיש כל סיוע טכני לשיקום הפליטים בארצות ערב. הפליטים שבי החוצי מדינת ישראל — שיי קוטם יהיה על אחריותנו. בעי יית הערבים הרגולים בזהות פלשתינאית ימלה וצריכה לי בוא על פחרונה בממלכת ירדן. בעת כריתת חווי השלום נעמד על כך כי עם השלום יבוא קץ לסכסוך הערביישי" ראלו ויוסכם כי שוב לא תהי ייזה לערבים תביעות אל ישי ראל.

דנו. דונמא מזעזעת לכך הוא המצב שבו נמצא מחנות ה' פליטים ב-1967 משנכנסנו לי רצועת ממשלת מצרים, למי של, לא העניקה אורחות מצ' רית לתושבי רצועת עזה.

לעומת התנהגות מתנכרת זו של כמה ממדינות ערב, העניי קה ממשלת ירדן לכל הערבים ממצוא פלשתינאי שבתחומי שלטונה אורחות 'ירדנית. הוא העניקה הן לתושבי יהודה ו' שומרון והן לאחיהם שבגדה המזרחית, כל התושבים הללו — אלה שבגדה המזרחית ו' אלה שביהודה ושומרון — הם, אפוא, בעלי אורחות ירדנית. לערבים הפלשתינאים ישנה כל האפשרות להגיע לביטויים הלאומי בירדן. הם זקוקים לי ירדן כשם שירדן איננה ימלה להתקיים בלעדיהם. בירדן מצוי יום שטחים נרחבים עם אפסי רינות פיתוח שבהם ימלים ה' פלשתינאים למצוא את שיקור טים. בגדה המזרחית של ירדן חיים כ-600 אלף ואולי אף יותר, אורחים ממצוא פלשתינאי. סוה שנים רבות לא פחות ממחצית חברי בית-הנבחרים בברית-העמון הם ממצוא פלשתינאי ובממשלה הנוכחית למעי לה ממחצית חבריה הם כאלה.

רק שתי מדינות

בין הים התיכון למדבר ה' מורחי יש מקום לשתי מדינות בלבד: מדינה יהודית ומדינה ערבית. ישראל וירדן. אנו שיי ללים הקמת מדינה ערבית נ' ספת.

כאמור, בגדה המזרחית של הירדן חיים כשש מאות אלף ואולי אף יותר אורחים ממיר צא פלשתינאי. הקשרים בין ציבור זה לבין ערביי יהודה ושומרון הם קשרי משפחה ו' מוצא. על כן, שמחה אני, כי נמשכת מדיניות הגשרים הפ' תוחים המאפשרת את הקשר בין ערביי השטחים לאחיהם בירדן ולערבים אשר במדינת השכנות.

בשנתיים האחרונות עברו דרך הנשורים כחצי מיליון נפש. מספר זה מלל כ-210 אלף תושבי השטחים אשר חצו את הנשורים לביקורים בירדן וב' ארצות ערב כ-290 אלף תושבי ארצות ערב שביקרו בשטחים ובישראל. מהם כ-260 אלף במסגרת ביקורי ה' קיץ. מספר הערבים העבריים

במתוך נאומה אמש ב' פני מוזכרות מפלגת ה' עבודה, בסיום הדיון על המדיניות בשטחים, הציגה ראשיה הממשלה את ראייתה לגבי הפלשתינאים והישות הפלשתינאית.

אנו הישראלים לא מתיימרים לקבוע אם יש או אין 'ישות פלשתינאית'. קביעה זו היא מכותם של הערבים עצמם. כתוצאה ממלחמה שנכפתה עלינו ב-1948 עזבו חלק מ' ערביי ארץ-ישראל ונדדו לי מקומות אחרים. עם זאת, אני שוללת את הטענה כאלו. 'ש' יים וחצי מיליון ערבים פלשתינאים מחוסרי טולדת נודדים בעולם'. יש עיות נמר עריכת השוואה בין מצבם של יהודים בגולה מחוסריי"מ לדה לבין הפלשתינאים. הערבים הפלשתינאים חיים בין אחיהם בעלי אותה דת, תרי בות וספה. הערבים עצמם סעי הריים על היחם אמה ערבית אחת גם אם זו משתרעת על פני שמונה-עשרה מדינות.

התבדל והשוני בין ערבי מ' יהודה ושומרון הנמצא עתה ברמת-עמון, לבין הערבי החי בגדה המזרחית 'מורי דורות הוא פחות בהרבה מן התבדל והשוני שבין יהודים מארצות שונות לבין עצמם, ובכל זאת אנו קולטים אותם והם סת' מוגים לעם אחד. מי שמדבר כמחשבים של איון ואנלוגיה בין הבעיה היהודית מצד אחד לבין הבעיה הפלשתינאית מצד שני — מתעלם מן השוואה כי נכרת ארץ זו, שבה הקלנו את מדינת ישראל, היא החי' דה שבה כי סעילוישראל.

ה' שבה יכול עם ישראל לה' עם בעצמאות יהודית.

לאישראל

א ומסתכנע ממנה הרי רק מסעי ספרוד בניו לבין ההב' דה במישג של 'הארמה ה' שדודה' על כל המשתמע מ' הכרה זו.

בערי אורחות ירדנית

בעית הפליטים הפלשתינאים לא נפתרה עד כה אך ורק משום שמדינות ערב החזיקו איתה ללא פתרון כמכסיר נג'

גולדה: רק לערבים עצמם הזכות לקבוע אם יש "ישות פלשתינאית"

במהלך נאומו אמר כי מני מזכירות מפלגת הי עבודה, בסיום הדיון על המדיניות בשטחים, הצירי גה ראשיהממשלה את ראיותה לגבי הפלשתינאים והישות הפלשתינאית.

אנו הישראלים לא מתיימים לקבוע אם יש או אין ישות פלשתינאית. קביעה זו היא מזכותם של הערבים עצמם. כתוצאה ממלחמה שנכפתה עלינו ב-1948 עזבו חלק מן ערביי ארץ-ישראל וגדלו לי סוקוטות אחרים. עם זאת, אני שוללת את הטענה כאילו "שני ימים וחצי מיליון ערבים פלשתינאים מחוסי מולדת נודדים בעולם". יש עיוות גמור בעריכת השוואה בין מצבם של יהודים במלה מחוסי-ישראל לבין הפלשתינאים. הערבים הפלשתינאים חיים בין אתיהם בעלי אמה דת. תרבות ושפה. הערבים עצמם מציינים על היותם אמה ערבית אחת גם אם זו משתרעת על מני שמונה-עשרה מדינות.

ההבדל והיחסי בין ערביי ישראל ושוחריו הנמצאים עתה ברחבי-עולם, לבין הערבים החיים בגדה המזרחית מזרחי הירדן הוא פחות בהרבה מן ההבדל והיחסי שבין יהודים בארצות שונות לבין עצמם. ובכל זאת אנו קולטים אותם והם מתמזגים לעם אחד. מי שמדבר במושגים של ארצות נאציסטיות בין הבעיה הפלשתינאית מצד אחד שני - מתעלם מן העובדה כי ככרת ארץ זו שבה חקטנו את מדינת ישראל, היא החרוה שבה כי סעילוש-ישראל.

גה שבה יכול עם ישראל להיבצעמאת יהודיה. **לא-ישראל** השופט השוואה ויטשתכעז טענה הרי רק כסעט מפרוד בנו לבין ההבדל רה במישוג של האדמה הי שדודה' על כל ההשתמע מן הברה זו.

בעני אורחות ירדנית

בעית הפליטים הפלשתינאים לא נפתרה עד כה אד ורק כישום שמדינת ערב החויקו איתה ללא פתרון כמכשיר נג

דנו. דוגמא מוצעת לכך הוא המצב שבו נמצאו מחנות הפליטים ב-1967 כשנכנסנו לי רצועת ממשלת מצרים. למי של לא העניקה אורחות מצי רית לתושבי רצועת עזה.

לשנת התנהגות מתוכרת זו של כמה ממדינות ערב, העניי קה ממשלת ירדן לכל הערבים ממוצא פלשתינאי שבתחומי מלוונה אורחות ירדנית. היא העניקה הן לתושבי יהודה וי שומרון והן לאחיהם שבגדה המזרחית. כל התושבים הללו - אלה שבגדה המזרחית וי אלה שביהודה ושומרון - הם. אסוא, בעלי אורחות ירדנית. לערבים הפלשתינאים ישנה כל האפשרות להגיע לביטויים הלאומי בירדן. הם זקוקים לי ירדן כשם שירדן איננה יכולה להתקיים בלעדיהם. בירדן מצוי יום ששחים נרחבים עם אפשר ריזית סיווח שבהם יכולים הי פלשתינאים למצוא את שיקור מס. בגדה המזרחית של ירדן חיים כ-600 אלף ואלי אף ערבי אורחים ממוצא פלשתינאי. מה שנים רבות לא פחות ממתנתין חברי בית-הנבחרים ברחבי-עמון הם ממוצא פלשתינאי וכממשלה הנוכחית למעי לה מתחצית חברה הם כאלה.

רק שתי מדינות בין הים התיכון למדבר הי מזרחי יש מקום לשתי מדינות בלבד: מדינת יהודית ומדינת ערבית. ישראל וירדן. אנו שני ליים הקמת מדינה ערבית כר ספת.

כאמור, בגדה המזרחית של הירדן חיים כשש מאות אלף ואלי אף יותר אורחים ממרי צא פלשתינאי. הקשרים בין ציבור זה לבין ערביי יהודה ושומרון הם קשרי משפחה וי מוצא. על כן, שמחה אני, כי נמשכת מדיניות הגשרים הפי תוחים האפשרת את הקשר בין ערביי השטחים לאחיהם בירדן ולערבים אשר במדינות השכנות.

בשנתיים האחרונות עברו דרך הנשרים כחצי מיליון נפש. מספר זה מילל כ-210 אלף הושבי השטחים אשר חצו את הנשרים לביקורים בירדן וכי ארצות ערב כ-290 אלף תושבי ארצות ערב שביקרו בשטחים ובישראל. שחס כ-260 אלף כמסגרת ביקורי הדי קיץ. מספר הערבים העוברים

את הגשרים בשנתיים האחרונות נמצא בנידול מחמד. אין מוילם עם מוצאיהם מתוך הבנה לערבי ערבי יהודה ושומרון ולאחיהם אשר בגדה המזרחית. הנהגנו את מדיניות הגשרים הפתוחים-נקל לתאר את מצוקתו של צבור זה וסבלו אילו נסגרו הגשרים וי-עלמה האפשרות לקיים קשרי-משפחה אלה. לרבות קשרי סחר מקיפים בין יהודה וישראל מרונ לגדה המזרחית.

במקרה כנכנס על נאמרו של המלך חוסיין 15 במאוס 1972 אסרת: "מטולם לא התי צרבנו במיבנה הפנימי או כי צורות המשטר של מדינה מלי שהי. אילו ראה מלך ירדן לי נכון לשנות את שם ממלכתו ולקרוה לה בשם "פלשתינאי" או בכל שם אחר ולהנהיג שינויים במיבנה הפנימי של ממלכתו כדי לתת בממלכתו ביטוי לערבים המגדירים עצמם כפלשתינאים; אילו לאחר מוים בנינו חייבו מניעים להסכם בכל השאלות, לרבות הנושא הפרטי-ישראלי, כי או לא היה זה מענייננו לנקוט עמדה בי עניינים פנימיים שהם כמסכרי תה הירבונית של המדינה הי ערביה הנבולת עם מדינת יש ראל במורת.

7209

היום בדבר:

מוג האוויר

הסמפרטורות החזויות: ירושלים 18 - 28 תל אביב 14 - 23 חיפה 15 - 27 עפולה 10 - 23 נצרת 19 - 32 נהריה 10 - 24 לוד 10 - 29 באר שבע 12 - 32 אילת 18 - 34 ספרץ 19 - 33 רמת הגולן 11 - 26 הר שומרון 18 - 29 עזה 14 - 23 יריחו 15 - 34 הלחות היחסית: נמוכה.

Enjoy Coca-Cola טעם החיים.

המחשבות והחלומות של העברים בארץ ישראל עתן פועל ארץ ישראל מיטת וטורק והאמן של כמסן דל מאד עם לחצוב

דבר

יום 1, י"א בניסן תשל"ג, 13 באפריל 1973 • גליון 14657 • השנה הארבעים ושמונה

מועצת הבטחון התכנסה לדיון בתלונת לבנון

את זכות הוויכוח שהיה בידו של סגן המפקד הדר-גדודית, לפי התכנית, עומד נציג לבנון לפתוח את הדיון במועצת הבטחון בהצגת עמדתו, ויתכן כי ישגה ריבוי ישראל באישים ויסקי תקוע ישיב לו עוד הלילה. תקוע מתכוון למתוח ביקורת על עמדת לבנון וי להבהיר כי לדעת ישראל, אין לבנון יכולת לפטור עצמה מאחר ריבוי למעשי הטורף המתוכננים והמאורגנים בשטחה. תדל למנוע קבלת החלטה חד-צדדית שתגנה את ישראל ותתעלם למ מעשי הטורף הערביים. סקורות אמריקאיות חזקו, כי עמדת אר"י בעבר, הייתה לחתור להצעת החלטה מאוזנת, כשדבר זה ער"י לא ידוע אם אר"י הי"ב תהיה מוכנה להספיק

שניים מאנשי "ספטמבר השחור" אשר השתתפו ברצח ראש ממשלת ירדן ואספי תל בקאהיר, נושאים את תמונתו של מנהיג המחבלים מוחמד יוסוף נבאר, בלוייה סמלית שנערכה לו בקאהיר.

ביטויי אהדה למחבלים מצד תושבי השטחים

סדרתית בנה, האספה בדרגת-לילה למספר האשתי ברבות-ימיו עשכנזים בין לוגוניהם בעזה באזור רצועת-עזה לא היו כל מעצרים ב-24 השעות האחרונות בעקבות חפיסת המספנים על-ידי היללי צה"ל בפשיטתם בתחילת השבוע לביירות.

מאת סופר, דבר- בירושלים

תגובות האבל והזעם על הפשיטה ללבנון החרישו אתמול בקרב הציבור הערבי- כי במזרח-ירושלים ובגדה-המערבית העיריות הערביות, התאחדויות נשים, תלמידי בתי-ספר ואנשים פרטיים, פורסמו שורה ארוכה של מודעות-אבל בעתונות ובמלם מודיע-נוסח דומה של אבל על מות-המספנים הפלסטינאים, תלחמות בני-ישראל שהתורים שמסרו ב"שם בשירות המולדת" מאסרי ה"מערס" בעתונות וכתבות-הספר מדברים על: "שירת הלוחמים שלא תיסקי": על: "ישראל המנחלת את המערכה בכל פינות העולם" ועל העם הפלסטינאי המסרב למות.

סאדאת פועל למניעת טירוף בקפריסין

ניקסיה (א.ס.) - נשיא מצרית רוס אנואר סאדאת, שיגר שלוח אישי לסוריה כדי לשכנע את חיילים וקצינים להימנע מ"הפסקת-אש" על קפריסין.

"נאצר, נאצר" - זעקו אלפים בהלווייה בביירות

מאת סופר, דבר, לעניינים ערביים

נאצר, נאצר" - זעקו אתמול אלפי המפגינים, שי צעקו בביירות אחריו נותחים של מספריו המופ"ל לים שגהגהו בפשיטות צה"ל בלבנון וזאת, שירות מ"ל זית מענקי בעת החזויות, אשתי הראיה, אפר דיון.

בסיכום הדיון במזכירות מפלגת העבודה על המדיניות בשטחים

ראש הממשלה: לאור הנסיון - אנו מוכנים כיום לפחות ויתורים מבעבר

רוח כסריטבא, גורש-עצוץ, קרית ארבע בחבון, ואזור ירושלים, מצבר לקו הרוק"ו, אשר כי מערכת ההתנהלות, שהקטנו אותה בלב שלם, מבוססת על התנהגות שבאין שלום איתנו מקיי טיב את המצב כפי שקבע עם הסכם הפסקת-אש בדבר ונותנו להתנהל.

תינאים והישות הפלסטי-נית (ראה ידיעה נפרדת), בישיבת מזכירות מפלגת העבודה דה אמש, חשמינית במספר שטי"ק במדיניות בשטחים, ואשר סיכ"ם את הדיון בנושא זה, השתתפו גם שר הבטחון משה דיין והשר ישראל גלילי. הדיון, שנערך אמש במסך כשלוש שעות באולם אר"י בתיא, ריתק תשופת-לב מרוב

מאת דן מתיר, סופר, דבר- ראש הממשלה גולדה מאיר קבעה אמש, בסי- כום הדיון הממושך במו- כירות מפלגת העבודה על המדיניות בשטחים, כי היא וודאי גם חברים אחרים בממשלה, מוכנים כיום לפחות ויתורים ל- ערבים מאשר מיד לאחר מלחמת ששת הימים. ל-

דיין: מלת המפתח - "אדמת המולדת"

שר-הבטחון משה דיין, הגישי בפתח היצאתו אמש בישיבת מזכירות מפלגת ה"עבודה", כי הקניום הנוכחיים נותנים לנו עוצמה, שבזמ"ל תה לא הורשה האש עד כה - אם כי אין בטחון שאנו עומדים כבר לאחר המלחמה.

עצמתנו - אפר - מבוססת גם על מערך קרקע טוב. במסגרת המלחמה בטורק, יש לנו כתר צאה מר אפסרות לחיכס לכל מקום, לשכס, לגינן, לחברון ול- רצועת-עזה, ולהילחם עם בטורק, הטרור גרם לנו בעבר מרורי חיים ונגרנו עד סף מלחמה, וגם עתה אנו עוברים את גבול לבנון בגלל, כל זמן שקיימת מלחמת טירוף אין לעשות זאת רק בצורה הנמנית, על-ידי גדר על הגבול שלנו, ולא במקרה. אנו מזכיר את הצורך ביסולת ובזכות לחכנס לאתם ישושים המספנים מרוב לטילוף

מרת המפתח: אדמת המולדת

שר הבטחון אפר, כי בשבילי קבעים קנייחיסוד של הממשלה שבזמס מדובר, בין השאר, על הנכרות הקמתן של הנאחזיות וית ועירוניות על אדמת המול"דת, ולכן - בשבילי מלתי-המסר תה היא, אדמת המולדת, ולא אף שילי"א בהכרח, לדעתו, בנושא ההתנהלות, כיום ובחקר"ם הקרובה, עלינו להרחיב את ההתיישבות, ההתנהלות, האיכלוס היחודי בחקלאות ובתעשייה, איכ"ל לוס עירוני, ממלכתי ופרטי, ושי"ר הפויות עם הערבים ביהודה וב- שומרון, כאזורי בני-סמאל, לסי

גלילי: ההתנהלויות לא כדי לנטשן

היח הכרעה לותר ולהתער"ם התיישבות במקעת הירדן או לקדש את קווי שביתת-ההשק כגבולות קבע של שלום ז" - שאל.

גלילי הדיגש, כי עקרונות ה"מדיניות בשטחים, כפי שנתקבלו על-ידי ועידת מפלגת, העבודה", חשיבים לא לסתום את אפיקי ה"שלום על-ידי קביעה חד-צדדית של גורל השטחים מבחינה מדינית, לא לתנת את השטחים ב"תקסוק ושירותים ולאשר תעטר" קת מבוקרת לתם גם בישראל, מ" בחינת זו אין צורך בהווייה ב" מצע המפלגה, אפר.

השר ישראל גלילי, הנואם הראשון בדיון במזכירות מפי לנת, העבודה" אתמול אמש, כי הגד תחדש של הטרור הש"ש שום את האופי הרצוני והכלי תיאנושי של ארגוני המחב"ם לום מפולת זו מתגלגלת בשם המאבק למען זכות ההגדרה ה" עצמות של העם הפלסטיני, וכל סיפסיה זו איננה אלא יואת למטרה להקים מדינה עצמית חששה על חורבנותיה

כשלעצמי אני מאמין - אפר גלילי - כי ירדן יהיה גבולנו עם מלכת ירדן, ובגלל מדיני ר"ב בבקעת הירדן, ובגא זו לא יעבור ממורה לירדן, ואני משוכנע, כי לעת שלום יתגע ערבי הגדה לא רק מיתונות חומרים רבי-ערך, אלא מביטוי עצמי של החכם, מ" זכויות מלאות, בתלקן במדינת ישראל, ואפשר שתלקן במדינת ירדן.

גורלה המדיני של הגדה ה" מערבית טרם הוכרע, ואנחנו גור"ים, כי הנגוש עומד לדיון ביני-נו לבין מלכת ירדן, תוך התי חשבות בצרכים וביעדים של מדינת ישראל, והתחשבות בצרכים וב- זכויות של ערבי יהודה ושומרון, איתנו לא תחלטנו ההתיאש ולווד תר על משאימתן עם ירדן, ומי יתן ולא נואת את עצמנו חיי"ים, בהכרח בלייגונה, להתקן את

ספורטאי להשתתף

מאת יעקב הנחל שפיר

גוסף לקווי הביטור - המשיר שר הבטחון לנו כיום גם קר"י החרים בסני ובש"י יש כיום טוח"סטים של ה"למרכז ה"אזורי עוצמה אחד ה"הפ"ר

היו"ר א. ידלין: חברות וחברים, בשבוע החולף למדנו לזכור שהמערכה החבלנית נגד מדינת ישראל, אזרחיה, מטוסייה, טגריירותיה, נמסכה והולכת בהטראתן ובעידודן של מדינות ערב, המעניקות לארגוני המחבלים בסיסים טריטוריליים, אמצעים כספיים, ותמיכה מדינית וצבאית.

אנחנו תומכים בממשלת ישראל המנהלת מדיניות של פגיעה במחבלים בכל מקום שהם נמצאים בו. ואכן, צבא ההגנה לישראל הוכיח את יכולתו להכות במחבלים בתחבולות לחימה המבוססות על הכנון, ידע, ביצוע מוטלם, ושמירה קפדנית על טוהר הנשק.

חברות וחברים, נקום ונתייחד עם זכרם של לוחמים יקרים ונאמנים, שמל הגי מעין מקיבוץ מגן, סגן אבידע יזור מקיבוץ טובל, אשר מסרו את נפשם בפעולת צה"ל, חוך מאמץ עילאי שלא לפגוע בחפים מפשע, ולמען סכל בעוד מועד פעולות חבלה טטניות המתוכננות נגדנו.

(הנאספים מכבדים בקימה את זכר הנופלים).

לוחמינו הם אנשי עבודה וטלום, אוהבי חיים

ואוהבי טלום.

מחובתי לציין, שהשבוע ליונינו בדרכם האחרונה

טני לוחמים צעירים, מגידולי הארץ, מתייטבים מהנגב, הניכני הקיבוץ הארצי של הסומר הצעיר, אשר יריבי תנועת העבודה ידו בו בליסטראות של הסמצה.

נשמור על זכרם של הלוחמים ונתחנך לאור

דרכם המהורה.

חברים, אנחנו ממטיכים הדיון בדיון המדיני שהתנהל בטבע יטיבות שלהמזכחה. זוהי היטיבה הטמינית, ובגמר הדיון היום אתייחס לטיכום הדיון. סכל מקום ברור, שיטיבה טמינית זו היא יטיבת טיום. זו היטיבה האחרונה של המזכירות בנוסא המדיני, והיום יבוא הדיון לטיומו. בטבע היטיבות דיברו טבעים וטבעה חברים. היום ידברו טלוטה חברים. רטוה הדיבור לח' ישראל גלילי, אחריו - טטה דייך.

י. גילוי:

הגל החדש של הפעילות הטרוריסטית בעת האחרונה חסף טוב את האופי הרצחני הבלתי אנושי של ארגוני המחבלים. מבחינה זו, האקטיביות הישראלית לפגוע בהם בבסיסהם, לפגוע במנהיגיהם, לעסות כל הניתן למנוע את פעולותיהם, - יש לה ערך אנושי כל-עולמי של הצלת חיי אדם ומניעה האלימות המסתלחת בכל מקום אפשרי בעולם.

אנחנו, כמפלגה המדינית הראשית בישראל, חייבים להיות מודעים לא רק לאופי החייתי של הפעילות הטרוריסטית, אלא לתכליתה ולמטמעות המדיניות.

פעילות טרוריסטית זו, שנחלה בסם המאבק למען "הזכויות הלגיטימיות של העם הפלסטיני", או "זכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני". ואנחנו חייבים לשוב ולהאיר, בלי להתייגע בכך, מה היא מהותה של ההגדרה העצמית אשר למענה מהימרים הטרוריסטים ללא צד, ואין לנו אלא לחזור ולהזכיר לעצמנו, ובעיקר לעולם, את ההגדרה שהט עצמם הגדירו. בועדה המדינית של הקונגרס העממי, במועצה הפלסטינאית העשירית, ב-6:11 וב-12 באפריל 1972, הוגדר הדבר: "זכות ההגדרה העצמית לגבי העם הפלסטיני פרושה לשחרר את כל המולדת ולהקים את המדינה הלאומית הפלסטינית עליה." וראש מחלקת המחקר של ארגון השחרור הפלסטינאי אומר: "עצם קיום ישראל פירושו אי-הכרה בזכות המקורית של העם הפלסטיני לחיות על אדמתו ולהינות מזכותו להגדרה עצמית!"

אכן, כ"ה שנים לאחר כינונה של מדינת ישראל, ומאבק על עצם קיומה נמשך. המושג "זכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני" אינו אלא הסוואה למטרה המדינית הברורה: להקים מדינה פלסטינית חדשה על חורבותיה של ישראל.

מפלגתנו חייבת לעמוד בראש המאבק הרעיוני, לא בלבד מאסזי המניעה ומהלומות החיסול, אלא מאבק רעיוני וחינוכי כנגד החופעה הזאת, בפני כל גילוי של הבנה לצדקה המאבק הזה אם בקרב חוגים מתקדמים בעולם, אם בקרב אנשים שהוליכו אותם שולל, ופת וטס בשוליים בקרב יהודים.

יש לכך זיקה לנושא דיוננו. הדיון ביטיבות הקודמות נפתח לכאורה במסגרת של דיון פרגמטי, אך פעם בפעם הוא הפליג ועלה לרמות של הלכה. רבים הדברים ששמעתי במהלך הדיון, אשר יצרי מגרה אותי להכנס עמם בויכוח. אך אני מעדיף לומר את דברי אני לגופי השאלות.

חברים, אולי חורטה לי הערה אישית. אני חושב את עצמי לתלמיד סיפוזי ונאמן של תנועת העבודה הציונית סוציאליסטית וחורחה. אינני אומר שכל הפעמים ובכל הסלבים צדקתי בדעות.

אבל בהתייחסוה היסודית הרעיונית והאמוציונלית, אני מרגיש עצמי חניך טיפוסי של ההגות ושל ההגשמה של הנועתנו.

אני חונכתי על התייחסות אל יהודה ושומרון,

אל חופו של הים התיכון בואכה אל-עריס, כאל מולדת היסטורית, לא בלבד מולדת סברוח, במורשה, בספר, אלא כאל מרחבי ההגשמה הממסית של הציונות על-ידי התיישבות. בכל הויכוחים על מושג ארץ-ישראל המיועדת לעליה ולהתיישבות, לא אמר איס בעבר להוציא מרחבים אלה מתחומי ההגשמה הציונית. לאחרונה יש אצלנו נסיונות לסנוח את העבר ולייחס לאבות הנועה הלכות ודעות שהן לא האמינו בהן. אימתי היתה בתנועתנו הכרעה לותר ולהתנתק מהתיישבות בבקעת הירדן, מאיחודה של ירושלים; אימתי היתה הכרעה לקדש את קווי שביחת הנסק של 1948 בתורת גבול קבע של שלום.

אכן, ב-1948 אנחנו הסכמנו לכונן מדינה

בחלקה של הארץ, אך גם אז לא חדלנו לקוות כי בההליך של שלום והסכם נחיישב בכל הארץ.

כנגד הנסיון הנואל להוציא אותי ושכמותי

רטרואקטיבית משורות ההגות הציונות סוציאליסטית, אני רוצה להביא דוגמה מדברים שנאמרו באפריל 1948, לאחר שהתברר כי הערבים דחו את ההצעה להקים מדינה עצמאית, וכי מהקרבת פליטת הצבאות של מדינות ערב.

"הציונות הלכה למעשה היא התיישבות היהודים

בכל ארץ ישראל. מפני ^{השתוללות} הסלטון הבריטי ומפני מיעוט כוחותינו העצמאיים -

לא הספיקה התיישבות היהודית להיאחז בכל חלקי ארץ-ישראל. עצרת האו"ם חתמה לעצמאותנו תחומים טריטוריאליים מקופחים, שהם פחוחים אפילו מתחומי התיישבותנו העובדתית. אילמלא הכוח העובדתי ריאלי שהסגנו בארץ, ברור שלא היינו זוכים גם בהכרה שהסגנו באו"ם. אולם לא כל שהסגנו בפועל נכלל בגבולות שהוצבו בהחלטת האו"ם. ועשרות ישובים הוצאו מחוץ לתחום עצמאותנו המוכרת. הגבולות שהוקצו לה למדינה היהודית הם מלאכותיים, ואין להם שורשים בטבעה של הארץ, שהיא ^{אחה} שלמה ואינה ניתנת לחלוקה. ואולם לא בלבד מחייבי החלוקה מלכתחילה, שהציעוה בבחינת הרע במיעוטו, אלא גם שוללת מעיקרה נהנו ידם, לא כמתרוננים, להחלטה התנועה הציונית להסכים להגשמה החלטת האו"ם, אף על פי שהיא דחסה את עצמאותנו לגבולות מקופחים. וסתי סיבות לכך;

(אחרי כן רשמה סי)

(המסך דברי י. גלילי)

א. **סליחה** החלטת העצרת עסויה להביא להמסך הסלטון
בארץ הבריטי והגברת המסטר האנטי-ציוני, לחיסול שיטתי של הציונות;
^{ומודרג}

ב. הסכמת היהודים להחלטת העצרת נראתה סיכוי יחיד
למנוע מלחמה, כשם שהיא נראתה לבסיס בין-לאומי בהתגוננות בפני אלימות
ערבית.

ההסכמה להחלטת העצרת אינה הסלמה עם החלוקה **והקייסוח**

י. סודה, בתקוה כי הגבולות המלאכותיים לא יעמדו לאורך ימים בפני תהליכי
ההתפתחות בימי שלום, כי יירקפו יחסי גומלין בין שתי המדינות,
להעמקה האחדות הכלכלית ויבוטל ההסגר על ההתייבות היהודית בארץ-ישראל,
כארץ לעם ישראל הטב למולחתו ולערבים היושבים בה.

סבה

הדברים נאמרו ב-8 לאפריל, בקורס מפקדי מחלקות,
על סף הקמת צה"ל, על ידי עבדכם הנאמן; ואני סבור שאלה היו דברים
סיפוסיים לרבים בקרבנו, ולא אגיד לכולם, ומבטאים הגות של ההסכמה
לחלוקה, כדי להחליף ממלחמה מתמדת וכדי להיפטר מהסלטון הבריטי ולכונן
מדינה עצמאית אפילו בחלקה של הארץ.

חברים, מדינה ערבית לא קמה, מפני שהערבים לא רצו
לכונן אותה, מפני שהם רצו לכונן מדינה במקום המפעל היהודי בארץ-ישראל
כולה. הפליטה הערבית והיא מחקה את גבולות כ"ט בנובמבר ומדינת ישראל
אמנם התכוננה בסטחים שמעבר להחלטת כ"ט בנובמבר.

19 שנים עמדנו באט, בהתכחשות להסכמי טביחה הנסק
ולא יצרנו טינורי לגבי טביחה הנסק. באה מלחמת ששת הימים ואילו כטלנו
בה - היתה מדינת ישראל נעלמה מן המפה, ואזרחיה שטרדו חיים - היו יוצאים
בגולה. זו אינה מליצה; אלה אינם ביעותים חולניים. וכמה מאלופינו
סאחר 15 שנים באים למעט את הוסרת הסכמה על סף מלחמת ששת הימים - הייתי
מצטט מדבריהם הם בחודש מאי, או בראשית יוני 1967, השמורים אתנו
בזכרון ובכתב.

חברים, לא מתוך התנכרות להיסטוריה של עטנו וליעדי
הציונות אלא מתוך העדפה הצורך והסיכויים להסיג שלום - אנחנו דחינו
ודוחים את הדוקטרינה המהימרת להפוך בכל הגזרות את קוי הפסקת האט
לגבולות שלום.

סיכויי הכרתנו היא כי דוקטרינה מדינית זו עלולה לסכן
אקאאאהשלום ואף לערער את מרקם היחסים שבינינו ובין מדינות ידידותיות
סטייוען חיוני לנו ביותר. אנחנו פועלים מתוך סיקולנו הריבוניים, העצמאיים
ומתוך ברה שבאין הסכס בינינו ובין הערבים על עצם קיומה של מדינת ישראל -
אין צעדינו צריכים להיות מוטנים בהסכמה הערבים.

סי / אג

לנו

אבל לעצמנו, מרצוננו, מהוך שיקול דעת

עצמאי שלנו, ז"ל היו וישנם קריטריונים סונים, רעיוניים

והומניים ובכלל זה ההחטבות בצרכים של האוכלוסיה הערבית, ההחטבות בנתונים מדיניים, שיקולינו ומהלכינו אינם יכולים להיות מופקעים באמות מידה של רעיון וסאיפה, כטס שהננו חייבים בהערכה ריאלית של הנאים מדיניים, ובעיקר בדבר אפטריות הטלום.

אנחנו דחינו מכל וכל את ההנחה, טעד הטלום חייב

להיטאר חלל ריק גיהודה וטומרון.

בלב טלם הקמנו מערכת התנחלויות ; מערכת זו מבוססת,

קודם כל, על ההנחה, טבאין טלום אנחנו מקיימים את המצב כפי שנקבע עת הסכס הפסקת האט, ובדבר זכותנו להתנחל. אנחנו איננו נוהגים לפרסם ברבים תכניות מפורטות טל התנחלויות לעתיד, טטרם אוטרו על ידי המטטלה.

ידועה מערכת ההתנחלויות טהקמנו ואני רואה לנכון

לציין בקווים כלליים מגמות עקרוניות לעתיד. על כל ההערכה למעטינו בנוטאי ההתנחלות - אני רואה חובה להדגיש כי האחיזה ההתייטבותיה שלנו בחבלי ההתנחלות החדטים עודנה רפויה למדי והיא חייבת חיזוק, עיבוי וביטוס. אני מתכוון, קודם כל, לנוטא האיכלוס. גם זה הוא אחד ההיבקים טל הנוטא הדמוקרטי, היינו ; להרבות את מספר היהודים שהטתרטו בחבלי ההתיטבות החדטט ומוצאים לחמס כטס.

הדבר מחייב, קודם כל, לעבות את אחיזתנו טס, ע"י :

א. מיבוי האפטריות החקלאיות בטטגרת הנהונה

המוגבלת טל הקרקע והמים ;

ב. להמטיך בגילוי מקורות מים ע"י קידוחים נוספים ;

ג. לא להגביל את ההטתרטות שלנו בחבלי מולדת אלה,

לגדרי האפטריות החקלאיות.

אנו מתייטבים על אדמות טאינן מעובדות ובלא ניטול

הזולה. טטחים פנויים מתאימים לעיבודים חקלאיים טס מוגבלים. אוצרות המים גם טס מוגבלים ; ומאחר טבדעתנו ליצור הנאים למחייחה טל אוכלוסיה גדולה וגדלה - עלינו ליצור אפטריות מחייה בעזרה מלאכה, חרוטת ותעטיה, ובכלל זה ענפים - טניפים טל מפעלי תעטייה יטראליים. כמו-כן יט לכלול ענפי קייט ותיירות.

אני רואה כאן אתגר לתעטייה היטראלית וקודם כל

לתעטייה טבבעלות ציבורית, לתעטייה ההטתדרותית אשר צריכה להטתהף באקטיביות בייטובה טל בארץ.

מגמות ההתייחסות החדשה מחיבות דאגה למערכת כביסים וכן להבאת חסמל אל המרחבים החדשים.

בהכניית הפיתוח יט לכלול גם את פיתוח מזרחה של הכנרת, צפון מזרח ים המלח, חוף הים פתחה רפיח, קידום הבנייה של המרכז האזורי בפתחה רפיח ; ביצוע החלטת הממשלה בדבר הקמת ישוב עירוני בנבי-סמואל, קידום בנייתה של קריית ארבע.

אני נמנה על המחזיקים בנושאות ומסוכנע שהדחף המדיני-בטחוני

לברו אינו מספיק כדי לברוא ולפתח חיים מלאים בטממת הסטחים החדשים.

ההקוה הקורנת ליחדים להתעורר על ידי ניצול עבודה ערבית זולה ודאי וודאי שלא תהיה כוח מניע חיובי ליצירת חיים עבריים במרחבים החדשים. התייחסות מבוססת ובריאה לא הקום על ידי חריצות אלטרנטיבית אלא על ידי הכרעה איטית, רצינית של אנשים מישראל - נוער, קטינים ועולים ללכת אל הסממות כדי להקים יישובים, לגדל סם ילדים, לשנות את הנופים, לקלוט עולים, להתקיים על עבודה יהודית. הלהיטות אחר רווחים וממון לא היא תיישב את הסטחים.

הפקיד מפלגת העבודה להיות גורם אקטיבי בקידום ההתנחלות.

חברים, / שהתנחלנו במרחבים החדשים הרי עד כה לא הגדרנו מה הם היעדים האלטרנטיביים, הסריטוריאליים של מדינת ישראל במאבקה לסלום. אבל בהכרה צלולה טרם הגדרנו יעדים אלה.

לרבים מאתנו ואולי לכל אחד מאתנו ישנה המפה האולטימטיבית שלו אבל במפלגת העבודה ובממשלה טרם הגדירו מפה אולטימטיבית. הסעה לכך חבוא ונצטרך לעשות זאת בטיקול דעה, מתוך הכרה שהסלום אכן הנו בהישג יד. בינתיים החלטנו : כי באין שלום אין נסוגים ואין מסאירים חלל ריק אלא מתנחלים. מפה ההתנחלויות מעידה על שאיפותינו. אינני ערב שאמנם נסיג את כל שאיפותינו. אך מי פתי להחליט על התנחלות זו : או אחרת, חוץ ידיעה כי ניטוש אותה ?

אנו מקימים התנחלויות לא כדי ליטוש אותן אלא כדי שיהוו

יישובים חיים בגבולי מדינת ישראל. היא ישנה.

לא החלטנו על סום איזור שהוא חסום בפני התנחלות אבל ישו אתנו קריטריונים. האם יש בכך הסתכנות ?

תהיה זו איזולת להניח כי כבר מובטחה לכך הסכמה של שליטי ערב וסוב לא יהיו נסיונות לעקור אותנו בדרך צמאית או באמצעים צבאיים ומדיניים מסולבים. אפשר להגדיר קריטריונים להתנחלות, אך הקריטריון הראשון, המחנה את כולם הוא רצוננו שלנו.

מפלגת העבודה כאחראית על הכרעות הממשלה ועל מעטיה - חייבת ללוות מעטים אלה בהארה רעיונית, מוסרית על מנת במידה שהדבר נהוג בידנו, לא להניח מקום לספקות ולערעורים מוסריים או רעיוניים על מעשינו.

חברים, הדיון שלנו בנושא הסטחים כפוף להנחיות סוגיות. הסאיפה להבטיח לכדינתנו גבולות חדשים, בני הגנה; להבטיח תשתית התייסבותית איתנה; הסאיפה לסלום עם המדינות הסכנות; - עיקרים אלה של מדיניותנו בסטחים, כפי שהחלטנו עליהם בוועידת מפלגת העבודה אומרים:

לא לסחום את אפיקי הסלום על ידי קביעה חד-צדדית של גורל הסטחים מבחינה מדינית;

לא להניח את הסטחים בוואקום מבחינה התייסבותית;

לא לנתק את חוטבי הסטחים ביהודה וטומרון מאחיהם בגדה המזרחית; להבטיח לערביי יהודה וטומרון את האפשרות לחיות את חייהם ללא התערבות זרה; לסייע להם בהסדרת העסוקה ושרותים, לסייע להם בפיתוח חקלאי, מקצועי והטכנולוגי; לאפשר העסוקה מבוקרת לעובדים מן הסטחים בישראל; לא להניח למחבלים להטיג אחיזה בסטחים; לקיים סם ממסל נאור, מימסל יחיד, שלא יסמט סיבה לתופעות של מרי ואי-סיתוף פעולה,

הביטוי המרכזי למדיניות זו היא מדיניות הגשרים הפתוחים. מדיניות זו בהיסגיה הם זכותה ושכרה של הסתכנות והעזה, ומדינת ישראל יכולה להסתבח במדיניות זו.

עוד יתברר מה ערכה האמיתי לקידום התקמות יחסים אנושיים כמצע לסלום. מכאן תקווה להתקמות יחסי הבנה.

אחרי כן רטמה טק.

עלינו לעשות צעדים יוחר מאוששים ושיטתיים במגמה לחלץ את מירב הפליטים במסגרת יכולתנו מהוויה של פליטות, לפחות מבחינת דיור, תעסוקה, הכשרה מקצועית.

אין בדעתי לקרוא את פרטי המצע המתייחסים

לשטחים. בהגיש הזמן נוכל לעדכן פה ושם, אך ביטודו של דבר עיקרי המצע בסעיף זה עומדים בתוקפם. לא ארץ דבר המתייב וביזיה. המצע מנחה את הממשלה בפעולות שלה בתחום פיתוח, תעסוקה, שרותים, קשרים כלכליים, פעילות עצמית של האוכלוסיה בתחומים שונים, כמו בתחום המוניציפלי, התנחלות כפרית ועירונית. הממשלה הוסמכה להחליט ככל הנדרש על שילוב מערכות התשתיה של מים וחשמל. המצע שלנו אינו גורס את המימטל הצבאי כמסטר של קבע, מימטל צבאי, אפילו נאור, הומני וליברלי ביותר, הוא מסטר ארעי. איננו גורסים אותו כמסטר מתאים לימות שלום. מסטר זה נהוג ביהודה ושומרון כהכרח בל יגונה, בטרם נקבעו גבולות של קבע.

כשלעצמי אני מאמין כי ירדן יהיה גבולנו

עם ממלכת ירדן, גבול מדיני ובטחוני, וישגשגו ישובים עבריים בבקעה הירדן, וצבא זר לא יעבור ממזרח לירדן. ואני משוכנע כי לעת שלום יהנו ערביי הגדה לא רק מיתרונות חומריים רבי ערך, אלא מביטוי עצמי של זהותם, מזכויות מלאות, בחלקן במדינת ישראל, ואפשר שחלקן במדינת ירדן.

גורלה המדיני של הגדה המערבית טרם הוכרע,

ואנחנו גורסים כי הנוסא עומד לדיון בינינו לבין ממלכת ירדן, חוץ התחשבות בצרכים וביעדים של מדינת ישראל, בהתחשבות בצרכים ובזכויות של ערביי יהודה ושומרון. אנחנו לא החלטנו להתייחס ולוותר על מסא-ומתן עם ירדן, ומי יתן ולא נראה את עצמנו חייבים, בהכרח בל יגונה, לחתוך את גורלה המדיני של הגדה לבדנו.

מכל מקום, מדיניותנו בגדה חייבת לקדם

את הצרכים והשאיפות שלנו, להתחשב בצרכים ובזכויות של האוכלוסיה, ולא לחסום את אפיקי השלום.

חברייט, נושא העבודה הערבית, עבודת הוטבי

השטחים בישראל, מעורר בעיות שתוקפן לא ירפה אפילו בימי שלום. אני מניח כי השלום יכון על גבולות פתוחים. איט לא הציע לחסום את הגבולות של מעבר עובדים.

הקו הירוק ולמנוח/אני מודע לסכנות שהחברים הצביעו עליהן. לפיכך אני חומך בהחלטת הממשלה על הגבלת המספר, חוץ מאמץ להקפיד על כך

12.4.1973

המטן דברי י. גלילי

לגבי המספר. יש להקפיד על חנאי עבודה וחנאי שכר שווים, כדי למנוע תופעות מחפירות של ניצול. יש לעשות להבטחת חנאי דיור והחבורה, לא לקפח עובדים אלה בחנאים סוציאליים. כל עוד קיים הסטטוס הנוכחי מבחינה מדינית, יש להחקיך דפוסי ארגון ללא חברות בהסתדרות העובדים. ובעיקר, במסגרת האפשרויות הכספיות אשר לנו, יש לעשות לפיתוח מקורות מחיה ותעסוקה בטוחים גופם.

ועיקר העיקרים, לנסות לברור יתר שלטון על עצמנו. אני מתכוון פה להשפעת התנועה. לפי חוות דעת שקבלתי באמצעות שר הבטחון מאת היועץ המשפטי לממשלה, איך מניעה מטעמים משפטיים להבטיח שמסקי תנועת העבודה לא יעסיקו עובדים מן השטחים, וודאי וודאי שלא יהיו בחוכנו גילויים של ניצול לרעה של עבודת תושבים מן השטחים בישראל.

נראה לי שאין פרופורציה מתאימה בין החזות הקטה הצודקת, ההלקאה העצמית, לעתים המוגזמת, לבין המאמץ הממשי שלנו לעשות כנגד התופעות השליליות הכרוכות בעבודה ערבית זו, כל עוד לא החלטנו - ואינני שומע שמישהו מציע זאת - לסגור את הקו הירוק ולמנוע מחושבי השטחים תעסוקה בישראל.

חברים, רק מי שמסוגל לישון, ובהקיץ, את שנת חוני המעגל, יכול להתעלם מן המציאות של קיום ערביי הארץ, מספרם העובדתי, ריבויים הסבעי והסכנות והמתחים הנובעים מכך, הסכנות הנסקפות ליעדיה הציונים של מדינתנו. דבר המתחייב ממצאות זו אינו הסכמה לנסיגה אל הקווים הקודמים מחמת קיומה של אוכלוסייה ערבית, באשר מן הסכנות הכרוכות במציאות זו מחייבים ציוניים דחופים, וקודם כל הציווי הקלטי, היטן נוסן שאין בלתו ואין זולתו, והוא לעשות להגברת העליה.

אני יודע שהדברים מטחמעים בירחמיאליים, כבטלניים, אבל דומני שהתנועה שלנו כבר רגילה בכמו אלה. מסתבר שהירחמיאליות והבטלנות היתה ריאליזם מפוכח יותר מאשר כל הריאליסטיים שהטריחו עלינו את כל הסטטיסטיקות על כוח הקיבול של הארץ ועל ממדי העליה ועל התהליך המוכרח של הפיכתנו למיעוט.

עלינו לעשות לקליטת העליה, לבל יהיו מכסולים בקליטת העליה למכסולים להגברת העליה, ללמוד נכונה את התהליכים החברתיים בגלויות, את השפעת כוח המשיכה של הארץ, לעשות ולקוות לעליית המונים. שמעתי את החשבון העצוב של השר ספיר וחברים אחרים, גם קראתי חטיבים שונים, אחרים, יותר אופטימיים. בטעתו פרסם

חברי, פרופסור ברקאי, ב"למרחב" סידרת מאמרים שלאחרונה נדפסו בעתונות של האוניברסיטה העברית, וביקש להוכיח כי המציאות מלמדת שאין לצפות שהיהודים יהפכו למיעוט באוכלוסיה של ארץ ישראל, אפילו לא תוך 25 שנה. לפי תחזיתו לא יחולו שינויים בעלי משמעות בין יהודים ללא יהודים בארץ ישראל במשך הדור הבא, אלא יישמר הסטטוס קוו ביחס זה, לפחות במשך 20-25 השנים הבאות, והוא אינו מפליג בשעורי העליה שהוא מביא בחשבון בתור נתון. מכל מקום, הבעיה קיימת במובן ידוע גם בישראל שלפני יוני 1967. זאת היא בעיה ציונית קלאסית. שום הוקוס פוקוס של מתיחה גבולות לא ישנה את עצם מציאותה של אוכלוסיה ערבית גדולה, חלקה בקרבנו וחלקה בסמוך לנו.

מבחינה מדינית ובטחונית ומבחינת הפרספקטיבה

ההיסטורית, טרם הוכרע איזה טכנה גדולה יותר, הסיבה גדושה של אוכלוסיה ערבית הנחונה לשלטון ערבי, ואולי אף להערכות עוינות בסמוך לנו מעבר לגבול, או אותה אוכלוסיה עצמה כחיים משותפים בתוך גבולות ישראל, על הסכנות והמתחים.

אבל יש ברשותנו שהות להכריע בדבר. באין אפשרות

של שלום, לא זו השעה להכריע בדבר. בעיית תוספת האוכלוסיה הערבית לישראל חייבת להיות אחד השיקולים הרציניים, לא היחיד, בקביעת התנאים הטריטוריאליים של השלום. איש מאתנו אינו מעדיף מצב שבו הרוב הדמוקרטי היהודי יהיה תלוי על חוט השערה. ודאי שלא קוסם לנו ואסור שיקסום לנו השליטה על הזולת. צריך לזכור כי כל שינוי בקווים כרוך בתוספת אוכלוסיה ערבית לישראל. כך ארע בירושלים המאוחדת, וכך יהיה לעת חיבורו של חבל עזה לישראל. לאושרנו נדרשים שינויים בגבולות גם באיזורי שממה, מרחבים דלולי אוכלוסים, הכרוכים בתוספת אוכלוסיה מעטה. בתנאי שלום ניתן לחבר שטחים גדושי אוכלוסיה ביהודה ושומרון אל המדינה הסכנה, נאמר במתכונת שהוצעה בחוכנית אלון. מכל מקום, אין עלינו חובה להפוך את הנושא הדמוגרפי לעילה לנטיגה לגבולות הקודמים. בהגיע השעה לקבוע מפת שלום של קבע, נהיה חייבים להביא במנין את גורם האוכלוסיה הערבית. בינתיים, במקום הביעוטים שיש בהם לזרוע רפיון, הבה נגלה חריצות ציונית קלאסית, בקריאה לעם היהודי לא לאחר, לא לבזבז את האפשרויות שנפתחו בפניו. לעם היהודי אין אתגר גדול יותר מאשר לקבוע בממש את אופיה של הארץ, באוכלוסייתה, יישוב שממותיה ועיצוב גבוליה על ידי עליה. הוכחנו בעבר את ערכה של קריאה לעליה בנסיבות יותר קשות, בתחזיות דמוגרפיות יותר קודרות, פחות מבטיחות מבחינה חומרית ומדינית.

דרוש שמפלגתנו תפעל להמריץ את העם היהודי להיות גורם מפעיל בהכרעה גורל המימשל, על ידי עליה. שום גורם אחר לא יעשה את הדבר הזה במקומנו.

ובעוד נמשך הויכוח על השלום, גם על הגבולות, אסור שתחזיות דמוגרפיות חגומנה להתקפלות, החושפת אותנו לסיכונים ולבכיה לדורות.

חברים, המפלגה שלנו קבעה מדיניות. מותר לערער עליה, מותר להשיג עליה, ואולי אפילו לחתור להביא לשינוייה. אבל יש לה מדיניות למפלגה, שאינה רק פרגמטית ופרקמטית. המדיניות הזאת באה לידי ביטוי בהחלטות מוסמכות. לפי מדיניות זו אנחנו נחונים במאבק על שינויים בגבולות. יש החלטות מפורשות בנושא זה. עד כה אין אתנו החלטה המתייחסת לשינויים בגבולות עם לבנון. יש ויש החלטות המתייחסות למאבק על שינויים בגבולות עם סוריה, עם ירדן ומצרים, ומכאן מפת ההתנחלויות.

החלטנו החלטות ברורות, הגם שהן אינן סופיות, ולא הוגדרו כאולטימטיביות. מה ארע? מדוע מתגלים פה ושם סימני רפיון בהתייבבות במאבק למען הגשמת החלטות אלה? בעת האחרונה נשמעות אצלנו הערכות שונות לגבי הנכונות הערבית לשלום... יש בהוכחנו שהביעו הערכה כי מצריה וירדן אכן נכונות לכרות שלום, בתנאי של נסיגה ישראלית סוטאלית אל הקוויס של ה-4 ביוני.

(אחרי כן רשמה מא)

לרבות נסיגה מרצועה עזה והחזרה ירושלים המזרחית לריבונות ירדניה.
אני עבדכם אינני נמנה עם בעלי הערכה זו. לפי הכרתי אילו
היתה באה הסכמה ישראלית לסגת נאחת הגזרות אל הקו של הרביעי ביוני,
כי אז היתה מתגלה ההתחמקות והצביעות, היתה מהעוררת בעיית האפשרות
של השלום הנפרד; היה מהכרר שקיימת אבחנה חדה בין סיוט הלחימה ובין
השלום, או בין מצב של שלום לבין שלום כהלכתו כמקובל בין עמים ומדינות;
היתה מזדקרת תורת השלבים הערבית המפרידה בין סיוט התוקפנות של 1967,
בשלב ראשון, לבין חיסול התוקפנות הישראלית של 1948, בשלב שני.

מכל מקום קיימת זכות לגיטימית להצביע שינוי במדיניות
המוסמכת, אם בכיוון נסיגה אל הקו הקודם ואם בכיוון של "אף שעל".
אני משוכנע כי אילו היתה מהגבשת דיעה כזאת בחוג כלשהו של ההנועה, לא
היה חסר אומץ להציע אותה להכרעה דמוקרטית וברורה. איש לא עשה זאת עד
עכשו. אינני מזמין חלילה שישהו לעשות זאת. מכל מקום המרה מדיניות זו
שהחלטנו עליה, איננה אפשרית בלי הכרעה דמוקרטית חדשה בתנועה. כדי להצטייד
בסמכות לבצע מדיניות חדשה דרוש לקבל מנדט חדש מאת העם. מי שרואה לנכון
לטנות את עיקרי המצע שלנו, חייב להצטייד במנדט חדש. ההיה לו הזדמנות
להעלות הצעתו על סף הבחירות לכנסת השמינית, בדיונים שלנו על סף
הבחירות לכנסת השמינית. אם ישנו מי בתוכנו הטאמין כי למען השלום אין
להמשיך בהתנחלות או צריך לבטל את ההתנחלויות שהקימונו - ואינני אומר
שיש כזה בתוכנו - יקום ויציע את הצעתו באורח גלוי וחברי. אדרבא אני
מאמין כי מסקלן של מגמות אלו בהכרעה דמוקרטית יהיה פחות בהרבה ממסקלן
בהבטאויות פובליציסטיות. אני משוכנע שמפלגה העבודה הקבל מנדט מהעם
להיאבק על שינויים משמעותיים בגבולות. אני מאמין כי העם לא יתן אמון
בממשלה אם לא התחייב להיאבק על שינויים משמעותיים בגבולות.

אני רואה חובה להתריע על מצב מעוות; אני שולל עתונות
בנוסח אופיציוז ז'דנובי. ואינני חסיד הצנזורה על חופש הביטוי. אך
מפלגה מדינית חייבת להיאבק על מדיניותה מאבק רעיוני וחינוכי. למרבה הצער
אני קובע, כי מפלגה העבודה אינה משמיעה בסוגיות השונות ^{קול} צלול,
מחנך. והדבר זורע מבוכה. ואף מתקבלה חמוגה כוזבת. בית הספר הוא עכשיו
פירה של התמודדות. בנוער ישנה מבוכה. אינני נבהל מזה ואינני מציע
לגזור בזה. אבל אני מציע שישמע קולנו צלול ומוסמך. הדבר חייב להשתנות
על ידי אקטיביזם חינוכי, ללא סתימת פה וללא ציד מכשפות.

חברים, אני מצער מאד שהמטהכל מהצד שהאזין לויכוח בישיבות הקודמות, עשוי היה לבוא לכלל הכרה, שהסכנה האמיתית המאימת עלינו איננה אלא סיהחברו המעצמות הגדולות ומדינות ערב ויכפו עלינו את ארץ-ישראל בגבולות קווי הפסקת האש, על מנת שאוכלוסיה ערבית תביא אותנו לכלל חנק. זו הסכנה הנשקפת לנו? האם לא נצדק אם נגיד שהסכנה הנשקפת לנו היא, ששוב ייעשה נסיון לשלול מאתנו, באמצעים מדיניים, ולעיתים אף בעזרה לחץ צבאי, את היתרונות החיוניים שנחלנו בדם כתוצאה ממלחמת ששת הימים? זו הסכנה הריאלית העומדת לפנינו.

הנושא של שינוי גבולות, דסנו בו ואינני

מתכוון לבוא עכשיו ולבסס מחדש עד מה חיוני הדבר שלא לחזור אל גבולות ה-4 ביוני, אלא להבטיח לעצמנו הנאי התגוננות נהוני הצפית, הרתעה, הרתעה, לבל נשוב ונהיה בסכנה ליפול חורבן להקפת פתע.

יש ערך לשינויים מסמעותיים בגבולות גם בהנאי

לוחמה מודרנית, או לעיתים דווקא בהנאי לוחמה מודרנית. מכל מקום, לא יתכן שמפלגה העבודה תגמגם בנדון. מסנתה סדורה וברורה. ולפיה אנו מקיימים ההנחלות, צה"ל ניצב בגבולות וממשלה ישראל מנהלת את משאה ומתנה עם הגורמים המדיניים.

אני מושכנע כי אם אמנם נגיע למצב שחיה

נכונות אמיתית לכרות עמנו חוזי שלום - שלום שלי - אמת - נשוב ונדון מה המחיר שאנו רשאים לשלם בעדו; אם כי אני מושכנע כי זאת צביעות לומר, שבעיה השטח היא המפרידה ביננו לבין השלום. מה שמפריד ביננו ובין השלום הוא - אי ההשלמה עם עצם קיומה של מדינת ישראל, על אף כל ההסוואות הדיפלומטיות. על כל פנים, זה ענין רציני מאד, זה ענין של דמים.

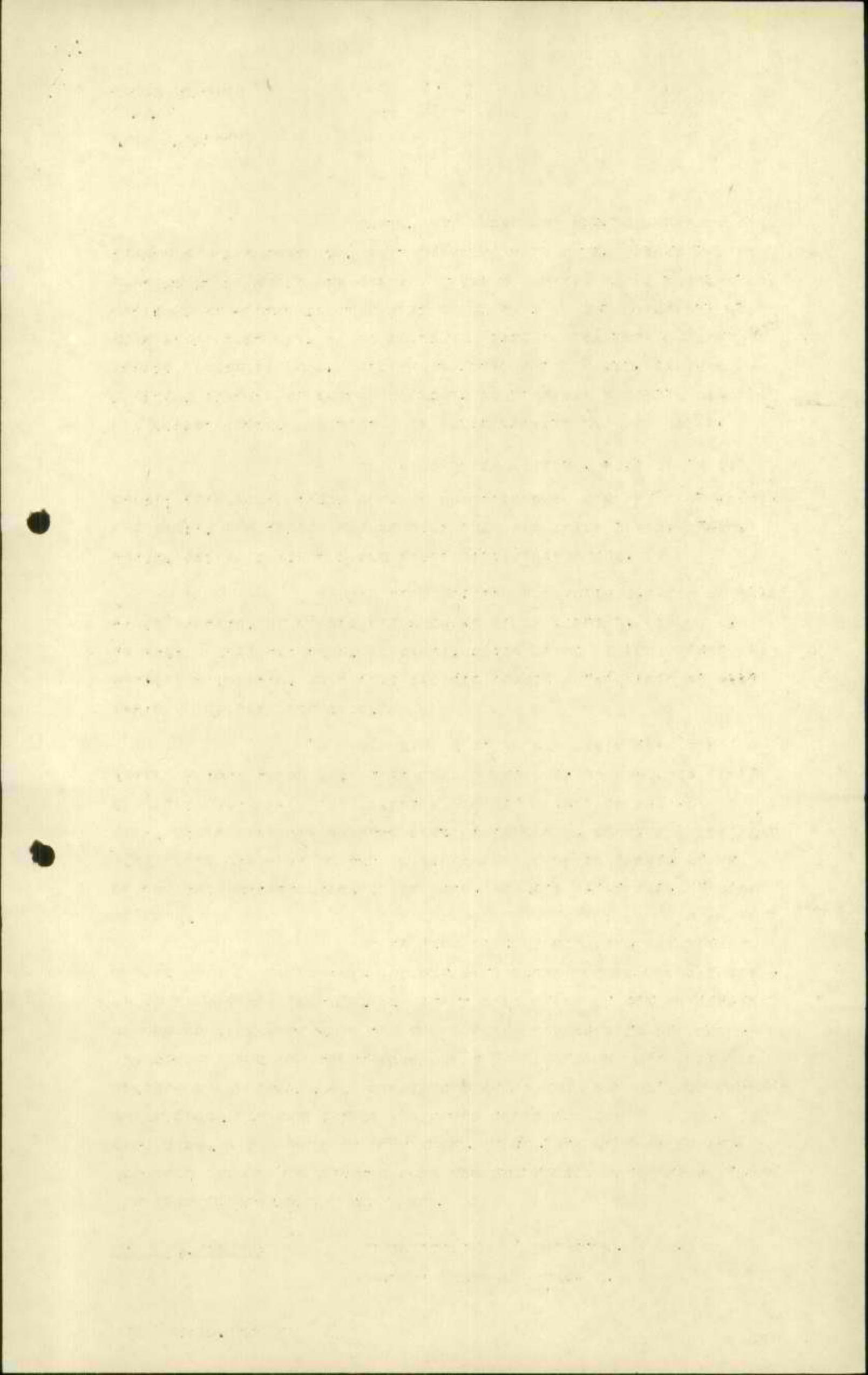
אינני יודע מה נשקף לנו מחר. אין אני

מושכנע ששוב לא התחדש האש. אין אני מציע שנחרגל לחשוב שהסטטוס-קוו, מובטח לו שיתקיים לצמיתות. אני הייתי מוכן לוותר על כמה מהיתרונות של הסטטוס-קוו, אילו אפשר היה להגיע לידי שלום בגבולות בני הגנה, שיש בהם כדי להבטיח איתנות ומפה בטחון למדינת ישראל. אולם לפי שעה המציאות איננה כזאת. אני מאמין שהמציאות תשתנה. אבל לפי שעה המציאות איננה כזאת. ועל מנת שמלחמת ששת הימים תבטיח לנו גבולות שלום, נדרש מאבק. אין להישען על צה"ל בלבד. כמובן, בלי צה"ל לא נעמוד. אבל הדבר חייב להיות מלווה במאמצי ההנחלות וכמאבק מדיני רצוף להבטיח מפה המאפשרת איתנות למדינת ישראל.

היו"ר א. ידלין:

רשות הדיבור לה' משה דיין,

ואחריו לחברה גולדה מאיר.

מ. דיון:

חברים,

אחת הסגולות שהיו ואשר צריך שתהיינה בדיון זה ובסיכומים שלו היא - הכנות והבהירות. בשנה הששית לאחר מלחמת ששת הימים, אין זה מספיק שנדבר בהכללה. אנו צריכים ככל האפשר - יש גבול לאפשר בענין זה - לומר דברים ברורים ומדוייקים, ואם ירשו לי להשתמש במונח, אופטיביזם; מה לעשות ומה לא לעשות. לגבי הגדרות כלליות גם כן ישנם חילוקי דעות. אבל אלה חילוקי דעות שאפשר לחיות אהם. השאלה המעשית היא - מה אנו צריכים לעשות אחרת ממה שאנו עושים היום, אם צריך במשהו לעשות אחרת מכפי שאנו עושים היום.

חלק מהחברים שלקחו חלק בדיון קשרו את שני הנושאים - את נושא המדיניות בשטחים עם נושא גבולות הקבע, גבולות הסלום. אינני בטוח שהיה הכרח מלכתחילה, או שיש הכרח אוֹקְיָטִיבִי, לקשור שני הנושאים. אבל הואיל וקשרו, אני רוצה להעיר הערות אחדות גם בנושא של גבולות הקבע.

החברים שדיברו על גבולות הקבע - אולי לא כולם, אבל שמתי לב לדברי החבר ארם בנושא זה - דיברו על גבולות קבע כעל גבולות בסחון שימנעו מלחמות נוספות. אם אינני טועה - יהכך סאם אפספס בכל מה שאמרהי בשש השנים יהברר שאני טועה - אם אינני טועה, אני לא השתמתי אף פעם במונח, שאנו יכולים להשיג גבולות בסחון כל כך בטוחים שימנעו מלחמות נוספות. באנגליה יש גבולות בסחון לא רעים. והיא מדי פעם נקלעה למלחמה.

כאשר אנו מדברים על גבולות בסחון, ואני רוצה לדבר על הקווים הצבאיים של גבולות בסחון, לא על גבולות הטבע אלא על אותם קווים צבאיים, שהם לפחות עכשיו, במצב הנוכחי שהוא איננו מצב של שלום והסדר מדיני, הם שנוהנים לנו את העוצמה שבזכותה עד כה לא חודסה האש. ואני מדגיש - עד כה. אינני בטוח שאכן אנו עומדים כבר לאחר מלחמה. אינני בטוח בזה. עוצמה זו שלנו, שהודות לה קיים השקט באזור והודות לה הערבים אינם מעיזים, עד כה, לחדש את האש, מורכבה ממספר יסודות: ציוד טוב ומסוכלל, צבא מעולה, לוחמים מעולים וצבא כארגון שלם על מפקדיו מעולה, מערך קרקע טוב; מערך קרקע טוב יש בו שלושה אלמנטים הקשורים אחד בשני, ואחד נפרד. הנפרד קשור במלחמה בטרור. לצורך היכולה ללחום בטרור, וארגוני הטרור, הזיקה הקרקעית, זיקה הסטח לנושא זה היא, שיש לנו אפשרות להכנס לכל מקום ומקום, לשכט, לג'נין, לחברון, לרצועה עזה, ולהלחם שט בטרור. צריך לזכור זאת.

הטרור אולי איננו המלחמה בהא הידיעה.
אבל הוא גרם לנו מרורי חיים בעבר ונגררנו עד סף מלחמה לפחות מדי פעם,
רק משום שלא יכולנו לעמוד בכך, שמהצד השני יבואו כנופיות טרור,
יעשו מה שיעשו ויחזרו למקומה מהם באו.

(אחרי כן רשטה אא)

וגם עכשיו אנחנו עוברים את גבול לבנון בגלל כנופיות הטרורטיסטים, ולא מפני שיש לנו בעיות ריבונות עם לבנון.

זו שאלה אחת, ולא במקרה הזכרתי אותה, הצורך ביכולת **עבזכוה** להכנס לאותם ישובים המשמשים מרכז, מיסתור, מקום הימצאות והגשת עזרה ליחידות טרורטיסיות. כל זמן שצריך ללחום ביחידות טרור, כל זמן שקיימים ארגוני טרור, כל זמן שקיימת מלחמת טרור, אין לעשות זאת רק בצורה הגנתית, על ידי גדר על הגבול שלנו, אני מסופק אם זה יכול להיות יעיל. בכל אופן, אנחנו איננו עושים כך, אנחנו עוברים את הגבול. שלוש היסודות קטורים זה בזה. היסוד

הראשון הוא קוי הפסקת האש, שהם הקו הפיסי, שאם ינסו לחצות אותו יתקלו בקטיים רבים, עד כדי כך שאני מקווה שלא יצליחו לעשות זאת. זה קו ברלב, הסואץ, הירדן, הירמוך, מיצרי אילת. זה קו של מכסול מים - הירדן ותעלת סואץ, עם קו ביצורים ומעוזים על ידו, וצבא שניצב שם.

אבל קיים גם קו שני, והוא קו רכסי ההרים.

קו זה נוחן יכולת הפעלה לחיל האויר, ובצורה זו או אחרת הוא מטמט כבטיח לתצפית של הכלים, לא תצפית של עיניים אלא של מכ"מים, רדארים, לחיל אויר. אלה קוי הרכסים בחצי האי סיני, הרכסים בשומרון.

המרכיב השלישי שאנחנו נהנים היום ממנו בעוצמה

שעומדה לרשותנו הוא הטווח, המרחק מהבסיסים של כוחות האויב, בעיקר של חיל האויר, עד מרכזי האוכלוסיה שלנו. יש חלק מהמטוסים שאינם יכולים בכלל להגיע בגלל גודל המרחק, וגם אלה שיכולים להגיע, יש חשיבות למרחק שלהם ממרכזי האוכלוסיה שלנו ועד הבסיסים. אני מדבר על בסיסים, מטוס שמרחק זה איננו נמדד מקו פיסי לא של הירדן ולא של הסואץ, אלא הוא נמדד ביכולת הפעולה של חיל האויר שלנו.

חיל האויר אצלנו מהווה עכשיו אחד - ואולי

לא אחד המרכיבים, אלא המרכיב המרכזי בעוצמתנו. מבחינה תקציבית הוא מהווה 50% מתקציב הבטחון, אבל קנה המידה איננו רק תקציבי. במידה שאני יכול לצפות לעתיד, ערכו של חיל האויר אינו הולך לקטון בתור המרכיב המרכזי בעוצמה שלנו. ובעיקר כסזו עוצמה של עט בן 3 מיליון, שאינו יכול להקים דיוויזיות בלי סוף. במכונה כזאת של מטוס יושב בחור אחד, יש לש כוח כזה שהיא יכולה לעשות מיגוון של פעולות, צילום, סיוע, הפצה. זאת מכונה יקרה מאד, מטוכללה מאד, מתוחכמת מאד, צריך מסביבה ציוד רב מאד. אבל אם אני יכול לספוט על מרכיבי העוצמה שלנו, הרי חיל האויר הוא אחד המרכיבים ואולי המרכזי.

אינני מציע לנטוש או להוציא אף אחד
מסלושת המרכיבים: לא הקו הפיזי על הירדן ועל הסואץ וכו', לא קו
התצפית האלקטרונית על רכסי ההרים, ולא על העומק והמרחב, כשאנחנו
מדברים על מרכיבי העוצמה שלנו.

אני רוצה לומר בזה לאלה שמדברים על גבולות
בסחון אטר ימנעו מלחמות אחרות, שלא ישכחו את רכסי ההרים, שלא ישכחו
את קו התצפית שנותן יכולת הפעלה לחיל אוויר.

אני רוצה לחזור ולומר שדברתי על בסחון
צבאי, ואני מבחין בין בסחון צבאי לבסחון מדיני. אם נגיע לכך שנוכל
להשיג בסחון מדיני, צריך יהיה גם על חשבון הבסחון הצבאי להגיע לפתרה.
בסחון צבאי אינו תחליף לבסחון מדיני. קווים צבאיים טובים אינם באים
במקום הסדר שלום. בטעה שנגיע, אם נגיע להסדר שלום, ואם צריך יהיה
לעשות וויתורים על עקרונות של קווים צבאיים אלה ואלה ואלה, צריך
יהיה לעשות זאת לטובת הבסחון המדיני, ההסדר המדיני. אבל כאשר מדברים
על קווי בסחון וגבולות הבסחון, יש לדעת שהיום הם אינם רק הקווים שבהם
מוצבים כוחות אלה מול אלה, אלא חשוב גם סווח הראייה של חיל האוויר.

בשאלה זו קטרו את שאלת ההתנחלות, כאשר
אמרו שאנחנו צריכים להתנחל בהתאם למפה הרצויה לנו. ובאמת עומדת
שאלה זו. אני אמרתי שאינני חושב שניסוג ממקום שנתיישב בו, ואני חוזר
ואומר זאת. יתר על כן, אמרתי בהקשר זה שלפי הערכתי, אפשר לקיים חיים
משותפים שלנו ושל הערבים בשליטתו של צה"ל, ואינני מאמין שבחקופה זו -
לא בחקופה זו של עד גמר המלחמה, אלא גם אם נגיע להסדר שלום - אינני
מאמין שאפשר לקיים חיים משותפים בחסותו של הלגיון. לא דברתי על
ביקורי טוריסטים, דיברתי על החייסבות, כפרית או עירונית, כזאת או
אחרת, דברתי על אוכלוסיה. אם אנחנו טועה, אכן העיר על כך, שדבר זה
שאמרתי הוא אמירה כבדה שהתנועה לא הוכל לסאת בה, או לא הוכל לעמוד בה.
אין לי פריטנזיות לדבר בסם התנועה, כך אני רואה את הדבר. אני חושב
שבחרון ובירוסלים, כשצה"ל שולט סם, גם הערבים יכולים לחיות את חייהם.
לא הייתי מציע שאנחנו נקבל על אחריותנו לחיות בחרון או במקום אחר
החה שלסון הלגיון. מה שאני יודע על חיים משותפים כיום תחת שלסון
כוחות ערביים, הרי אני יודע על עירק, על סוריה, על מצרים ועל ירדן
עד מלחמת ששת הימים, עם אותו מלך ואותו ראש עיר בחרון. אולי התנועה
אינה יכולה לקבל זאת, אבל זהו המצב.

המטן מ. דיין

כאשר מדברים על התייטבות, קוטרים את זה בטאלה גבולות הבטחון ואומרים: אם כך, אנחנו צריכים לקבוע לעצמנו מפה ולהתנחל בה למי שאומר כמותי שלא ניסוג מס, ולא כולם אומרים כך, אומרים: בבקשה, אם אחת סבור שלא ניסוג מס, נתייטב באותם מקומות שיהיו קבע במדינת ישראל. ובאמת הסאלה הזאת, הסאלה עד אנה אנו רוצים להגיע, למה אנחנו רוצים להגיע, למה אנחנו שואפים להתנחלות - אני מדבר על יהודה וסומרון, - זוהי סאלה, ואני מבין שיש כאן הפיטות סונות, אולי סלוט תפיטות.

בסבת האחרונה אמר סר החוץ אבן ברדיו:

אני מציע סכל חברי הממסלה וכל הציבור יקראו מחדס מה סאמרה ראס הממסלה בראיון ל"אובזרוור" הלונדוני לפני שנהיים, כאשר דיברה על הסטחים, ואלה דבריה: אנחנו לא זקוקים לאף סעל סל סטחים אלה לסוט מסרה פרס לבטחון.

אבן בדבריו במזכירות גם הוא אמר כי

נשאף להחיל את ריבונותינו רק על אותם סטחים שיהיו כלולים בישראל כהכרח, כדי להבטיח בטחון ולמנוע מלחמות חדסות.

רק זה. כלומר, אמת המידה להתנחלות ביהודה

ובסומרון היא רק מה סדרוס לנו כהכרח כדי להסיג גבולות סל בטחון, ולא אינסט אחד מעבר לזה.

ובכן, אני אינני סותף להכרה זו. קראתי

מחדס את ה"אובזרוור" קראתי את הנוסחה הזאת, ואני רוצה לומר, כאשר סר החוץ אומר ברדיו ובאמצעי התסדורת הלאומיים לסרים ולעס לקרוא מה סאמרה ראס הממסלה, הרי זו מן קריאה לסדר. אני אינני סותף להכרה הזאת, ואינני צריך לקרוא מחדס את ה"אובזרוור". (ג. מאיר: אבל אילו קראת, היית רואה שהיא ציטט מחוץ לקונטקסט). אבן יוסב על ידך.

אני הייתי הסר סקראו לו או הציעו לו

לקרוא מחדס את ה"אובזרוור". אני מבכר, ברשותך, לקרוא את קווי היסוד סל ממסלת ישראל. לא נכנסתי לממסלה על יסוד ראיון ל"אובזרוור". נכנסתי על יסוד קווי היסוד סל הממסלה, וסס נאמר בסעיף 4: הגברת הקמתן סל היאחזויות בטחוניות והתנחלויות קבע כפריות ועירוניות על אדמת המולדה. אינני חוסב סזאת התייטבות ספר רומית ביהודה ובסומרון, סבאה רק כדי להבטיח את הגבולות ולא את הבטחון. בסבילי מלת המפתח היא "אדמת המולדה", ולא "אף סעל" ולא "בהכרח". אינני רואה בהתנחלות ביהודה ובסומרון הכרה בל יגונה, רק מפפי סזה נחוץ לסס הבטחון. אנחנו צריכים לעסוח כל מה סאנחנו יכולים, בתנאים הנחוניס. הסאלה היא אם אנחנו רוצים את המינימוס, או את המקסימוס, אם אנחנו רוצים לבלוס, או רוצים להסיג מקסימוס בתנאים המדיניים, הדמוגרפיים, הבטחוניים, בכל אותם סייגים, שהס יהוו בסיס לסלוס, הסאלה היא

אם במסגרת הזאת אנחנו רוצים לבלום, או רוצים להטיג ככל האפשר יותר.

הדברים באו בעקבות ויכוח שהיה באותו שבוע. לויכוח זה אמרתי, בפגישה עם חברי איחוד הקבוצות והקבוצים, כי אם אנחנו רוצים למנוע או לבטל את החושה הארעיות ביהודה ובשומרון, צריך להפסיק ללמד הנ"ך. כאשר נפסיק ללמד הנ"ך, יהודים לא ירגישו את עצמם בבית ביהודה ובשומרון. לא אמרתי דברים אלה בקשר למכירת קרקעות ליהודים. אמרתי כי כאשר מלמדים הנ"ך יש לחלק, לא לכולם, הרגשה של בית ביהודה ובשומרון. אחר כך קראתי שגם אבן וגם יגאל שמו נלעג אמירה זו שלי. אני מודה שאינני רואה מה נלעג בה. אינני יודע מה נלעג בכך שאומרים שכאשר לומדים הנ"ך לא מרגישים ארעיות וכך מרגישים בבית גם בחברון, גם ביהודה וגם בשומרון, גם בטכס - מבחינת החושה. יש גם שיקולים מדיניים, אבל מבחינת החושה, אינני יודע על מה יצא הלעג. אמרתי כי בדיון זה צריכים להיות ככל האפשר בהירים, וגם להצביע באופן מעשי מה לעשות ומה לא לעשות.

בנושא ההתנחלות, לדעתי, כיום ובהקופה הקרובה עלינו להרחיב את ההתייבות, ההתנחלות, האיכלוס היהודי בחקלאות, בתעשייה, אכלוס עירוני, ממלכתי ופרטי, ושותפויות עם ערבים, ביהודה ובשומרון, באזורי נבי סמואל, לטרון, כפר סבא, גוש עציון, קריה ארבע, אזור ירושלים, מעבר לקו הירוק.

אני חושב שבהקופה זו אנחנו צריכים לא רק

לשאוף לכך, לדעתי, הדבר גם ניתן.

היות והזכרתי גם ההתייבות פרטית, וזכרתי לקבל בכניסה לאולם גם נייר של המשמרת הצעירה, אני רוצה לומר בעניין זה, שאתי אין ויכוח לא על כך שלא צריכה להיות ספסרות, ולא על כך שלא צריך לאפשר הפקרות מדיניות. שני הדברים האלה צריך למנוע. כל רכישה קרקע פרטית צריכה להיות כפופה לאישור ממלכתי, ואם רכישה זו אינה מובטח מספסרות - לא צריך לאשר אותה, לא אם היא 15 אלף דונם, ולא אם היא 5 דונם. ואם הדבר מתקשר לשיקול מדיני, לא יתכן שכל אחד יחליט.

אחרי כן סי

צריכה להיות רחוקה ממלכתית ולאפשר זאת לא רק במקום שיש,

אבל בנ"ל זה של המסמך הצעירה נאמר: "רכישה קרקעות בכל מקום חייבת להעשות רק בהתאם לעקרונות הנועה העבודה, הדוגלה בסמירת העקרונות של בעלות לאומיה על הקרקע".

מה שאצטט עתה אינו מדויק, כי קראתי זאת בעתון.

קראתי בעתון שבאסדוד, כפי שנדמה לי, מכרו 85 דונם או סטח דומה, למסקיעים אמריקאים - סם רוטברג או לו באור, סיקימו סם סיכונים. אם זה נכון, ואני בכל לבי בעד זה, אז יכול להיות שקרקע שהיא אולי בבעלות לאומיה - מוכרים אותה לאנשים פרטיים כי רוצים לגייס הון פרטי שיבנה סיכונים ושהעיר לא תהיה רק כולה חולות וזה יהיה בפיקוח ובמסגרת מתאימה ובמקום המתאים. ומדוע לא? ואיך אחרת? רק באמצעים שיש בידנו וההון היהודי העצמי שיש בעולם - מדוע לא לעשות בצורה מבוקרת ובצורה מתוכננת?

ואם זה נכון - מדוע באסדוד זה כותר ובאיזה סכונה

בנבי-סמואל ואם לא? סם רוטברג אלא יחזקאל סחר - זה אסור? אם כן מדוע לא?

כאשר אני מדבר על אזורים אלה, ואני יודע שאלה סקונים

אם הקרקע - לא קונים אותה על מנת להפסיד, אלא על מנת לעשות עסקים אך גם להקים סם בניינים. אלה אנשים בחברות פרטיות היכולים לעשות זאת, ולא את הכל מינהל מקרקעי ישראל צריך ויכול לעשות.

לדעתי - זו השאלה: האם המדיניות שלנו, מדיניות ההתחלוח

בסטחים מעבר לקו הירוק - צריכה להיות במגמה ככל הניתן, במסגרת המדינית, לעשות את המקסימום או לבלום - כי אולי המלה הזאת חריפה, או לא לעשות את המכסימום; ומה יכולות להיות התוצאות מזה? אם לא נגיע לסלום וכאחד הימים נגיע למו"מ יתברר שכפר-סבא הקימה אזור העשיתי מעבר לקו הירוק, צמח שהיה קודם לאטרון הופך להיות ישראל ומ ה שהיה נבי סמואל - יש סם ישוב יהודי וירוסלים הוותיקה (היהודית) מגיעה עד בית ג' אלה ובית-סחור ורמאללה וכל אלה העבודה וההפוכנה להיות ירוסלים רבתי; אז מה יש!?

אינני בטוח שכבר היום הוטבי בית-לחם לא יעדיפו להיות

קטורים עם ירוסלים, גם אם היא מדינת ישראל, מאשר להינתק ממנה, כאשר הם קטורים אתה ברקמה כלכלית וטבעית ובלבד להסתייך לירדן.

יכול לקרות, כאשר החלופנה סנים והדינמיות היהודית הפעל

והסלום הערבי יבוטס לבוא ואותו אזור סיעמוד את "כ לבירור יקסן ויקוצץ ע"י סיפוח זוחל, רחמנא-ליצלן, וגוס עציון יגדל ונבי סמואל יגדל והצד הסני, כסם שיש היום אזור ערבי - האזור הערבי יהיה יותר קטן. אינני רואה את האפשרות קודרת כל כך.

אף אחד מהמקומות האלה אינו מהווה עניין של קו בטחון כדי למנוע מלחמה. לא זו השאלה בחברון, של קו בטחון או לא קו בטחון.

שאלה ~~אחרת~~ אחרת שעלתה פה היא באמת שייכת להגדרה של נוסא הדיון, האופן בו אנו מוסלים ומטפלים בטטחים, וערביי הטטחים. יגאל הגדיר: מימסל, או ממסלה, כאשר אנו מדברים על טטחים מוחזקים - ראוי לעשות הבחנה חשובה נוספת: אנחנו המימסל בטטחים ולא הממסלה. המרחק המהותי בין הסנייט גדול. יגאל אמר שההתפתחות הכלכלית שהתפתחה במסך השנים האחרונות, ואולי במידת מה גם, גם של היסח דעת, במועד מאוחר יותר הביא אותנו לתופעה של סילוב כלכלי הדוק. אבל מתוך המדיניות של טווח ארוך שנוהגת להטאיר אופציה לפתרון מדיני - עלינו לראות סתי חסיבות נבדלות זו מזו, אבל מסתפוט פעולה זו עם זו, כסתי יסויות נפרדות.

אני רוצה לדעת יותר מה פירוט הדבר, מה עלינו לעשות כדי להבטיח סתי יסויות נפרדות, כדי להיות מימסל ולא ממסלה.

הגדרתי שעלינו לנהוג בערביי הטטחים בטטחים כאילו אנו ממסלה קבע ולראות בהם כאילו הם אזרחים שלנו. אני יודע שהם אזרחים ירדניים ויודע את מסמעות המילה "כאילו". כאילו הם אזרחים וכאילו אנו ממסלה קבע ולנהוג בהם כאזרחים, כל זמן שהם לא נוקטים נגדנו פעולות איבה. אם זה ערבי בעל חנות או עדר או קרקע, אז הוא לדעתי אזרח סצריך לקבל את כל הסרותים שלנו. אנו עוטים בטטחים כל מיני דברים שמימסל אינו עושה. מימסל אינו מלמד לבדל ירקות תחת פלאסטיק. מבחינת ~~א~~ הביטוי אם אנו נרצה להיות מימסל או ממסלה, נרצה לסבת על כידונים - ניסען על כידונים. נעים יותר לסבת על פלאסטיק ופרחים ותות סדה מאשר רק על כידונים וחפוטים. אבל השאלה באמת היא אם אנחנו צריכים להתנהג בטטחים כממסלה הדואגת לאזרחיה או לא. שאלה זו קטורה בשאלה שניה, שאלה הסמכות העצמית, אם לתת אותה לתושבי הטטחים.

נדמה לי שאבן הציע להקים מתוכם מוסלי מחוזות! מה סנקרא בערבית " " אני חושב שחשוב לנו מאד לתת להם, ככל האפשר, ניהול עצמי וככל האפשר להערב פחות בחייהם ~~א~~ ופעולותיהם. אבל יש פה שאלה לא בטחונות; יש פה שאלה יסודית מאד: אנו ממסלה מתקדמת ומוסלי המחוזות שלהם, גם אם יהיו מי שיהיו - הם אינם באותה ~~א~~ רמה. אם ניתן להם רופאים שלהם - זה לא יהיה שרות הבריאות שלנו, ואם ניתן להם מחלקת עבודות ציבוריות שלהם - זה לא יהיו מהנדסים שלנו, ואוטונומיה חקלאית - זה לא יהיה מסרד החקלאות שלנו. לכן, גם כאשר הם רוצים - השאלה מה מעדיפים אנו - לתת להם קידום ופיתוח טכנולוגי וסוציאלי וחברתי וחופס הביטוי; לפעמים אני מתפוצץ כאשר אני קורא מה כותבים העהונים הערביים עכסיו בירוסלים, ומודעות האבל שהם מפרסמים על כאמל מנצור, וכל מה שמחוב שם סביב זה, אבל חופס ביטוי הוא חופס ביטוי.

(המסך דברי מ. דיין)

על כן השאלה היא אם אנו על ממסלתנו על גיסתנו המחקדמת הסוציאלית, הטכנולוגית המפותחת, אם את זה לא ניתן להטחים - אז במה נספיל בהם ? רק בישיבה בסמך והם יעבדו בישראל ? וזה יהיה האיזון הטוב בחמט עשר השנים הבאות ?

לי לא נראה הדבר. לא נראה לי שאפשר לנהוג כך כממסלה, לנהוג בהם כאזרחים עם הקו שהם לא ישראליים ואנחנו לא כממלתם. נבחין, אבל ביחסים וטרותים ונוהג יום יומי - כאילו היו אזרחים חצריכים להנות מכל הטרותים שלנו. מה זה סתי יטויות נפרדות - איני יודע. הייתי שמח אם יסנם חברים הסבורים שאפילו אם בהיסח הדעה נגררנו למצב שאנו בו ; הנוהל של היום אינו טוב ואז צריך להציע מסהו אחר במקום זה. סתי יטויות - אז סתי יטויות ; אם לא סילוב כלכלי - אז לא סילוב כלכלי. אנו לא חדשים בנוסא זה. אנו הולכים לבחירות סצריכות להתוות דרך בעוד ארבע שנים. זה 10 שנים מאז מלחמת ששת הימים ; אנו לא זכאים לגמגם ; עלינו להגיד מה אנו רוצים. יס לנו פרקטיקה מסויימה. היא לא טובה ; אפשר לסנות אותה. אך צריך להציע או כאן או בממסלה לעטות אחרת ממה שעושים ובמה : מימסל או סתי יטויות ; הפרדה וכל מה שרוצים.

אני חושב טאת הביטוי החריף ביותר בענין זה נהן ספיר, כאטר אמר : "אני רוצה להדגיס כי מבחינת התוצאות - אין הבדל בין החלטה פורמלית על סיפוח, כפי שרוצים אלה המאמינים בארץ ישראל הסלמה, ובין סיפוח, שאין עליו החלטה טבאה עלינו למעטה בזחילה".

וקטע אחר : "סיפוח הסטחים ביהודה וטומרון יביא חנק על מדינת ישראל".

אני אינני חושב שאין הבדל בין סיפוח פורמלי, אך החלטה החוק, המספס הישראלי על הסטחים ובין המצב הקיים עכסיו. אני חושב שיש הבדל מהותי ניכר מאד. במידה שצריך אני להביע דעתי - אני נגד סיפוח. נגד זה סנכריז על יהודה וטומרון או על עזה שהם סטחי ישראל.

איני בטוח ביחס לרמה הגולן, ואיני מתכוון לחלק ההתיסבות סס. אסך לדרוזים הדבר תלוי ברצונם ואני יודע זאת כי טאלתי אותם והם לא רצו להחליף אזרחותם באזרחות ישראלית. אבל אילו רצו להחליף אזרחותם באזרחות ישראלית - לא הייתי א מציע למנוע זאת מהם. אבל יהודה וטומרון ועזה - איני מציע לספח אותם. אבל אם ספיר חושב שאין הבדל בין סיפוח פורמלי ובין סיפוח למעטה, סיפוח זוחל ואני מבין טזה מה טהוא חושב סמתרסס עכסיו - האם הוא רואה בסיפוח זה חלק ממדינת ישראל ? הוא אינו חושב שצריך להציע מסהו בענין זה ?

אהדי כן רטמה מא.

המשך דברי מ. דיין

לא פחות ולא יותר. מישהו כופה עלינו? אנחנו יושבים תחת שלטון זר בענין זה? אומרים שסיפוח כזה, זהו חנק למדינת ישראל. ספיר איננו עילג כאשר מדובר בהפרדה כלכלית ובאמצעים חדרושים לשם כך. בבקשה, נדון ונחליט כך או כך. לבוא ולומר סיסמאות, לפעמים קטוח מאד, כמו חנק, סיפוח, ואין הבדל בין סיפוח מעשי לבין סיפוח זוחל, ואחר כך לרדת מהבמה בלי לומר מה לעשות אחרת לעומת מה שעושים היום, לדעתו זו אינה דרך. בהקשר לנושא הבא של העבודה הערבית, אלה ששוענים קטוח נגד ההשפעה של האיחוד הכלכלי, זה לא רק בגלל ההסלכות המדיניות, אלא גם בגלל עבודה ערבית - ומיד אגע בזה - התיזה שהובאה נגד עבודה לא מוגבלת בישראל, היתה שצריך לפתח ככל האפשר מקורות תעסוקה עצמאיים בעזה, ביהודה ובשומרון, כדי שכל האפשר יזדקקו פחות לעבודה בישראל, וגם יעמדו על רגליהם.

אני מסכים לזה, אבל אני חוזר ואומר את מה שאמרתי בקריאות ביניים והערות ביניים. למעשה לא עשינו כלום בענין זה. כלום, מבחינה מילולית, לא מבחינת מספרים. מה כך עשינו? עד היום ביהודה ובשומרון, במשך שש שנים, בשיחוף אהנו - לא דברים שנעשו ללא שיתוף אתנו - הוטפנו 9.5 אלפים מקורות תעסוקה. בעזה 4.5 אלף וביהודה ושומרון חמשת אלפים. הוטקעו מצד ממשלת ישראל כהל ואות, לא חלילה כמענקים, במשך החקופה הזאת, 10 מיליון לירות - מזה 3.5 מיליון לעזה, ו-6.5 מיליון ליהודה ושומרון. זה איננו כולל כמובן, אם מישהו רוצה לקרוא להשקעות שלנו בשחיים ברמת הגולן או בקרית ארבע. מדברים על יצירת מקורות תעסוקה לערבים אצל ערבים. ודאי שהשקענו אצל יהודים.

בשנה זו נתנו אטראי להון חוזר בסכום של 18 מיליון לירות, ב-11% ריבית. זהו המנוף הכלכלי. ישנו עוד סוג אחד שאיננו ההתיישבות היהודית ואיננו המעסיקים הערביים, אלא מעסיקים יהודים, בעיקר באותם חבלי ארץ במרכז ממשלת ישראל בנחה שם מיבנים למעסיקים יהודיים. יש שם מעסיק ערבי אחד. מעסיקים אלה מעסיקים 700 איש. הם נמצאים 3 קילומטר מעבר לגבול הקו הירוק, הם משלמים את השכר כפי שנהוג בעזה, ונמצאים בסך הכל במרחק של כמה קילומטרים מישובים ערביים, לא מטכניה בטום דבר, ומעסיקים 600 איש בעזה ו-100 איש בשומרון.

לעומת 9.5 אלפים איש אלה שיוצרנו להם מקורות תעסוקה במשך 6 שנים, בשנה זו עצמה, ב-1972, נוספו ביהודה ובשומרון ובעזה 9000 עובדים חדשים בשנה אחת. זאת לעומת מקורות תעסוקה, בהסתחפותנו, שנוצרו במשך 6 שנים.

הגידול הטבעי של כוח עבודה בשנה אחת הוא 9000. מה קרה אחת? ישראל קלטה בטנה זו 12 אלף איש נוספים לאלה שעבדו בה בשנה שעברה, ומספר העובדים בסטחים ירד, כי לעומת הגידול של חסעת אלפים, יש להם גרעון של 22 אלף איש שנקלטו בסטח הישראלי.

אני מסכים בכל לבי שזה לא מיבנה טוב, וטוב יותר היה שתהיה שט תעסוקה עצמית ויעבדו כאן פחות. אבל אינני מסכים לכך שהפתרון לבעיה הוא בזריקת סיטמאות. יש לנו משרדים ומשרדים כלכליים, ואם חושבים שהם יכולים לעשות זאת - יפסילו שרוולים ויעשו זאת. אני עצמי מסופק מאד בקצב המהיר שאפשר להזיז את הדבר, בגלל שתי סיבות: ראשית, האמצעים המקומיים שם דלים מאד. אין להם לא מהנדסים ולא טכנאים ולא הון. זה ציבור כפי שהוא. ליצור שם מקורות תעסוקה שיעסיקו אלפי אנשים, זו טאלה, זה קוסי.

ושנית, יש לנו גם צרכים שלנו. אני יודע

את בעיית המלט ומה קורה שאנחנו צריכים לתת לשט מלט. מקצים קודם 10% ואחר כך 6%, ואחר כך מתפתח שוק שחור, הם קונים כאן בסוק השחור, אנחנו קונים שט. והאם אנחנו איננו צריכים בתי ספר? והאם אנחנו איננו צריכים כביש חדש לצהלה? לתת לצד השני דבר שיט בו מחסור אצלנו - בין אמירה לבין יצירת מקורות תעסוקה לעשרות אלפים - המרחק גדול מאד. צריך לדעת מה אנחנו רוצים.

בענין זה, אם אינני טועה, את הדבר הקיצוני

ביותר אמר בן אהרון, כאשר אמר: על כל פנים מבחינתי אני, כאשר אנו דנים עכשיו, אני רוצה לדבר באופן הכי ברור, לגבי הסטחים, אינני מסתפק בגירסאות שהועלו על ידי חברים שענינן הוא, צריך לפתח את המסק והכלכלה במסק, צריך להפחית את אחוז הפועלים מהסטחים באזור שלנו, לזה דרושים צעדים הרבה יותר מוחלטים בתחום זה, ועלינו להגדיל, ובמתוכנן, והיום ולא מחר, בטעת שגשוג, בטעת פריחה, בטעת עודפים, ביכולת להטיל אחריות על האוכלוסייה הערבית עצמה, על הנהגתה, על כלכלתה - כל הסעד.

שמעתי ולא האמנתי למשמע אוזני. שאנחנו

נטיל על הסטחים, על אחריותם, על הנהגתם, על כלכלתם, את האחריות לעבודה שם, והיום ולא מחר, ובטעת שגשוג ופריחה. מנין שגשוג ופריחה? מזה שהם עובדים כאן. שם יש שגשוג ופריחה? כשהם עובדים כאן ולוקחים כאן את הלירות ומביאים לשם, יש להם שגשוג ופריחה. יש שם שגשוג ופריחה? מצאו שם נפט? איזה שגשוג ואיזו פריחה יש שם, שהיום נאמר להם: בבקשה

לדאוג לעצמכם. ואיך? כאשר אנחנו יושבים על הסואץ, אז נאמר לעזה:
אתם חדאגו לעצמכם. כך אפשר לעשות זאת? ממצרים ננחק אותם, המטבע שלנו
זכו, אבל נאמר להם: איננו רוצים שתעבדו כאן, ונטיל על ההנהגה שלהם
ועל "הכלכלה" שלהם לדאוג לתעסוקה שלהם עצמם. אם אנחנו רוצים לעשות
זאת, אנחנו צריכים לתת להם אפשרות להתקשר עם מדינות, אנחנו צריכים
לקשור אותם עם מדינות, עם ירדן או עם מצרים, ואז ידאגו. הם יכולים
לעשות זאת בלי מדינה? וקודם היו להם מקורות לתעסוקה בלי מדינה? עזה
לא עבדה אצל הצבא המצרי? כאשר בן אהרן אמר שהוא רוצה לומר זאת בצורה
הכי ברורה, אני חושב צריך לומר זאת בצורה הכי הכו ברורה. הבעיה של
עובדים ערבים מעזה יותר חריפה מאשר ביהודה ושומרון, מי שרוצה להטיל
על הנהגת וכלכלת עזה את הדאגה לעובדים שם, מוכרח לקשור אותם לאיזו
מדינה ערבית, למצרים, לירדן, והיום. אפשר לעשות זאת כך? אני רוצה
להדגיש שאינני רואה אפשרות חיובית - אפשר לעשות זאת מבחינה טכנית -
אבל אינני חושב שטוב להפריד את השטחים מישראל על ידי גבולות של מים,
או מניעת מעבר לתוצרת, או מניעת עבודה. לדעתי צריך להקפיד שהעבודה
תיעשה ברסיונות, רסיונות לא צריך לתת לכל מקום ולא בכל מצב, ולא
מכל מקום ולא לכל אחד. אם יש שפל בעבודה, צריך לחלק את העבודה אחרת.
ואם צריך למנוע עבודה - למנוע אותה. ואם יצליחו לפתח שם מקורות
תעסוקה - מה טוב. יש שם כוח ספיגה לא קטן. בעיקר ביהודה ושומרון.
זה לא ישוב מדולדל. היום איננו מעסיקים אותם במפעלי בטחון. אפשר
לא להעסיק אותם בעוד מפעלים. זה צריך להיות מוגבל ומוחנה ברסיונות
עבודה. צריך להקפיד ככל האפשר. אינני חושב שאפשר להחליט על סכר
ותנאים שווים.

ישנה שאלה של ההתיישובות העובדת. מבחינת המשק

הערבי, אפשר לקבל החלטה, ואין קושי לבצע אותה, שפועלים ערביים
מהשטחים לא יעבדו במסקי ארץ ישראל העובדת, בתנועת המושבים, בקיבוצים
וזכו. מבחינה מספרית הם יכולים לחיות בלי זה. לא רק זאת, אלא לפי
דעתי לא יקרה שום מספר, מי יודע איזה, אפילו ברצועת עזה, אם המושבים
של שדות לא יעסיקו את הערבים שם. לא יעסיקו. כשהם כן מעסיקים את
הערבים, הם לא גורם כל כך רצוי שם, הם נמצאים שם בזכותו ובכוחו של
צה"ל. אם תהיה תעסוקה אחרת לערבים, לא יעסיקו.

החבר גבתי אומר לי שאי אפשר על אותם השטחים

הפנויים במקום להושיב עוד ישראלים, אלה שרוצים ללכת לשם, כי אין לנו
די מיכסות של מים, ואם חברי המשק שם מעסיקים 5-6 ערבים, אני מעדף
שאותו חבר מטק יצרוך רק שליט או רבע או חצי מכמות המים, ונוטיב שם
יהודים, לעומת המצב שהמתיישוב יושב שם, מעסיק ערבים, והם מעבדים כמוכר
את אותה אדמה, מנצלים את אותה כמות המים במכסות היצור. מה צריך בטביל

זה? צריך לקבל החלטה. אם הממשלה מוכנה לקבל החלטה כזאת - אני אצביע בעדה. אני רואה קושי בכך, לא מבחינת הערבים.

מה הקושי שאני רואה בכך? ראשית, אם הממשלה תקבל החלטה כזאת, בלי שהתנועות יקבלו החלטה דומה, נצטרך לא רק לגרש את הערבים, אלא להחטק עם המושבניקים, לשלוח את הצבא נגד המושב.

שנית, מה העילה, לפי ראייתי הממשלתית? היא לא בטחונית. אני יכול לומר שהאדמה היא ממלכתית, המים ממלכתיים, הם לא ניתנו לאף אחד כדי שיעסיקו עליהם ערבים, למעשה זה גם לא כדי שיעסיקו בהם יהודים ולא ערבים ישראלים, אם זה המודד. אני רואה בכך קושי. לא זה הנושא שאנחנו דנים בו היום. מה שרציתי לומר הוא שיש נושא מסויים והוא העבודה הערבית מהשטחים בישובים תנועתיים, שמבחינה מעשית אפשר לפקח ולמנוע זאת, ומבחינה פורמלית צריך לקבל החלטה מוטמכת לכך. הממשלה, לדעתי, צריכה להתחיל בתנועה עצמה.

(אחרי כן רשמה מא)

בהקשר זה יש עוד שאלה - שאלת הפליטים.
אני חושב שאנו צריכים לספל בנושא הפליטים, גם פליטי עזה וגם הפליטים
הנמצאים ביהודה וטורון. באופן פורמלי רשומים 190 אלף פליטים.
אינני חושב שאנו צריכים לסאוף לבטל את הסטטוס הפורמלי שלהם כפליטים,
ואינני חושב שאנו צריכים לסלק משם את אונרר"א, את סוכנות הסעד.
אינני חושב שאנו צריכים עכסיו להודיע שאנו מקבלים על אחריותנו,
וממילא למדינת ישראל, 190 אלף פליטים. וכל אלה שהם בלבנון, הם
לא בארצם, אלא הם פליטים שצריכים לחזור לישראל; ואלה שבירדן הם
לא בארצם, ואלה שבסוריה הם לא בארצם; כולם פליטים שצריכים לחזור
הנה. אנו נאמץ לעצמנו 190 אלף פליטים, ואחרים יעמדו לפתרון, כאשר
אנו האוביקט לפתרון? יש מצב עד הסלום, שבו יהיה הסדר כולל של
הפליטים. עד אז יש פליטים, אונרר"א מספלה בהם. אבל גם אנו צריכים
לספל בהם. להביא אותם למה שישראל מקימה, לחלץ אותם מאורח החיים
של הפליטות, אבל לא ישוב מחדש לא ריסטלמנט, אלא להעניק להם רמת חיים
נאותה, אורח חיים, שיכון וכדומה.

אחת הבעיות היא שהם נמצאים ברצועת עזה.
אינני מאמין שאנו יכולים להעביר אותם משם מרצונם. ואינני בעד זה
שנעביר אותם בכפיה. אולי זה יסתנה פעם. אבל היום לא מספיק שנאמר -
כאשר אנו רואים את מפת העתיד - איננו רוצים שהפליטים יסארו ברצועת
עזה. איננו רוצים. מה אנו יכולים לעשות? אנו יכולים לסיים אותם במכוניות
מסא ולהעביר אותם לאיזה מקום, זסט להחזיק אותם בבית-סוהר, כי גם
הם יודעים לעלות על מכוניות מסא ולחזור לעזה. או שנעביר אותם ליטובים
ערביים אחרים, או שנעשה תוכניות שיקום, ואם הן חקלאיות הן כבדות
מאד. אינני חושב שהבעיה היא לחזק את אחוז החקלאים כאן. לא מסום
סזה המוצא הטוב ביותר, אלא מסום סזה המוצא היחיד האפשרי, יש להסאיר
אותם במקום ולספר את רמת חייהם ורמת שיכונם. טוב שהם כולם רוצים
לעבוד. הם מעריכים את העבודה, לא את תורה העבודה. טוב סזה ציבור עובד
ועובד טוב. ויש לקלוט אותם במעגל העבודה. אם יעברו ביהודה וטורון
ויקלטו סם במעגל העבודה, מה טוב.

רצועת עזה, מחוץ לפליטים, זקוקה
לתוכניות פיתוח, כמובן לא כל כך לתוכניות כמו לפיתוח. אבל יש בעית
מים. אם נוכל להשקיע בין 100 ל-200 מיליון לירות לסנה לחקופה של
5-6 שנים בסני הנוטאים, גם בנושא הפיתוח בעזה הכרוך בבעיות מים
דיג וכו', יגם בערים שברצועת עזה הזקוקות לביוב, וגם בפליטים - נוכל
לא לפתור לחלוטין, אבל נוכל לקדם מאד פתרון הבעיה. זה מה שאני חושב
שאנו צריכים לעשות. מה שאיננו צריכים לעשות הוא, לקבל על עצמנו את
הפליטים, לסלק את אונרר"א ולעשות אותם כדיעבד אזרחי ישראל.

בעית הפליטים לא תפתר בדרך זו. מבחינת הסטטוס הפורמלי הם אינם רוצים בכך. ואנו איננו צריכים לעסות מעבר לדברים שציינתי.

בהקשר לכך אני רוצה לומר מספר הערות

לגבי ערביי הסטחים בכלל. צריך, בודאי בהסדר הסופי וגם היום, שיהנו ככל האפשר מסיוון זכויות מקסימלי. הם אינם יכולים להינות מסיוון זכויות מדיני, כאשר אנו נמצאים כאן בעל כורחם והם אזרחים ירדניים. לא אגע בשאלה הדמוגרפית. אבל כאשר כל אחד טוטה את האני-מאמין שלו, אני רוצה לומר שאילו עמדה השאלה עכשיו - לקבל מיליון ערבים לישראל, להפוך אותם לאזרחים ישראלים, או לוותר על הסטחים - הייתי מעדיף לוותר על הסטחים. ואני יכול להניח שברקאי צודק בתחזיות הדמוגרפיות והמצב לא ישתנה, ובעוד עשרים שנה יהיו שני ערבים לעומת יהודי אחד. ובכל זאת לפחות מסלוטה מיליון יהודים לקלוט היום מיליון ערבים, ויש לנו ערבים ישראלים - אני רואה את זה כערעור קשה של המבנה.

אם לא יהיה מנוס ונצטרך להחליט או זה או ויתור על הסטחים - מוטב לוותר על הסטחים ולא על זה. אלא שהיום השאלה אינה עומדת כך ואינה עומדת בכלל. ערביי הסטחים אינם רוצים להיות אזרחי ישראל; כאשר אין סיפוח, ולא סמעי סמיסהו מציע סיפוח, בודאי שהשאלה הזאת איננה עומדת. ובאותם מקומות שהיה סיפוח, בירושלים אותם 80-90 אלף ערבים אינם מבקשים להפוך לאזרחי ישראל. הם מעדיפים להיות אזרחי ירדן גם בסטח סיפוס ישראלי מאשר להיות אזרחי ישראל. כאשר נגיע לשאלה זו, בודאי שכל המרכיבים האלה צריכים להיסקל. אבל אני מציע לא להעלים ככך ששאלה זו היום איננה עומדת על הפרק.

השאלה היא, איך לחיות בינתיים? מה זה בינתיים?

עד שתהיה לנו הצעה יותר טובה, שאנחנו נחשוב שאיננו נאלצים לקבל אותם, אלא אנו מעדיפים לקבל אותם. צריך להאזין גם לסוריה, גם לירדן וגם למצרים. ואם סבורים שצריך להאזין גם לערבים הפלסטינאיים - צריך להאזין גם לערבים הפלסטינאיים, ולסמוע מה מציעים. ואם תהיה הצעה שהיא יותר טובה לנו מהמצב הנוכחי, יותר טובה לישראל, לפיונות צריך לקבל אותם. עד היום לא זכיתי לסמוע את ההצעה הזאת. עד היום לא סמעתי, על אף חילוקי הדעות והגוונים הסונים ויותר מגוונים סונים בממסלה, שיש הצעה טובה יותר מאשר המצב הנוכחי. לא זכיתי לסמוע הצעה כזאת.

אני רוצה לגעת בעוד נושא אחד, וגם לגביו אאחז בפסוק

סאמר בן-אהרון. ואני חושב שזה לא רק פסוק סאמר בן-אהרון, זה יותר מזה. אבל אני רוצה להרחיב את הדברים יותר ממה סאמר. בן אהרון אמר - אני מצטט את הכותרת - "ללא ניסול זכויות לאומיות נפוליטייות".

בן אהרון אמר - ואינני קורא רצוף מלש במלה - "כמובן שלום של בסחוק, שלום של אמת, לא על יסוד ניצול הזולת ולא על ידי ניטול הזכויות הלאומיות והפוליטיות של הזולת".

מה פירוש הדבר "לא על ידי ניטול הזכויות הלאומיות והפוליטיות של הזולת" במצב שאנו נמצאים בו היום? בטאלה זו גם ליובה אליאב אמר מה שאמר. אינני בטוח אם הוא בדיוק מזדהה עם בן-אהרון או אם בן-אהרון מזדהה אתו. אבל הטאלה קיימת, בין בנוסח זה ובין בנוסח אחר. הטאלה קאנג באים ליחובים שהם ערבים והופכים אותם ליטובים יהודים, גם אם איננו עוטים זאת בכפייה, ובכך אנו הופכים יטות ומחות ערבית, ובעל כרחם אנו סוללים מהם את הזכויות האלה. אינני יודע אם כולכם סתם לב לזה - אבל צריך לשים לב לזה, ואינני מדבר על בן-אהרון וליובה בהקשר זה, אלא על קבוצה קיצונית,

להבדיל, אבל היא איננה כל כך קטן למחנה שאפשר שלא להתייחס אליה. אני קראתי ב"על המסמר" מה-3 בחודש זה כתבה האומרת: "עשרות חברי קיבוצים בפגינת ליד עקרבה". את ההדגשה טאלה היו חברי קיבוצים נתן "על המסמר". הוא אמר שהיו גם כמה אנשי סי"ח. אבל קבוצה המפגינים, רובם חברים בקיבוצים הראל, פלמחים, יד-חנה, זיקים, כרם-שלום.

לוי כתב את זה עתון עויין לתנועה הקיבוצית או למפ"ם, הייתי חוסר בו שאלו לא צייר את התמונה נכונה. אינני יודע מה היה סם. אבל אם "על המסמר" מדגיש שרובם חברי קיבוצים ומונה סמות, אין טיבה לפקפק בכך. ו"על המסמר" כותב: הם ניסו לערוך הפגנה סחאה בסבואות עקרבה - - - המפגינים ביקשו למחות על הקמת ישוב על אדמות עקרבה (לא על הריסוס אלא על הקמת ישוב) - - - והם נסאו אתם כרזות, ובין יתר הכרזות היו כרזות בעברית ובערבית: "הכיבוש ירחיק את השלום", "פלסתיין לפלסתינאים", "עקרבה - כן, גי'תית - לא", "פלסתיין לפלסתינאים".

המסתחפים בהפגנה הם מקבוץ הראל, פלמחים, זיקים, כרם-שלום, יד-חנה. והם נוטאים כרזת "פלסתיין לפלסתינאים". לערוך הפגנה ברחוב הראשי של סכס - "גי'תית - לא, עקרבה - כן". בסכס אפשר לעשות הפגנות כאלה. בסכס אפשר לערוך הפגנות למען פלסתיין לפלסתינאים. אפשר לעשות זאת גם אצל חוסיין. לא צריך לעשות זאת למטלה ישראל.

הטאלה היא, איפא מתחילה פלסתיין, היא מתחילה בגי'תית או בעקרבה. וכל המקומות האחרים? פה אני שואל את בן-אהרון האומר שלא לנצל את הזולת ולא לנצל את הזכויות הלאומיות של הזולת, הקו הוא הגבול הירוק? איפא הוא הקו שממנו ואילך זה ניטול לאומי? הראל וגבת ונהלל זה בסדר, וגי'תית זה פלסתיין?

אני רוצה לקרוא קטע מדברי בן-גוריון בשנת 1937 בקונגרס הציוני ה-20. אינני בטוח שהתאור ההיסטורי של ליובה אלזאב שוץ? את התאור שבטעתו בטעת מעשה, הגזיר בן-גוריון לגבי החקופה הקודמת, שהיום מסום מה נראית לחלק מהחברים ממט אידולית.

12.4.1973

המסך דברי מ. דיין

בן גוריון אמר : "רק במקומות מועטים לא היינו זקוקים
להעביר את התוסכים הקודמים. לרוב סודרו ההעברות מתוך הסכם חפטי עם
האריסים, ורק - - - - - אנו לא היינו יכולים להסכים - - - - -
ומוצא לפועל על ידי האנגלים, אילו ההעברה הייתה כרוכה בניטול, כלומר בהריסת
קיומם הכלכלי של האנשים המועברים. אבל גם מתוך חסידות יתרה וקפדנות
מוסרית מכסימלית אי אפשר להתנגד להעברה המבטיחה למועברים גם הנאים חמריים
מספיקים וגם בטחון לאומי מכסימלי.

אחרי כן אא.

מ. דיין

12.4.73

קראתי ציטטה זו גם, אבל לא רק כדי לומר שההיסטוריה עד לקו הירוק, לפי דברי בן גוריון, רק במקרים מועטים לא צריך היה להעביר ישוב זה או אחר. זו היתה ארץ שהצביון שלה היה ערבים, ישבו בה ערבים. אינני זוכר, אני מסופק אם אחרים זוכרים, דברים אחרים. אני זוכר מילדותי שכאשר באה נהלל היתה מהלול, במקום גבת היתה גיבהא, לפני שריד היתה, לפני ביה"שערים היתה חרתיה, לפני כפר יהושע היתה, לפני מגדל העמק היתה ג'דה, ובין אלה ואלה היו גם בדואים והיו אחרים. אני מסכים לגישה של בן גוריון.

למעשה עומדות שתי שאלות. שאלה אחת היא

אם אפשר להקים מדינה יהודית מבלי לבטל את הצביון הערבי, אם אפשר לפטוח ישוב יהודי רצוף בלי להזיז ערבים. בגליל המערבי היו ערבים, היו בדואים, חלק עברו בזמן המלחמה, חלק ברחו, חלק היו אריסים, חלק נשארו. אבל בדרך כלל השאלה היא אם אפשר לעשות מדינה יהודית של מיליונים בשטחים רצופים מבלי שהערבים יזוזו, שיהיו גם יהודים וגם ערבים, גם מדינה יהודית וגם שמירת הצביון הערבי. האם אפשר לעשות זאת? לדעתי, לא.

אפשר להסכים לנוסח של בן-גוריון או לא

להסכים, כשהוא אומר גם קפדנות מוסרית מוחלטה איננה יכולה להתנגד להעברה המבטיחה למועברים הנאים חומריים מספיקים וגם בטחון לאומי מכסימלי. אף אחד מהמועברים, גם לא מאיקרית ובירעם, לא סבל ירידה ברמת חייו. מבחינת המעמד הלאומי הכללי, לא במקום זה או אחר - כי עכו איננה ערבית, יפו איננה ערבית, דמלה איננה ערבית, ביה ג'וברין איננה ערבית - אבל לומר שערבי אינו יכול להרגיש את עצמו כערבי באזור זה, אפילו באוס-אל-פחם, מבחינת ההשתייכות לעם הערבי, זה לא אמת. לא ^{מחינו}, לא רצינו ולא יכולנו למחות את התרבות או הזיקה הערבית שלהם. זאת נוסחה, זאת גישה, זה תיאור המצב שהיה בסנה 1937.

השאלה היא אם אנחנו עכשיו אומרים שכל

זה היה טוב ויפה ונכון עד לגבול הירוק, או גם מעבר לגבול הירוק, עם כל שינוי היום ופגיעה ביסוד הערבית.

גם אני אינני חושב שצריך להכנס כאן

לטרטוט גבולות הקבע הרצויים לנו. אבל את דעתי אני רוצה לומר. אני אינני מקבל את הגישה האומרת שמה שמזרחה לקו הירוק זאת פלסטיין, ומה שהיה מערבה - זאת מדינת ישראל.

רשות הדיבור לראש הממשלה גולדה מאיר.

היו"ר א. ידלין:

ג. מאיר:

חברים, אין זה סוד שכאשר, אינני יודעת לפני כמה זמן זה היה, כאשר הועלה נושא הסטחים בדיון 'מזכירות המפלגה, לא היתה הכוונה לפתח את הדיון בצורה שהתפתח והיה בישיבות הקודמות וגם בישיבה זאת. בדיעבד נדמה לי שאין להצטרע על כך. טבעי הוא שהמפלגה, שהיא לא מהקטנות ביותר, וטאינה נוטאה בעול ובאחריות הקטנים ביותר, חשוב ותדון אחרי שניה ותבדוק את הדרך, מה היה בעבר, מה צריך לעשות בעתיד.

אני מוכרחה להודות, יכול להיות שזה חטא, מיד אחרי מלחמת סטה הימים השבתי שאיננו צריכים להתייטב ולצייר מפות, לקבוע גבולות, ועדיין אינני חושבת שהגיע הזמן לכך. עכשיו אני בודאי יכולה להגיד בלב שלם, לצערי עדיין אינני חושבת שהגיע הזמן.

אני זוכרת ישיבה של ועדת החוץ והבטחון של הכנסת. הייתי אז חברה בוועדה זאת, לא הייתי בממשלה. היתה זו ישיבה ראשונה או שניה אחרי גמר המלחמה, ושתי מפלגות באו לוועדה עם תכניות מדויקות, תכניות לשלום, תכניות טריטוריאליות לשלום. - חרות מצד אחד, מפ"ס מצד שני. אין אני צריכה להגיד פה ססתי ההתכנות לא היו בדיוק זהות. גם אז נדהמתי כאשר הניחו את התכניות על השולחן, מפני שראיתי לעיני, על פי אחד הכטרונות הגדולים ביותר שלנו, את הסכנה שמיד אחרי המלחמה עם שכנינו נכנס באוחו להט ובאותו כטרון למלחמה בינינו לבין עצמנו. חשבתי אז ועדיין אני חושבת, שכל עוד אין - לא איתותים של יהודים טובים הרואים, או חושבים שהם רואים מסהו - כל עוד אין סימן מובהק, והוא יהיה כאשר נטב עם שכנינו על יד שולחן אחד במסא-ומתן רציני ויסודי על שלום, על סעיפי שלום, אין מקום לצייר גבולות. איס אינו יכול להכחיש שאחד הסעיפים במו"ס, ואולי הסעיף העיקרי - ועוד אגיד מסהו בענין זה - יהיה סעיף הגבולות. ואז יהיה ויכוח, וגם אם יהיה קטה ומר כאשר יהיה, הוא יהיה כדאי, כי אז נצטרך להגיע להכרעה, נצטרך לתת תשובה, אז יהיה סיכוי לשלום, ואולי נצטרך לוותר על שלום אם התנאים יהיו כאלה שלא נוכל לקבל אותם. אבל עכשיו, או לפני חמש שנים, או לפני שש שנים חשבתי זאת לאסון לנו. אינני מציעה שנתחרט על כך ונכנס מיד למקצוע של ציור מפות.

אינני חושבת שהחמצנו על ידי כך שום דבר.

עסינו מה שהיינו צריכים לעשות. אולי לא במידה מספקת, איננו יכולים להגיד שאפילו בתוך הקו הירוק, לתושבי ישראל הערבים וגם לתושבי ישראל היהודים עסינו כל מה שצריך היה לעשות, אולי אפילו לא כל מה שיכולנו לעשות. וגם בסטחים, בהתנחלויות, בהיאחזויות, אולי לא הכל עסינו, אולי אפשר היה לעשות יותר, אולי אפשר וצריך לעשות יותר להבא, בזה אין לי כל ספק.

אבל חרטה על כך שלא קבענו את הגבולות ב-1968, ב-1969 - אין להתחרט
משום נקודת מבט, לא מתוך מה שיכול היה להיות בתוך הארץ, וגם מבחינה
מדינית לא היה כל צורך שנוסף לכל הויכוחים שהיו, ואני מצטערת להגיד
טעוד עלולים להיות. מי שחושב שאנחנו באמת נוכל להגיע, לא לכל מה
שאנחנו רוצים, אבל למה שהכרחי לנו, שנוכל להגיע בכלל בלי ויכוחים -
טוב לו. אבל אני לא כך חושבת. אינני יודעת מתי יתפרץ הויכוח, אבל
זה יהיה כמעט, כמו שאומרים, לא נורמלי אם לא יהיה ויכוח. אינני
מפחדת מויכוח.

נדמה לי שגם מבחינה מדינית לא היתה חכמה
בכך לו העמסנו על עצמנו נוסף על מה שבכלל יש בעולם הנחמד הזה שבו
אנחנו חיים גם ויכוח על גבולות, לא ויכוח עם ערבים, לא עם המדינות
השכנות, אלא עם גורמי חוץ אחרים לגמרי, שלא היה כל ענין לחפש אתם
נקודות ויכוח. הגענו למה שהגענו עכשיו, ואני חוזרת על כך שאין
להתחרט.

עד כמה ששמעתי את דברי החברים בויכוח,
ולצערי לא שמעתי את הכל, נדמה לי שלא היה חבר, וזה היה הסקפת עולמו
לעם שלום כאשר חתיה, שלא מצא לנחוץ לסבח את המדיניות שלנו בטחנים.
נדמה לי שגם על זה אין איש יכול להתחרט. גם בתחום זה בודאי יכולנו
לעשות יותר. אבל אנחנו גלסנו לויכוח מה יהיה באחרית הימים או מה
צריך להיות, והיות וכך, גם אני מוצאת לנחוץ להגיד את ה"אני מאמין"
שלי.

לצערי, אינני יכולה לחדש הרבה. אינני חושבת
שזה יתרון מיוחד כאשר אדם קובע לו עמדה ואינן מחדש אותה. אם זה פגם,
אני מודה ומתוודה שיש בי פגם זה, בענין זה - לא תמיד.

משה ציטט מה שאמר אבן על מה שאני אמרתי
ל"אובזרוור". אנחנו רוצים מו"מ ישיר, אפשר גם לשאול ישירות: אמרת
את זה או לא אמרת? אבל כך להגיד סמיסהו אמר שאמר - זה קצת יותר מדי.

היה זה אחד מעשרות ואולי מאות ראיונות
שנתתי. על דבר אחד אני מוכנה להסבע בכל היקר לי, מעולם לא הלכתי
לחפש עתונאי זר וגם לא עתונאי ישראלי סאולי בכל זאת יסכים לראיין
אותי. אבל באים, ולא לכולם אפשר לענות בשלילה, לא למעט צריך לענות.
קטע זה בא אחרי סאלות בכל מיני ענינים, אינני יודעת כמה סאלות. הסאלה
היתה, אני מחרגמת: זה מביא אותי (אינני יודעת מה בדיוק קדם לכך)
זה מביא אותי לסאלה, אם לא נכון מה שאומרים הערבים, שהסחחים-הנוספים
נחוצים לישראל לקליטה עולים בעתיד.

גם פה אמרתי: לא. לא אנחנו גרמנו למלחמה, לא לחמנו כדי לרכוש לעצמנו
סטחים. אנחנו חושבים וחשבנו שבחוף הגבולות שיש לנו, יש לנו אפשרויות
גדולות מאד לקלוט המוני עולים יהודים, והבאתי לו דוגמאות, איך על שטח
רחב, במשך עשרות שנים, הצלחנו ליישב שתיים ושלוש משפחות, על ידי שיפור
חנאי עבודה, אפילו בחקלאות, על ידי חקלאות אינטנסיבית, ולא זו הבעיה
שלא נוכל לקלוט עולים בלי אותם הסטחים. אני אומרת זאת לא כחשובה
ל"אובזרבר". סוף כל סוף, רגשית אני יכולה להצטרף לכל מלה שאמר החבר
גלילי על זכויותינו, על רגשותינו, לכל מה שאולי מגיע לנו באמת מבחינת
הצדק.

אבל פה צריך לומר: אנחנו גרמנו למלחמה ב-1967

בגלל זה שנזכרנו שיש לנו זכויות בנקודה מסויימת? לא הייתי בממטלה,
לא בזמן המלחמה ולא מיד אחריה. אבל אין לי ספק שלו מדינות ערב היו
מסיבות חשובות אחרת בחרטום מכפי שהסיבו, אני חוששת שאז, בלי הנסיון
שיש לנו עכשיו במשך ששת השנים האלה אחרי המלחמה, הממטלה הייתה מוכנה
כמעט על כל חברה - בכל אופן על כל חברינו - לוותר על הרבה סטחים.
ואינני חושבת זאת חלילה לבנאי. עכשיו, ללא כל ספק, אני, בוודאי גם
האחרים, נהיה מוכנים לוותר על פחות, באשר למדנו מהנסיון הזה של
שש השנים. שש שנים - וזה עדיין לא בגמר.

החבר דיין אמר שעוד מעט נלך לבחירות, וזה טוב

עוד 4 שנים. זה כבר מצטרף ל-10 שנים. יכול להיות שהוא צודק, ואולי
אפילו ליותר. חתמנו על הסכמי שביחת נטק, שהיו צריכים להיות דבר זמני,
וחיינו עם חוזים אלה, לא נזמרים על ידי הצד הערבי, במשך 19 שנה.
במה זה נגמר? - בעוד מלחמה.

אינני יודעת, פשוט אינני יודעת ולא אעז לנבא

אם זה ימשך עוד שנה, עוד חמש שנים, עוד עשר שנים, ומי יודע כמה.
אבל ברור שעכשיו אני מוכנה לפחות ויתורים. לו אחרי מלחמת ששת הימים
היתה באה מחרטום, לקריאת ממטלה ישראל: בואו נשב כסוויים, ננהל משא ומתן
על גבולות בסחון, גבולות מוסכמים - לא היתה באה חשובה: אדרבה, בואו
ונשב - היינו רואים בזה סימן שחלה מהפכה אצלם ושהם באמת החליטו
סגמרו כל המלחמות.

אבל כאשר באה החשובה היא, וכל מה שקרה וקורה

עד הרגע הזה, אינני יודעת אם יהיה עוד מישהו שחושב שאפשר להחזיר את
עצמנו לרגע של ההתלהבות כמו באותם הימים, התלהבות לא רק על כך שניצחנו,
כפי שניצחנו - לו זה היה רק זה, דיינו - אבל ראינו את עצמנו גם בעתיד

באותה טביבה ובאותה שכנות, וחשבנו שקרה אולי עוד איזה שהוא דבר, שאחרי מפלה שלישית ובצורה כל כך כולטת, הם אולי יסכימו עם עצמם שזה נגמר.

אבל אין סימן לכך. ואם אין סימן לכך, צריך להוציא מסקנות. צריך ללמוד את העניין. אהנו צריכים להחקדם, הייתי אומר אחורה, וכל מה שמישהו היה מוכן לוותר, הוא צריך לבדוק את עצמו עכשיו אם לאור הנסיון, אם לאור החיים שלנו במטף שש שנים אחרונות אלה, אם איננו צריך לעשות רביזיה בדעתו.

אבל אני אומר בפה מלא: בעד גבולות שאנחנו נחשוב אותם להכרחיים לנו ונקבל אותם - אני מוכנה לוותר על שטח, לא על כל שטח, הלילה, החבר גלילי אמר שלכל אחד מאתנו יש מפה. גם לי. אני יודעת בהחלט מה לא אציע ומה לא אסכים להחזיר בטום תנאים. החבר משה דיין אמר דבר מה לחבר אבן, אבל אני יכולה לקבל זאת גם על חשבונני, כי יתכן שהוא חושב שגם אני אומר זאת. לכן אני אומר בדיוק מה שאני אומר, שאני מנסה להסביר שנחוצים לנו גבולות בטחון. מעולם לא אמרתי שיש איזה שהוא גבול שמישהו יכול להבטיח לנו, או אנחנו יכולים להבטיח לעצמנו, שאם נקבל אותו לא תהיינה יותר מלחמות. הפורמולה שלי היא: גבול בטחון למטרה כפולה. ראשית, שהוא לא ישמש פיתוי קל לנסות טוב, שיחשבו קצת. הדוגמא שלי היא רמת הגולן. כאשר אנחנו למטה והם למעלה, פשוט מחבקט כמעט מאליו להתקיף אותנו. כאשר גם אנחנו למעלה, מרחק של עשרות קילומטרים מדמשק, כל רודן סורי יחשוב פעמים אחדות אם להתקיף אותנו, ואם בכל זאת ינסה, למרות הגבולות הטובים יותר, שלכל הפחות תהיה לנו אפשרות קלה יותר להגן על עצמנו במינימום של קרבנות. זה הכל. נדמה לי שזה דבר צנוע.

אני נפגשת עם כל הזרועות, לא עם כולן יחד. מזמן לזמן, כשאני עומדת בפני צנחנים - אני חושבת: אתם הטובים ביותר. למחרת אני נפגשת עם אנשי חיל האוויר, ואז הם נראים לי הטובים ביותר. לכל אחד יש חפקיד. את התורה הצבאית שלמדתי, כבר מזמן שכחתי. אבל אפילו אני יכולה להבין, שכאשר נחליט מה שנחוץ לנו, הכרחי לנו לצרכי כטחון, לאורי העבר, לאור מה שלמדנו בסנים אלה, נחשוב הרבה פעמים, וכאשר אני אחשוב, בחוץ דיון ושיקול דעת עם חברים שמותר לעשות זאת - אני, בגלל קיום והגשמת כל הגעגועים הטובים והנעלים, וכל הקטרים גם האמוציונליים, גם ההיסטוריים, גם הדתיים לחלק גדול של העם היהודי, אני חושבת שאומר: מוטב לעם כמו העם היהודי, שחי אלפיים שנה בגעגועים ובחלום על הגשמת מה שיש לנו, מותר לו לחיות גם קצת בגעגועים ואמוציות, אבל הלוואי שיהיו לו געגועים אלה וחלומות אלה כאשר יזכה להתגעגע במצב של בטחון ושלום.

האם יש לנו אפשרות ריאלית להגיע
לטלום בעחיד הקרוב או לא? אני לא זוכרת אם גילי או דיין אמרו
שלא השטחים. אני כופרת בכך שבגלל השטחים שהם בשליטתנו, המדינות
השכנות לא כורתות אתנו שלום. אולי זה טפסי, אבל אני שואלת בכל
זאת שאלה אחת שעוד לא קבלתי עליה תשובה: ב-1967 היה סיני בידינו?
הגולן, האם הוא היה בידינו? האם הגדה המערבית היחה בידינו? לא רק
שהם לא היו, אבל 1967 באה אחרי 1957, וב-1957 היינו בסיני ויצאנו,
היינו בשארם א-סיך ויצאנו, היינו בעזה ויצאנו. וב-1967 - לא הייתה
מלחמה? מדוע? בגלל שטחים? - לא. לא שטחים. אני רוצה לומר, הלוואי
והאמנתי שאלה הם השטחים. אילו היו אלה השטחים, אפשר היה לעשות
פטרות מבחינתי. אבל על מה שעומד בינינו לבין מדינות ערב, על דבר זה
אי אפשר לעשות פטרות. אין פטרה בין להיות או לא להיות. הויכוח
האמיתי בינינו ובין מדינות ערב, עדיין, הוא שאנחנו רוצים להיות והם
רוצים שלא נהיה. בענין זה אין פטרה. כמה זמן זה יהיה, או מתוך
צרות שלהם בפנים, מתוך סבל ועובר עליהם עכשיו, סבל כלכלי וסבל
שנובע מכל מיני לחצים, בעוד כמה זמן הם יגיעו כתוצאה מכך למסקנה
שאין ברירה וצריך לחיות אתנו, אינני יודעת. אבל תהיה זו מהפכה
מחשבתית, וכאשר היום הזה יגיע - השטחים לא יעמדו בדרך לטלום.

אני לא רוצה שיבינו אותי לא נכון. לא
כל השטחים. לא העליתי על דעתי אף רגע אחד במשך שש השנים האלה לחזור
לקו הירוק. בטום אופן לא. לא אסכים שממקומות שכבר יצאנו והיינו
צריכים לחזור אליהם ולטלם בדם, נצא טוב. אבל זו הבעיה, זה הדבר
המכאיב ביותר: חמיד אני עושה צנזורה על עצמי, לא להיכשל בהכללות,
ואינני מחכוונת גם עכשיו להכללות - לא רבים, פה ושם בארץ, קצת נוער,
לא כל הנוער; קצת אנשי רוח, לא כל אנשי הרוח, חלילה - פה ושם
מתפתח הדבר שבעיני הוא הדבר החמור ביותר. החמור ביותר, והוא העמדה
סימן שאלה אם בכלל לא חטאנו ולא פגענו כאשר חזרנו למולדת.

(אחרי כן נטמה מא)

המסך דברי ראש הממשלה גדלדה מאיר

היות והמולדה לא היתה ריקה מאדם - "חטא", "חטא מעל ראשינו", וקסה להסתחרר מזה. יש כאלה האומרים: אמנם, לא היתה ברירה אחרת, אולי, אבל בכל זאת חטאנו; לקחנו עם, הוזזנו אותו, הוא איבד את עצמאותו, הוא גורס ממולדתו, ואנו במקומו.

אני אומרת שזה הדבר המסוכן ביותר. ואינני יודעת באיזה מכסירים להילחם נגד זה. מה שסיפר משה דיין על ההפגנה בעקרבנה, ההפגנה בסכם - זה סימן, סימן מובהק למה שיכול לקרות. אנחנו יודעים מה היה ברפיה. ואינני אומרת מלה אחת נגד התקוממות של נוער ולא של נוער כנגד חריג, כמו הריסוס בעקרבנה או פיתחת רפיה. נגד זה, כן, מותר להילחם, לצעוק. אבל סוף סוף לא זה העניין.

אם יש תפקיד גדול, גם ציוני לאומי, ואני אומרת גם סוציאליסטי, הרי הוא לרהום את כל הכוחות האינסלקטואליים והנפטיים שיש לנו בכדי לעמוד באתגר זה - חטאנו, לא חטאנו; חטא או לא חטא.

כאשר מיטהו בתוכנו אומר; אסתובב עם של שנים וחצי מיליון בעולם בלי מולדת, וזה נאמר על הפלסטינאים, זה אינו נכון. פשוט לא נכון. לעם היהודי יש פינה קטנטונה מכל הסטח העצום הזה. צנכה מדינות ערביות עצמאיות ישנן? - 18. סמונה עסרה מדינות ערביות עצמאיות. מדברים על אומה ערבית, אני יודעת שיש סוני. לא כולם בדיוק אותו דבר. אבל אני שואלת: באמת, האם הסוני בין ערבי שהיה בעכו או ברמלה או בחיפה או ביפו ובין ערבי שיושב בעמאן הוא יותר גדול מהסוני שבין טבטי ישראל החוזרים למולדתם בעצם זרים זה לזה, ומחוץ להיותם יהודים אין ביניהם כמעט שום דבר מסוהף, לא שפה, לא הרגלי חרבות, לא חיים בסכונה אחת, באזור אחד? מכל קצות העולם, מאקלימים סונים באים בני טבטי ישראל, ואנו ביסורים מחמזגים בכל זאת לעם יהודי אחד. אולי זהו פגם גדול, כאשר אינני יכולה לראות את האיזון כאשר יהודים טובים אומרים: יש עם יהודי, ויש עם פלסטינאי. העם היהודי חזר למולדתו, העם הפלסטינאי מסתובב בעולם, אין לו מולדת. הדברים אינם נכונים.

אני בהחלט יכולה להבין שמיטהו מתקשר למקום לא רק באופן מופשט. אני יכולה להבין שמיטהו מתקשר לעיר שהוא גר בה. אני יכולה להבין ואני מבינה טערבי שר ביפו, יפו יקרה לו. אני הבינתי יפה את האנסים מבירעם ואיקרית, שהכפרים יקרים להם. והם לא פוזרו לכל העולם, רק קילומטרים אחדים. אני מבינה את זה. אבל בסום פנים ואופן אינני יכולה לראות זאת כדבר מאוזן עם הטרגדיה של העם היהודי. אילו חלילה לא היה פתרון לאלה היה מר לא רק להם, אלא גם לנו היה מר מאד. למזלנו אין זה כך.

המסך דברי ראס הממשלה גדולה מאיר

מא 3 / אג

אינני חושבת שאנו הישראלים יש לנו רשות, ויש לנו רשות להתיימר, לקבוע אם יש או אין יסוד פלסטינאי. יקבעו הם. רק הם בעצמם צריכים לקבוע זאת.

כתוצאה מהמלחמה שנכפתה עלינו ב-1948 עזב חלק מערביי ארץ-ישראל - - - - - עם זאת אני שוללת את הטענה, כפי שכבר אמרתי, שסנים וחצי מליון ערבים פלסטינאים מחוסרי מולדת נודדים בעולם. זה נאמר, דרך אגב, גם מעל במה הכנסת. יש עיוות חמור בעריכת הסוואה בין מצבם של היהודים מחוסרי המולדת ובין הפלסטינאים הערבים; **הערבים, הפלסטינאים חיים** בין אחיהם בעלי אותה דת, אותה תרבות, אותה ספה. הערבים עצמם מצהירים על היותם אומה ערבית אחת, גם אם זו מסתרעת על פני סמונה עשרה מדינות עצמאיות.

מי שמדבר במוטגים של איזון ואנלוגיה בין הבעיה היהודית מצד אחד ובין הבעיה הפלסטינאית מצד שני, מתעלם מכך כי כיברת הארץ הזאת בה הקימונו את מדינת ישראל היא היחידה שבה יכול עם ישראל להנות ריבונות, ובה יכול יהודי בודד לחיות בין בני עמו ובעצמאות יהודית. ולערבים - סמונה עשרה מדינות. ישראלי הסומע הסוואה זאת הוא מסתכנע על ידה, הרי רק כפסע מפריד בינו ובין ההכרה במוטג של "אדמה סדודה" על כל המסתמע מהכרה זו.

בעיית הפליטים הפלסטינאים לא נפתרה עד כה אך ורק מטום שמדינות ערב החזיקו אותם ללא פתרון כמכסיר נגדנו. רק לפני מספר חדשים היה פה פרופסור - לא מדינאי - גדול במדע וברפואה, סקיבל פה פרס. הוא בילה חודס ימים בארץ ורצה ללמוד בעיית הפליטים. הוא נסע בסטחים ובעזה והיה חופסי לבוא בדברים עם כל מי טרצה. הוא הוציא עכסיו חוברת על בעיית הפליטים. אם פעם היה איזה דבר אובייקטיבי על בעיית הפליטים הרי זו החוברת של פרופסור **הה**, שמתוך חוכבות רצה ללמוד נושא הפליטים. די לקרוא מה שהוא אומר. סנים היינו אומרים באו"ם, שבמחנות הפליטים יש יותר אנסים מאשר אלה טעזבו את ארץ-ישראל. מהכפרים שבסביבה באו אל מחנות הפליטים, כי עם כל המצב הקסה במחנות הפליטים, היה מצבם של הפליטים יותר טוב מאשר מצבם שם הכפרים שבסביבה. בא הפרופסור הזה ואומר זאת והוא אומר זאת גם במספרים. אבל הוא אומר עוד דבר, הוא אומר מה מצבם של ערביי הגדה המערבית טאז מלחמת חסת הימים.

דוגמה מזעזעת לכך שהחזיקו אותם במצב כזה, הוא המצב בו נמצאו מחנות הפליטים ב-1967, כאשר נכנסנו לרצועת עזה. ממסלת מצריים לא העניקה אזרחות כצריית לתושבי רצועת עזה; לא הרסתה להם לבוא למצרים; לא הרסתה להם לעבוד, לא הרסתה להם בכלל לזוז מרצועת עזה לסוס מקום, רק להיות ולהירקב בתוך המחנות, באשר הם חסבו - במידה ידועה בצדק - טזה המכסיר אחד נגד מדינת ישראל.

לעומת זאת העניקה ממסלת ירדן אזרחות ירדנית לערבים ממוצא פלסטינאי בתחומי טלטונה; היא העניקה אזרחות ירדנית הן לתושבי יהודה וסומרון והן לאחיהם שבגדה המזרחית. כל התושבים האלה, הן בגדה המזרחית והן ביהודה וסומרון הם בעלי אזרחות ירדנית, ואני יודעת, חברים - סים בירדן

המסך דברי ראש המטסלה גדללה מאיר

בדואים ויש פלסתינאים. ובודאי יש מבדיל ביניהם, אבל יש סאים אינו חייב
לסבוע בתוכו. לערבים הפלסתינאים יש כל האפשרות להגיע לביטויים הלאומי
בירדן. הם זקוקים לירדן, כסם סירדן איננה יכולה להתקיים בלעדיהם.
רק עם האוכלוסיה של הבדואים ירדן איננה יכולה לא להתקיים ולא להתפתח.
בירדן נמצאים סטחים נרחבים עם אפשרויות פיתוח, בכל אופן לא פחות מאשר
אנו מצאנו בארץ. בבואנו אליה, בהם יכולים הפלסתינאים למצוא את סיקומם.
בגדה המזרחית 600 אלף, ואולי אף יותר, אזרחים ממוצא פלסתינאי.
במסך סנים רבות, לא פחות ממחצית חברי בית הנבחרים ברבת-עמון הם ממוצא
פלסתינאי. ובמטסלה הנוכחית למעלה ממחצית החברים הם ממוצא פלסתינאי.
בין הים התיכון למדבר האזרחי יש מקום לסתי מדינות,
ולסתי מדינות בלבד, ולא לסליסית בינינו ובין ירדן.

אחרי כן אא.

המשך ג. מאיר

סתי מדינות, מדינה יהודית ומדינה ערבית - ישראל וירדן.

בגדה המזרחית של הירדן חיים כ-600 אלף ואולי אף יותר מ ערבים ממוצא פלסטינאי. הקשרים בין ציבור זה ובין ערביי יהודה ושומרון הם קשרי מטפחה ומוצא. על כן שמחה אני כי נמסכה המדיניות של הגשרים הפתוחים, המאפשרו את הקשר בין ערביי הסטחים לאחיהם בירדן ולערבים שבמדינות הסכנות. אתם יודעים שמאות אלפים ביקרו בישראל וחוזרים ובאים דרך גשרים אלה, ומתסחים עוברים לירדן.

כאשר חוסיין יצא בתכנית שבאה לתת אפשרות של ביטוי לפלסטינאים, והצהיר לפני העולם על הכנייתו לממלכה פדרטיבית, לא הכרנו אותו על סכך הוא רוצה לבנות את ירדן, גם לתת ביטוי לפלסטינאים וגם לאחרים. לא על כך היתה הבקורת שלנו, אלא משום שהוא בכלל התעלם מהמציאות החדשה מאז 1967. הוא לא דיבר בכלל על מדינת ישראל, הוא דיבר על הגבולות שהיו לירדן לפני 1967, וזה כולל ירוסלים ועוד. גניית ס"עוד", זה לא יותר מאשר עזה, אבל גם זה בונוס על כך שהוא נכנס למלחמה. כאשר קמתי בכנסת לבקר מטעם הממשלה את התכנית הזאת, הרי זה לא היה על האופן שבו הוא רוצה לבנות את הממלכה שלו, זה לא מענין אותי, זה הלוי בו, זה הלוי בפלסטינאים, הלוי בבדואים שבירדן, זה הלוי באלה שיושבים בירדן. אבל מה שנוגע לנו הוא שבכלל התעלם מישראל, הוא דיבר על שטחים שעכשיו אינם בידו, והוא לא יכול לקבוע חד-צדדית איפה יהיה הגבול של הממלכה הפדרטיבית הזאת.

אני רוצה להגיד עוד דבר, מפני ששואלים עליו מזמן לזמן. לא ננהל מסא-ומתן עם ארגוני המרצחים ומנהיגיהם השואפים להחריב את מדינת ישראל ולכונן במקומה על "האדמה הסדודה" מדינה פלסטינית.

באחת הנסיעות שלי למרחקים, ואולי עתונאים היכף יפרשו שהנה סימן כי נפגשתי בווינגטון עם חוסיין - האמינו לי שלא נפגשתי אתו, ברצון הייתי נפגשת אתו, אבל לצערי הוא לא רצה להפגש. באחת הנסיעות, ולא בנסיעה האחרונה נפגשתי, לא עם חוסיין, אבל נפגשתי עם ערבי חשוב. לא ניהלנו מסא-ומתן על טלום. שוחחנו. ברגע מסויים שאלתי אותו: תגיד לי את האמת, מה היה אילו ניצחתם אתם במלחמה? ענה בלי כל היסוס - אני אומרת זאת לשבחו, הוא לא חיפש פורמולה דיפלומטית - בלי כל היסוס אמר: לא היחה כבר קיימת מדינה יהודית. שאלתי אותו שאלה נוספת: והיהודים?

היה סקס, לא היתה תשובה. הוא לא ענה באותה אינסטינקטיביות שבה אמר, כי אילו ניצחו הערבים, המדינה כבר לא היתה קיימת, הוא לא אמר בדיוק באותה צורה אינסטינקטיבית: אבל בוראי, היהודים היו נשארים. זאת לא אמר. כנראה הרגיש שאם יגיד כך, לא יגיד אמת. הוא לא רצה לסקר ובחר לשהוק. אבל גם לשהיקה יש הד.

בתוזה שלום הבוא לידי ביסוי נכונותנו

העומדת בתוקפה כל הסנים להטלום פיצויים עבור הרכוש הערבי הנטוט, ונכונותנו להגיש כל סיוע לסיקום פליטים בארצות ערב. הפליטים שבחחום מדינת ישראל, אשר יהיו במדינת ישראל, שיקומם יהיה על אחריותנו. בעיה הערבים הדוגלים ביסוה פלטהינאית יכולה וצריכה לבוא על פחרונה בממלכת ירדן. ובעה כריתה חוזה הטלום נעמוד על כך כי עם הטלום יבוא קץ לסכסוך הערבי-הישראלי, ויוסכם כי טוב לא תהיינה לערבים הביעות אל ישראל.

עוד הערה אחת על ענין הטסחים והעבודה

הערבית. גם בענין זה לא סיניתי את דעתי. לא הטתנחה הרגשתי העמוקה בקטר לאסון, שלא רק טעובדים עכסיו כבר כ-60 אלף ערבים בחוץ הקו הירוק, אלא הקלות שבה אנחנו מקבלים את זה.

אתן לכם רק דוגמה אחת לפני הקסיף

התעוררה סאלה אם להוסיף עוד מספר ערבים מעבר לקו הירוק. היתה הצעה בממסלה ונהקבלה: הבה ניזכר במה שהיה לפני אלפיים שנה, יש קסיף, יש לנו ילדים בבתי-ספר, נעסה כמו שהיינו עוטים כאשר לא היה פחרון קל, נוציא כתות י"א-י"א לקסיף-לשבועיים-טלוסה, חלילה לא למסך כל חקופה הקסיף. נעסה מה טעוטים איכרים רבים במדינות שאין להם בעיות כמו שיש לנו, נעזרים בילדיהם. בזמן עבודה בוערת בחקלאות, הילדים עוזרים בעבודה, ומחזירים להם את הלימודים בחקופה אחרת. החלטנו עוד החלטה אחת, החלטנו לפנות לעובדי ציבור, עובדים במטרדי ממסלה, סוכנות, הסתדרות, עובדים חודסיים שיש להם טלוסה-ארבעה שבועות, נבקש מהם חלק-מהחופסה הזאת ללכת לקסיף, תהיה להם הכנסה נוספת בלי מס-הכנסה.

אני מתביישה להגיד כמה מאלה וכמה מאלה

יצאו לקסיף. אין עיני צרה, חלילה, בערבים מעבר לקו הירוק טעובדים ומטחכרים יפה. אבל אני מתקוממת כולי, לא נגד מיסהו, נגד עצמי, נגד כולנו במקובץ, באיזה קלות אנחנו מהרגלים לפחרון כזה. הרי גם אילמלא היתה מלחמת ששה הימים היה קסיף, הפרדסנות מתפתחת, - מה היינו עוטים, היינו מטאירים את ההפונים על העציט? עסינו זאת אי פעם? עכסיו זה קל, יש מי טיעסה את המלאכה בלעדינו.

אני מכירה את הדור הצעיר שגדל בארץ, ומזמן לזמן הוציאו אותו מבהי-הספר והעבירו אותו לקטיף. עם כל הערצתי לדור של הנערים עכשיו, לחוכמתם, לידיעתם והכל, אינני חושבת שהדור שהיה לפניהם היה פחות חכם, או סביל בגלל הסבועות המעטים האלה שיצא מחוץ לכתלי בית-הספר. יכול להיות שזה אפילו הוסיף איזה דבר. יכול להיות.

אין זיכוח בינינו שצריך לעשות כל מה שאפשר, ולא הכל אפשר, אבל לעשות כל האפשרי. כדי לפתח העסקה בשטחים. יש זיכוח על פרטים בין משה ובין ספיר, בין משה ובין בר-לב, אבל זה לא כל כך חשוב, כי הזיכוח הוא על מספר כזה של אלפים או מספר כזה, לא זיכוח בין אלפים ובין הרבה עשרות אלפים. אני מסכימה שהיינו צריכים ואנחנו צריכים להבא לעשות הרבה יותר. לא שמעתי ערעור על כך שזה הפתרון הרצוי, ראשית שיעבדו סם. שנית, כל זמן שהשטחים בסליטתנו, אנחנו צריכים לדאוג להם. נדמה לי שאמרתי זאת מהמקום הזה, באחד הזיכוחים הראשונים, כשהייתי מזכירת המפלגה, לא עלינו, לא עלי. אמרתי שאני רוצה שנראה את עצמנו אחראיים לכל הנחוץ לתושבי השטחים, לסירותים וכו', וזה בגלל שני טעמים. ראשית, כל זמן שהם בסליטתנו, הרי זה מינימום של הגינות כך לנהוג. שנית, כאשר חלק מהם, על פי הסכמי שלום, יפרדו מאתנו שיעזבו אותנו ביחס, אם לא של אהבה לוחסת, בכל אופן לאחר נסיון טוב וחשוב שהיה להם בסליטתנו. הרי לפני כן היינו כולנו עם קרניים בעיניהם, בכלל לא בני-אדם. ילמדו להכיר אותנו. שני טעמים אלה טובים בעיני גם עכשיו.

ובסוף, חברי היושב-ראש, אינני יודעת אם אנחנו צריכים לסכם, אם צריכים לקבל החלטות. אם מותר לי להביע דעתי, אין כל צורך לקבל החלטות או סיכומים.

אין להצטרף, אם להשתמש בסרמינולוגיה מודרנית, על רב-סיח שהיה בטווח שבועות רבים, ו-80 חברים הגיעו לידי ביטוי. אין להצטרף על זה. אנחנו עומדים עתה מספר חודשים לפני בחירות, ומספר יותר קטן של חודשים לפני שנצטרך לגסס את המצע. אני לא בטוחה אם נצטרך לתקן הבבה או מעט במצע המפלגה לבחירות האחרונות. בכל אופן אז יהיה הזמן לבדוק מה היה, מה צריך להיות, מה צריך לתקן, מה צריך לגרוע ומה להוסיף. אני בטוחה שעד אז אנחנו יכולים לחיות כמו שחיינו על פי אותם עקרונות, גם במפלגה וגם כהנחיה לחברינו בממשלה. מה שאפשר להוסיף למעטים טובים - יש להוסיף, זה לא תלוי בהחלטה או בסעיפי סיכום.

היו"ר א. ידלין:

חברים, הדיון שלנו במזכירות יתמסך והלך
 בסמונה ישיבות, ובדין יתמסך. סבור הייתי
 שלא רק מפלגות אופוזיציוניות רטאיות לקיים דיונים מדיניים. גם
 מפלגה הנושאה בעול האחריות הממלכתית, עם כל המגבלות המוסליות על נציגיה,
 אינה פטורה מלחזור ולברר, מלהעמיק ולברר את הסאלות המדיניות הסבוכות
 שלנו.

בדיון התגלו חילוקי דעות. לא היה בזה
 שום דבר מפתיע. חילוקי הדעות, במידה שהם קיימים בתוך מפלגתנו,
 מלכתחילה לא היו בגדר סוד. אבל היו בדיון חילוקי דעות לכאורה,
 היו בדיון גם חילוקי דעות מדומים. והעיקר - חזרו ונתבררו גם היסודות
 המשותפים.

(אחרי כן רטמה טק)

כולנו רוצים שלום אמת עם חכנינו, שלום אמת כולל חילופי סגרירים, קשרי מחקר וחירות הדדיים. אבל שלום אמת אינו חלוי רק בנו. כולנו מצווים על שלום בר קיימא, שלום שיחזיק מעמד לאורך ימים, שלום שאינו מתערער על רקע הפיכות וחילופי משטרים במדינות השכנות.

לאחר מלחמת ששת הימים, ענין זה של שלום בר קיימא, במידה רבה חלוי בנו, בנחרצות עמידתנו לגבי הפסקת האש עד לשלום, בעוצמתנו הצבאית ובהתעקשות במשא ומתן על שלום, כאשר יבוא, על גבולות בטוחים יותר מבחינה איסטרטגית. רצוננו בשלום אמת, מחייב נכונות לפשרות. אחריותנו לשלום בר קיימא מחייבת גבולות חדשים, משמעותיים.

אני חייב הערה שאני רואה אותה כחשובה

מבחינה חינוכית אידאית: למזלנו חלק משטחי הבטחון - אם לא כולם - יש לנו עליהם זכות מוסרית והיסטורית. אני בטוח שהתחושה המשותפת לכולנו היא, שיהודה ושומרון אלה חלקים מארץ ישראל, חלקים מהמולדת ההיסטורית של העם היהודי, ואינני מציע לעצמנו להחליש כמלוא נימה את החוקף הציוני של זכותנו המוסרית וההיסטורית על ארץ ישראל. אבל למען שלום אנחנו נכונים לפשרות ולויתור על חלק מהשטחים היקרים ללבנו. אנחנו לא מתכחשים לארץ ישראל. אנחנו מרגישים בה בבית. אבל במשא ומתן על השלום, כאשר יבוא, ננקוט את הכלל "תפסת מרובה לא תפסת". אנחנו רוצים בשלום, מדינה יהודית בעלת רוב יהודי יציב לאורך ימים.

הדיון הגיע לסיומו, ובמידה שיהיה

צורך בסיכומים, זה ייעשה כנפרד. על פי לוח הזמנים שלנו, אני מתאר לעצמי שאם יידרשו סיכומים חדשים, מלאכת הסיכום תשתלב בהכנת המצע.

חג שמח.

מפלגת העבודה הישראלית/המרכז

ישיבת מזכירות המפלגה
כ"ט בשבט תשל"ג 1.2.73

סדר היום: המדיניות בסטחים - המשך הדיון (הישיבה החמישית)

ווסתתפו בדיון :

אהרן ידלין	-	עמ 2 - 7 , 61,30
מרדכי סורקיס	-	עמ 6
יחיאל לקט	-	עמ 7
סעדיה עמיאל	-	עמ 8 - 14
דוד זכריה	-	עמ 15 - 17
שאול אביגור	-	עמ 17 - 21
נוזחה קצב	-	עמ 21 - 25
דוד הכהן	-	עמ 25 - 30
משה דיין	-	עמ 25 , 52 - 53
עוזי פינרמן	-	עמ 30 - 35
יצחק בן אהרן	-	עמ 36 - 46
משה טבנקין	-	עמ 46 - 52
משה כרמל	-	עמ 54 - 60

היו"ר א. ידלין:

אני פותח את הישיבה.

אני מבקש את חברי המזכירות לקום ולהתייחד עם זכרו של רב אלוף יעקב דורן ז"ל, שנסתלק מאתנו השבוע.

נלקח מאתנו מי שהיה הרמטכ"ל הראשון של צה"ל, נסיא הסכניון לטעבר וחבר נאמן ויקר של מרכז המפלגה.

חייו של רב-אלוף דורי היו קודם להקמתו ולחיסולו של כוח המגן של היישוב. הוא התחיל דרכו כהגנה כחייל בגדודים העבריים; הוא התייצב להגנה תל-אביב ב-1921; המשיך דרכו כמפקד מחוז חיפה מ-1929; ועם הקמת המטה הכללי של צה"ל מונה לרמטכ"ל ובתור שכזה זכה להיות הרמטכ"ל הראשון של צה"ל במערכה הגורלית על הקמת המדינה; בימי המערכה הגורלית נתן אמוץ מלא בצעירים ממנו שאבן הפליאו לעשה.

רב-אלוף דורי הצטיין בטיפוח חברות בין שותפים למעשה, בדאגה לרווחת החייל ובעמידה לימינו של המפקד במילוי חובתו. ומורשתו זו היא המונחת ביסוד האסכולה המופלאה של צה"ל.

רב-אלוף דורי הפעיל סמכות שהכל קבלו ברצון. אך המאפיין אותו היתה צניעות הליכותיו.

תרומה יקרה ערך הרם רב-אלוף דורי כנסיא הסכניון בחיפה. הוא העניק תנופה לחינוך הטכנולוגי בישראל וביצר את הסכניון כמרכז מדעי חשוב.

נלקחה מאתנו איסיות עתירת מעטים, מצניעת לכת ורבה השראה, שלא נשכח אותה.

חברים, נרכיז את ראשנו לזכרו של לוחם אמיץ, שנפל על מסמרה בניכר בשליחותה הבטחונית של המדינה - ברוך כהן ז"ל. את עוז רוחו ואת נכונותו למסירות נפש ינק ברוך כהן בראש וראשונה מבית אביו, אשר גידל מטפחה של לוחמים, שהם דור חמישי בארץ. את הסקפת עולמו ואת דרכו בשירות העם והמדינה רכש ברוך כהן כחניך תנועת הצופים החלוצית וכתלמיד בית הספר הריאלי. הוא היה איש חברה, מסור בלב ונפש לרעייתו ולילדיו, בטוח בצדקת דרכו ודבק בשליחותו המסוכנת במלוא חוסיו וכשרונותיו. יהיה זכרו סמור אתנו כמופת לדורות הצעירים.

היו"ר א. ידלין:

לפני שאנו עוברים לסדר היום, אני מבקש

להעיר שתי הערות: האחת, אני רואה מחובתי

לבטא את השלילה המוחלטת שאנו שוללים את פעולתו של הרב כהנא, מנהיג הליגה,

שמבקש לעודד במאורגן הגירת אזרחים ערבים ממדינת ישראל לחוץ לארץ - פעולה המנוגדת לאינטרסים היסודיים של המדינה. ושוב הדבר שממשלת ישראל לא התעלמה מפעולה מזיקה זו והחליטה לבדוק אפשרות מספטית להפסקתה.

הערה שניה היא בטוח אחר, כלפי פנים.

אני קורא ב"דבר" מהיום בהקשר לכנס של חברים מהמפלגה, שהוסמעה טענה, שלא קויימה הידברות קודמות עם סגני המזכ"ל בסוגיית ההכנות המוקדמות בתחום הבחירות. אני מבין שאם טענה כזאת הוסמעה, ולפחות אם היא מופיעה בעהון, היא בודאי מכוונת לכהונת שלי.

אני יכול להסכים לכל טענה לגיטימית, שההודעה

שהבאהי ללסכה היא הודעה לא טובה, שהיא טרם זמנה, שמוטב לסכם תחילה על הרכב המטה כולו, לפני הכניסה לריכוז ההכנות, אבל אי אפשר לטעון טענה אחת, והיא הטענה - שלא היתה הידברות. היתה הידברות של חודשים. שום סגן לא הופתע. היו שיחות רבות וממוסכות.

(אחרי כן רשמה שא)

1.2.73

א. ידלין

היו שיחות רבות וממושכות. יכול להיות שהן לא נגמרו בהסכמה. על כך צריכה הלסכה להחליט. היו שני דיונים על נושא זה במזכירות הלסכה. הנוסח שהבאתי הוא ללא ספק נוסח שלקח בחשבון את ההידברות הזאת.

ב. סורקים:

אינני יודע אם זה הפורום לנושא הזה. מזכיר המפלגה גם בכתב וגם בעל פה מגדיר את ההידברות. בודאב סמדרים כל הזמן. הנה קראנו בעתונות החלטה לפני כמה חודשים שנבחר אברהם עופר כראש מטה הבחירות. האם זוהי הידברות? איש לא האשים את אהרן ידלין שהוא בסתירה את הדברים. בעתונות היתה הודעה על חלוקה של כל התפקידים, ראש מטה, הסברה ועוד - האם זוהי ההידברות? אחר-כך איים ואומרים גמרו את הכל ויש לברך על המוגמר. אני דוחה הידברות כזאת. והודעה כזאת באה לאחר שנאמר טעוד מוקדם לתת את האות למערכת הבחירות, כדי לא לגרור מפלגות אחרות למערכת הבחירות.

מיסהו החליט לפני שמה חודשים מי יהיה ראש המטה. זה לא מחייב אף אחד. אף מוסד לא החליט על כך. למה, אם כן, לבוא להגיד: מיסהו התאונן שלא דיברו איתו. בודאי שלא הסתירו. בעתון נאמר שיש התנגדות למיסהו שינהל את ההסברה ומציעים אחר. לבסוף סוכס שסניהם ינהלו את מערכת ההסברה. לזאת ייקרא הידברות? בודאי שלא במחירה הביאו אנשים. במקום אחד החליטו, לא במפלגה. אינני בא בטענות אל מי שהתאסף להחליט, אבל אל תקראו לזה אחר-כך הידברות. אפשר לקבל אותה או לא לקבל. אני לא קיבלתי. צריך להרכיב מטה בחירות ולדאוג לכך שכל החלקים בתנועה יהיו מיוצגים, ומי שיעמוד בראש המטה יסמל איזה דרך למאבק לקראת שלט מערכות בחירות קטות, בפנים ובחוץ - בנוסאי מדיניות, בסחון, פער סוציאלי, בעיות חוץ, בעיות מוניצפליות קטות מאד.

לזאת ייקרא הידברות - להזכיר איש שהוא לא רק המיועד להיות ראש מטה, אלא ראש המטה. ובמועד יצרפו אליו עוד כמה יהודים טובים, כדי שלא יהיו מקופחים. אינני מקופח, אינני דורס שום דבר. אני דורס שהתנועה החליט מה שתחליט על כל חלקיה ביחס למערכת הבחירות. לא האסמתי אף אחד בכך שלא דיברו אתנו. אבל לא התיעצו. אחרי שהחליטו, דורסים הכרעה. אם קמו מסיבה מספר חברים וביקשו לדחות את ההכרעה, אז קיבלו הוראה להצבעה. ואז הצבעו.

היו"ר א. ידלין:

היות ואני נוסע לחו"ל לכמה שבועות, הייתי נאלץ להסביר לטאלוח של חברים, אשר הניחו שלא היו שיחות. אני מודיע, אם הידברות פרוסה הסכמה מוחלטת - הסכמה מוחלטת לא היתה. בנושא שהובא ללסכה היו שיחות רבות עם חברי לעבודה. בענין זה

1.2.73

א. ידלץ

אני מציע שלא תהיה אי הבנה. לא אמרתי שהסכמנו. בנושא זה דיברתי ארוכות עם חברי לעבודה. אני רוצה שיהיה ברור בתשובה לשאלות של חברים, האם העניין בא כהפתעה ללשכה? הוא לא בא כהפתעה ללשכה. על כך היו שיחות. בנוסחה שלי לקחתי בחשבון את כל ההערות שהיו במזכירות הלשכה. הלשכה רשמה את הודעתי. לא רציתי שום דבר אחר אלא לומר שהיו שיחות. בעניין זה יש הבנה מוחלטת ביני וביין החבר סורקיס וגם ביני וביין אברהם גבלבר. החברים שואלים: האם הבאת ללשכה בלי לברר? לא. היתה בשלב האחרון אי הסכמה אפילו לגבי הנוסחה שהבאתי. זה טבעי. זה יכול לקרות. אין לי שום ספק שבטובי מחו"ל אנחנו ברוח טובה עם כל החברים נמצא דרך למזיגה, על בסיס מטותף לקראת מערכות מסותפות של בחירות.

יחיאל לקט:

פה נאמר משהו על חברים בלשכת המפלגה שקבלו הוראה להצביע והצביעו. זה נרסם בפרוטוקול. זו הפכה להיות קביעה עובדתית. אני רוצה לטאול אותך כמזכיר המפלגה מה המסמעות ומה פרוט הודעה מעין זו שחברי לשכת המפלגה מקבלים הוראות, ממי ואיך?

היו"ר א. ידלץ:

אינני חושב שדבר כזה קיים, שחברים מקבלים הוראות. כל חבר מפלגה מצביע לפי מצפונו. לא רציתי להתייחס להערות כאלה, מפני שכל הכוונה שלי היתה, משום שלא היתה לי דרך אחרת, לענות להרבה שאלות של החברים. כל הכוונה שלי היתה להגיד שהנושא שהובא ללשכה שוחחתי עליו עם חברי לעבודה. יש בינינו יחסים טובים של עבודה ואנחנו דנים על כל העניינים. מזכירות הלשכה מתכנסת באופן קבוע. גם בנושא זה היא דנה. אני מציע שאנחנו נקדיש לזה יותר זמן כי אני משוכנע שנמצא דרך מסותפת על דעת כולם.

צר לי באמת שבעתונות מציינים את הדברים

כאילו לא היו שיחות. אולי אנחנו עושים טעות כשאנחנו נגדירים. אחרי הודעות כאלה. אבל כאשר חברים שואלים, אין לי ברירה אלא לומר. אני שמח שסורקיס ציין את הנקודה היחידה שרציתי שתהיה ברורה - שהיו שיחות, מחשבות, ברורים, נסיונות לנוסחה כזאת ונוסחה אחרת. כאשר העניין הגיע ללשכה, כל חבר החליט לפי מצפונו. אני מקוה שכך זה תמיד יהיה בעתיד אצלנו.

אנחנו עוברים לסדר היום. רשות הדבור

לפרופסור מעדיה עמיאל.

1.2q73

סעדיה עמיאל:

חברים, במסגרת הדיון במזכירות רצייתי גם כן להתייחס לשלוש הנקודות המרכזיות: לענין השטחים וההסלכות לגבולות העתידיים, לענין הדמוגרפיה ולענין הפועלים מעבר לקו הירוק.

בדיון זה אנו מתכוונים לעתיד ולטאלה איזה ישראל תהיה זו בעוד 20, 30, 50 שנה ומעבר לזה - זה גם טאלה הגבולות והשטחים, בעיות התנחלות וסיפוח ומכאן המדיניות בשטחים וכו'.

למרות שחברים טונים ניסו להיאחז בעובדות קיימות כנקודות מוצא, ההסתקפות של מרביתן של עובדות אלה בעתיד לוקה בחוסר בהירות, חלקה אובייקטיבית - כי מדובר בעתיד, וחלקה סובייקטיבית - מסיבות אנושיות, אידיולוגיות ופוליטיות. העתיד אינו נגזר ונעול, ויטנס עתידות א לטרנטיביים ובידינו זכות ברירה לא מבוטלת לגביהם.

ברור שהחילה כדאי ונברר לעפמנו מה מתוך נופי העתיד של העולם בטווחי זמן אלה ניתן לצייר בבטחון סביר. כטעוטים זאת, אסור בהכלית האיסור לקפל, דרך שיגרה, את העבר על פני העתיד. זו טענה מקובלת, כפי שמצביאים מנסים להילחם בהווה את מלחמות האתמול, כך רבים מאתנו, אם בשל אינרציה, בורות או תסכול, מנסים לטרטט ולבנות העתיד בטכניקה של שחזור ובמונחים של עבר. אף אם נעטה זאת בצורה מודעה וממודעת - ויש טיטות לכך, אף שלוקות באי ודאות, נראה שמסתמנות בבירור מסגרות, מערכות, מצבים וחוקיות טיט להתייחס אליהם בכובד ראט כבר עכטיו, בטעה דיון מדיני בטרט קבלה החלטות.

העולם של סוף מאה זו סביר ביותר לומר טיהיה עולם טנשק בלתי מקובל יהיה נפוץ בו ולמאזן הדו קוטבי יתווספו קטבים רבים, קטנים יחסיה למעצמות העל, אבל עוצמתם עדיף בתחום ממדים של טואה, אם לא גלובלית, הרי לפחות אזוריה. בטחונן אף של מדינות קטנות בנוף כזה יקבע לא רק במשחק הכוחות המקובלים, אלא ע"י סחיה והכרעה במיטור האסטרטגי הבלתי מקובל, בדרך המט במשחק השחמט, ללא צורך בהפלתו של המלך. יכולת הכרעה כזאת תתבטט על מידת האמינות של הארתעה-וזו אינה פונקציה בלעדית של מערכות נטק, אלא הלוייה בצורה קריטיה בנתונים של מרחב והימרון.

הנה מעצמות העל, כ"א רואה הטריטוריה

טלה כקטנה מדי וחטופה מדי למכת פתע בתנאי הרוויון במאזן האיה ובתנאי הצפיה מהחלל וכ"א פורטת מערכותיה מעל ומתחת לים וע"פ כל כדור הארץ, להבטיח טרידות, כל הוותרות והיטארות של כוח התגובה לאחר מהלומה פתע. טרידות זו מבטיחה ארתעה ומניעה מכה, בשל סיכוי ההיטרדות וביכולת להגיב.

1.2.73

סעדיה עמיאל

במאזני אימה אזוריים, טצפוי בסוף מאה
זו שיהיו רחוקים ממדי חזיון וללא מערך ביון ושליטה חללי - מתבקט
גם כן מרחב לאתראה ותימרון לטיגור ופיזור לספיגה. נכון, טמפחיד לדבר
במוטגים כאלה - אבל אסור להתעלם פמציאות עתידה זו.

מרחבים בלתי חטופים טל נופים מבוהרים,
הרים ומדבריות, נוסף לאזורים חקלאיים ומיוטבים - אלה יוצרים מגוון
אפטריות וחיוניים להבטחה הקיום טל מדינה קטנה המצויה באיום בנופו
העתיד טל עולם גרעיני וטילי רב-קוטבי. כך זה אס נרצה או לא נרצה.

הקיום לא מבוסח, חלילה, על ידי סימוט
בנטק אימה, אלא במניעה סימוטו, מניעה על ידי ארתעה. וארתעה זו -
ויט לחשוב על כך כבר היום - אינה יכולה להתבסס על הטריטוריה
המסומנה בגבול הירוק, או בגבול ירוק מסופר עם צירופה טל ירוטלים
והיקוני גבול בגולן וברצועה וליד קלקיליה ולטרוך - טמלבד מסדרון
הררי כאן וכתף הרמה טס אין טריטוריה זו (מלבד בהר הנגב) יוהר
כאטר רצועה חוף וטפלה חטופה.

המטך רטמה טק/

חסיפות זו לא מדאיגה רק במינוח של אסטרטגיות בלתי מקובלות אלא גם בניחוח במוסגים של לוחמה מקובלת מודרנית צפויה, שעיקרה חילות אויר חדישים ומחץ שריון נייד, מהיר ועתיר עז. ארתעה והכרעה במוסגים אלה נעוצים לא רק במערכות הנשק, באיכותן וכמותן, אלא בסמירה על היוזמה ועל גורם האפתעה - ואלה מוגדרים בזמן ומרחב. במלים פשוטות: הנעלם של כמה, מאין, לאן ומתי - מסמטים מפתח לבעיה זו של קיום.

ללא הסקה מסקנות באופן מפוכח מהנ"ל לגבי טסחים וגבולות בטחון לא נוכל לעמוד בכך. ואיני מדבר על 75 ו-80 אלא על 1990, 2000 ואילך. אסור לנו להחליף סיקול שיטתי, כוללני וריאליסטי בנוסאי הבטחון הלאומי במטאוח נפש של וגר זאב עם כבט ולעצום עין - כי יהיה זה בנפסנו.

אביזרי הטכנולוגיה המודרנית אפילו של עוד 5 ו-10 שנים כשהם מוצבים בהר ישרקו כל מסוס ממריא וכל גוף מהנועע - ואין תצפית טובה לכיוון זה או שני מהרי א"י המערבית ורמות מרכז סיני - ומסס לא יהיה מסחור מדן ועד אילה ומראס הנקרה עד עזה.

אמנם, דיבור על מגננה נראה מוסרי ומרגיע, אבל נזכור שזה מצב נחוח ומסוכן ואפילו חסר סיכוי - בטאנו מתייחסים לאמצעי הלחימה, אפילו המקובלים לגמרי, של שנות ה-80 וה-90. אינני מאמין שמנהיגות אחראית ומפוכחה אכן תגביל עצמה למצב יחיד כזה מראס. שאיפתי, כמו של כל חבר באולם זה - שאיפתי לשלום כנה ושלמה - אבל שאיפה זו מחייבה היערכות לכל האולטרנטיבות המבטיחות את אופציות הקיום. חשוב מאד שחברי המרכז והמזכירות גם כן יתנו דעתם על כך.

יתכן ויהיו חברים שיחלקו על דברים אלה או אחרים שאמרתי, ואפטר להתווכח שזה לא בדיוק כך וזה אולי קצת אחרת - אבל אין לי כל ספק שעיקרי דברים אלה כמה שחמורים וחומרניים וחטרי ערכים כביכול, כפי שהם עלולים להיסמע, למרות טאני מהמצה ומדבר בראסי פרקים, ונוגע רק בחלקן של הבעיות - דברי הם אמח לאמיתה ואיני מאמין שמנהיגות שתיתן דעתה על כך תהיה מוכנה להתעלם מסיקולים אלה בלכתה לחתימת הסכס שלום, אפילו עולם ומלואו מברכים עליו.

ברור שסיקולים אלה נוסף לאחרים, אליהם לא התייחסתי, מצביעים על מגמות ובסיס למדיניותנו בטסחים ולענין ההתנחלות.

ואטר לדמוגרפיה: החברים מצטטים סטטיסטיקה, עוטים אכסטרוולציות ומקבלים המונה דמוגרפיה ורואים בזה, כל אחד בסלו, נתון בלתי מעורער. לו היתה המונה כזו מתייחסה לעוד שנה, שנתיים ואפילו 3-4, ניחא. אבל הרי ברור לכולנו שמידת הוודאות הולכת ופוחתת ככל טאנו

1.2.1973

המשך דברי פרופ' ס. עמיאל

פורסים עצמנו על סווחי זמן ארוכים. אי ודאות זו יוצרת אפשרויות שונות, ססיכוייה היחסי של כל אחת מהן פתוח ונתון ליוזמות ולעיסה זו או אחרת.

במלים אחרות - נפתחות אולטרנטיבות. בואו ונבחן

אותן ונראה מה בכל זאת נתון בידינו. האם קיפול סטטיסטיקות של עבר על פני העתיד זו אפשרות יחידה? האם נתוני עליה של 50- וה-60 חייבים להיות נתונים וגורמים של עליה בסנות ה-70 ו-80 וה-90? הצרה שתמיד אנו מוכנים להחזיק במספרים שביד ולהמעיט ערכן של ציפיות, תוכניות ויכולת. הספקנות הפכה סס נרדף לריאליזם וחבל, כי יש בזה קטנות אמונה וסטטיסטיקות של עבר מטמטמה לה תחמושת לעתיד.

עיתי לאחרונה חצי שנה בארה"ב והסתכלתי

מנקודת הצפייה שלי על העליה. זה ייטמע מאד בוטה אם אומר דעהי, סאנו הפסקנו למעשה העליה מסס. אבל זה נכון. הפסקנוה, כי לא נערכנו לקליטה גם מבחינה ערכית וגם שלא עשינו, כדרוס, לפתוח מסק קולט של עולי רווחה. ההיפך - אנו מהלכים עליהם אימים בהכרזות שהנה נוצר עודף אקדמאים ויהיה חוסר עבודה נרחב של מהנדסים, מדענים, רופאים וכו' וכו'. מפחידים אותם - וזו אמת - שאין דירות וסיכונים, מפחידים שהנה רוחות מנסבות בארץ לחזור ולהתקפל מפה ומסס.

הפריצה אל מרחבה של ארץ ישראל - גם זו טבלב

וגם זו שבמציאות, הנצחון הגדול והתקוות הגדולות שהפיהו רוח ומעצמם קראו להתנדבות ולעליה בקיץ 1967, כל אלה פינו מקומם, בקול דממה דקה לתסכול מתפסט. טוב שרצה סר ההיסטוריה ופתח שערי רוסייה ובעוד אנו שמחים לאלה נסתכחו האחרים.

לו היו קברניטינו מציבים לפני העם יעדים

ופסגות אליהם יש לחתור - בבחינת חזון לישראל - פרויקטים שכל העם בתפוצותיו יהיה שותף להם, פרויקטים של יצירת מערכת קולטת ומתפתחת: חבל לכיס חדס, ערד חדסה, אסדוד חדסה ודימונה חדסה - אלה החדסות של סנות ה-50. היכן אלה של סנות ה-70? הנה בסערה הדרומי של הספלה - העיר ימית, ובהר: חברון וסילה ובדרום, סער אופיר. מדוע לא תיקרא גולת הרווחה ואנו עמהם ליעדים אלה, כמוסגי חלוציות והגטמה של סנות ה-70 וה-80 של חברה עבר-תעשייתית מאורגנת. וזה במקום ליעצר בויכוח על חילוץ עיירות פיתוח מפגרת והלקאה עצמית זו ואחרת. אני מאמין שקריאה כזו והתארגנות כזו, שיש בה חזון וגדולה ומצביעה על פסגות חדסות, היתה גורמת לגירווי חזק ביותר של יוזמה והיחלצות ונותנת תנופת פיתוח גדולה ובעיקר עליה גדולה - ודמוגרפית סונה מזו המסתכבת מטטיסטיקות של עבר.

חברים, אולי בסרט נדבר על דמוגרפיה של שנות ה-90 ושנת אלפיים נהלוט עצמנו לרגע מסיגרה ואינרציה ונדבר בכנות על עליה וכיצד עושים זאת באמה.

העיסוק הציבורי בעליה וקליטה מהמקד אצלנו היום בדיבור על מצוקת הדירות, בעיות תעסוקה, הסבת עובדים וכיו"ב - בעיות אמיתיות של הווה, בעיות שאנו יצרנו אותן בקוצר ראות. אלה, מסוים מה מונעות מאתנו הסתכלות מפוכחה אל העתיד, טבעבותיה מחשבה, היערכות ופעולה.

חוססני שהדורות הבאים של העם לא יסלחו לנו שהזדמנות היסטורית זו שנתגלגלה לידינו - ויכולים אנו להתמודד אתה - תלך לאיבוד ולהם נשאיר בעיות של דמוגרפיה או ארץ צמוקה, נסולת בסחוך. מספר מלים לנקודה האחרונה: ענין הפועלים הערביים מעבר לקו הירוק.

גם כאן רצוי שנדבר במוסגים של עתיד ובמירב הריאליזם. כבר היום מטמשים עמי הים התיכון מאגר וסוק עובדים לאירופה המערבית. תהליך זה ילך ויגבר עם גבור הפער בין המדינות המתפתחות למפותחות - סעימן אנו רוצים להיות. אין ספק שהעולם הערבי יהיה ספק חשוב של כוח עבודה למסקים המפותחים של אירופה - כפי שהיום ספרדים ויוגוסלבים ותורכים ואלג'ירים ואפילו איטלקים מטמשים בסוויץ וגרמניה וצרפת ושוודיה וכו'. תנאי שלום, נידות וקומוניקציה מודרניים וסוק סחר חופסי רק יגבירו התהליך. תהליך זה הוא תופעה לוואי הגיונית סמוטב ונתייחס אליה באופן מפוכח, בדיאלקטיקה של שנות ה-70 וה-80 ולא של ימי ראשית המושבות.

מסק שהחוצר הלאומי הגולמי יעבור בקרוב את 10,000 ל"י, ובסווח נראה אף יכפיל עצמו, מסק כזה שמעבר לגבולו, המדיני, התרבותי או המסקי קיים מסק ערבי, שמספק $\frac{1}{10}$ ופחות מסעור זה, - כשהפער ילך ויגדל בסאיפתנו להיות יפאן של המזרח הקרוב ומסק מערבי מפותח כשוודיה - מסק כזה שלנו, וסיטאב עליה מארצות רווחה ומרוסיה, חייב יהיה גם למסוך כוח עבודה לבנין, סלילה וטרותים.

עמי אירופה לא מעניקים דרכוניהם וזכות בחירה והסתלבות לפועלים אלה - להם מוצעים - וצריך להבטיח זאת - שכר הוגן, תנאים סוציאליים ונוחות. בעולם של שלום ושל גבולות פתוחים אפשר לנוע במהירות ע"פ סנקי העבודה, מרכזי הייצור הסחר והתיירות. אלה רק חלק מהסממנים של עולם הספע והרווחה של $\frac{1}{4}$ אחרון של מאה זו. ברור, סלטפע ורווחה זו מהלוות מחלות רבות ותהליכים שליליים והסאלה הרלוונטיים היא כיצד להיערך לכך ולצמצם הסלילה הצפויה מאלמנט זר שיאכלט את סוק העובדה בישראל.

הכרחי, לדעתי, שניהן דעתנו בדחיפות, במירב תשומת הלב וברמה תכנון לאומי מקיף לנושא סינוני הסטרקטורה של המסק, כך שיכוון להקטנת המרכיב הבלתי מקצועי שבו. זה מסק טכנולוגי מודרני, של מרכיב אקדמאי ומקצועי דומיננטי, מסק של קליסת עליה. מסק כזה יוכל להגביל ללא מסברים את האלמנט הנייד של הפועל השחור למידה סבירה, נאמר של 5-6%.

אם לא ננקוט בפעולה זו - ייגבר ליבוי הקונפליקט, הוא ילך ויחפתח ככדור שלג ויחריף ללא נשוא בעיות סוציאליות ומדיניות.

במקום להיתפס לאנכרוניזמים אידיאולוגיים מוטב וניערך לשלוט במצב כזה בצורה תקינה - מדינית, מסקית וחברתית-מוסרית ולא נברה למסקנות סליליות המהייבות כתנאי, בטל הלקאה עצמית, הענקת זכויות אלקטוראליות - או להיפך, הסתגרות וחסומה סער לפועלים ערביים - כשהמסק מסווע לידיים עובדות בבנין בטלילה ובשדה. הבאתם של פועלים מהודו וחבס או קפריסין אינה פחות או יותר מוסרית, אלא שפחות הגיונית וכדאית ופחות נוחה לפועלים הנוסעים הלוך וחזור בין מקום עבודתם למקום מגוריהם. מוטב ונינתק בצורה מודעה ומסודרת ממונחים הטאולים

מן העבר, שהם פרי של תגובה והוצאה ולא של תכנון ומחשבה; מונחים כאלה אין להם מקום בעולם אליו אנו צריכים להתקדם בעינים פקוחה ובמחשבה מסודרת.

לסיכום: בדברי לא באתי אלא להציע מערכת שיקולים נוספת המתייחסת לעצם קיומה של המדינה המאיים, הבלתי מקובל והמסונה של העתיד. יש כאן אולטרנטיבות לדברים שהשמיעו כמה חברים. לדברי אין להדביק מיד מסקנה חד משמעית לגבי הגבול המדיני ובוודאי שאיני מסיף למדינה דו לאומית במתכונת סצורה בפנינו הוך תיאורים דמוגרפיים מסוימים שהוטמעו כאן.

לגבי כל שלוש הנושאים בהם נגעתי: נכון, שההתייחסות לעתיד אינה מונופול של איש זה או אחר, אבל היא חייבת להיות תהליך בלתי נפרד בסעה גיבוט מדיניות וקבלת החלטות בכל מימסל, מינהל ופורום פוליטי נבחר. התייחסות זו מחייבת, דרך ניתוח, לסם צמצום מראס של סעויות, שתהיה התייחסות כנה, מודעת ובלתי אמוציונאלית לאולטרנטיבות סונות, למצבים צפויים ולמידת הרגיסות של הגורמים הקובעים אפטרות זו או אחרת וכל זה במסגרת ערכית מציאותית. זה צריך ליעשות לא במונחים סטטיים, מסילי צל קבוע, אלא במונחים דינמיים, בהם אור וצל מהחלפים ופתוחים במידה רבה ליוזמה ועסיה. הגסמת שאיפותיה של אומה זו שלנו לנוכח סכנות צפויות מחייבת התייחסות כזו על ידי כולנו במירב התבונה והאחריות.

(אחרי כן דברי דוד זכריה)

דוד זכריה:

דומני כי קיימת תמימות דעים לגבי מידת
הספעתה המכרעת של ישראל עמה וממשלתה
על עיצוב והכוונת וקביעת עתידם של הערבים החיים כיום תחת שלטונה,
ועל יסוד שאיפתנו לחתור לשלום, צריך להפגין לדעתי את יכולתנו
לחיות ביחד עם הערבים מבלי לפגוע או להפריע לתחושת היותם בני האומה
הערבית עם תודעה עצמית. וזאת בהנחה שאם המצב הנוכחי ביחסינו
עם הערבים יחליף רק השלום, הרי גם בבוא השלום יהיו לנו יחסי גומלין
כלכליים, חברתיים עם תושבי האזור, ועל כך הריני רוצה למקד את דברי.
בהתמודדות עם נקודות היסוד הבאות, שכל אחת
מהן הינה בעיה כשלעצמה ומאידך כולן שזורות זו בזו, תימדד מידת
הצלחתנו.

(א) יחסינו עם ערביי הסטחים.

(ב) יחסי ערביי הסטחים עם מדינות ערב. (ג) היחסים של ערביי הסטחים
במגזרים הטונים בינם לבין עצמם.

גם היום, אחר כשש שנים מאז המלחמה, אין
איש היכול לנבא מהי יחול סינוי במצב הנוכחי של לא-שלום ולא-מלחמה,
בינינו לבין מדינות ערב - מדינות הגטרים הפתוחים הוכיחה ללא ספק את
התאוריות הסוציולוגיות של סטחומי בטחון במצבי קונפליקט ותרמה רבות
בסני מיטורים: האחד, המטך הקטרים שלהם עם ההיגטרלנד של העולם הערבי,
ימנעו זעזועים כלכליים ואחרים מיך אחרי המלחמה ואיפסרו את המסכיות
קטרים אלה ואחרים, תרבותיים וחברתיים ועוד, ובזה נמנעה מערביי
הסטחים תחושת הניהוק. וזהו לדעתי כשלעצמו היטג נכבד של עמים בקונפליקט.

והמיטור השני - התנועה החופסית ובעצם

בואם של רבבות רבות של ערבים ממדינות ערב לבקור בישראל. ניתנת להם
ההזמנות להווכח במציאותנו האמיתית ולמוטט כמעט באופן כללי את
מגדלי הסקרים של העמולה מנהיגיהם ועל ידי כך לסייע בבניית רקמת
יחסים כזאת המתקבלת גם על ידי הערבים מבלי לפגוע ולו - בכחוא
זה באינטרסים המקודטים של עם ישראל, וזה אולי מקום לברך חברינו
סהגו, עיצבו ומימטו מדיניות זאת.

המטך רטמה אא/

המטח דברי דוד זכריה

למרות אמונתי שזאת היא התשתית הנוחה ביותר לכינון הסלום, איני מתעלם מהמציאות של האזור, וביודענו המרחק הקיים בין עמי ערב ומסטריתם, הרי נראה כי רחוקה עדיין השעה לטינוי הסטטוס-קו.

ביחסינו עם ערביי הסטחים קיימת הבעיה

הרגישה של עבודתם במטח העברי הישראלי, ומידת הספעה תופעה זאת השתקפה בצורה מוחסית בהסתה ענפים מסויימים בעטיים של החגים המוסלמים.

הגישה שיש לסגור אנשים מסויימים בפני

עבודה ערביי הסטחים, אינה מקובלת עלי. להעתי, יש למנוע גבולות ברורים בריבוד התעסוקה, ולכן יש למזג ולסלב, במידה האפשר, עובדים יהודים וערבים, מבלי להפקיר ולו ליום אחד את הברז המכוון את המועסקים, ולחתור בקביעות ובהתמדה לסיוויון מוחלט בתנאי העבודה ובזכויות הסונות. במקביל יש ליזום, לעודד ולסייע להכשרתם המקצועית וליצירת חשתית העטייתית מוצקה בטטחים עצמם, וזאת לא רק למען ההגיינה החברתית שלנו, אלא גם מתוך אמונהכי תלות כלכלית מאוזנת תהרום להרגשה סיפוק טעטויה לשחרר מחחים קיימים.

המדיניות שנקטנו הפכה במרוצח הסנים

את ערביי הסטחים לאמצעי הקטר והמגע היטיר בינינו ובין המרחב, ובטל הקטר הקבוע והמתמיד שלהם עם עמי האזור, הקטינה במידה רבה את חטיבות טאלת הסטטוס האזרחי שלהם, כל עוד אינם נחבעים או נדרטים לוותר על האינטרס הלאומי שלהם. ובתנאי אחד, שזה לא התמס על חטבון הפגיעה באזורנו.

יותר ויותר קולות נשמעים מפי מנהיגים

וחוגי דעות המבטאים בגלוי את מסקנותיהם, שמדינת ישראל אינה תופעה חולפת אלא גורם דומיננטי עמו צריך להגיע להסדר. לדעתי, יש לעודד ולכוון את הקולות האלה על ידי הרחבת המסגרות והסמכויות של הסלטון הפנימי, כדי לתת למנהיגות חדשה-ישנה אפשרויות ומרחב לפעילות פנימית. כל זה למרות שאיני רואה אותם כצד למז"פ לסלום, כי אם כאמצעי וגורם מספיע על הממטלות הערביות, אשר אתן תנהל ישראל את המטא-ומתן לסלום.

ובמצב הנוכחי, על ידי מתן יתר עמצאות ביחסי פנים, נוסף לגטרים הפתוחים שלגביהם הם יחסי החוץ, ועבודה המהוכננת והמכוונת בישראל, מגביר לתקופת האי קס את סביעות רצונם של הערבים מחד, ומאידי לא נפגע כמלוא הנימה בבטחוננו.

ט. אביגור: חברים, הייתי נוכח כמעט בכל הישיבות, לצערי לא בכולן, הייתי כמעט בכל הישיבות, או נאמר באופן יותר צנוע, בכל הסיחות שהחנהלו פה בנושא זה. אני מודה שלעיתים קרובות התקנאתי בחברים שבטוחים שיש עמם רצפט מובהק איך לפתור את הבעיות החמורות האלה. אני מצטער, אבל אין אתי דברים כאלה. היות ואני סבור שבסיחות ובישיבות כאלה צריך לדבר רק מי שיש לו מה לומר, אפשר היה לכאורה לומר לי: אם כן, שב והקשב. ובכל זאת רוצה אני להעיר כמה הערות.

לגבי המדיניות בסטחים לסווח הקרוב, חוססני שכולנו עומדים על קרס די צר. אינני חושב שמישהו יכול לגלות קווי מדיניות יותר תכליתיים מאלה שננקטו עד עתה, אני חושב שאלה הם בערך, אינני אומר באופן מדויק, קווי המדיניות היחידים האפשריים והמתחייבים מתוך המציאות הקיימת. אני סבור שאלה הם קווי המדיניות שבהם צריך ללכת ובהם צריך להתמיד.

אבל - ואני מדבר כרגע רק על הסווח הקרוב - יש ענינים שבעיני הם חמורים ויותר מאשר חמורים, חמורים ביותר. היו עדויות שנעשו כמה מעשים תחת שלטוננו, תחת שלטון מדינת ישראל, תחת שלטון מדינת ישראל שבה מפלגת העבודה היא המפלגה הקובעת במידה רבה, נעשו מעשים אשר לא יעשו. בעתונות או בציבור קראו לזה בלסון די אינסטיגנטית "חריגות". לא אכנס לפרטי הענינים האלה, אבל בעיני הם ענינים חמורים ביותר. כמובן, כאשר עוסקים במאסריה כל כך עדינה, עם אוכלוסייה עוינת, באופן אקטיבי או באופן פסיבי, יתכן כל קרוב לודאי שבמדינה מציאותית אלה הם דברים שהם כמעט בלתי נמנעים. ואף על פי כן אלה ענינים חמורים ביותר, והממסל שלנו חייב בכל כח להלחם נגד הגילויים האלה, שלא אפרט אותם.

לא כל מפקד חשוב, לא כל מפקד קרבי חשוב, או אפילו יותר מזה, אפילו דגול, לא כל מפקד דגול בקרב לאה להיות מנהל עניני אוכלוסייה אזרחית וענינים אזרחיים. הבחירה מוכרחה להיות מדוקדקה. לפני הציבור הישראלי יש רק איס אחד שהוא אחראי על זה, וזהו שר הבטחון. הוא צריך להקפיד כמלוא הנימה שעל ענינים של חוטבים אלה, במצב מסובך ומורכב זה, יופקדו אנשים שהם ראויים לתפקיד זה, אני עצמי נפגשתי עם כמה וכמה אנשים בדרגות הגבוהות, ולשמחתי מצאתי בהם אנשים שבאמת קשה לבחור מהאימים מהם. אבל יש גם מקרים הפוכים. אחריותו היסירה של שר הבטחון,

ולא חשוב מי ממנה אנשים אלה, אם ממנה אותם סר הבסחון או ממנים אותם דרגים אחרים, אחריותו היא להקפיד תכלית הקפדה שבהנהלת העניינים האזרחיים של אוכלוסיה זאת יוצבו האנשים המתאימים, כי האנשים הם העושים את המלאכה, והשראתם של העומדים בראס היא גם על הדרגים הנמוכים יותר. בעיני זה ענין מדרגת חשיבות גבוהה, כדי לא לומר יותר מזה.

מהי הדרך לסלום, רבותי, את הסוד הזה לא אגלה לכם. קשה מאד לגלות סוד שאני עצמי אינני יודע אותו, ואני מסופק אם מישהו בקרב המסובים כאן יודע אותו. זאת נלמד במסך הזמן. אבל סעל-ידי חריבות כאלה, על-ידי מעשים כאלה אנחנו יכולים להרחיק את השלום - זאת אני יודע. איך לקרב אותו - זאת שאלה גדולה; אבל אנחנו עלולים גם להרחיק אותו. כבודה של מדינת ישראל ושל ממטלה ישראל, וכבודה של המפלגה שהיא בעלת השפעה מרובה במדינה, אם כי לא יחידה, מחייב להקפיד ולהקפיד בעניינים אלה.

רבותי, ניסו פה חברים אחדים לצייר בצורה די אידילית את חיי האוכלוסיה הערבית בארץ-ישראל. אני יודע שרמת המחיה עלתה, ושהמטטל הוא ליברלי במידה שהוא יכול להיות ליברלי, והוא יכול להיות ליברלי רק עד גבול ידוע, רק עד אותו גבול שאינו מסכן את בטחוננו. אבל אני רוצה להגיד שמי שחושב שעצם עליית רמת החיים של האוכלוסיה מובילה לסלום, הוא סוגה באסלייה. הנסיון ההיסטורי מצביע לכאן ולכאן. יש עובדות סמוכיות דבר זה, ויש עובדות סמוכיות את ההיפך, סמוכיות סגם רמת מחיה אינה פותרת את הבעיה ואינה מובילה לסלום. הענין הוא הרבה יותר מורכב.

אבל אנחנו חייבים לספל בענין רמת המחיה לא מפני שזה מוביל שלום, אלא בגלל עצם מהותנו. אנחנו לא נהיה אנחנו, אם לא נספל בענין זה בכל מידת יכולתנו, בתחום היכולת שלנו. אני אומר באופן מפורט, צורכי עמך קודמים. אבל חובתנו לספל בענין זה.

כמו כן, מי שסבור שרק מדיניות ליברלית ורק התנהגות ליברלית יביאו אותנו לידי שלום, הוא טועה. זאת אסלייה. להיסטוריה יש פנים לכאן ולכאן. ואף על פי כן חובתנו, מתוך מה שהצנו - מפלגת העבודה - חובתנו לנהוג במידת הליברליות עד קצה הגבול, עד אותו גבול שאינו עלול לסכן את בטחוננו.

כמוכן, נגד אלה שמתנקטים בנו, נגד אלה שמתנקטים בחיינו אנחנו צריכים לפעול, בהם אנחנו צריכים לקסול בלי רתיעה, לא מפני שזה מוביל לסלום, אלא מפני שאין לנו ברירה, אין טום ברירה.

אם מישהו סבור שזאת הדרך לסלום, יתכן. לצערי, אין לי ודאות כזאת.

ועכשיו הערות מספר לעתיד הרחוק יותר,

הערות סגס בהן אין פתרון. אני עצמי רואה את גבולות העתיד כפונקציה של מימדי העליה ושל קליחת העליה. אני מציע להכניס מושג של קואופיצינט הקליטה. זה לא קואופיצינט מספרי, כמה נקלטים וכמה יורדים מן הארץ, כי אם קואופיצינט איכותי: כיצד הם נקלטים, באיזו מידה הם נקלטים, אם הם נעטים אזרחים ממס בארץ. אני רוצה לומר בפרוט, אני חושב שמבלי שנביא ארצה עוד חמישה שנה מיליון יהודים, זו לא תהיה מדינת יהודית, זאת תהיה איזו פרובינציה. איך נביא אותם, מאין נביא אותם, גם סוד זה לא אגלה לכם. אם באים עכשיו לארץ יהודים מבריחה-מועצות, כמובן שנה לא נס, זאת תוצאה של משהו.

(המסך דבריו מא)

1.2.1973

המטח דברי אביגור

אני רק רוצה לומר סעתי הגבולה שלנו ייקבע בטורה הראשונה כד בבד עם כוחנו הצבאי. אם לא יהיה לנו כוח צבאי, סכולנו ניצבים מאחוריו - לא נגיע לפתרונות, ולא נגיע לפתרונות מבלי שנבטיח עתידנו. אבל בסופו של דבר, הגמלות העתידיים, השלום, ייקבעו על ידי העליה שנצליח להביא לארץ ומידה קליטה.

אנו, מפלגת העבודה, בטבילנו השלום הוא ערך עליון. בלי חתירה נאמנה לשלום, אנחנו איננו אנחנו. ושלום פירושו פסרה. אין שלום בלי פסרה. אין דבר כזה בעולם. עוד לא היה דבר כזה בעולם. לכן שלום פירושו פסרה מכל הבחינות, במידה שהדבר אינו חותר תחת בטחוננו.

אומרים שלא צריך לשרטט מפות. אני כמובן אינני בא לשרטט מפות. אבל בשום פנים ואופן אינני רואה את עתידנו, לאחר השלום, על תעלת סואץ, כדי שעשרות ומאות אלפי ילדים מצריים יראו את "היהוד" מעבר לתעלה, וזה יעורר בהם זעם. אין לנו שום צורך להיות שם. כל זמן שתעלת סואץ היא תעלה חוצה מבחינה בטחונית, זה משהו אחר. אנו נשב שם. אבל בעתיד איננו צריכים להיות שם.

מה שנוגע ליהודה ולשומרון, אינני רוצה להיכנס לפרטים. אבל נדמה לי שחובה להבדיל בין דרום ירוסלים ובין צפונה. הדרום פחות מיושב היום וניתן יותר לקולוניזציה מאשר הצפון. ותהיינה לכך השלכות בעתיד לגבי המפות העתידיות.

הסתמתי בהזדמנות זו שניתנה לי כדי לדבר בעיקר על הסווח הקצר, והדגשות טראיטי לנכון להדגיש לגבי צורת שלטוננו שם. אין שום ספק שאנו צריכים להסקיע הרבה בטחנים. אבל, רבותי, צרכינו אנחנו קודמים; צרכי העליה וקליטת העליה והבטחון קודמים. והמדינה היא מדינת ישראל. וחפקידה הראשון הוא לבנות את עצמה, כדי שתהיה מדינה המסוגלת לקלוט עוד מיליונים יהודים.

חברות וחברים, בדברנו על מדיניות השטחים -
ניצבות בפנינו מסאלות, ומאידך סאלות רבות -

נ. קצב:

סבוכה ומורכבה.

המסאלות הן בתחום השלום המיוחל שלצערנו עודנו ביטוי חד צדדי לרצוננו אנו בלבד, כאשר הצד השני ניצב אילם מול שאיפתנו הלגיטימית לשלום המבטיח את בטחוננו וקיומנו.

כך שהרומהנו במיסור הפוליטי, בפורום זה, נראית לי כמוגבלת - כל עוד ואין הצעה אקטואלית העומדת על הפרק שהרי אם לא נדע עם מי אנחנו עושים שלום, ועל מה ומתי? תרומתו של דיון זה במיסור זה - עם כל ההערכה לדעות ולמחשבות המבוטאות בו, עניינית - היא מוגבלת מאד.

אין זה אומר שאין אנו צריכים לבטא דעות ולפקח יוזמות פוליטיות, אבל ההתייחסות ברה המשמעות תבוא בעת ההכרעות, כאשר נדע עם מי ועל מה, ואז הבדק האפשרות של - על מה לוותר, שהרי אין אנו יכולים להסלות את עצמנו ש'נשיג שלום בלי וויתורים.

השאלה טענה עומדת על הפרק היא "העד", עד בואו של הסלום. וכאן ניצבות בפנינו שאלות אקסואליות במישור הכלכלי - חברתי של תושבי הסטחים כיום.

זו שאלה של קיום פיזי, יום יומי שלהם, והיא מחייבת אותנו מענה אנושי מה גם שזו אחריותנו בהיותנו כיום הסלטון במקום.

יחד עם זאת צעדנו חייבים להיות הדרגתיים, שקולים ומבוקרים, כדי שהסלכות יחסי הגומלין בינינו לבין הסטחים, במישורים אלה, תהיינה להן עד כמה שאפשר, השפעה פחות פוגעת על חיינו אנו הכלכליים והחברתיים.

באופן טבעי ובלתי נמנע הופכים הסטחים כיום לקטורים בישראל בכל צרכי המסך והסירות שלהם.

המגע בין ישראל לבין הסטחים מעורר בהם רצון לחקות להתפתח ולהתקדם - דבר שיקשה עם הזמן להמשיך קיום רמת חיים שונה באופן קיצוני בסטחים לעומת זו שבישראל. כך שפעילות הדרגתית להעלאת רמת החיים והשרותים בחברה הנחשלת שבסטחים - הנה תהליך טבעי מחוייב המציאות,

מנסיוני בטח דומה, אמצעי לעצמי המיד את העקרון - לא להפוך בסטחים כאלה למיסיונרים. את היוזמה לחיקוי ולהתפתחות יש תמיד למסור לידיהם וכל יוזמה קונסטרוקטיבית יש ללווה ולסקול מתן סיוע מקצהעי והקציבי מתאים, וזאת לאור האפשרויות שלנו וחשיבותה העניין - זה כמובן לא סוגר את הדלת בפנינו לכל יוזמה מצ'דנו.

כיום עלינו להמשיך ולטפח יוזמות כלכליות המאפשרות תעסוקה בתוך הסטחים. תעסוקה מקומית ע"י הקמת מפעלים חדשים והרחבת מפעלים במקום, באמצעות גיוס הון מקומי ואף מסיכת הון זר. לא יהיה בזה גם סוס רע - באם נעודד סוהפיות ומפעלים של אזרחים ישראלים עם תושבי המקום.

יש להבטיח הנאי שכר וזכויות סוציאליות מתאימות, וכאן הדבר מחייב מתן האפשרות להסתדרות לפעול בקרב פועלים מהסטחים - כשלב ראשון אלה העובדים בתחום הקו הירוק על מגוון מקצועותיהם, כמו כן להסתדרות גם את האפשרות לנצל פעילות מקצועית וכלכלית זו לטיפוח יחסים חברתיים.

איני מדברת כרגע על חברה מלאה בהסתדרות. זו בכל אופן דעתי האיטית. אני בדעה שיש לצרפם לקרנות הביטוח הסונים בהסתדרות וכן לאגוד המקצועי - כפי שנהגנו בראשית דרכנו עם ערביי ישראל.

אז הקמנו בריה פועלי ישראל, ואחר כך נתנו להם - אפשרות להצטרף לאגוד המקצועי. כאן הייתי מציעה קיצור דרך - ומתן להם האפשרות לחברים בקרנות כניסה ישר לאגוד מקצועי.

בכל אופן - לעה עתה - לא חברות מלאה בהסתדרות.

על כל פנים זו דעתי אני.

כיום ה- 40,000 פועלים מהשטחים שעובדים בתחום

ישראל - מאורגנים. הם מבוטחים מפני תאונות עבודה, נהנים באופן חלקי מביטוח לאומי, דמי מחלה, דמי חופשה, חגים וגם מקבלים במפעל שירותי בריאות חלקים.

במרץ דובר על מתן שירותי בריאות ורפואה (על

בסיס ביטוח רפואי) ובמידה מסויימת גם המספחה תוכל להינות מכך.

זה מראה שעלינו על דרך מהאימה, ואנו צריכים

באופן הדרגתי להמסין ולקדם את הנאי עבודתם, רמת השירותים ובכלל רמת חייהם, לחשוב שההסתדרות תהיה גורם פעיל - ותלווה תהליך התפתחות זה.

באשר להסתדרות והעובדים בתוך השטחים עצמם -

ההסתדרות צריכה לבדוק את האפשרויות של שיתוף פעולה עם קבוצות מקצועיות שתחילתם בתחום הפעילות החברתית והקואופרטיבית.

להסתדרות על כל מסגרותיה, המחלקה הערבית, מועצה

הפועלות נוער עובד - כלים ארגוניים ואנוסיים שצברו נסיון עשיר, פרי פעילות של שנים רבות ואשר פעילותם זו היוותה תשתית נאמנה ליחסים החברתיים והכלכליים ביישובים הערבים בתוכנו. ויש להשתמש בנסיון זה.

פעילות מקצועית קונסטרוקטיבית, הדרכה חקלאית,

הכשרה מקצועית, קידום בתחום הבריאותי והחינוכי יכולות להיות חרומה חיובית לרכוש את אימונה של אוכלוסיית השטחים, להכשרת הקרקע לדו סיח (תחילה הייתי אומרת בלתי נסבל, ובבוא הזמן נסבל יותר) דו סיח בינינו לבין חוסבי השטחים:

- עובד עם עובד, נוער עם נוער, אמהות עם אמהות.

דו סיח אנוסי במסגרות מתאימות, יש בו כדי להיות ערובה לתוכנו האנוסי של הסכם שלום וזאת למרות שאינני רוצה להתעלם מהאמוציות הנפשיות הנדרשות מסני הצדדים. עתודה אנוסית - ולו הקטנה והמצומצמת ביותר - יש לצפות יניבו מאמצים אלה. עתודה כזו תהווה בסיס לדו קיום בטלווה כיום ולקידום מאמצי השלום עד בואו, ומי יודיע, אולי אף תהיה זו השקעה מבורכת לטווח רחוק יותר בכל שחן של שלום שנרצה בו ונחלכד סביבו. (כך אני מאמינה כיום, אך איש אינו יודע מה יוליד מחר).

ומכל מקום - א מונה זו - אינה נחלתם של מאמינים

היאוריטיקאים, אלה - הינה ביטוי לנסיונם של אותם אנשים - היודעים למדוד

כל טעל של התקדמות בדרכנו לשלום, (לא כל טעל אדמה), והרואים ושומעים

כיום חלק רב מהאנשים בטטחים שהתנגדו לענות בעקבות המלחמה "לברכה שלום"

מדברים כיום על פתרון של שלום. (לא אמרתי שהשלום שהם רוצים בו - הינו
השלום שאנו רוצים בו), אך עובדה היא שעברו מדיבורים על עשרות מלחמות
נגדנו, שאולי באחת מהן - חלילה - ינצחו אותנו לדיבורים על שלום.

לא כאן המקום להביא רשמי שיחות מעניינות
עם המסוררת מסכם ואחרים ואחרות כמותה - מהאנטיגנציה - וזאת לפני
שבועות לא רבים - מה אמרו אז ומה אומרים כיום.

ניצנו וצים קטנים אלה יש לנצל ולטפח - גם אם אינם

בהירים דיים.

דוד הכהן:

חברים, אומרים לנו שמלחמה לא תהיה הסנה.
גם אני חושב כך. אבל הכרעות מדיניות חשובות
תהיינה הסנה. אם אני קורא בעתונים שדיון זה מופרז במקצה ואינו נחוץ,
אני חולק על כך. אני חושב שדיון זה הוא חשוב, בייחוד כאשר גולדת נוסעת -
כפי שנמסר - בעוד חודש לשיחות עם ניכסון. בבדידות שלנו אין לזלזל בענין
זה שטמו - ארצות הברית ונסיאה ניכסון. אומנם פעם שמעתי מסמכות עליונה
שחשובה מאד בעיני, שלא חשוב מה חושבים הגויים, חשוב מה חושבים אנחנו,
הסמכות הזאת בעצמה החסיבה מה חסבו הגויים, מה חסבו אדנאוור, איזנהאור,
דה-גול ואחרים. אני עצמי לא נחרדתי כאשר הסגריר שלנו הדליף מטהו לגבי
ניכסון לפני הבחירות.

משה דייין:

אם מותר להעמיד דברים על דיוקם, מה טאמר בן-גוריון
היה: מה שייקבע את עתידנו הוא לא מה יאמרו הגויים

אלא מה יעשו היהודים.

דוד הכהן:

אין לי ספק מה היהודים צריכים לעשות. הם עשו.
אבל חשוב לי מה יאמרו ומה יעשו הגויים.

(אחרי כך רשמה שא)

לו לפני חמט שנים, משה, אמרו לי שארצות הברית פתן לנו פנסומים, הייתי אומר: אל תבלבל את המוח. לו אמרו לי לפני חמט שנים שארצות הברית תיהן לנו במשך 3 שנים מליארד ו-300 אלף מליון לקנות נשק - הייתי אומר: מהנשק עם אשתך ולך לבית המטוגעים. מתברר שאני צריך ללכת לבית המטוגעים.

כאשר גולדה נוסעת בעוד חודש, אני סומך עליה. אני סומך עליה שהיא תסביר גם קצה את פרצופנו. שהיא תסביר שרבי טרלטן שמטחד ערבים לצאת מהארץ זה לא אנחנו, זה לא ארץ ישראל היא תסביר כמה טכנו עם לי ספר שאנחנו דוחקים את טעה השלום עם הערבים ועושים פלסטר את התורה הציונית - אנחנו לא דוחקים. שאנחנו חיים בתסביכים, שאנחנו חוסדים בערבים, ביצר הסינאה והקנאה בעוורת בקירבם? אל אלוהים, אנחנו חוסדים בערבים? כטאני סומע את הערבים ואת הפרשנים שלהם. ועוד שם כתוב עלי ספר, גם אלימות בין יהודים ערבים ובריטים. מי שחי כמוני - ורבים חיו כמוני - בסנת ה-20, 29, במחצית חסניה של שנות ה-30 - יודע על כל האלימות של הערבים נגדנו. כך ב"פאקט" אפשר להתווכח עם פרשנות, אבל לא מתווכחים עם עובדות.

כבר אחרי קום המדינה בן גוריון, שרת, אטכול, גולדה ומי א, נתנו יד לערבים. יש ערבי אחד שרצה לנגוע ביד ורצה לדבר איתם? לאיזה פטרות הלכנו לפני קום המדינה. לאיזה סוגי חלוקות הלכנו, לאיזה מדינה של קנסונים הלכנו. אין ערבי שרצה לדבר איתנו. כאשר חבר שלנו רוצה להסתנוור בסיסמאות קוסמות של ארץ הצבי בטביל לזכות במטבע שחוקה של פופולריות, וזה עובר לכל העולם. אני רוצה שגם על זה הדבר גולדה עם ניכסון, שהוא חוטב שאנחנו הזנחנו את ארץ הצבי.

נעכסיו לגבי הססחיים: היו לי הזדמנויות לומר, גם אני אוהב את הארץ הזאת. אבל אני אומר בכל גילוי הלב, אם אני מגיע לטלום אמת עם הערבים - אז מוטב לי מדינה ערבית וטם בחוכה מאשר כל הארץ לנו וכל הערבים בחוכה.

ההתנגשות בינינו לבין הערבים היא בלתי נמנעת לעה עתה. אני מצטער מאד, אני הקטבתי מעל הבמה הזאת לטבנקין. במשך 50 שנה הייתי קטור לבנקין. הוא אמר: כאן ביתם. ומזה השתמע - אבל לא מדינתם. כאן ביתם ולא מדינתם. אלף שנים הם כאן וזו לא מדינתם? חוסיין לא מענין אותי. ערבים אשר חיו כאן אלף שנים - זו לא מדינתם?

1.2.73

דוד הכהן

אינני יודע אם מדברים על יסות, אינני יודע מה זו יסות, אבל יש להם זכות להחליט. אנחנו לא נחליט בעדם. ואם הם ירצו לעשות מדינה ערבית כאן, הם יעשו. גלילי מדבר על הבחינה האתנית. גלילי ודוד הכהן יקבעו מה היא האתניות? אני נפגשתי עם אמדס-טללעסררה אלפים מליונים בעולם הגדול שאין להם מושג מהעניין הזה של היהודים, שדה ולאום אצלנו זה דבר אחד. לא מבינים זאת. יש עוד נוצרי, הודי בודיסטי, הודי מסלמי. יש צרפתים קתולים ויש צרפתים פרוטסטנטים. יהודים לא. אני קובע להם את האתניות שלהם? אם הם רוצים מדינה - אתה תגיד להם לא?

חברים יקרים, זה מותנה בשלום אמת. כאשר מדברים על סטחים, סטחים זו פונקציה של השלום. אם יש לי שלום אמת, זאת אומרת שבינתיים הסטחים אצלי ואז אין שלום. בכל מקום אני רוצה להתנחל. אינני יודע מה זו התנחלות בטחונות. בטטחים ואלה אין זו אדמתי. אם אני יכול לקנות אדמה בשכס, בחפרון ולבנות סט ערים - אני רוצה לקנות ולהתנחל. אני גר במיאמי ואני גר בשכס. אני אהיה סט סוחר, בנקאי ואבוא לנופט| כל זה נתון לי, רק בהנאי זה בשלום. לא שזאת תהיה גרורה שלי. יש לזה טעם רע. גם הולנד לא גרורה של בלגיה ובלגיה לא גרורה של צרפת, אבל יש ביניהם שלום ואין בהן מלחמות. אם יהיה לי מצב כזה, אינני רוצה את שכס, אינני רוצה עוד מליון ערבים, מפני שהסלכות אלה ההינה עלי, על אופיי, על אופי הנכדים שלי. אני רוצה ארץ יהודית. כל זמן שאין לי, אינני זו אף מטר אחד, אני מתנחל ואני חי סט.

לכן אינני מבין מדוע עכשיו כר מהווים גבולות. אף גבול אינני מתווצה. שארם א שייך - ארץ ישראל ההסטורית, ארץ ישראל השלימה? מה מספר לי בגיין? טאול יודע היטב אין ז'בוטינסקי הגדיר את ארץ ישראל - רצועה צרה של אדמה, בחוף המזרחי של הים התיכון אשר באמצעה זורם הנהר ירדן. הירדן זורם במרומי הגולן, באילת ובשכס? דוקא את יש המלח אני נוהן לירדן. אני יושב סטארם א שייך. בטביל שארם א שייך היתה מלחמה. עד שלא יהיה בטחון גמור כמו שיש בטחון לבלגים ולהולנדים הנמצאים מטני צידי הסחלדה בכניסה לנמל אנטרורפן, אינני זו. אבל אם אני זקוק לסארם א שייך, בינתיים אני יושב סט. ואני בונה סט בית מלון. אני בונה החנה לדיג. אני בונה נופס. אני מטייל עם הילדים שלי סט. ואני אטייל עם הילדים שלי סט, גם כאשר היא לא תהיה שלי. סוברניות - עכשיו אני לא מפריע עליה. וכך לכל וטטחים. כאשר יהיה דיבור על שלום, אז אני אדבר על טטחים, אז אני אדבר גם על גבולות, אז אני אדבר על מה שנחון לי לבטחון גם כטייל לי שלום מוחלט. יש גם גבולות טבעיים.

1.2.73

דוד הכהן

יש בעולם דבר כזה. אבל לומר מראש שכבשתי ובכוח הנטק כבשתי?
 אותו בגין ואותה רחל ינאיה (בן אהרן: להבדיל) להבדיל. אף אחד מאלה
 שמדברים כאן על ארץ ישראל השלימה וההסטוריה לא דיברו כך 20 שנה.
 לא על זה דיברו. יטבתי בישיבות מרכז ומזכירות, מי אמר אז שאנחנו
 צקיכים לכבוט? מאז קמה המדינה. בגין לא הפגין אף פעם את המפה
 הזאה. במפה האנגלית לא היה טוס דבר.

לא זזים שעל אדמה עד שלא יהיה שלום, עם
 יחסים דיפלומטיים. בלי יחסים דיפלומטיים זה לא שלום, זאז אני מחזיק
 בטסחים. עד אז אני יוטב בגבולות שאני זקוק להן. אנחנו צריכים לדעת,
 לא נצליח לשכנע את העולם הגדול, אם לא שכנעת אותי שזה דרוט לי כטיט
 לי שלום.

היו"ר א. ידלין:

זו הישיבה האחרונה של הדיון הכללי.

בישיבה שלאחריה יהיו דברי סכום של כמה

שרים, הטר גלילי, דיין, ראט הממטלה וסכומים. אני מבקט את חברי המזכירות
 לטבה בסבלנות עד סיום הישיבה. אנחנו רוצים שהחברים ידברו חוט.
 רשות הדבור לעוזי פיינרמן.

עוזי פיינרמן:

אני אסתדל שלא להטריח יתר על המידה

על הסבלנות המבוקטה מחברי המרכז, בכך

שאני אנסה לקצר. ולא רק מטום אדיבותי הטבעיה ורצוני שלא להעמיד את
 הסבלנות במבחן, אלא מטום טבנוטא מסוג זה או טאפטר לטאת מטא ארוך
 או טאפטר לומר את הדבר בקצור נמרץ. היות ומטא ארוך איננו מתאפטר כאן,
 אני אנסה לומר אותם בקצור. אני אניח בפתח דברי מספר הנחות לצורך
 המסקנות אשר ארצה להסיק לאחר מכן. ההנחה הראטונה היא שהוכוח שאני
 עד לו מבחינתו, החטיא במקצה את המטרה שנקבעה לו. הוא החטיא אותה בכך
 שהיה פה נסיון חוך כדי דיון בבעיה של מצבנו של היום, כלומר, אחיזתנו
 בטסחים ובאוכלוסיה המצויה בהט לבטא חוך כדי ההתייחסות אל מצב נתון
 גט הערכות ותפיטות עולם טונות ביחס לעתיד רחוק יותר. ודומני טכל נסיון
 לכרוך את טני הדברים האלה יחד, למרות זה שהנסיזן מוטלך למצב הנתון
 ובהכרח מחטיא את המטרה לגבי דאפטרות להסיק מסקנות מעטיות או להציע
 דרכים מעטיות לטפל בבעיה הקיימת ובבעיות הדוחקות הנובעות מקיומה לטווח
 קצר או ארוך.

המטך רטמה טק/

ההנחה הראשונה שלי, ופה אני יוצא ממה
שאמרתי עד כה, שאנחנו לאורך ימים, כולנו, בין אלה שהדמוגרפיה מהלכת
עליהם אימים ובין אלה שהאחיזה בסטחים והאוכלוסיה המצויה בהם, רע
הכרחי מקובל עליהם, אליבא דכולנו כל עוד לא יהיה חוזה שלום כתוב, חתום
ומיוסס בחיים, נחזיק בסטחים או בגבולות שאנחנו יושבים בהם היום.

והיות ואני מניח, לצערי, שחוזה שלום חתום,
רשמי ומיוסס במציאות המזרח התיכונה לא יהיה בתקופה הקרובה - ואני פטור
מלהסביר או לנמק למה אני חושב כך, אני רואה זאת כאכסיומה - ממילא נגזר
עלינו לאורך ימים להשאר בגבולות האלה, עם האוכלוסיה הקיימת בהם,
ולתמודד עם הבעיות הנובעות מעובדה זו.

הנחה שניה שגם כן יהיה מקובלת על כל הדוברים
פה, בכל מיגוון הדעות שהושמעו, היא שכל עוד אנחנו יושבים בגבולות הקיימים
ומחזיקים באוכלוסיה, או מחזיקים בסטחים שבהם קיימת האוכלוסיה הערבית כפי
שהיא קיימת, המדיניות שננקטה בעבר וננקטת היום, היא מדיניות טובה, היא
מדיניות נכונה, ויש בה כדי למעט את הסכנות הקיימות בהווה והקיימות לעתיד
בחיים בצווחא עם אוכלוסיה ערבית גדולה כל כך.

ממילא המסקנה היא שיש להמשיך בתעסוקה מלאה
לערביי הסטחים, יש להמשיך בהעלאת רמת חייהם ויש להמשיך בנטילת העילה
להתמרמות, העילה של האדם הרעב להתמרמות. אמר החבר אביגור, ונכון אמר,
סקיבה מלאה אינה ערובה לרדימות פוליטית או למניעת סירור או למניעת
עירנות לאומית. אבל ברור מאידך סקיבה ריקה היא חמריץ חשוב לכך, וגם מבחינה
זו יש לדאוג לתעסוקה מלאה ולפרנסה מלאה, שלא לדבר כבר על עצם העובדה
שיכולתנו להיות שלטון נאור במדינתנו ובסטחים המוחזקים, יכולתנו נקבעת
במידה לא מועטה מכך שאנחנו רואים לעצמנו חובה לעשות את הדברים האלה
מסיבות חברתיות, לאומיות, אנושיות ודימויינו בעולם.

אם אני יוצא מהנחות אלה, יש לי כמה מסקנות
מה עלינו לעשות בתקופה הארוכה יחסית שעלינו להשאר בגבולות הקיימים.
אני לא אטרטט מפה או הערכות למפה חזויה בזמנים שבהם יגיע הסדר שלום,
לא מפני שאין לי הערכות ורצונות מבחינה זו, אלא דומני שזה לא רלוונטי
בדיון שמתנהל היום ובהנאים הנתונים שהארתי קודם. אבל ברור שזומנה לנו
הזדמנות היסטורית לנסות ולעשות כמה דברים שלפי הערכתי חייבים שיעשו,
ויש לנו אפשרות לעשות אותם, וזאת עדיין מבלי לקבוע עובדות שתפרענה
למו"מ על שלום.

ובמאמר מוסגר, למרות שהנחתי קודם הנחות
מאד פסימיות לגבי סיכויי השלום בתקופה הקרובה, אינני סבור שאנחנו
צריכים להרפות ממאמצינו לנסות להשיג שלום כזה, להצהיר על כך, להכריז

על כך ולא להסתפק בהצהרות והכרזות, אלא באמה לנסות כל סדק אפשרות על מנת להרחיב אותו בהידברות כזאת או בהידברות אחרת, במיפגס זה או במיפגס אחר, ולנסות להגיע לכלל שלום, וכל זה תוך יצירת אורה של אפשרות לשלום, גם בסיכויי השלום² הרופפים שקיימים בפנינו.

מה הם הדברים שלפי הערכתך יש לעשות? אולי אקדים לזה גם התייחסות לסתי סכנות רציניות שאני רואה במצב הקיים, ודומני שעליהם יש לתת את הדעת לפני שמסיקים מסקנות מה יש לעשות.

הסכנה הראשונה והרצינית ביותר, הייתי מודע לה לא רק מכוח היותי איש התיישבות או חקלאי, היא הסכנה של עבודה ערבית בחקלאות בישראל. אני חושב שכל נסיון שלי להגזים בהערכת הסכנה הזאת, לא יביא אותי לקליעת בול אל מהוהה של הסכנה. אני יודע שבסופו של דבר - ויש לזה אנלוגיה בהיסטוריה - אדמה שייכה לעובדיה. אני יודע כי ככל שרב מספרם של הערבים שמעבדים את אדמת ישראל, גדלה הסכנה להישג של מאה שנות חקלאות והתיישבות בישראל. אני חושב שסומה עלינו לראות את המעטת או הקטנת חלקם של הערבים בעבודה בחקלאות כמסימה ראשונה במעלה, למען הצלת קיומנו הלאומי. ואני חוזר ואומר שאינני מפריז בהערכת הסכנה הזאת, ויכולתי לסמוך את ההצהרה הזאת בעשרות או במאות דוגמאות שמוכרות וידועות לי, ולא אעשה זאת.

אינני חושב גם שתקנה תבוא לדבר מכוח הספה או מכוח נסיונות חינוך בלבד. אם לא יימצאו לנו פתרונות אלטרנטיביים שיאפשרו לחקלאים בישראל לקיים את היקף הייצור של היום, להגדיל ולהרחיב אותו בלי להזדקק לעבודה ערבית, לא תיפתר בעיית העבודה הערבית והסכנות הכרוכות בה.

מכאן מסקנה שעל ממסלת ישראל ועל הסוכנות היהודית, על כל ארגוני התיישבות ועל כל מי שקיומה של מדינת ישראל יקר לו, לעשות הכל למציאת אלטרנטיבה לעבנות ידיים בחקלאות. זה יכול להעשות על ידי מיכון, בעיקר על ידי מיכון. זה מצריך מחטבות רבות, זה מצריך ריכוז אמצעים תקציביים, מחקריים, ארגוניים, והכרח שהדבר ייעשה.

מעבר לזה אינני רואה סכנה בקיומה של עבודה ערבית בהעסיה או במקומות אחרים שבהם אין לעבודה הערבית מסמעות מזיקה מפליגה כל כך כפי שהיא קיימת בין עובדי החקלאות. ומכאן המסקנה, כל עוד אין מקתחים בטחנים מספיק מקומות תעסוקה לחוטבי הסטחים, יש לנהוג סלקטיביות בהפניית ערבים מהסטחים לעבודות בענפים מסוימים במדינה, ורמזתי קודם מה כוונתי באומרי הנהגת סלקטיביות.

מכאן מובן שיש לדאוג ליצירת מקורות תעסוקה

לערביי הסטחים בטסחים. התנהל פה ויכוח שיש לי גם כן גירסה מסלי בויוכוח זה, ולא אסמיע אותה עכשיו, למה ערביי ישראל, או כמה עולים לנו הסטחים המוחזקים. אני סבור שבין אם הגירסה של סר הבסחון היא הנכונה, או בין אם הגירסה של סר האוצר היא הנכונה - ולצורך מה שאני רוצה לומר אני מוכן להצטרף לגירסה המרחיקה לכת של סר האוצר לגבי עלות הסטחים לישראל - אני חושב שאם אנחנו רוצים ברצינות להביא לכך שאותן הסכנות שכל החוססים מדברים עליהן ומצהירים עליהן תיעלמנה, צריך להטקיע יותר בטסחים, צריך להטקיע הרבה יותר בטסחים ולגרום לכך שערביי הסטחים יועסקו בטסחיהם, בתעסיה ולא בחקלאות - כי אפשרות פיתוח החקלאות שם מוגבלת, ולהיפך, ככל שמפתחים אותה היא נזקקת לפחות כוח אדם צריך רק שהדברים ייעשו באותם המקומות שבאותם הסטחים שאנחנו מתארים לנו היום או מניחים היום שבבוא הטלום לא יהיו בידינו. כלומר, בטסחים היותר מאוכלסים של הגדה המערבית.

הנקודה הנוספת או המסקנה הנוספת שיש לי, שבה

לפי הערכתי צריך שיעשה מאמץ יותר גדול מזה שנעשה על ידינו, זה חיסול בעיית הפליטות. אני חושב שזו הזדמנות היסטורית, לאחר שענין הפליטים והפליטות מהווה סרטן בגופה של כל אפשרות להגיע פעם להסדר במסך 25 שנים, היום סוף סוף הפליטים נמצאים בידינו. נכון עשו כל האחראים למדיניות בטסחים שניסו להתחיל ולפזר את הפליטים ברצועת עזה. אבל אני סבור שלא נעשה די בענין זה, לא הוקדשו מספיק אמצעים לענין זה, לא הובא להודעת העולם בצורה מספקת שיש אפשרות לפתור את הבעיה הזאת או לקרב את פתרונה של הבעיה הזאת. וממילא הדברים לא נעשים, לא בתנופה, לא בקצב ולא מסיגים את המסמעות שיכולים היו להסיג.

אני סבור שתוך הסדרת ענין הפליטים, צריך גם

ליצור - ותוך יצירת מקורות תעסוקה לערביי הסטחים בטסחים - גם אפשרות לעשות מאמץ במציאת מקורות תעסוקה ובפיתוי למגורים בקרבתם, כאשר הוגבר הנסיה שהפליטים יחמורחו ויעברו מאיזור עזה לאיזור המזרח, לאיזור הגדה. כלומר, ליצור מערכת של תמריצים כלכליים שתעורר את אותם 200 אלף הפליטים שאינם רשומים בין חוטבי הקבע של רצועת עזה להחמורח, או ליצור תמריצים ופיתויים להעברתם מזרחה, עם כל המסמעות המדיניות שיש לזה.

דבר שלישי שאנחנו יכולים לעשות וחייבים לעשות

זה חיסול האסליה על הקמת מדינה פלסטינאית, כלומר כל נסיון מצדנו ורבים עושים זאת אצלנו ופחות אצלם, ליצור אסליה כזאת, הוא מסוכן. שום גוף מאורגן בגדה או בעזה לא קם ולא הכריז לא על ייסות פלסטינאית ולא על הקמת מדינה פלסטינאית. מי שעושה זאת, דומני שאין מיסגה גדול

מזה ודומני שלא היתה מעולם אפשרות נוחה יותר לבוא ולומר לכל ערבי פלסטינאי או לכל הפלסטינאים - ואינני רוצה להערכות אם יש או אין ייסות פלסטינאית, מספיק לי שמצוי מספר גדול של ערבים שמכנים את עצמם פלסטינאים כדי שלא לכפור בקיומה של ייסות כזאת, אבל אם יש ייסות פלסטינאית כזאת, אין לה ביסוסי באיזו מדינה נוספת בין הקו הירוק לבין ירדן.

יש לחזור ולהדגיש שפתרוןם של הפלסטינאים שלא יהיו בגבולות הבטוחים והמוכרים של ישראל לאחר הכרזת שלום, הוא בדרך זו או אחרת במדינה שהיקרא פלסטינה הירדנית או כל שם אחר, זו ירדן של היום ושומה עלינו לחזור ולהדגיש להצהיר זאת ולמנוע אי-הבנות בענין זה אצלם, ולא פחות מזה גם אצלנו.

והדבר האחרון שיש לעשות אותו הוא לקיים החייסבות עירונית או סמי-עירונית, חקלאית והעטייהית וכל סוג אחר של התנהלות מואצת, מוגברת, מחזקת בכל אותם המקומות שברור לכולנו, לפחות לפי התורה שבעל פה של המערך, שהם ייסארו בגבולות ישראל הבטוחים והמוכרים. אני סבור שאין בכך לשתום אופציות למו"מ. אולי ההיפך מזה הוא הנכון. אולי בזה יש כדי לזרז את הצד הסני למו"מ. יש בזה כדי להצמיד אותנו במו"מ הזה עם מסקנה מציאותית שיש בה כדי להספיע צל תוצאותיו של מו"מ כזה, וודאי וודאי שיש בכך כדי לקבוע בתודעת העולם ובתודעת הסובבים אותנו שבמקומות אלה שהם לנו גבולות מינימליים אנחנו יוצרים עובדות קיום, שמהם לא נוזז.

(אחרי כן רשמה אא2)

י. בן-אהרן:

קודם כל ברכה לאהרן ידלין עם צאתו
מחר בבוקר בשליחות מדינית די טורכיה.
אני מאחל לו הצלחה. נשתדל להחזיק בגבולות הקיימים עד שתחזור,
שלא יחולו בהם תמורות לא מבחוץ ולא מבית.

במסגרת הזמן המועט העומד לרשות הנואמים

אפשר, כמובן, להסתמך על הרבה דברים נכונים ונכונים שנאמרו, ואין צורך
לומר את כל ה"אני מאמין" ואח הוידוי המלא. לי חשוב לבחון אם הערכים
היסודיים של הציונות העובדה ודרכה של הנועה הפועלים ההיסטורית
יכולים לעמוד ולהתגסס במציאות הפוליטית החדשה שנוצרה אחרי מלחמת
ששת הימים, ואם יש בחוצאות מלחמת ששת הימים כדי להביא שינויים
מהותיים באותה הסקפה עולם ובאותה דרך שנאבקנו עליה מזה כמה דורות.

הויכוח היסודי בציונות על היחסים בינינו

לביין הערבים ועל דרך כינונה של מדינת היהודים בחלק זה של העולם הוא
אתנו ויכוח ותיק. הנועה הפועלים הציבה ברירה, והברירה הזאת לא עלתה
הצחה לנו בקלות רבה, כיוון שאנו היינו דבקים - זה השורש שלנו -
בזיקתנו לארץ-ישראל ההיסטורית, השלמה, המלאה, הייתי אומר, מעצם
בריאתנו כהנועה חלוצית, כחלוץ העם היהודי, אשר נשא בחובו את כל
הקריאות של "שמע ישראל" של כל הדורות, ולא חיפש לעצמו פתרונות
דיפלומטיים חולפים, פתרונות פוליטיים חולפים, אלא פתרונות חיים
לאומה מתחדשת בעומק ובמאמקים.

על כן לא קיבלנו ולא יכולנו לקבל

מעולם ארץ-ישראל מחולקת, שהיא מחולקת בקדושתה או בחסיבותה החינוכית
והמחנכת לגבי העם היהודי. לא הילקנו את הארץ ישראל בתודעת הדור,
בתמיההו, בערגה/הסתייכות, גם לא בהכרת הזכות הפוליטית הריאלית
באותו מאבק שעמדנו בו. רבים תהו על כך, כפי שתהו על כמה וכמה
ערכים אחרים בתוכנו ערכי שעטנז. תהו כיצד יכולנו לשלב בתודעה יהודית
מורשתית היסטורית עמוקה זו, אשר מקדשת וקידשה כל רגב של ארץ-ישראל זו,
כיצד יכולנו לשלב בה הכרה מציאותית פוליטית שכפתה עלינו את החלוקה
הפוליטית של הארץ.

לא אכנס עכשיו לויכוח מימי החלוקה.

אני איסיה חייב מלת הוקרה לבן-גוריון לגבי אותו ויכוח. לא הייתי
מן הקנאים ביותר בוויכוח זה, גם בשעתו היו בי כמה וכמה חולסות
בנקודה זאת. אבל בן-גוריון הכיר, ראה, הכריע והוביל את האומה
להכרה פוליטית ריאלית. ציטטו פה את דבריו של בן-גוריון על מה
שהגויים אומרים והיהודים עושים, זה היה בסנות הארבעים. מה היה
הסך הכל של מעשי היהודים בשלושים ארבעים שנות הציונות המודרנית?

גם על כך היה פרס ועונש, כמו על סנוח אלפיים של גולה וזניחה. לעורר רושם שמסום יכולתה של אומה, או מעצם גרעינה של אומה להתעצם מוסרית, בסחונות, צבאית ומסקית, ולקבוע לעצמה עליונות של כח ועוצמה, שיש בה בסיס ויסוד מוסרי - שיש בזה מסום מענה לחסאי גלות ולחולשתו של עם, אשר נפתחו לפניו פתחי גאולה ואף הובא לכבסנים, ועד סנות ה-40 היו אלף יהודים כרוזנו עפרה של הארץ הזאת, בנו את חורבותיה והציבו בה גבולות ירוקים, - שאלה אינם מחשבון העטייה היהודית, ואינם מחשבון העטייה הגויית. המעצמות סביבנו, מי יכול היה לצפות שיעניקו לנו יותר מאשר היה בכוחנו הריאלי לקיים, או שיש סיכוי כזה בעולם המדיני של סנות ה-70, כפי שאנחנו מכירים אותו ממזרח ומערב, מן המזדהים והבלתי מזדהים, לכל הצבעים שלהם, נדוקא בימינו אלה, כאשר גיאופוליטיקה בעולם צריך ללמוד מתדס בפילוגיה בין צפון ודרום, מזרח ומערב, מלחמות דח מלחמות צבע ומלחמות גזע, האם תתקיים בנו, ודוקא בחלק זה של עולם, אותה צורה מסיחית, ועם גדול, עמים ערביים, בסל חולסתם הצבאית, בסל נחיתותם הטכנולוגית, יודו בסליטתם של היהודים עליהם, על חרבותם, על דתם, על זכויותיהם המדיניות, - כל זה מניין ? מניין אמונה קלה זו? מניין אמונה מסיחית זאת? אמונה נאה, יפה, אולי אנחנו היחידים שראויים לה.

אבל אני חושב שתולדות עבודתנו בארץ, אם

עם כל החריגים והכסלונות שסאול עמד עליהם, חברים, למען כל היקר לנו, הבה נודה בזה שסס הסנים הללו היו דפים מפוארים בתולדותיה של האומה במבחנים נוראים, וראויה הממסלה, ראוי צה"ל, ראויים הבנים שלנו וכל אשר אתנו בכל אותם מבחנים של סרור ודמים ואיבה, שהם נמסכים עד היום הזה, ובגידה, לעמוד ולסלוס, כיבכול, כאשר שלטנו.

באותה מידה שחהיה זו שגיאה חמורה למעט במסהו

את הקומה המוסרית של העם הזה, שבאה לידי ביטוי בסס סנות מבחן כעם סליט על זרים, באוחה מידה אל נא תסתחרר דעתנו, אל נא נקל לחשוב ולהאמין ססנות ה-70 וה-80 הן אותן סנים סיקבלו שלטונם של יהודים מסום שהם סוציאליסטים, מסום שהם חלוצים, מסום שבניהם וחייליהם רסמו סיחות לוחמים, התייטבות בססחים, הקרבה עצמית למען ילד ואסה חפים מפסע, כאשר נהג צה"ל. זאת זכות גדולה לנו, ואני בטוח שהזכות תפקד לנו. אל נקל בה ראש. זה נכס לאומי, נכס יהודי, נכס ישראלי גדול לתנועתנו.

המסך י. בן-אהרן

אני לא אזדקק היום לסוגיות דיפלומטיות
ופוליטיות. אינני יכול לשכוח שהמערכה בעיצומה. אין אני יודע אם
מה שאנחנו מחזיקים בידינו אלה הם קלפים למסא-ומתן, ואולי אלה
גחלים לוחטות מתחת לאוטריותינו. אין אני אפילו בטוח, אודה בכך,
ואולי בזה אהיה קצת יוצא דופן מהחברים שקדמו לי, אני כלל לא בטוח
סעלינו לחכות בהכרעות בענין הסטחים דווקא לחתימת השלום. אין אני
בטוח שבאחד הימים לא נגיע לכלל מסקנה, שמוטב שחתימה מסויימת של
אוכלוסיה זמבל ארץ מסויים ימצאו מעבר לסליטתנו ולאחריותינו, מבלי
סנקבל חתימה סכנגד. יתכן סמבחינה זאת יש משהו באמירה של חברים
מסויימים, שיש איזה שלום ללא חתימה של הצד סכנגד. בעצם זה גם
מה סמתהווה במסך ששת הסנים.

אבל אנו חוזרים לסאלת המוקד: מדינת יהודים
או מדינה מעורבת. סמובן, לא תהיה עוד מדינת יהודים ללא מיעוטים ערביים,
כזאת כבר לא נוכל לחצוב, זה שייך כבר לחלק מהמציאות של הארץ הזאת,
כפי שירוסלים המקודסת לכל הדתות קיימת ועומדת, ולא יתואר כלל שאנחנו
נחסוב על אחיזה שלנו בירוסלים הסלמה והמאוחדת מבלי לחת את הדעת
על בני הדתות האחרות הסוחפים לנו בקידוס ירוסלים.

(המסך דבריו רשמה מא)

המשך דברי בן אהרון

ונשמעות נוסחאות, שאינני בטוח אם הן הנוסחאות הסופיות בתוכנו. אינני נטבע שזו הנוסחה הסופית. אגב, דומני שלא אסעה - ויתקנו אותי חברים שיודעים את המצב ולמדו אותו - לא אסעה אם אומר שאף אחד מקווי הגבול של הקו הירוק, לא היה תוצאה של הכרעה שלנו, של הכרעה פוליטית של המוסדות הייצוגיים של העם, אלא גבולות אלה נכפו עלינו. על כן אינני יודע מה הערבים ברוב חכמתם ותבונתם הפוליטית שגילו עד היום, מה הם אכפו עלינו בשנים הבאות. וזה ענין די רציני. אין הוא ענין של מה בכך.

אמרתי שאעיר רק הערה צדדית לגבי הסוגייה

הפוליטית-בטחונית שטמה גבולות. אני מסוכנע שאין לנו ולא תוכל להיות לנו מדינה דו-לאומית - ודיינו במדינת-ישראל שיש בה כבר מיעוט ערבי נכבד ביותר. אין לי ספק כל שליטה של ממש על מעלות להיות סיטואציה שאנו באופן אוני-בליטרריס נחלים על גבולות מסוימים שאנו מקיימים וגבולות שאנו איננו מקיימים. ובאותה מידה אנו עלולים ועתידים להחליט שאנו יושבים באין שלום רק כאן ולא באותם מקומות שהערבים כפו עלינו. אבל אינני רוצה להוציא מהכלל שהגבולות הישראלים לא ייקבעו רק על ידי הכרעות פוליטיות רצוניות, אידיאולוגיות, אידאות, היסטוריות. אין זה מן הנמנע שההתפתחות בעולם הערבי, כפי שהן נראות באופק, העתידות להיות די קודרות, ילפו עלינו אחזקה גבולות שאנו בכלל לא הצינו בהם, והם יהיו עומס עלינו ומעמסה עלינו. ואף על פי כן, למען קיומנו, לא נוכל להיחלץ מהם.

על כל פנים מבחינתי אני, כאשר אנו דנים עכשיו,

אני רוצה לדבר באופן הכי ברור. לגבי הסתחים והנובע מזה כלפינו, אינני מסתפק בגירסאות שהועלו פה על ידי חברים שענינם הוא: צריך לפתח את המסך והכלכלה בסטחים, צריך להפחית את אחוז הפועלים מהסתחים באיזור שלנו וכיוצא באלה. לנו דרושים צעדים הרבה יותר מוחלטים בחחום זה.

למעשה מיזוג או שילוב, זוהי אותה גברת.

זוהי סמנטיקה. אין ביניהם הבדל של תכנים סוציולוגיים, ואין ביניהם הבדל של תכנים מוסריים. ואינני יכול לסמוך על הכלכלה הישראל במתקונתה הקיימת, הבלתי טבעית, הסובלת ממחסור בעובדים, ללא תכנון מספיק, העומדת והעלולה לעמוד פנים אל פנים גם בפני משברים, והלואי וסנה 1973 לא תהיה שנת משברים. אין זו כלכלה שנוכל להחזיק בה לתמיד. ויהיה לנו מעמס כלכלי מפתח, מגשים ובונה בעזרתה של יהדות העולם, ליצור פרנסה לגאולי עמנו. נדמה לי שהחלום הציוני לראות עוד מיליון ושני מיליון יהודים בשנות ה-70, לא יוכל להראות כאוטופיה. אני חושב שאנו כמעט יודעים את הכתובות האיסיות של מיליון יהודים אלה שבדרך; והם בדרך גם בשנות ה-70, והם בדרך מכל חלקי חבל ומכל מסטר. קרה לנו גם עם יהדות ברית המועצות. כמובן, שאל אביגור הוא אחד האנשים המעטים אשר בצדק יכול לומר שזה אינני נס. אולם זהו מאבק של יהודים שלא היה דוגמתו. אם יש דבר שאני צריך להתגונן בפניו, זוהי תחושה של סוויניזם יהודי

1.2.1973

המטן דברי א. בן אהרון

לאור גילוי זה של מאבקם של יהודי ברית המועצות, יהודי סוריה, לבנון ועיראק בימים אלה. ואיך הם נאבקים? אין שם אינסליגנציה לוחמת; אין תואפי חירות. מי מהם הלך בדרך של קידוש הסם ופיקוח הנפס? היהודים ספרצו סכר, ואנו הלכנו לקראתם.

אני חושב שהמסימה שלנו לקיים כלכלה גדולה, עליה גדולה ובנין הארץ כרוכה במאמץ שיביא עלינו מסברים גדולים. חברים, אני חרד לחשוב על יום המסבר הראשון, עם רבבות הערבים בבתי החרושת שלנו ועל פיגומי הבנין. כל מוסר היהדות לא יעמוד לנו. כל מוסר היהדות בכל האיצטלות שלנו לא יעמוד לנו. כל מה שנעשה, הם יהיו זרים. הם יהיו ראשונים לפיטורים. הם יהיו ראשונים לגירוש. אל נצפה ליום כזה. זה איננו שילוב, זה איננו מיזוג. זה לא הולך יחד. אין זו המסימה, ועלינו להקדים, ובמהוכחן והיום ולא מחר - בטעת שגשוג, בטעת פריחה, בטעת עודפים ויכולת - להטיל אחריות במקומה, על האוכלוסיה הערבית עצמה, על הנהגתה, על כלכלתה. כל הסעד. אבל לא להסתכר ולחשוב שאומנם נוכל ללכת בד בבד עם כוח עליונות הצבאית. אין זה אותו דבר.

והתחושות הלאומיות, גם זאת למדתי - נער הייתי וגם זקנתי - המרידות הלאומיות, התודעה הלאומית, אינם עוד סימן היכר דוקא של הרעבים, של היחפים. אדרבא, אנו יודעים בימינו שאלה פונים ישר אל כלי העבודה, אל הלחם. תחושות אלו מהעוררות דוקא אצל הסבעים, ויותר מאשר אצל המסכילים, אצל המסכילים למחצה, אלה שנמרחו במריחה החיצונית של הציביליזציה השמאלנית או הפטיסטיית. לשניהם כוחות איתנים הפועלים בחברה הערבית.

אני רוצה לסכם בנקודה זו: הציונות העובדת לא הניחה מעולם את האפשרות טעם ישראל במדינתו יהפך לעם שליט על עמים אחרים, ובודאי ובודאי שלא לפי בחירתם. ואיש בבירור זה לא אמר שאנו יכולים להיות ממשלתם הנבחרת. האופטימיסט הגדול ביותר בתוכנו האמין שאנו יכולים להיות שלטון כפף נאור, ויכול להיות שלטון ישראלי תחת המגן של צה"ל. הוא לא אמר שיכול להיות שלטון ישראל נאור תחת המגן של התנ"ך ושל מוסר היהדות ושל ערכי הסוציאליזם הציוני.

לכן לדעתי, ברור שהשאלה הגדולה והמכרעת, היא לא כל כך האופציות העומדות לפנינו בתחום הדפלומטי והפוליטי. אין לי כמעט מחלוקת על מה שנעשה על ידי הממשלה. כל אחד לפי טעמו. היו מקרים או סיטואציות, שבהם היינו יכולים לגלות יותר גמישות לפי טעמי; קצת יותר נכונות לגירסאות דיפלומטיות כאלה או אחרות, שאין בהן תנאי ויתור, היחה מועילה לנו.

יש לנו מערכה עם הגויים. יש לנו מערכה אידיאית פוליטית נוראה עם העולם האירופאי. אל תקלו בזה. אני חושב שהוכחו בזה.

1.2.1973

המסך דברי א. בן אהרון

כל מי שיוצא לו לעמוד בחזית זו, יודע שבשש השנים הללו איבדנו עמדות. אנו נדחקים לעמדות הגנה. משהו הועם בכוסר ובאמינות המוסרית המכרעה. ולמדינת ישראל ולעם ישראל אין אפשרות של עמידה בלי אמינות מוסרית גבוהה. היא מתחילה בליבנו אנו. אני אינני זקוק לאמת המידה של הזולת. מספיקה לי אמת המידה שלנו. אבל יש רגיסויות. ואל תקלו בזה. יש הרחורים וספקות באותן שאלות שהיו גם כאשר הייתי בן 18 בגולה: אני יהודי או לא יהודי, יש לי זכות על הארץ, אני שליט על הערבים, אני מנצל את הערבים או לא, אני גואל גאולה לשמה? לאט לאט במציאותנו, לבל אחטא בשפתי, יש שכר לעבודה שכירה במסק הקיבוצי; יש שכר מהוק מעבודה ערבים, ומבלי להיות דטרמיניסט ומרכסיסט קיצוני - חברותי במפלגה במסך הזמן דאגה לשחוק את העבר הזה ואת גינוני החיים האלה - מבלי להיות מרכסיסט קיצוני, אני צריך לומר: רבותי, זה די מהוק לבנות את הציונות מעבודה ערבית.

(אחרי כן רשמה טק)

המשך דברי י. בן-אהרן

לבנות ערים וכלכלה ומסך ולהנחה, ועוד מעט נשמע שמי שכופר בזכות
להתעטר מעמלו של העם הזה כופר בציונות. מי שיאמר שאיננו רוצה
להתהולל ולהתעטר על חשבון הערבים מהטטחים, עוד מעט הוא יהיה כופר
בהגטת הציונות, אם יעמוד נגד זה, כי הוא כמובן מעכב את הגאולה, עוצר
את הפיתוח, בולם את האנרגיות הגדולות.

החזרה הזאת לעבודה עברית, להינוך הדור

הצעיר לזכותו על הארץ הזאת מסום שהוא מעבד אותה, מסום שהוא נוחן את
זיעתו ודמו, מסום שהוא נושא אתו שלום, מסום שיש פה מקום נרחב גם לעם
היהודי החוזר וגם להמוני העם הערבי הסוכנים פה - זאת נוסחה ברת טיבה.
זו נוסחה מהנוסחאות היפות שנוצרו בתנועה הציונית. הארץ זאת לעם ישראל,
לעם היהודי החוזר למולדתו ולהמוני הערבים החיים בה - נוסחה יפה ואמיתית.
אל נא נפגע בה בביטויים שונים. אני חושב שבעמידה זו יש גם כוח פוליטי,
יש גם כוח פוליטי דיפלומטי. זה לא רק איזה מוסר בבית פנימה. יש בזה
נשק גם במאבקים הפוליטיים הדיפלומטיים. יש בזה ודאי וודאי נזק כדי לפצח
את האיבה הערבית ולפרוק ממנה אולי את החצים המורעלים ביותר שמטחיזים
אותם עכשיו בבתי התמוטה הרעיונית של העם הערבי.

ולכן, כמובן שלום ובטחון ושלום של אמת, אבל

אל נא נשאיר אף ערבי אחד פה ומסביב לנו, ואף יהודי אחד בעולם -
וחברים, אני חרד ליהודים הבאים ושעהידים לבוא - אל נשאיר אותם בטפך
סהם באים הנה כדי לבנות את מדינתם בעמלם, בקרבנם, ולא על יסוד ניצול
הזולת ולא על ידי ניצול הזכויות הלאומיות והפוליטיות של הזולת.
חלוקה של הארץ הזאת מהמדבר ועד הים לסתי מדינות יהודיות וערביות,
זה היה הפתרון הפוליטי הדיפלומטי של דורנו. נקיים אותו גם להבא.

רבותי. העובדה שהכניסו אותי ב"סנדוויץ"

משה סבנקין:

בין בן אהרן לבין כרמל, זאת תבונה של מפלגת

העבודה. במסגרת זו של הדיון ובמסגרת הזמן שעומד לרשותי לא נותר לי
אלא לנסח דעות, השקפות, עיקרי אמונה, ובזה יש לי שתי מטרות. המטרה
האחת שיש לי מלוא ההכרה והשכנוע שאותה הפיסת יסוד שבניסוח - אשתמש
בנוסחאותיו של בן אהרן לגבי חלוקת הארץ, זו טרמינולוגיה היסטורית של
מפלגת העבודה שמכוחה קמה ומכוחה הגיעה להגמוניה והפכה לשלטון בארץ הזאת.
ורק לאורך זמן לה יתרוגות גם לעתיד. חלקי הארץ המסוחררים נמצאים כיום
בכוח חזון של דורות, בכוח מסורת וערכים, בכוח כל תנועת הפועלים
הארץ ישראלית וסליחי הציונות שלא היו בתנועת הפועלים הארץ ישראלית,
מכוח הצבא שאיננו כוח צבאי, אלא כוח שצמח בצורה צבאית מכוח ההתייבות,
מכוחו של הכוח העולה, מכוחו המוסרי, והטטחים המכונים שחיי ארץ ישראל
המסוחררת הזאת, הם בכוח מציאותם היום חלק מהתגטמותו של החזון וביטוי

צרכיו הבלתי נמנעים של העם היהודי, שטחים אלה אינם קלפים להימור ואינם גחלים. אני מתפלא איפה מצא בן אהרן את הביטוי של גחלים והתלקחותם אשר עלולה לכלות ביהודים (מ. כרמל: על גחלים וקלפים דיבור דוד הכהן). הלואי ולא בן אהרן היה אומר זאת, אבל הוא אמר. הם אינם קלפים לא אליבא דתפיסתו של בגין וז'בוטינסקי, אלא לא אליבא בתפיסתו של ברל כצנלסון, בן-גוריון וארלוזורוב, כל אחד בטעמו, בטעה שהבעיות החמורות עמדו בסיטואציות פחות מטוכנות מאשר היום. (ס. אביגור: דבר בסמך ולא בטמם) אם אתה קורא לי קריאת ביניים כזאת, סימן שיש לך הרגשה קשה מאד. אינני חושב שזה מתאים לך או לי. עזוב אותי עם קריאות הביניים האלה.

אני אומר, בטעה שהסיכויים היו לאין ערוך פחותים מאשר עכשיו, והסיכונים היו לאין ערוך חמורים מאשר עכשיו, והסיכונים היו לאין ערוך מחייבים תשובות הגיוניות סופיות ומוחלטות מאלה שעומדים לאחור אותם זמנים. המחסור בתשובות הגיוניות עד הסוף, לא התשובות המפולפלות מה יהיה ואיך יהיה בעוד ששים שנה, אם יהיה, אלא הצבחה מטרוח על בסיס מוסרי ועל פי הכוח שהיה ביד, היו חיוניות ביותר אז. והכוח שביד, איננו הכוח הצבאי שביד. אני חושב שזה גם לא מוסרי וגם לא חינוכי, ובעיקר לא אמת, ומספיק בזה, ששלטוננו בטטחים המסוחררים האלה מתמצא בהגדרה סמגדירה את העניין הזה בסיטואציות הנוכחיות. ההגדרה הזאת אינה קולעה למציאות, ואם ירצו לעשות ממנה מטעמים, היא גובלת עם דיבה עלינו. אני חושב שהטטחים האלה, חלקי הארץ האלה, אינם קלפים להימור ואינם גחלים, אלא הם אבני יסוד, אבני היסוד היחידות בסיטואציה של היום. אני יודע שיכול מישהו לקרוא לי קריאת ביניים: ומה היית עושה לולא הייתה מלחמה? אני לא מטיב לשאלה הזאת. באותו אופן אפשר לשאול מה הייתי עושה או מדוע אני יושב בטטחי ארץ ישראל אילולא התקוממו הערבים ב-29 בנובמבר. כל השאלות האלה בדיון ממטי אינן רלוונטיות לתנועה היסטורית, ולא רק יצלנו אלא בכל מקום בעולם.

אלה הן האבנים היסודיות שכוללות בממס את הדרך לשלום, ואין זולתן. אם מישהו יגיד שיחגבר על העניין על ידי הסכם ביניים עם חלוקה מחודשת, הרי אין להטוות זאת עם החלוקה שהיתה. אין להטוות את ההסכמה לחלוקה הארץ כאשר החלק שנלקח ממך איננו כלל בידיך, והדבר היחיד שאתה יכול לקבל זה החלק שבידיך, עם חלוקת הארץ עד הדרגה האחרונה שמציע בן אהרון, וגם את החלק השני הוא לא רוצה לקבל במסגרת, אלא ליצור מדינה שליטית במזרח התיכון. איזו הטוואה זאת?

על איזה הסכם שלום מדברים? יש לי סימפסומים על איזה הסכם שלום מוכנים החברים לחתום. הדיבור על עבודה עברית - אני לא אומר עבודה עברית אלא דיבור על עבודה עברית - בהקשר זה

איזה שלום הוא זה? על איזה שלום מדברים? לא מדברים על מהפכה של מוסגים בארץ. לא מציגים את פתרון הבעיה של עבודה ערבית במיגזר של פיתוח טכנולוגי, עם ערבים או בלעדיהם, אלא מציגים אותו כך שמול השלום הזה לא נגיע כלל לכך שאם יהיה שלום יוכלו הערבים לעבוד פה. אם אומרים שכאשר יהיה שלום כל אותם ערבים שבאים לעבוד אצלנו יהיו במדינות השכנות ולא יעבדו כאן, בעוד שפה יהיה מחסור בידיים עובדות, איפה יש שלום כזה? איזו תשובה זאת? האם החורגים לא באו לכאן בתקופת הבריטים? והאיטלקים אינם נוסעים למדינות אחרות? והערבים לא עובדים באיטליה? איזו תשובה זאת? הדיבור, ביחוד במפלגת העבודה, על עבודה עברית, זה דיבור בו נוסאים לשוא את שמה של העבודה העברית. אני רואה בהצגה זו חילול שמו של הדבר. זה לא מתאים למפלגת העבודה הישראלית שיודעת את ענין העבודה העברית מאז הימים הראשונים והסביתות הראשונות של פועלים נגד איכרים ועל כל הפרובלמות שעמדו על הפרק, זה לא לכבודנו לדון על השאלה הזאת בהזדמנות שלילית זאת ולהכניס אותה לויכוח הזה. חברים, כאשר אני מביט על החברים היושבים באולם, אין לי כלפיהם שום ערעור. לכל חבר יש זכות לחשוב מחדש, או לחשוב בפעם הראשונה אם הוא צעיר ולסנות דעות. אנחנו יושבים כמפלגת העבודה הישראלית, שאיננה רק החברים של היום, אלא כל מעטיה, כל דרכה, כל מפעליה, כל חניכיה, כל המוסגים שהיא סיפחה, כל המהפכה שהיא חוללה. בן אהרן הזכיר את מורשתה ודרכה ההיסטורית של תנועת הפועלים הירדן-ישראלית מהתקופה ההיא ועד היום. כאשר דנים באספקט הערוני, אפשר לשאול מה שמכותה, מה מקור כוחה של התנועה הזאת, מה ייחודה, שאף פעם לא התאימה לא לסמאל חדש ולא לסמאל יסן, לא לסמאל סמאלי ולא לסמאל ימני. קשה לומר באיזה סמאל התנועה הציונית היתה יותר בודדת בתקופות שונות.

(אחרי כן רשמה שא 3)

1.2.73

משה טבנקין

היו תקופות ספלייבור, כאשר לא היה בשלטון, היה בתמיכתנו והקומוניזם
החרים אותנו. גם עברנו תקופה שבוויין הסוציאליסט היה נגדנו. אנחנו
הנועה הפועלים אשר קמה על בסיס שלא התאים אף פעם למיגזרים ולניסוחים
המתאימים לתנועות אחרות ולמצבים אחרים. זה לא מהוך סרדפנו מקוריות,
אלא בגלל הגורל, בגלל התנאים ההסטוריים.

אני חוזר וקובע - ואני רואה כדבר חמור

שאנחנו מוסרים זאת כפטנט חינוך לבגין - התנועה הזאת קמה כתנועה של
התייבות יהודית בשטחים שבהם הם מיעוט, של התייבות יהודים לצד רוב
ערבי לא פחות גדול מאשר עכשיו, לא פחות מהנגד, לא פחות מעיז, ולא
פחות בלתי צודק ומסווה. כאשר הברירות שהיו לו לא היו מדינות עצמאיות
כמו עכשיו, כאשר הוא היה משועבד. מכל הבחינות, המוסרית, הכלכלית,
הצבאית לא השתנה בענין זה דבר לרעתנו מאז ועד היום. הבחינה היא אחרת,
אינני מעמיק אותה בדיוק, לא אומר עדיין באיזה כוון היא אחרת.

אני חצה לסכם בנקודה זאת ולומר, מפלגה

העבודה הישראלית היא מפלגה התייבות והתנחלות בשטחי ארץ ישראל, בתקופה
שאני התחנכתי ואני זוכר את החוויה. אני זוכר שבן גוריון הזפיע בפני
הועדה המלכותית ואמר: לא המנדט הוא הטבח שלנו, אלא הטבח שלנו הוא המנדט.
היום יגידו לי שאני מסיסם (סולמית אלונני: יכול להיות שאתה בתנועה
נוער), מול התנועה נוער יש מוטב זקנים ויש בוגרים. אני לא עונה לך
בניסוחים האלה.

עוד הערה כללית לדבריו של אבא אבן.

אני מודה שרמה הוכוח היתה אחרת קצה מאשר ההמשך, אבל אני חייב שתי
הערות להעיר. הערה אחת, בלי לפרט אותה זו היתה דרכה של התנועה הפועלים
של ארץ ישראל. בכוחם של הגבולות האלה מחזיקה מעמד הנוסחה ולא להיפך,
בכוחה של הנוסחה ישנם הגבולות. סכנה הסמדהנו הביאה את הגבולות האלה
וגם בתוקף כל ההיסטגים האלה אשר הוגדרו כאן כפרי התחכמותה של הנוסחה -
אני אומר היפוכו של דבר.

ואחרון אחרון חביב, לטעם החנוכי: גולדה

איננה כאן, אבל אני מקווה שהיא תשמע את הדברים. גולדה מדברת הרבה
על ההתייחות, הניכור והארוזיה כלפי העליה לא רק בתחום המעטי, אלא
בתחומים נפשיים עמוקים, ולא של אלה שמקופחים ישירות. אני אומר, חברים,
לנוסחה הזאת יש עוד צד. אינני אומר שכל בעליה מתכוונים לכך וכל
בעליה חושבים כך. יש התייחסויות שונות לנוסחה הזאת ויש זכות במיטור
הדיפלומטי להתייחס לנוסחאות דיפלומטיות. גם אחרי זה אנחנו דוברים
אמה יותר מאחרים אבל אותו חלק אשר בן אהרן רמז עליו, אותו החלק
של ניוון עמוק וסכנה גדולה. אותו בחורצ'יק שאמר שביח או שכונה

או גדר בחולון יותר חשובים לו מאיזה כותל נוכרי. מי שחייך חיוך סלחני לפסבדו-מוטריות אשר כרסמה כאן, אל יתפלא אם יגיד אותו בחורצ'יק שטכן אחד בחולון היה טוה לו את כל העולים הרוסיים.

אלה דברים שהיו מונחים ביסודה של הנועה הפועלים הארץ-ישראלית אין להפריד בין נוכחות צבאית ונוכחות התיטבותיה. אם תהיה נוכחות יהודית בטסחים מכריעים של ארץ ישראל רק על ידי החיל היהודי והבחורה היהודית המתנדבת - הרי אלה זרעים טעוים להצמיח פסיוזם, אין להם ולא כלום עם מורטתה של הנועה הפועלים הארץ-ישראלית. כל מי שמפריד בין הדברים וחושב שאפשר לכרסם בהתייחסות לתורה של התיטבות, בהתייחסות לכל פרח, לכל צמח וכל דונם כמקום התיטבות ליהודים, במידה והוא לא מנטל ערבים, הוא מכרסם גם בחנוכו של הדור הגדל בארץ על העליה ועל התיטבות. העליה והתיטבות בארץ הם שלימות אחת, הם מקור כוחה של התיטבות, גם של המדינה וגם של הנועה העבודה. אני חושב שאל לנו להסאיר את הבסיס הזה לנכסיו ולרכוסו של הימין. על הבסיס הזה, בימים האלה יותר מאשר בכל תקופה אחרת יש להוביל את הספינה, בתנאים הממטיים הריאליים שמחייבים מטבע היותם תמרון, התפטרות בכוון זה או אחר. אבל חשוב מאד לדעת מה כאן פטרה או תכסיס ומה כאן הבסיס אשר חותך את הסוס והמקדט שעליו אנחנו יושבים.

הערה למטה דייך, כדי להציל את מטה שבנקין מהסנדוויץ' שהוא חשט לו.

פי"ר א. יודלין:

מ. דייך:
אני ביקשתי רשות להערה אחת בעקבות דברי בן אהרן ביחס לעבודה הערבים כאן, כי הרוטם הכללי היכול להיווצר, שהמוטיבציה להעסקת ערבים כאן היא לנצל את עבודתם לבנייה ישראל, לבנייה ערים, כפרים. לנצל את האנרגיה שלהם. אני חצה לומר בעיקר בקשר לערביי רצועת עזה, אבל לא רק הם. אפשר לחזור לגבול הירוק ואין שם נושא מקומי - כן בן אהרן אמר - שהוא ישא באחריות לעבודה, אלא זו מוכרחה להיות ממטלה. במסגרת הערה קצרה אינני רוצה להיכנס לשאלה מי תהיה הממטלה שתקבל את רצועת עזה, המצרים או הירדנים. אקח לי זמן לדבר, עכסיו אינני רוצה לדחוס את הדברים. בודאי לא אוכלוטיה מקומית,

תושבי רצועת עזה התפרנסו עד מלחמת ששה הימים על הצבא המצרי, שהוא היה נוהג העסוקה רבה מאד שם ועל ייצור שקטור בזה וכו'. כאשר הצבא המצרי יצא משם ואנחנו באנו, בתקופה הראשונה היתה התמונה הזאת; אינני מספר אותה לטם דרמטיזציה של המצב: כאשר חיילים של צה"ל היו עוטים שם סיור בין הדקלים של אל-עריס והיו קוברים את סיירי האוכל, היו הילדים הערבים באים וחופרים כדי להוציא את סיירי

1.2.73
מ. דיין

האוכל מטסט. 160 אלף פליטים יטבו במחנות ולא עבדו. אינני יודע מה יותר מעשה. טוציאלי של הרמה מאטפתות מזה טענתה מדינת ישראל, עם סיכון בטחוני רב כאשר היא הרטתה לערביי רצועת עזה לבוא ולעבוד כאן בטכר עבודה פחות או יותר טווח לטכר העבודה של הפועל המקומי, ולהביא את הכסף איתם לביתם, לאוכל, לבגד, לרופא, לחנוך ועכסיו גם לבית. והם הערבים האלה של רצועת עזה הם טנסעו ברחובות כאשר הטרוריסטים זרקו עליהם רמונים, לא המעבידים הישראלים, הם היו כל כך זקוקים לזה.

לעוזי פיינרמן: אין כל קוסי להחליט

שהם לא יעבדו ביטובים היהודים. הם יכולים לחיות בלי זה. החלטנה תנועות ההתייטבות שהן לא מעסיקות ערבים בכל המטק החקלאי, ותנועת ההתייטבות; ואין קוסי לפקח על זה והם לא יעבדו טט. אבל להחזיק את רצועת עזה ואת מחנות הפליטים ולא לתת להם עבודה? אין טם הון מקומי ואין טם ידע. כל אלה הם דבורי סרק. על מי אתם מדברים, על הון מקומי ועל ידע? של מי - של פליטי המחנות, שאין להם אפילו מיט להטקות את הירקות שלהם. אני יודע מי יהיה הנוטא המקומי טט - כנופיות, מנוולים, רוצחים, אשר הורגים את הערבים וסוחטים את הכסף. זה מה טיהיה טט - רוצחים, מנוולים, אנטיס אשר סוחטים את הפרוטות מכל ערבי ואין מטטר מקומי של רצועת עזה. יכול לחזור לטט מפקד הצבא המצרי, ואז יקיים ט את אותו הסדר טהיה קיים טט ואת אותן הכנופיות אשר באו לנחל-עוז וכסופים.

ביחס לעבודה: אינני נכנס לצד האידיאולוגי

של העבודה. העבודה בישראל היא המנוף העיקרי לחיי הערבים ולהעלאת רמה חייהם. אין נוטא מקומי, לא בטכס המעטירה ולא בג'נין, בעל הון ובעל ידע אשר יוכל לטלוט. אם יהיו קטורים עם ירדן - יחיו כפי טחיו קודם. אם יהיו קטורים על מצרים - יחיו כפי טחיו קודם.

להיטאר טט ולא לתת להם עבודה? אפשר לתת

להם קיצבה של מטטר הסעד. אבל לצאת מטט ולומר שהם יעטו בעצמם - פרוטו להוריד אותם לניוון ולאותה פטיטת יד לפת להם אשר היתה בימים הראטונים כאשר נכנסנו לטט. ואינני אומר כבר להחזיר את הגלגל של מחנות הפליטים טבכל זאת עטה טבוב פרוגרסיבי ממדרגה ראטונה טט.

י. בן אהרן: אין לזה טוט טייכות לדברי.

מ. דיין: אז זו הערה בזכות עצמה.

1.2.73

מ. כרמל:
לפי קטת הדברים ששמעתי פה ספק בעיני
אם החברים הטונים תפסו תפיסה זרה את
מסגרת הדיון שעומד על הפרק. יש שדיברו על פעולת ההסתדרות בשטחים
ויש שדנו במכלול הבעיות המדיניות של הסכסוך הישראלי-ערבי, ויש שנתנו
ביטוי לעיקרי אמונות שבלב וכל הנוגע לארץ ישראל הסלימה. אני צמי
רוצה לתפוס את הנושא תפיסה מצמצמת ולשאול את עצמי: מהו הדבר שאנחנו
צריכים לעשות אותו|בשטחים בתקופה שלפנינו, תקופה של לא מלחמה, או
של מלחמה רגועה וטרם שלום.

המסך רשמה אא /

מה הם העקרונות, מה הם הקווים, מה הם המגמות ומה הם ההנחות שלפיהן אנחנו צריכים לכוון את צעדינו ואת מעשינו בטסחים?

לפי דעתי, אנחנו חייבים ליאות לפני

עינינו שחי פרספקטיבה, שחי אפשרויות, אפשרות אחת של מלחמה חדשה. אפשרות זאת קיימת, עמדנו שלוש פעמים במלחמה, וסביבנו איבה מעמיקה, התארגנות צבאית, בניית חזיתות, אם יש להם בטלב זה ערך כזה או ערך אחר, ולא רק דיבורים, אלא גם הערכות למלחמה חדשה כדי להכריע את ישראל בכח. אנחנו חייבים לראות לפנינו את האפשרות הזאת, ולהעריך בטסחים שאנחנו ניצבים בהם בפני אפשרות של מלחמה חדשה.

ואנחנו צריכים לראות לפנינו פרספקטיבה

אחרת, אפשרות אחרת, אפשרות של שלום בחיק העמיד. המעשים שאנחנו נעשה אותם במרוצת הסגס הקרובות, בדרך אל השלום, הם יעצבו את דמות השלום בבאות.

אני מתנזר הפעם הזאת מכל דיון מדיני

דיפלומטי כבעיות השלום והיוזמות המדיניות שאנחנו צריכים לנקוט, דבר שאין להרפות ממנו בטום זמן ובטום עת.

פה אני רוצה לומר קודם כל וראשית כל

לבן-אהרון, לפי מיטב הכוחי, האפשרות שנהיה ניצבים בפני מלחמה חדשה מתייבת אותנו להחזיק בכל הססחים שאנחנו מחזיקים בהם עכשיו, וזה מתחייב מצורכי אסטרטגיה צבאית למלחמה אפשרית שתבוא.

אינני רוצה פה לפרט, אבל אני סבור

כי מי שחושב שבמלחמה מודרנית עם נסק מחוחכס אין כבר מסקל וערך לטריטוריה ולסופוגרפיה במלחמה, אינו יודע מהו סה, אפילו אם יש לו דרגה גבוהה מיל. בצבא. אם קיימת סכנה של מלחמה חדשה בחיק הזמן הקרוב, או בחיק הזמן הרחוק יותר, יש מסקל מכריע אם ברמת הגולן מוצבות מרגמות ישראליות או מרגמות ערביות, אם אנחנו יושבים על הירדן, אם אנחנו יושבים על החעלה, ואם אנחנו יושבים בטרם-א-סייך. נסיחט טסחים בטרם שלום, בטרם הסדר, מתוך פרספקטיבה כזאת, שהיא קיימת ואיש אינו יכול להכחיש אותה, לפי דעתי, יש יכולה להיות פגיעה חמורה בבסחון ישראל בבאות.

יתר על כן נאשו אני מדבר על בסחון

ישראל-בבאות, אמנם אני רואה לפני עיני קודם כל וראשית כל את האפשרות של מלחמה בטרם שלום, אבל אנחנו חייבים לקבוע עובדות כאלה בטסחים, שנובעות מצרכי הבסחון, אשר יבטיחו את בסחוננו של ישראל גם לאחר השלום, לכטיהיה שלום. כי אחרי הכל, נזכורנה טרוב המלחמות פרצו לא בין אלה שלא היה ביניהם שלום ולא היה ביניהם הסכם, אלא פרצו בין אלה שהיה ביניהם הסכם שלום.

בן-אהרן אמר שהגבולות האלו הם גבולות כפויים, גבולות שנקבעו במלחמה, אין בהם רציונליות של שלום. אני אינני מכיר הרבה גבולות בעולם בין מדינות בחצי הכדור המזרחי ובחצי הכדור המערבי, אשר נקבעו באורח רציונלי ולא על ידי מלחמות, יש גבולות כאלה, אבל מעטים מאד הם הגבולות בעולם בין מדינות שלא נקבעו במלחמה.

עם כל הקושי והמטרד שיש בזה, אני חושב שזה חיוני ביותר, שכל עוד אין שלום נהיה ניצבים בקווים שאנחנו ניצבים בהם עכשיו. הדבר מתחייב מן הסטרטגיה הצבאית לבאות, ומבחינה זו אנחנו מצווים על אסטרטגיה צבאית ועל אסטרטגיה התיישבותית שיש ביניהם שילוב.

יהוד עם זאת אמרתי, ובמידה מסוימת יש בזה ניגוד - אנחנו חיים בחוץ סחירות וניגודים - אנחנו חייבים לעשות עבודה שבסופהם שלא תנצח את קווי שביתת הנשק כגבולות סופיים של המדינה, אבל שיש בה כדי לעצב את דמות המדינה בבאות מבחינה סטריאליה, מבחינת שכונתנו על הארץ, מבחינת דמותה היהודית של מדינת ישראל.

פה אני רוצה לומר כמה דברים באופן הכי ברור. מי שבא ואומר שקוי שביתת הנשק הקיימים הם חייבים להיות הגבולות המדיניים הסופיים של מדינת ישראל, גוזר עלינו מלחמת נצח עם הערבים, ואם לא נדבר במוסגים של נצח, שהם לא מוסגים אנוסיים, אומר מלחמה עד עומק כזה בעתידנו ובעתיד הערבים ובעתיד המזרח המיכון, שאנחנו בכלל לא יכולים לסער עכשיו בדמיוננו.

מי שאומר שיבה לגבולות הקודמים, גוזר על מדינת ישראל סכנה של רפיון, של היעדר בסחון ושל סיכון מתמיד לקיומה בבאות, גם לאחר השלום. כי, כאמור, פורצות מלחמות לא רק בעקבות מלחמות, אלא פורצות מלחמות שקדמו להן יחסים של שלום.

אני חושב שבסופהם נעשו מעטים חשובים ומועילים. יש מסקל וערך לעליית רמת החיים, לשלטון הומני ולממשל ליברלי. אולם אל נסלה את עצמנו אף לרגע שיש בכך איזה שהוא פתרון לבעיה הלאומית של התושבים הערבים במדינת ישראל.

שמעתי לפני זמן מה נאומים רבים באו"ם מפי טמונה-עסרה מדינות ערביות, ומפי נציג הפוח ונציג המופתי, שגם הם מדברים בוועדה האו"ם. ברור היה שהשפע והרווחה אינם מסככים את הלהט הלאומי ואת התחושה של הנתונים לשלטון זה. יעצתי לחברים שלנו במטלחה לבל יגזימו בנאומים שלהם בסיפורים ללא סוף על השפע והרווחה שאנחנו משפיעים על הערבים, כי הסענה, שהיא טענה עמוקה וכללית,

ויש לה שורשים בכל העולם, שבעצם זוהי הטענה שכל האימפריאליסטים מאז ומעולם, עוד מתקופת הרומאים. גם הרומאים טענו שהם בנו דרכים, בנו כבישים, הביאו רווחה, הביאו יושר וכדומה. וכך טענו הבריטים, כך טענו הצרפתים, הגרמנים ואחרים. אין בזה פתרון. הבעיה קיימת והיא יכולה לבוא על פתרונה וצריכה לבוא על פתרונה בעת השלום.

כסיהיה שלום, לי ברור שלא כל הערכים שמצויים עכשיו בחחום שלטונה של מדינת ישראל, כמו שלא כל הטריטוריה שמצוייה בחחומה של מדינת ישראל, יהיו בחחום מדינת ישראל, בגבולות המדיניים של מדינת ישראל לאחר כינון השלום. הפתרון הוא חלקי. אין אנחנו המדינה היחידה בעולם שיש בה מיעוט ויש בעיות שהמיעוט יוצר. אי אפשר לברוח מהם. אנחנו לא נוכל לברוח מהן כמו שאחרים לא יכולים לברוח מהן. אבל יש גם הבדל בין מיעוט ערבי סיוצוי בעיות ושצריך לחיות אתו, ובין שינוי מכריע בדמות המדינה ובאופיה.

בעית העבודה הערבית היא בעיני בעיה חמורה מאין דוגמתה, הואיל ואורכת לנו סכנה - ובענין זה אני מסכים עם משה טבנקין, שהשלום לא יסיר סכנה זאת אולי אפילו יגביר אותה - קיימת סכנה שאנחנו נהפוך לעם של מנהלים ואפילו לעם של אדונים, ואחרים יעשו בסבילנו את העבודה השחורה. אם יהיה שלום, יהיה סבילנו מאגר עוד יותר גדול של עבודה זולה, של עבודה פסוטה. מדינת ישראל חייבת להסקיע בענין זה הרבה מחשבה, ולנקוט באמצעים כדי לבלום את התהליך המסוכן הזה, שעלול לשבש באופן חמור ביותר את דמותה המוסרית והמדינית של ישראל בבאות.

אי אפשר לעשות זאת רק על ידי הגבלות, הגבלות על מכסות. אי אפשר לעשות זאת רק על ידי הספות מוסר. אני חושב שאנחנו צריכים להיות גורם בקידום המסק העצמי של הערכים בחחומם, ואנחנו צריכים להיות גורם בפיתוח מסק ישראלי מדעי, טכנולוגי, בעל אוטומציה מסוכללת, שנזקק פחות ופחות לעבודה פסוטה, לעבודה שחורה ולעבודת ידניים. אנחנו צריכים לעשות מאמץ להגברת העליה, וזה יהיה הפתרון לבעיה חוסר הידיים בארץ, ואנחנו נסאר עם עובד.

מספס אחרון הוא שאנחנו חייבים לעשות יותר מאשר עשינו עד עכשיו לפתרון בעית הפליטים. זה ענין מוסרי ממדרגה ראסונה, זה ענין מדעי ממדרגה ראסונה, ויש בכוחנו לעשות, בהדרגה, לפתרון בעית הפליטים.

(האח אחרי כן רשמה מא)

היו"ר א. ידליון:

בישיבה הבאה שחוקדס לנוסא זה, תאמר דברי
סיום ראש הממשלה, החברה גולדה מאיר.

נפל בגורלי לפתוח את הדיון, והקדשתי את דברי

אך ורק לבעיית הסטחים עד הסלום.

הויכוח גלש למכלול הבעיות המדיניות לסווח

קצר וארוך. לכן אני רואה לנכון להעיר סתי הערות המתבקשות בסיסואציה
הנוכחית.

הערה אחת - אני סבור שעד לסלום, פרס לסוגיית

פתיחת תעלת סואץ לטייט, חייבים כוחות צה"ל לעמוד בגבולות הפסקת האש.

וישראל מצווה לבצר מעמדה בגבולות אלה כדי להרתיע בפני כוונות מלחמה;

כל עוד יש כוונות מלחמה מצד הערבים, או הטלכת יהב על ספיה מבחוץ של

המעצמות, אין כל נימוק להזיז את צה"ל מגבולות הפסקת האש.

הערה שניה - אנו רוצים במסא ומתן על סלום

ללא תנאים מוקדמים מטום צד. אבל אנו רטאים וחייבים להיכנס למסא ומתן

כזה עם היעדים שלנו. וצריך סיהיה ברור שמדינת ישראל אינה יכולה להסכים

להחזרת גלגלי ההיסטוריה אחורנית ולסיקום נקודת התורפה ומוקדי הגרוי

למלחמה.

היעד שלנו הוא חוזה סלום מלווה בהסדרי בטחון

יעילים. והסדרי בטחון מחייבים גבולות בטחון אסטרטגיים לישראל. מפת

גבולות הבטחון הוא ענין של פיקוח נפש למדינת ישראל. היעד שלנו - סלום

ומטחון, כאשר בטחון ישראל נסען על גבולות בטוחים ואסטרטגיים.

הישיבה נעולה

מפלגת העבודה הישראלית

ישיבת מזכירות המפלגה

יד' כסלון תשל"ג - 23.11.1972

נוכחים: 86 חברים

מוזמנים 100

סדר היום: המסך הדיון בנושא המדיניות בססחים

סכומים: המזכירות המסיכה בדיון. אך טרם סכמה את הנושא.

בתחילת הישיבה גינה מזכיר המפלגה הח' אהרן ידלין את האיומים וגלויי האלימות כלפי רבנים בישראל וכלפי הרב הראשי שלמה גורן מצד חוגים דתיים קיצוניים.

השתתפו בדיון:

אהרן ידלין	עמ' 2
מרים מילר	עמ' 3 - 10
מיכה חריש	עמ' 11 - 16
חיים צדוק	עמ' 16 - 23
טנטה יוספסל	עמ' 23 - 27
חיים בר-לב	עמ' 27 - 33
בני מהרטק	עמ' 33 - 41
אבא אבן	עמ' 41 - 60

היו"ר א. ידלין:

לפני שניגס להמסך הדיון אני רוצה לחעיר
הערה בנושא אחר, אמנם בהמסך לישיבת המרכז

אבל בכל זאת מעניני דיושא.

קראתי היום ב"ידיעות אחרונות" שנסורי קרתא

עורכים קריעה כנגד הרב גורן. יעטו כרצונם. הם בודאי ערכו קריעה כזאת
כנגד הקמת מדינת ישראל. אבל אני חוטב סאיננו יכולים לעבור בסתיקה
על איומים מסרידים וגילויי אלימות כלפי רבנים בישראל וכלפי אחד
הרבנים הראשיים. אני רוצה לומר סאינני מעלה על הדעת שנסלים עם טרור.
אני בטוח שלמדינת ישראל יהיו גם האמצעים לדכא טרור פיזי ולעמוד מול
הסמכות מילוליות טאפסר לראות אותן כטרור מילולי. אנחנו מוכרחים לסחרר
רבנים בישראל מטרור. לא יתכן שרב ראסי בישראל יהיה זקוק בתנועותיו
בתוך המדינה ללוי מסרתי. אנחנו שחרגנו בחורי ישיבות מגיוסם לצה"ל
כדי ללמוד תורה, ואני מודאג ממה שמתרחש מבחינת הסמכת רבנים ראשיים
בישראל בישיבות מסוימות. לא שחרגנו בחורי ישיבות כדי לנהוג באלימות
כלפי רבנים ואני רוצה לקוות שהגילויים החמורים שהיינו עדים להם כלפי
הרבנים ייפסקו.

אנחנו ממשיכים היום בדיון על המדיניות

בטטחים. וכפי שאמרתי בסיום הישיבה (בדרך כלל ההרכב האנוסי מסתנה
בין האתחלתא וביין הסיוס, אני מקוה שלא יהיה כך אצלנו), אינני מהכוונן
להגביל את החברים בהתיחסותם לבעיה ולאספקסים הסונים שלה ולטווחי
הזמן הסונים שלה. אם כי, אני סבור שאדיין מוקדם לומר אילו אספקסים
ואילו וכוחים יש לסיים בהכרעות חותכות, ולגבי אלו וכוחים עדיין
מוקדם לפסוק הלכה בהכרעת רוב. מה שאני חייב לומר היום הוא, שאני
רואה בוכוח הזה המתנהל במזכירות המפלגה סימן גם לכוחה של מפלגתנו
וגם ליכולת העמידה של מדינת ישראל. כסם שהעולם כולו יודע שלא מדינת
ישראל היא המונעת מסא ומתן לסלום, שלא מדינת ישראל היא האחראית
לקפאון בתחום המדיני, כך גם יודע העולם כולו כי כוח העמידה של
ישראל כנגד תוכניות סיסראל סוללת אותם מכל מקום, מתחזק והולך,
הוא לא נחלס, כתוצאה מקיומם של הליכים דמוקרטיים, של ברור חכוח
במפלגה הגדולה במדינה והאחראית לממשלת ישראל. אני גם מסוכנע שהוכוח
עצמו והסכומים שנקבל - במידה שנחשוב שיש צורך לקבל - יבליסו את
המכנה המסותף הגדול^{סל} המפלגה, כפי שזה בא לידי ביטוי בעבר, בהחלטות
הממשלה והכנסת.

אנחנו מתחילים בוכוח. רסומים חברים

רבים ולא נסכם היום. אבל אני מבקש מהחברים לארגן את דבריהם כדי

מרים מילר היושב ראש, חברות וחברים, בישיבות המזכירות אשר קדמו לישיבה זו הוצגה בפנינו סדרה אשר במונחי הטלויזיה המקובלים עליה היווה הייתה קוראת לה סדרת המפחידים, על מסקל סדרת המשכנעים, שלא היו צל כן מסכנעים. נבחן כמה מהדחלילים אשר הוצגו בפנינו על ידי אנשי הסדרה הזאת.

דחליל ראשון: סכנת עבודה ערבית הסטחים.

האסונות שנגרמו לנו ועוד ייגרמו לנו מעבודת הערבים הם בעיקרם סכנה לחברה. קודם כל בריחת יהודים מעבודת כפיים והרס ערכי העבודה, טאלה הם באמת יסודות התנועה והחברה שלנו. אמת, ישנה תופעה התרחקות מעבודת כפיים. התופעה הזאת הולכת וגוברת. נדמה לי שתופעה זו היא כמעט בלתי נמנעת בחברה ובמסק מתפתחים. בודאי שקשה להתגבר עליה אצל יהודים, במצב של חוסר ידים עובדות. ליהודים יש טאיפה ותמיד היתה, טהבנים ילמדו, טהבנים ירכסו להם מעמד ומקצוע טוב יותר מאשר האבות. ואנחנו הולכים בדרך כל היהודים. אם היד על הלב הייתה ואלת את החברים כאן, להוציא אולי את אנשי ההתייבות: האם רבים מאיתנו סולחים את בניהם לעבודה כפיים? מי מאיתנו איננו סולח או מתכוון לסלוח את הבנים לאוניברסיטה? באיזה זכות נוכל לבוא אנו לחברינו הפועלים ולהגיד להם: אתם תכשידו את הבנים להיות פועלים, ללכת בעקבותיהם? גם הם רוצים לסלוח את הבנים לאוניברסיטה, וזו זכותם. ובכן, זאת תופעה, זו תופעה שיש למצוא לה טטובות. אבל מה מאיתם לערבים אינני יודעת. אינני מאמינה טאם נטלח את כל הערבים חזרה לטטהים, ירוצו לעבודה כפיים. אם אנחנו רוצים ברצינות לטפל בבעיה חברתית כלכלית זאת, צריכים למצוא את הטורטים האמיתיים. אי אפשר לעסות טרות גרוע יותר לנוטא מאשר כאשר מטילים את האטמה בטורטים טאינם קיימים.

הטעון הטני - עבודת הערבים גורמת

לעכוב בהתפתחות המסק, להאטה בקצב האוטומציה והמיכון. חברים, אילו הייתה במקק אבטלה אני בטוחה טההסחדרות וגם המטטלה היו מתכננים מדיניות טל האטת האוטומציה והמיכון, כדי לא לפלוט כוח עבודה גוסף מהמסק. אבל המצב הזה איננו קיים. המטטבים והתכנון הכלכלי הם בלדי המטטלה. נדמה לי טלא חטרות לנו גם הטטעות ברגע זה. מדוע אנחנו לא מאיצים את קצב האוטומציה והמיכון? כנראה טהסיבות הן אחרות. אני בטוחה טזה לא בכוונה, אבל טוב, מה לזה ולערבים מהטטחים? אינני יכולה להבין את הטעון הזה.

סיעון אחר: גם כן סכנה חברתית חמורה,

נקרא לה עם אדוונים ועם עבדים. נכון, הזכירו כאן תופעות סליליות

ואפילו חמורות שהתגלו בכמה מקטורים, ביחוד בחקלאות ובהתיסבות.

אבל שמענו גם את סר העבודה, את סר המסטרה וגם הוות דעת מטפסית

של טולמית אלונזי. אני החרטמתי שבידינו הפחרונות וככוחנו לחסל את

הענין הזה. התופעה הזאת שאיננה מקיפה מספר רב של ערבים העובדים אצלנו -

אפשר להתייחס אליה כאל תופעה סלילית חמורה. צריך לפתור אותה.

אני שמעתי את סר העבודה שדיבר על סכר

ממוצע של ערבי מסטחים טעובד במסק הישראלי - 18 לירות נסו. אני

עוד זוכרת את המספרים ברוסו טעליהם נאבקו פועלי "עלית".

קראתי לא מזמן ראיון עם טיח מקצועי

ערבי סאמר, טטיחים ערבים מסחכרים בין 150 עד 250 לירות ליום. את

זו עבודה זולה ואלה עבדים - אני לא סוכנעתי. אבל נניח לרבע שבאמת

כל הטיעונים האלה הם נכונים ויש בהם סכנות רבות, נניח גם שהעבודה

הערבית לא תרמה סוג דבר ולא פתרה מספר בעיות, למשל, בתחום הבטחון,

בתחום הכלכלי, בתחום הנחת יסוד ליחסים טובים יותר בינינו לבין

הערבים, כאשר ערבי עובד בצד יהודי באותו מקום עבודה, ואין צורך

להרחיב, נניח שכל מה שהוסמך כאן הוא נכון, מה האלטרנטיבה? נדמה לי

שברור הוא שהאלטרנטיבה היחידה היא למצוא מקומות עבודה בסטחים.

וזה נאמר כאן - ליצור מקומות עבודה בסטחים אי אפשר בלי הסקעות.

מענין סאלה אסר כל כך פוחדים מהעבודה הערבית בתחום שלנו לא כל כך

נוטים להסקיע כסף בסטחים. את הנמוקים שמענו, זה על חשבון עיירות

מיחוח, על חשבון פחרון בעיות עוני, על חשבון זוגות צעירים ועל חשבון

כל חולי וכאב של החברה שלנו. לא נסארת אלטרנטיבה. מה, אם כן,

ההצעה? לא עבודה כאן, לא הסקעות בסטחים - אינני יודעת מה האלטרנטיבה.

לא שמעתי אותה.

ההסקעות בסטחים הכרחיות גם אם ימטיכו

לעבוד ערבים בסחום הקו הירוק וחנפוקים כבר הוסמעו, לא אחזור עליהם.

המסך רטמה טק/

אין ספק שייפלט כח עבודה נוסף מהחקלאות המתפתחה בטסחים. ההסקעות לצורך יצירת מקום עבודה בטסחים, לדעתי הכרחיות, אם נקבל או לא נקבל את הגירסה של הסכנות שבעבודה הערבים בקו הירוק.

נעבור לדחליל השני, הדמוגרפיה. הדחליל הזה מורכב מפחד לדמות החברה. זה נוגע לזכויות פוליטיות של הערבים, והכל מבוסס על היאור סטטיסטי קודר ששמענו מפי סר האוצר. הסר פרס ענה על כך, ואינני רוצה לחזור על דבריו. מי שמעייף בפרוטוקול של הישיבה הקודמת וקורא את ה"אני מאמין" שהסמיע הסר פרס, כנגד ה"אני אינני מאמין" שהסמיע הסר ספיר, מה הן המסקנות שלו? אני מודה, אינני אובייקטיבית. אבל שמענו גם את ראש הממשלה, שלדעתי אמרה דברים נפלאים דוקא בימים האחרונים, בכנס של ניצולי עולי "רפיח", ודבריה היו דברי אמונה. היא מאמינה. דבריה סתרו לחלוטין את הדברים ששמענו פה מאלה שהסתמסו בסטטיסטיקה, ואני אסירת תודה לה על הדברים שאמרה, כי הם קצת הקלו את המועקה וההרגשה שהיתה לי לאחר דבריו של סר האוצר.

אינני רוצה להיכנס לכל הדברים שנאמרו בנושא זה, אבל בניגוד לימים עברו שבהם באמת התבססנו על תקווה ואמונה, הימים של ערב מלחמת הקוממיות ותחילת מלחמת הקוממיות, לא רק כמה היינו מול כמה, אלא עם מה היינו מול מה, ואלה מאתנו שהיו ב"הגנה" ובצה"ל זוכרים את הרובים הפולניים האלה וכמה היו. היום יש כבר עובדות. זו לא רק תקווה ואמונה, אלא עובדות שהוכיחו שהאמונה שלנו והתקווה שלנו היתה מוצדקת. אנחנו רואים זאת בעצם ימינו אלה בצורת נס. אני לא יודעת איך לקרוא לזה אחרת, אם כי אולי יותר טוב לא לדבר על נסים. כוונתי למה שמתרחש עם יהודי רוסיה. יהודים שבמשך שני דורות לא רק היו בטלסון של דיכוי, אבל היתה גם אינדוקסרניציה. זה לא הדור שעוד זוכר את התנועה הציונית שממנה באו המנהיגים הראשונים שלנו. והדור הזה ניצח במאבקו. הצ'כים עם הסנקים והחיילים שהחזיקו בקרקטיבים, גרמסו על ידי הרוסים. היהודים לא, למרות שלא היו להם סנקים. והם עולים, והם יעלו, ויהדות העולם, והם במאבקם, לא יהנו שהחליך הזה ייפסק. זו עובדה. לא רק אמונה.

לסיכום, אם נקבל את הטיעונים הסטטיסטיים, סאינני מקבלת אותם, אבל אם נקבל אותם, מה ההצעות? מה האלטרנטיבות? לא שמעתי אלטרנטיבה.

הדחליל השלישי, הבטחון. סר האוצר טוען כי לא רק שאין שלום דה-פקטו, כולל גבולנו המזרחי, אלא מזכיר לנו את מעשי הטרור שקרו בחודשים האחרונים. אני מסתמכת על הפרוטוקול. מה קרה בענין זה בסטטיסטיקה? איפה כאן הסטטיסטיקה? אין לי נתונים סטטיסטיים,

אבל נדמה לי שכל אחד מאתנו זוכר את הסירור במסך כל שנות קיומנו. במסך כל הזמן טאנחנו נמצאים כאן, ובמיוחד לפני מלחמת ששת הימים, ומיד אחריה. מה קרה? איפה הסירור הנוראי שנובע מזה שהערבים באים לעבוד כאן? הטר גם חרד להימצאותם של ערבים בריכוזי האוכלוסיה, מאותה טיבה. איפה הסטטיסטיקה? האם ערביי חברון וסכמ מבצעים עכסיו יותר מעסי סירור, ובכלל איזו פרופורציה, לעומת מה שביצעו כאשר היו מהעבר הסני של הגבול? אינני מבינה, אינני מקבלת, איננה מטחכנעת ולא שמעתי גם הצעה מה לעשות אתם.

בסעיף זה שכח כבר שר האוצר את הענין של עם עבדים ואדונים, ופחאום אומר לנו דברים אחרים. הוא אומר שנוכחותנו בסטחים והקידום הכלכלי והחברתי טאנחנו גורמים לו על ידי פעולותינו בסטחים, מרימים את הרמה של הערבים, וכל אחד יודע - כך הוא אומר - שכאשר הרמה עולה, עולים גם הטרוריסטים. כמה שהרמה יותר גבוהה יש יותר טרוריסטים. אינני מבינה ממה עלינו להיבהל יותר, מעבדים, או ממטכילים טרוריסטים. אנחנו גורמים כנראה לכל האסונות בבת אחת.

אעבור לנוטא העיקרי והכולל, זו המדיניות בסטחים, השלום והבטחון. לצערי הרב הדוברים, רוב רובם של המפחידים, סיבחו את המדיניות של הממטלה בסטחים, והעריכו גם את ההישגים של המדיניות הזאת. אלא מטום מה רב רצונם לסיים את התהליך ובווער להם להספיק זאת ולהגיע למטו אחת, לסיים פרק זה בהיסטוריה מהר ככל האפשר, ובטום פנים ואופן לא להרחיבו, לא להעמיקו על ידי סילוב כלכלי ועל ידי הגברת התייטבות עירונית וכפרית, וכאן היו כמה ניואנסים. היו כאלה שמחייבים את זה קצת יותר, והיו כאלה שמחייבים זאת קצת פחות, היו כאלה שמחייבים התייטבות במקומות מסויימים, והיו כאלה שבכלל לא מחייבים אותם. בענין הסילוב הכלכלי, הדעה הייתה: לא.

על הסילוב עצמו דיבר גד יעקובי בישיבה הראשונה, ולא אנסה לחזור על דבריו ולא אגדיר למה הכוונה. אבל נראה מה הארגומנטציה שהושמעה נגד הסילוב. הטר אלון אמר שהצעות לסילוב כלכלי הן מדיניות לטווח קצר וסותרות את המדיניות לטווח ארוך. אני מודה - הוצ לא הגדיר בדיוק מדוע זה כך - אני לא הבנתי. ייתכן שזו אשמתה. החבר עופר מתנגד לסילוב כלכלי מטום: לא ניהן יהיה לההירו, אין לו אח ודוגמא בהיסטוריה, ואף מלחמה בהיסטוריה לא נמנעה בגלל אינטרסים כלכליים. אחיל מהסוף. מנין הסטטיסטיקה על מלחמות שלא פרצו? אני לא מכירה שיטה סטטיסטית לחשב כמה קרה מה שלא קרה. ביחס לאח ודוגמא בהיסטוריה, נכון, אין אח ודוגמא בהיסטוריה לטלטון כיבוט כמו הטלטון שלנו, ולהיטגים של טלטון כיבוט כמו ההיטגים של הטלטון שלנו. זה ארגומנט שכנגד.

הארגומנס הראסון, שאי אפשר יהיה להתירו, זה נכון. זו הכוונה, שאי אפשר יהיה להתירו. המירקם הזה, הסילוב הכלכלי שאי אפשר יהיה להתירו, זו החסות של אלה שמאמינים ומקווים שיחד עם הפיתוח, היחסים שמתפתחים עם הערבים בסטחים וערבים אחרים שבאים לביקור, יהיו את המירקם, הבסיס והמסד לשלום טובא יבוא, אם כי זה תהליך ארוך וצריך להתאזר בסבלנות.

אני רוצה להוסיף מלה אחת לסילוב הכלכלי. לדעתי יצירת אינטרס, בנוסף למה שעשינו, אינטרס מהותי שיעמוד בניגוד מוחלט לא רק למלחמה, אלא לניחוק, להפרדה ואף לטאיפה לחיסולה של המדינה, זה צעד בעל חשיבות ממדרגה ראסונה שההיסטוריה זימנה, איפשרה לנו עכשיו להגשים אותו. הודמנות כזו בהיסטוריה לא חוזרת פעמיים. מה הריצה הבהולה אחרי פיסת נייר במקום זה?

חיפסתי הצעות אלטרנטיביות ובקוסי מצאתי בפרוסוקולים כמה הצעות אלטרנטיביות למדיניות המוצעה הזאת. היתה הצעה של החבר עופר טאומרת, שפיוון סכה הצלחנו במדיניות בסטחים, הבה נגיע לשלום וניפרד. אז העירה לו ראס הממשלה, טחבל סהפסיק במקום כל כך מרחק. אני מצטרפת לדעתה. החבר אליאב אמר שניתן לערבים תקווה, נגיד להם שקודם ניפרד ואז יהיה שלום, ואז יהיו יחסים כלכליים כמו בין הולנד ותורכיה. לא מסכנע. מצטערת. אינני יודעת מה פה להולנד ולתורכיה. בכלל לא הבנתי. על ענין הפלסטינאים לא אדבר. זה מדבר בפני עצמו. (א. אליאב: לא דיברתי על הולנד ותורכיה. מה את מצטעת). אני יודעת טאתה מתכוון לעובדים ערביים בהולנד, אבל החבטאה^{בערך} כך. (א. אליאב: בערך, בערך). אם טעיתי, אני מתנצלת.

אחרי שנצטיירה כל התמונה הקודרת, כפי שנצטיירה מדבריו של טר האוצר בעיקר, אני מוכרחה להגיד, סדרך איך להגיע לשלום, בכל אופן בישיבת המזכירות, לא כל כך הצטיירה. שמעתי אותו ברדיו בפורום מפלגתי אחר, והוא אמר שאנחנו צריכים לקנות הרבה מטוסים חדישים, הרבה סנקים ותוחחים, וטהשלום לא יהיה רק פיסת נייר. אם כל התקווה טיס לו לטלום אמה צריכה להיות מבוססת על תוחחים, סנקים ומטוסים, וזה לאורך כל הדורות טיבואו אחרינו, מדוע לא לאמץ את הנוסחה של פרופסור ליבוביץ? הוא כהב מאמר, בו הוא מציע לסגת, להחזיר את כל הסטחים. הוא דואג מאד לדמות החברה, וכמובן גם לערכים של היהדות, והוא מציע להחזיק צבא חזק מאד בגבולות שלנו, שלא יתן לחסל את המדינה. הוא אדם מאמין ובכל זאת נזקק קצה באמונתו הרבה גם לצה"ל, אבל הוא לא נזקק לפיסת נייר. בזה הוא לא מאמין.

נדמה לי שהמסקנה של הסר היחה בערך

אוהה מסקנה. הצעה אחרת לא הציע.

כדי לסכם, הציע סר הבסחון, סזכה פה

לבקורה כל כך חריפה, דרך שהיא דרך ארוכה, דרך מייגעת, אך דרך שיט בה סיכוי רב לטינוי מהוחי בכל מערכת היחסים בין שני העמים, במרחב הגיאוגרפי-פוליטי טאנחנו נמצאים בו. מצד שני כל אלה טאני קוראת להם "המפחידים", לא הציעו אלטרנטיבה. לא הציעו אלטרנטיבה מסכנעת. לא הצליחו להציע אלטרנטיבה בכלל. אני רוצה להזכיר את הדיון על המדיניות בטסחים שהתקיים במרכז לפני ארבע שנים, והמדיניות הזאת בוצעה על ידי הממשלה, וגם אז פחדו ממנה פחד מוות, אותם האנשים. דומני שהיא הוכיחה את עצמה. עכסיו רוצים להרחיב ולהעמיק אותה. אלטרנטיבה להצעה זו לא טמענו.

לכן אני רוצה לפנות לאותם החברים שכל כך

מפחדים וכל כך מפחידים: אינכם מסכנעים. הדבר היחיד שהפחיד אותי בדברי החברים האלה לא היה הוכן הדברים טאמרו, אלא עצם העובדה טאמרו אותם. זה חלק מהנהגה המדינה. אם אלה אינם מאמינים, אז לא טוב, מאד לא טוב. זה מאד מדאיג ומפחיד. יחד עם זאת אני מאמינה בחבונתם של ציבור חברי המפלגה, של הציבור הישראלי, אני מאמינה בחבונתם ובכח עמידתם. אני מאמינה שהם ידחו את התמונה הקודרת הזאת וידרשו מהנהגה שלנו הוכנית שיט בה סיכוי, שיט בה דרך, שיט בה הקווה טהבנים או אולי לפחות הנכדים יקיימו את הטלום לא רק בכח מטוסים וטנקים.

(אחרי כן רטמה אא)

מ. חריט:

אני מוכרח להגיד שבסיום דבריה של מריו

מילר נתקלתי במה שהוא שלא חשבתי עליו

כאשר הכנתי את דברי. היא דיברה על המדיניות המוצעת על-ידי סר הבסחון בענין הסטחים. נראה לי שאנחנו עומדים במצב קצה מוזר - ואין זו ביקורת על סר הבסחון - בעצם אנחנו דנים על הצעות שהוא כביכול הסמיע, מבלי שהצעות אלו הוצעו. למעשה מצטטים אחרים שמדברים בסם סר הבסחון. לפי מאמרים שקראנו אני יודע שסר הבסחון, כביכול, חושב כך או אחרת בענין האזרחות של אוכלוסי הסטחים. אבל כאשר הופיע סר הבסחון בסלביזיה, אמר בפירוש שמה שנכתב ונאמר בסמו - לא היה בסמו. מבחינה פרוצדורלית זו יש בדיון איזה שהוא חוסר איזון, יש ויכוח עם דעות שלא הוסמעו.

אני רוצה עכשיו לחזור לנושא, ואנסה להתייחס

לדברים באותה מידה שאני מבין אותם. לפני שהעיר מספר הערות לסאלת המדיניות בסטחים, נראה לי שמן הראוי להקדיש מספר מלים כדי להבהיר שתי נקודות: (א) מדוע אנחנו מקיימים דיון זה במזכירות על המדיניות בסטחים; (ב) מהי המסגרה הפוליטית בה מתנהל הויכוח בנושא הסטחים והסלום במדינת ישראל ובמפלגה העבודה.

לפי הרגשתי, הדיון התחייב מהרגשת הצורך

כדיון יותר מאשר מן הצורך האובייקטיבי בקבלת החלטות חדשות. יסבתי אתמול סעות ארוכות וקראתי את דברי כל המסתתפים בדיון. קשה לראות כיצד נוכל להגיע לנושאאות עקרוניות טובות יותר מאלה שקיבלנו במפלגה לקראת הבחירות לכנסת הקודמת ולקראת ועידת המפלגה. נראה לי שהתנאים לא הסתנו במידה כזאת שהחלטות אשר נתקבלו בסעתן התייסנו, ונדמה לי שכל הצדדים במפלגה יכולים לחיות עם ההחלטות האלה שהקבלו. אבל היתה בהחלט הרגשה שיש צורך בדיון. לאנשים שונים במנהיגות ובטורות יש דגשים שונים, ובגלל העדר דיון, היתה הרגשה של ישיבה על סיר לחץ. למחרת הדיון בישיבה האחרונה של המזכירות נשאלתי על ידי כתב ב"צהרי היוס" ברדיו, אם אין דיון זה חלק ממלחמת הירוסה במפלגה. הסבתי, וזו דעתי גם עכשיו, שהדיון הזה אינו חלק ממלחמת הירוסה, ובין אלה שהרגיסו צורך בדיון יש גם כאלה שאינם מועמדים לירוסה. על כל פנים, אני מעיד על עצמי שהרגשתי צורך בקיום הדיון הזה, ואינני רואה את עצמי מועמד לירוסה. הנקודה השניה היא חשובה הרבה יותר.

מתנהלים בישראל שני ויכוחים. הויכוח המרכזי הוא בין מפלגת העבודה וחרות. אני מדגיש: חרות, ולא גח"ל, מפני שלרוב הליברלים עמדות שונות מאלו של חרות בענין הסטחים. הויכוח הזה בין מפלגת העבודה לחרות, לדעתי, הוא ויכוח בין גישה מדינית ריאליסטית, המבוססת על עקרונות לאומיים וחברתיים, ובין גישה של משיחיות סקר. גישה דוגמטית שאפשריה רק בגלל הידיעה הברורה, שהעם לא יקרא להם להנהיג ולבצע.

ישיבת מזכירות

23.11.72

המטן מ. חריט

אינני יכול להחייחם ברצינות לגיטתם של מצפן, סי"ח, רק"ח ודומיהם, אשר לחלקם יותר חברים מחוץ לגבולות ישראל מאשר בישראל, ולחלקם ההנהגה הפוליטית האמיתית נמצאה מחוץ לגבולות ישראל. גם הציבור בישראל אינו מחייחם אליהם ברצינות. לכן הויכוח הישראלי האמיתי הוא בין מפלגת העבודה ובין חרות.

הויכוח בתוכנו הוא הויכוח השני. בכללותו זהו ויכוח על אופציות ריאליות. זה ויכוח סמחעורר מדי פעם בפעם בגלל האחריות לעסייה וההתקלות בקסיים הנובעים מן העסייה. יש בתוכנו כמה יוצאים מן הכלל - ביניהם אנשים נהדרים - אשר בנוסא זה מקבלים מטום מה דווקא את הנהגת חרות ולא את הנהגת מפלגת העבודה. אך טוב, אין אלה גורמים בעלי הספעה, ובמפלגה דמוקרטית, בהחלט אפשר לחיות גם אתם.

ועתה מספר הערות בקשר למדיניות בטסחים. בדיון כזה יש לענות מחדש על הטאלה מדוע אנחנו יוטבים בטסחים. אני מוכרח להודות, שבגלל העדר תשובה על טאלה זאת בדבריו של פנחס ספיר, התבקשה פתיחתו של טמעון פרס בישיבה האחרונה. ספיר הדגיש באופן טבעי את הצד הפרובלמטי של הישיבה בטסחים, אך עלי^{להניח} טאילו רצה להציע נסיגה חד-צדדית, לא היה מתבייש להציע זאת מפורטות.

יחד עם זאת נראה לי, טאנחנו חייבים גם כלפי עצמנו, גם כלפי החוסן אמוסי של הציבור בישראלי, וגם כלפי דעה הקהל העולמית, להבהיר בכל פעם מחדש טאנחנו יוטבים בטסחים מטום טכפו עלינו מלחמה ב-1967, ומטום טהצד הערבי איננו מוכן למטא-ומתן לטלוס. (ב. מרטק: ולא מפני טהארץ היא טלנו?) בני, אני לא אקרא לך קריאת ביניים, אתה אל תקרא לי קריאות ביניים.

אם אין הצד הערבי מוכן למטא-ומתן, הפירוס היחיד הוא, טהוא מצפה להזדמנות טובה יותר למלחמה, ואס כך הדבר, אזי מוטב להתחיל מקווי הפסקה האט, מאטר מאיזה טהם קווים קרובים יותר למרכזי האוכלוסייה וקסיים יותר להגנה.

הטסחים הם הם הקלף טיכול להביא את הטלוס עם הערבים. עוצמה צבאית של מדינת ישראל ועליונות קבועה יכולים להביא את הערבים לידי התייאסות מפתרונות בדרך של מלחמה.

הנכוונות לטאה ולחה על הטסחים, והקביעה טקבעה ממטלה ישראל טקווי הפסקה האט לא יהיו גבולות הקבע, אלא הגבולות יקבעו במטא-ומתן - הם טיכולים להפוך למנוף טיביא את הערבים למטא-ומתן.

זאת הסיבה לישיבתנו בסטחים.

מכאן ברצוני לעבור למספר הערות בנוגע

למדיניות בסטחים עד לבוא המט"מ-ומתן.

אני סוהף לאלה סרואים את מדיניותנו

בסטחים מאז 1967 ועד היום שהצלחה גדולה מאד. חיסול הטרור, קיום הממשל המוניציפלי ההקין, הגטרם הפתוחים, קיום הטרותים, הטיפורים הכלכליים, התנועה החופטית בין הסטחים לישראל - מהווים פרקים ארובים של הצלחה.

אולם אם הסטחים יסארו מוחזקים לעוד זמן

בלתי ברור - ובאין מט"מ-ומתן צריך לחשוב על אפשרות זאת - נצטרך לתת תשובה על שתי טאלות עיקריות: א) כיצד לפתור את בעיות ההעסקה והכלכלה בסטחים מבלי לערער את יסודות החברה והכלכלה היהודיים בישראל? ב) האם נספיע על התפתחות החיים הפוליטיים בסטחים, ואם כן - באיזה כיוון?

הטאלה הראסונה היא סנדונה כאן בהרחבה,

ועליה אין לי הרבה להוסיף. נראה לי שהקטר הכלכלי עם הגדה צריך לענות על כמה דרישות מעטיות. ראשית, המטק הישראלי בכללותו, וענפים חיוניים בתוך המטק בנפרד, אסור סיהיו תלויים ביכולת פעולתם בכח אדם מהסטחים. תלות יכולה להיות מסוכנת מבחינה בטחונית. מוטב שלא נהעלם מפני הסכנה סיהיו עוד החלקאיות בקווי הפסקה האס בקנה-מידה גדול יותר, סילווו בהגברת פעולות הטרור נגד אוכלוסי הסטחים העובדים בישראל, ובפעולות פוליטיות סימנעו עבודה פועלים מהגדה בישראל. מצב כזה יכול לגרום לזעזועים כלכליים זמניים קטים, עד להגברות הצבאית, במידה שחיה תלות גדולה בכח אדם מהגדה.

הצד החברתי היהודי-ישראלי גם הוא מדאיג

אותי. הפיכתנו מחדש לעם סאיננו עוסק במקצועות מסויימים, מקצועות שהמטק עדיין זקוק להם, מבטלה חלק גדול מהיטגי הציונות. אין לגשת לענין גיטה סמרנית ולומר סכל עבודה שחורה סעבדו בה יהודים בתקופת החלוציות, חייבת להסתמר. הפיתוח הטכנולוגי והמיכון בודאי סהם מסנים את הדרישות החברתיות, אך יציאה בקנה-מידה גדול ממקצועות חיוניים עדיין למטק, תיצור במדינת ישראל חברה יהודית גלותית. פירוס הדבר הוא טיס להגביל את אחוז המועסקים מהסטחים, ראשית כל בענפים חיוניים למטק, וזה כולל חקלאות ובניה - כך סאותם ענפים לא יהיו תלויים בכוח אדם מהסטחים, או ליתר דיוק, כך סאותם ענפים יוכלו לפעול בפוטנציאל די גבוה גם בהעדר העובדים מהסטחים.

הדרישה הסגורה היא דאגה להעסוקה וקידום

כלכלת הסטחים ורמת חיי האוכלוסיה בהן הסטחים עצמם.

אין לי ספק שפרוט הדבר הוא הגדלת ההוצאות הכרוכות בישיבה בסטחים, לפחות בטווח הקרוב. אולם נראה לי שזה מחיר שכדאי לסלמו הן מסיבוח בטחוניות, הן מסיבות הקטורות באופי החברה הישראלית הרצויה, והן מפני סלאורך זמן היחסים הטובים שיכולים להתקם בין ערבים ויהודים, עליהם דיברו כה רבות גד יעקבי ואחרים, אפסריים אך ורק במידה שיצטמצם הפער ברמה החברתית והכלכלית בין סגני העמים. כמו שאחדותו של העם היהודי במדינת ישראל מותנית בצמצום פערים, כך גם יחסי שכנות טובה עם הערבים תלויים בכך שלא יהיה העם האחד שכיר אצל העם השני, אשר זה יהיה מעבידו.

המלים שילוב ומיזוג - אינן ברורות לי דיון.

אני הייתי מגדיר את המדיניות הרצויה בתוך מדיניות המקיימת כלכלות נמרדות - המתחייבות מהאופי הסונה של האוכלוסיות, אך מסתפות פעולה לקראת אפסרות של שלום.

וכאן אני מגיע לנקודה הסגורה, אשר לדעתי הוזנחה עד כה: האם נספיע על החיים הפוליטיים בסטחים? מדיניותנו בסטחים מכוונת להעלאת רמת החיים, והיא מסייעת להעלאת רמת החינוך וההשכלה. כעם, איננו מסוגלים אחרת. ואפילו אילו אנשי חרות היו בטלסון, מבחינה זו גם הם לא היו מסוגלים לנהוג אחרת. העדר מדיניות מתוכננת של הידברות פוליטית עם אוכלוסי הסטחים על גווניהם יוצר מצב חברתי-כלכלי, סבו תקום מדיניות חדשה, סונה מהמדיניות שהוגבלה בהתפתחותה בעת שלטון חוסיק, וזו הפנה ללאומנות קיצונית יותר, אך גם מסוכנת יותר, מפני שתוספע מהמגע עם ישראל, האמץ פיישראל כלים למאבק, ותכיר יותר טוב את חולשותיהם של הישראלים.

מגמת מדיניותנו צריכה להיות ליצור תנאים

סיעלו מנהיגות חדשה מקרב הפלסטינאים, שתהווה אלטרנטיבה לעראפאת ולדומיו בקרב הציבור הפלסטינאי, בגדה המערבית, בגדה המזרחית ובמקומות אחרים, באטר תייצג מדיניות של הידברות וסיתוף פעולה עם מדינת ישראל והיהודים.

אני חושב שבעיה ההגדרה תעצמית של הפלסטינאים

היא בעיה של מסטר פוליטי, ולא בעיה של עצמאות מדינית. יט לפלסטינאים מדינה - הלא היא ירדן והסטחים המאוכלסים בגדה המערבית, שנשארו פתוחים למסא-ומתן על פי החלטת הממשלה. בראיון עם גדעון לב-ארי, הדגישה גולדה מאיר את העובדה, שמסטר של דיקסטורה, סבו אין מהחטבים ברצון העם, הוא המונע במידה רבה את השלום. סאדאת יכול להבטיח להקריב מיליון חיילים, מבלי שהמועמדים להיכלל במיליון הזה או קרוביהם

יוכלו לומר אם הם רוצים במדיניות כזאת או לא. זאת גם בעיה הפלסטינאים בירדן. מדינה יש להם, אך אין להם הספעה על המסטר. יש ביכולתנו, ויש לנו אינטרס לסייע לפלסטינאים בפיתוח חברה דמוקרטית יותר. זו הדרך היחידה להתמודד עם הספעה ארגוני הסרור בקרב האוכלוסיה.

בהקשר זה עלי להעיר הערה לתוכנית הפדרציה של סמעון פרס. התוכנית ^{נראית} קוסמת, והיא נוהגת כאילו את הפתרון האידיאלי: סיפוח הסטחים תוך החגברות על הסכנה הדמוגראפית. האמנם?

אם הכוונה היא לפדרציה טבה הגדה המערבית (או אולי הגדה המערבית עם עזה) יהוו מחוז בפדרציה, אזי אין הצעה זו טונה במהותה מתכנית המדינה הפלסטינאית בגדה המערבית ובעזה של אורי אבנרי.

(אחרי כן רטמה מא)

המשך דברי מ. הריש

הצעה אבנרי, משמעותה המעשית גם היא - מדינת חסות של ישראל, כי אחרת היא לא תשאר נפרדת מהגדה המזרחית, והציבור הפלסטינאי שם.

אולם גם לבעיות הדמוגרפיה אין זו תשובה. בממסל הפדראלי - כיצד יהיה היצוג? אם הוא יהיה יחסי לאוכלוסיות, הרי שאם יהיה רוב לאוכלוסיית המחוז הערבי, או המחוזות הערביים - יהיה לערבים רוב בממסל הפדראלי? איזו מן מדינת ישראל תהיה זאת? או שבמישור הפדראלי לא יהיה ייצוג למחוז הערבי, ואז איזו מן דמוקרטיה תהיה זו? מה יקרה אם המחוז הערבי - או המחוזות הערביים - יחליטו לפרוש מן הפדרציה? לי יש רושם שהקמה מחוז ערבי נפרד תזמין עוד הנועות לאומניות שחרצונה לפרוש ולהתאחד עם אחיהם ממזרח או צורך בדיכוי פוליטי או טניהם יחד.

אינני מזדעזע, מבחינה עקרונית, ממדינת יהודיה עם מעוט ערבי בתוכה. עובדה, אנו חיים בתוך מסגרת כזאת. אבל אני חושש ממדינת יהודיה עם רוב יהודי קטן שעלול להפוך למעוט יהודי. הציונות המודרנית, ובעיקר הנועה העבודה בתוכה, הצטיינה בכך שהחזון טוב בה עם גישה מציאותית שלקחה בחשבון, בעת הגדרת המטרות הקונקרטיות, את התנאים ששררו באותה עת.

המדיניות בשטחים היום צריכה להיקבע על פי המצב הדמוגרפי היום, ועל פי האפשרות שמשא ומתן לסלום יפתח מחר. אם הערבים מהמידו בעקסנוהם שלא לשאח ולחת אהנו, והנתונים הדמוגרפיים ישתנו - אזי ודאי נקיים דיון נוסף על השטחים על פי הנתונים החדשים. בתנאים הקיימים היום, עלינו להיות מזנחים על ידי הסאיפה לסמור על מדינת ישראל יהודית; על ידי הסאיפה לסמור על אופיה הציוני של החברה היהודית בישראל, ועל ידי הרצון להסתמש בשטחים כקלף להשגת שלום עם הערבים.

היו"ר א. ידליון: רשות הדיבור לח' צדוק, ואחריו לחברה סניף יוספטל.

ח.י. צדוק: חברים, אני חושב שהנסיון להגביל את הדיון לנושא המדיניות בשטחים, ללא זיקה לעתידם הפוליטי, היה נהון מראש לכטלון; כי המדיניות האקטואלית בשטחים לא רק מושפעת על ידי דמות השלום שאנו חותרים אליו, אלא היא חייבת להיות במידה רבה פונקציה של מפת השלום שאנו רוצים בה; כי גם אם איננו מצוירים מפה מדויקת, צריך שיהיה לנו מושג ברור על גבולות השלום, שאליהם אנו חותרים, כדי שנוכל לגבש לעצמנו מדיניות בשטחים, שתהיה מדיניות ההואמת את המטרה ומקדמת אותה, ולא מדיניות העורמת מכשולים בדרך להשגת המטרה. הויכוח שהתלהס בזמן האחרון במפלגה ובציבור, מחייב לבחון אם כמה מעיקרי המדיניות שהיו מקובלים על הרוב המכריע במפלגה, עדיין עומדים בעינם.

המדיניות שלנו מאז מלחמת ששת הימים, היו בה שני יסודות: האחד - שאנו חותרים לסלום ומוכנים לפשרה טריטוריאלית במסגרת הסדר שלום; והשני - שאנו נחזיק בכל השטחים כל עוד אין הסדר שלום, אני חושב שמי שגורס שמוטב לנו להמשיך במצב הקיים היום דה-פקטו, שהמצב הקיים היום דה-פקטו עדיף מסלום, נראה כנוסס את החתירה המתמדת להסדר מוסכם ואת הנכונות לפשרה טריטוריאלית. ומי שמתאר בצבעים קודרים, בשלילה מוחלטת, את הצפוי לנו בהמשך המצב הקיים, נראה כנוסס את העקרון שנחזיק בשטחים לאורך ימים, כל עוד אין הסדר שלום. ואני חושב שחשוב, שהמפלגה החזור והאטר את המדיניות שהייתה נקושה בידינו על שני מרכיביה:

האחד, שהמצב הקיים היום עדיף בעינינו ממצב בו היינו נחונים עד מלחמת ששת הימים, כאשר גבולותינו היו פרוצים ופגיעים, ואנו במצב מלחמה עם השכנים העומדים על גבולות אלה. לכן למרות כל הבעיות והקשיים, שהמצב הטריטוריאלי הנוכחי יוצר, אנו נמשיך לקיים אותו, אם יהיה צורך, גם שנים רבות, כל עוד אין הסדר שלום.

אולם - וזה המרכיב השני - אין המצב הנוכחי מסאת נפשנו, ואיננו רוצים להנציח אותו. עדיף ממנו הוא מצב שלום שבו:

- א. ישראל תהיה מדינה בעלת רוב יהודי גדול ככל האפשר;
- ב. גבולות ישראל יהיו בטוחים ככל האפשר;
- ג. מספר גדול ככל האפשר של תושבי השטחים יחזרו לסלטון ערבי.

אשר לאופי היהודי של המדינה, הרי החשבון הדמוגרפי נעחה לא פעם, ואין טעם לחזור עליו בפרוטרוט. נקודה היסוד היא, שהאוכלוסיה הערבית היום היא למעלה מ- 35% מכלל האוכלוסיה השוכנת בשטחים הנמצאים ממערב לירדן. ההתפתחות הדמוגרפית העתידה - אם לא יתרחש זעזוע בלתי צפוי ורב מימדים - תלויה בשלושה גורמים: בטיעור הריבוי הטבעי, במימדי ההגירה הערבית ובמימדי העליה היהודית. טיעור הריבוי הטבעי של האוכלוסיה הערבית מזה ושל האוכלוסיה היהודית מזה, פועלים נגדנו. ואין לצפות בחחום זה לשינוי מסמעותי.

אשר להגירה, כשם שלא היחה הגירה מקרב הציבור הערבי בישראל עצמה, כך אין לצפות להגירה במימדים מסמעותיים מקרב האוכלוסיה בכסחים. על רקע זה, גם אם מניחים הנחות אופטימיות ביותר בנוגע למימדי העליה היהודית - הכול אוכלוסית ארץ ישראל שממערב לירדן אוכלוסיה ערבית כה גדולה, עד שאם היא תהיה יחידה מדינית אחת, תהיה זו מדינה דו-לאומית לא ניתן כלל לסתור או להפריך הצפייה דמוגרפית זו. ואין זה מקרה סאנסים הידועים כאנסי מעטה מובהקים נאלצים, נוכח נימוק ימוגרפי, להפליג לתחום האמונה הצרופה שאינה צריכה ראיה.

אשר לבטחון - עלינו לחזור לגבולות האופטימליים שניתן ליישב אותם עם החזרה מרבית אוכלוסיית הסטחים לסלטון ערבי. אוסיף רק זאת: אין לחשוב על בטחון במוסגים טריטוריאליים גרידא. בטחון הוא לא רק פונקציה של טריטוריה. הוא גם פונקציה של אוכלוסייה. כנגד שלימות ארץ מבחינה טריטוריאלית, עומדת שלימות המדינה מבחינת גיבושה היהודי הפנימי. הענין אינו יכול להיות מוכרע מהבחינה הצבאית בלבד. הוא חייב להבחין מהבחינה הבטחונית החיצונית והפנימית, במובנו הרחב של המוסג. והאופי וההרכב של האוכלוסייה הסוכנת במדינה, הוא האחד האלמנטים של בטחון המדינה.

אשר לאוכלוסיית הסטחים, אעיר שתי הערות:

א. אינני רואה טעם רב בויכוח בתוכנו על הסאלה - האם קיימת, או אינה קיימת, ישות פלסטינאית, ובנסיונות להגדיר את מהותה של יישות זו. העובדה היא שקיים ציבור ערבי המונה למעלה מ- 2½ מיליון נפש הסוכן משני עברי הירדן, וקורא לעצמו - פלסטינאי. ציבור זה רואה את עצמו כקבוץ בעל ייחוד בפני עצמו בתוך האומה הערבית. ויש לו אספירציות מדיניות משלו. הויכוח האמיתי איננו על מהותו של ציבור זה, אלא על הסאלה - האם בנוסף למדינה ערבית שבגדה המזרחית של ירדן, יש מקום למדינה ערבית נוספת בגדה המערבית. אינני מכיר איש בתוכנו המטיב על סאלה זו הסוכה חיובית. מקובל על כולנו שהאספירציות המדיניות של הערבים פלסטינאים צריכות לבוא על סיפוקן במסגרת מדינה אחת שתכלול את עבר הירדן מזרחה, ואותם חלקים של הגדה המערבית שיוחזרו לסלטון הערבי על פי הסדר, והמסטר הפנימי של מדינה זו הוא ענין לתושביה, ואיננו מעניין נוסף. בענין זה, נדמה לי, אין בתוכנו חילוקי דעות. ואל נא נוסיף ויכוח מדומה על מהות היישות הפלסטינאית לויכוחים האמיתיים הקיימים.

אולם יש לזכור, שאם גורסים מדינה ערבית אחת, הרי נובעת מכאן המסקנה, שהפרסנר היחיד שלנו למסא ומתן ולהסדר, היא המדינה הסכנה, ולא נציגים פלסטינאים למיניהם, כי רק עם המדינה הסכנה - יהיה אשר יהיה סמה ופסטרף הפנימי - נוכל לכרות הסכם שלום.

ב. ברור לכולנו שאותם תושבים ערבים של הסטחים, שעל פי הסכם השלום, ייכללו בגבולות מדינת ישראל, ייהנו מזכויות אזרחיות מלאות ושוות, לרבות ייצוג מלא בכנסת. איש לא הציע הצעה אחרת, ואני חושב שהויכוח על נוסא זה הוא ויכוח מדומה על הצעה שלא הוצעה.

חברים, הסגת המסרה אליה אנו חותרים - הסדר שלום חוף פשרה טריטוריאלית סבירה, שתתן לישראל גבולות בטחון ועם זאת תסמור על אופיה היהודי של המדינה - הסגת מסרה זו תלויה לא רק בנו. היא תוסג רק כאשר גם הערבים יסכימו. אבל קביעת המדינות שלנו בסטחים דא בידינו. והיא חייבת להיקבע לאור דמות הסדר השלום הרצוי לנו, לאור המפה הדמו-אסטרטגית העומדת לנגד עינינו. כאן מתחייבים לדעתי ארבעה דברים:

הדבר הראסון - עלינו להמשיך במדיניות סנקסנו מאז

מלחמת ששת הימים, מדיניות הגסרים הפתוחים; מדיניות הקשר בין הסטחים
וישראל מצד אחד, ובין הסטחים והעולם הערבי מצד שני; מדיניות אי ההערבות
באורח החיים של ואוכלוסיה; מדיניות ההערבות המינימלית בעניניהם הפנימיים
של חוסבי הסטחים; מדיניות האוטונומיה והדמוקרטיזציה של הסלטון המקומי.
זו היתה מדיניות נועזת בקונספציה שלה ומוצלחת בביצועה.

(אחרי כן רשמה שא)

מי שזוכר טעד לפני סנים לא רבות חיו ערביי ישראל, בחוף מדינת ישראל, מסוגרים בתחומי מימסל צבאי ומבודדים מהעולם הערבי, מי שזוכר את החטות הבטחוניים והאחרים שהובעו עד לפני זמן קצר לגבי מדיניות הצטרות הפתוחים, אינו יכול שלא לברך על היסגוי המדיניות בטסחים שיצרה הסתית לרגיעה יחסית בטסחים ולדו-קיום בין חוטבי הטסחים ובינינו.

הדבר הסני - המעמד של הטסחים, להלכה

ולמעטה, חייב להמטיך ולהיות מעמד של טסחים מוחזקים על ידי צה"ל הנתונים לממסל צבאי. מעמד זה - יימסך ככל שיימסך - הוא מעמד ארעי - עד להסדר שלום. חוטבי הטסחים אינם אזרחי ישראל, אלא סומרים על אזרחותם הקודמת. בין ישראל ובין הטסחים יוסיפו להרסם יחסי גומלין של סיהוף, אך אין לסטס את התחומים ביניהם.

הדבר הסליסי - אלינו להגיע לגיבוס ברור

של מדיניות ההתנחלות שלנו למעין "טאסט פליין" - תוכנית אב - להתנחלות אינני יכול להימנע מהרוסם טאי-הבהירות בהגדרת מטרותנו הסופית, בהגדרת המפה הרצויה לנו, יצרה קרקע פוריה ללחצים, למקריות מסוימת בתחום ההתנחלות וליצירת עובדות פוליטיות בהיסח הדעה. מפת ההתנחלות שלנו חייבת להיות שופפה א ה מפת גבולות הבטחון, כפי שקבענו אותה לעצמנו; וההחלטות הקונקרטיות על התנחלות חייבות ללכת בעקבות ההכבעה המדינית על גבולות הבטחון - ולא להיפך. התנחלות בטסחים אטר לגביהם החלטנו שהם נועדו להיכלל במדינת ישראל בבוא הסלום - הוא פעולה חיובית, סיס להמטיך בה ולהגביר אותה, באטר היא קובעת עובדות רצויות ומחזקת את ידינו לגבי אותם טסחים במטא-ומתן לסלום. לעומת זאת, התנחלות בטסחים אחרים שהם מבחינתנו ברי מטא ומתן - סיכולים לסמט נוסא למטא ומתן - הוא פעולה סלילית סיס להימנע ממנה, באטר היא מבזבזת מסאבים - בכוח אדם או בכסף - במקום לרכזם במקומות חיוניים, ובבוא היום הכבול את ידינו במטא-ומתן לסלום. אנחנו מתנחלים עדי סמקומות ההתנחלות יטארו במדינת ישראל ולא כדי סייכללו במדינה ערבית. לכן חיוני שהחלטות בתחום ההתנחלות יהיו צמודות למפת גבולות הבטחון ולא יחרגו ממנה. אסור לנו להטלים עה כף סבתחום ההתנחלות נועמד בפני עובדות מוגברות על ידי גורמים שהסקפתם על מהות הסלום והגבולות סונה מהסקפתנו וכוונתם להטיג את אטר אנחנו רוצים למנוע; כבילה ידינו במטא ומתן לסלום. ההתנחלות נועדה לסייע לנו במטא ומתן לסלום; אסור שתיוסך לגורם הכופה עלינו החלטות פוליטיות. (זאב צורג) על איזה התנחלות אתה מערער?) אני נותן את הקוים סלדעתי חיובים להנחות אותנו במדיניות ההתנחלות שלנו. (בני מהרסט) זה בניגוד לחורה טבעל-פה, לא במקרה אתה מקריא (מהכתב).

הדבר הרביעי - התחום הכלכלי - העסוקה

של פועלים ערבים מהסטחוק בישראל ופיתוח כלכלי בסטחים.

הרבה דובר בדיון זה על הסכנות, הכלכליות והחברתית לישראל הסמוכות בהעסקת רבבות פועלים ערבים מהסטחים בישראל, ועל התופעות השליליות המתלוות לכך. אני סוּחָף להערכה זו ולדאגה ולחרדה שחברים רבים נחננו להן ביסוּף בדיון זה, ואין צורך לחזור על הדברים. אלא שהיקף התעסוקה הזאת נקבע על ידי המצב במסק הישראלי הצמא לידיים עובדות, על ידי היקף כוח העבודה הפנוי בסטחים ועל ידי כוח המסיכה של חנאי העבודה ויחסי העבודה במסק הישראלי. גורמים כלכליים אלה קבעו עד כה - והם יקבעו גם בעתיד - את ההיקף של התעסוקה של פועלים מהסטחים במסק הישראלי, ואינני מאמין סניתן לרסן או לבלום את התופעה הזאת באמצעים מינהליים, מטפטיים או מסטרחיים. המכסות סנקבעו מדי פעם על ידי הממשלה פיגרו בדרך כלל אחרי המציאות וכן באו להסלים עם המציאות; תוך שנתיים בין 1969 לבין 1971 עלתה המכסה מ-20 אלף ל-40 אלף. גם היום, כשהמכסה המאוטרת היא 40 אלף, מגיע מספר המועסקים המסוער ל-50 אלף. במידה טסוק העבודה החוקי אינו עונה על צרכי המסק נוצר טוק עבודה סחור.

כל זמן שהמסק הישראלי צמא לידיים עובדות, יס רק דרך אפקטיבית אחת לבלימה ולריסון של העסוקה חוטבי הסטחים בישראל, והיא - יצירת מקומות עבודה בסטחים עצמם על ידי פיתוח העטיה ומלאכה עתירה-עבודה בסטחים עצמם ועל ידי הרחבת ההכסרה המקצועית. מי סער לסכנות טבהעסקתם של רבבות פועלים מהסטחים במסק הישראלי חייב לעודד פיתוח כלכלי בחוף הנסחים; מי סמביע חרדה להוצאות התעסוקה הזאת - ויחד עם זאת בולם פיתוח כלכלי בסטחים - אומר ועוטה דבר והיפוכו.

יס, לדעתי, צד טווה בין ההסנחלות

ובין עידוד יזמה כלכלית בסטחים. סיב היוזמה הכלכלית סנעודד חייבת - כמו ההסנחלות - להיות צמודה למפת הגבולות סקבענו לעצמנו. עלינו לעודד יוזמה כלכלית יהודית בסטחים סלגביהם החלסנו סנועדו להיכלל במדינת ישראל בבוא הטלום; מפעליה יהודיים, כמו התנחלות יהודית, יחזקו את ידינו לגבי אותם טטחים במטא ומתן לסלום. לעומת זאת, בסטחים אחרים עלינו לעודד, קודם כל וראטית כל, יוזמה כלכלית ערביה מקומית, וכך - במידת האפטר - יוזמה כלכלית בינלאומית ליצירת מקורות פרנסה סיחרמו לנורמליזציה של חיי הפליטים הערבים.

חברים, הזמן סחלף מאז מלחמת טטח הימים

לא עבר בלי סינוי בעבר הירדן מזרחה:

(א) ממצב של תזיח מזרחית פעילה עברנו למצב של הפסקת אס אפקטיבית הנמסכת זה שנים אחדות.

(ב) השלטון הירדני היסל את המחבלים שהיו בזמנו מדינה בתוך מדינה וירדן חדלה להיות בסיס לפעולות המחבלים נגד ישראל.

(ג) מלך ירדן אינו מסמיע עוד הכרזות מלחמיות; הוא העיז וגינה את הרצח במינכן ומכריז על רצונו בסלום עם ישראל.

נכון, תנאי ההסדר שהמלך חוסיין רוצה בו עדיין אינם תנאים סאנחנו יכולים לקבל אותם. אך נוכח ההתפתחות שחלה בעמדת ירדן, אסור שהגבחנו תהיה: מאחר שאין תנאים מקובלים עלינו - "אין על מה לדבר" - ואנחנו נחרז בגיבוסו של המצב הקיים. רצוננו בסלום, תחירפנו לסלום - תייבם לא רק להיות קיימים אלא גם להיראות ולהיראות באופן ברור לידידינו בעולם ולציבור בארץ. עלינו להחזיק את הדלת פתוחה ולחזור ולהכריז על כך שהיא נטארת פתוחה - עד טסינוי נוסף בעמדת ירדן - בהמטך לטינויים טכבר חלו - יאפטר התקשמות לקראת הסקר סלום.

בינתיים, המדיניות שלנו בטטחים חיבת להיות מכוונת לכך טמהצד הערבי יהיה קיים ויגבר אינטרס חזק טיימטכו קטריה כלכליים ואחרים עם ישראל בכל קונטטלציה טחיווצר, אינטרס חזק טלא יהיה ניהוק מישראל; אך אסור שהמדיניות שלנו בטטחים חקטה עלינו את ההפרדה המדינית של טטחי הגדה צפופי-אוכלוסיין במטגרת טל הסדר סלום.

סלטה יוסטטל:

בניגוד לקודמי, חיים צדוק, אינני חוטבת טרצווי לערבב את הוכוח על דמות מפת הסלום עם הוכוח על עטיחנו בטטחים מחר ומחרתיים. לא נראה לי רצווי, מחוך החקוה טעטיחנו בטטחים חקרב את הסלום ותעזור לנו להטיג תנאי סלום המחקבלים על דעתנו.

לו אני הייתי ערבי באחת מהמדינות שהן צריכות לבוא איתנו למטא ומתן והייתי טומעת את חצהרתם טל טר האוצר, ליובה אליאב ואחרים - הייתי מחעודדת מזה טלא צריך למחר להיכנס למטא ומתן, הרי כבר מוכנים להחזיר הכל, כבר מוכנים לוותר על הכל, למה לרוץ? הזמן פועל לסובתם, לפי החצהרות האלה. וכל חצהרה על ביטול בסיס למטא ומתן, במטא ומתן חביא לוויחור נוסף.

אינני שיוכה לאלה החוטבים שאנחנו צריכים לספח לעצמנו את כל הסטחים. אני בהחלט שיוכה לאותם החברים שחוטבים שנוותר על סטחים למען הסלום. אבל אני מסוכנעת שמפת הסלום תהיה טובה שכלית שינוי בהתאם לזמן שנגיע אליה. אם מחר - היא תיראה אחרת, ואם בעוד עשר שנים - היא תיראה לבסוף אחרת. למה לנו כבר להצהיר על ויהורים שאנחנו מוכנים להם היום? על כך אפשר רק להוסיף, להוריד מזה אי אפשר. כדי לקבוע קווי פעולה לעשיתנו בסטחים לא נראה לי נחוץ כלל וכלל לקבוע היום את מפת הסלום.

עשיתנו בסטחים מתפרסת בעינינו - ואני חושבת

גם בעיני העולם, אולי עדיון לא בעיני הערבים - כבנין הסתיה של סלום בר-קיימא. אני לא מדברת על סלום שהוא פיסת ניר. אני גם לא מאמינה בסלום יוכל להתקיים על נסק בלבד, על כוח צבאי בלבד. סלום בר-קיימא יתקיים אם מסני עברי הגבול גרים אנשים המוכנים לחיות בסכנות טובה יחד, ובעיני אין זה הבדל בכלל איפה יהיה הגבול. בכל מקרה אנחנו חייבים ליצור מצבים שמסני הצדדים רוצים לחיות יחד בסלום. מה שנעשה עד כה בסטחים זו היא ההתחלה הטובה ביותר לבנין אותה הסתיה שתבטיח לנו בבוא העת את קיום הסלום.

גם אני לא מתלהבת מעבודה ערבים ברבבות

במסק הישראלית. בהחלט יש מקום של בקורת על המספרים. אבל אנחנו לא נוכל להגביל את העבודה הערבית אצלנו על ידי צווים אדמיניסטרטיביים.

אמרתי בהתחלה שמפת השלום תהיה טובה

בהתאם לזמן סנגיע למטא ומתן טל שלום.

ברצוני להקדיש כמה מלים לענין העליה

והקליטה. כולנו מקווים לעליה גדולה. יש הינם ויכוח בארץ בין ציבור לגמרי לא מבוטל שמחנכר לקליטה ולצרכיה, לבין אותם האנשים שמדימים אח דגל העליה והקליטה השכם והערב. אם אנחנו רוצים להגיע לעליה, אנחנו צריכים לספר את הקליטה. אנחנו צריכים להחדיך להכרת אותו ציבור מחנכר סזוהי בעיה טל מפת השלום בעתיד. יותר יהודים במדינה, טאנחנו רוצים שתהיה גדולה יותר, יותר יהודים זאת אומרת סיהיה לנו הרבה יותר כח לקבוע גבולות יותר טובים, ויותר יהודים יבואו לנו אך ורק מן העליה. ולא מועיל טאנחנו מדברים על עניני קליטה מתוך נימוקים טל קטר לעם היהודי. הציבור הצעיר המתנכר, לא מבין את הספה הזאת. אבל את הספה טל בסחון מדינת ישראל ומפת השלום בעתיד, זו ספה מזבנת והיא העזור לנו להגבר על אותם מעצורים.

ועוד הערף לסיכום. אנחנו צריכים להגיע

לשלום עם מדינות ערב, ודאי לא פחות מחוסבי השטחים. אני חושבת שבסופו טל דבר הם יקבעו מתי יהיה מטא ומתן, מתי נוכל לסבת ולהגיע לדיבור על שלום. מה עלינו לעשות כדי לקרב את רצונם לדבר אתנו על שלום טהוא מתקבל על דעתנו? לא על שלום טחוסין מוכן היום לדבר אתנו, סיקבל הכל עם ירוטלים. עלינו לעשות שלוטה דברים: קודם כל טנהיה מספיק חזקים כדי להוציא מלבס טאי פעם תהיה אפטרות לכפות עלינו הנאי שלום טאיננו מוכנים להם. דבר טני, רכיטה ידידים ואוהדים בעולם סיעזרו לנו בההליך השכנוע אצל מדינות ערב ויוציאו מלבס האטליה הזאת, טהיא עדיין קיימת, טיוכלו להגיע בעזרת הערבים, בעזרת מעצמות גדולות, לטלום ויוכלו לכפות עלינו הנאים מטלהם.

והדבר הטליטי, לחזור ולהדגיש טאנחנו

מוכנים, לא רק מוכנים, אנחנו רוצים מאד מאד להגיע למטא ומתן טל שלום, ובתוך מטא ומתן אנחנו מוכנים לויתורים ולהגיע לתנאים טהם יהיו כמו כל הנאי מטא ומתן, הנאי שלום.

ח. בר-לב: לצערי לא נוכחתי בדיונים הקודמים. עקבתי

בענין רב אחרי הפרסומים והפרוטוקולים

ונדמה לי שהדיונים והדיון נסוב על שלוטה דברים. הראטון, המדיניות טלנו עד כה בטטחים; הטני, הסדר השלום והטטחים, או הטטחים והסדר הטלום; והטליטי, המדיניות טלנו בעתיד, עד הסדר השלום.

אטר למדיניות טלנו בטטחים עד היום הזה,

אני סבור טאנחנו זכאים להסחכל לאחור בגאווה, בסיפוק, בהרגטה זעמדן בפנינו בעיות קטות ופטרנו אותן בדרך הנכונה.

אנחנו יכולים להגביל אותה על ידי סינוי הנאים. אני בעד זה שההסדרות הארגון את הפועלים בסטחים לא בהסדרות שלנו, אלא בהסדרות מטלחם, ותעזור להם לתבוע הנאים וטכר עבודה כמו הפועל היהודי, ואז המסיכה לקבל עבודה זולה מן הסטחים ממילא תרד באופן טבעי. אני בעד יצירת מקורות העסקה בסטחים. אני רואה בזה הסקעה בטלום העתיד לבוא. לא הסקעה שהיא עומדת בהתחרות עם כל אותם הדברים החשובים סטר האוצר מנה כאן. אנחנו חושבים כולנו שהטלום חשוב יותר מכל דבר. הסקעה בסטחים, בנין הסתיה מסקיה, זו הסקעה טלום, ולכן היא צריכה לעמוד בדרגת עדיפות גבוהה בהכניח ההסקעה טל מדינת ישראל.

אני מסכימה עם החבר צדוק שהכל לא צריך לבוא מן הכיס היהודי. אנחנו יודעים שיש חסכון רציני היום בין הערבים בסטחים. הם מרוויחים הרבה יותר ממה שהם צורכים. אנחנו צריכים לעזור להם להסקיע את אותם הכספים במפעלים שיצרו עבודה לאנשים בסטחים. אנחנו צריכים לרוץ הרבה ולעמוד במקום. ריבוי כח עבודה בסטחים ילך הרבה יותר מהר מיצירת מקומות עבודה אם לא נפעל במרץ רב. אל נטלה עצמנו לרגע, לא ניצור מקומות עבודה בסטחים - הפועלים יעברו את הקו הירוק ויעבדו במטק שלנו, אלה הם כלים טלובים, אם נכריז על טילוב ואם לא נכריז על טילוב, זוהי עובדה. אלה הם כלים טלובים היום.

אני רואה בטילוב גם יתרון גם סכנה. תפקידנו, המדיניות שלנו צריכה להיות להגביר את היחרונוה ולהקטין את הסכנות. יש יחרונוה בזה שהסטחים יהיו תלויים בנו בהרבה אספקה טרוהים. זה איננו אומר סיפוח זוחל. כל אותם חברים טאומרים טזה קובע אחר כך עובדות טאי אפטר למנוע אוהן, אני חושבת טלא חוטבים על ההתפתחות בעולם הרחב. גם המטק האירופי הולך ומשתלב יותר מסנה לטנה. הרבה יותר טרוהים מסוחפים בין מדינות טונות. יהיה לנו טוק מטותף ערבי-יהודי שיספק הרבה טרוהים ביחד. זו ערובה לטלום. זה אינו הכרח טל סיפוח.

הסכנה היא טאנחנו נהיה תלויים בערביה, וכאן לפי דעה רק מדיניות מכוונה היטב יכולה למנוע טבגלל ריכוז טל עובדים בענפים מעטים, אותם ענפים יהיו תלויים באספקה כח עבודה מן הסטחים. זה לא הכרח המציאות טעובדים מעט בהעטיה והרבה בבנין. זה תלוי בהכטרה מקצועית. אפטר להכטיר אותם לעבודה בהעטיה. אנחנו עטינו פעולה מכוונה. אנחנו נתנו לטוק העבודה החופטי לטאוב לתוכו את כח העבודה. ניחן לכוון, ובמידה טאותם הפועלים מן הסטחים מפוררים על הרבה מקומות עבודה ועל הרבה מקצועות עבודה, הטיכון טל תלות שלנו כהם הרבה יותר קטן.

23.11.1972

המטח דברי סגנה יוספטל

אמרתי בהחלטה שמפת השלום תהיה טובה

בהתאם לזמן סגניע למטא ומתן של שלום.

ברצוני להקדיש כמה מלים לענין העלייה והקליטה. כולנו מקווים לעלייה גדולה. יש היום ויכוח בארץ בין ציבור לגמרי לא מבוסס שמחנכר לקליטה ולצרכיה, לבין אותם האנשים שמרימים את דגל העלייה והקליטה הסכם והערב. אם אנחנו רוצים להגיע לעלייה, אנחנו צריכים לשפר את הקליטה. אנחנו צריכים להחזיר להכרת אותו ציבור מתנכר שזוהי בעיה של מפת השלום בעתיד. יותר יהודים במדינה, שאנחנו רוצים שתהיה גדולה יותר, יותר יהודים זאת אומרת תהיה לנו הרבה יותר כח לקבוע גבולות יותר טובים, ויותר יהודים יבואו לנו אך ורק מן העלייה. ולא מועיל שאנחנו מדברים על עניני קליטה מתוך נימוקים של קשר לעם היהודי. הציבור הצעיר המתנכר, לא מביין את הספה הזאת. אבל את הספה של בסחון מדינת ישראל ומפת השלום בעתיד, זו ספה מזכנת והיא העוזר לנו להתגבר על אותם מעצורים.

ועוד הערה לסיכום. אנחנו צריכים להגיע

לשלום עם מדינת ערב, ודאי לא פחות מהוסבי הססחים. אני חושבת שבסופו של דבר הם יקבעו מתי יהיה מטא ומתן, מתי נוכל לטבח ולהגיע לדיבור על שלום. מה עלינו לעשות כדי לקרב את רצונם לדבר אתנו על שלום שהוא מתקבל על דעתנו? לא על שלום שחוסין מוכן היום לדבר אתנו, שיקבל הכל עם ירוטלים. עלינו לעשות שלוש דברים: קודם כל שנהיה מספיק חזקים כדי להוציא מלבם טאי פעם תהיה אפשרות לכפות עלינו הנאי שלום שאיננו מוכנים להם. דבר שני, רכיטה ידידים ואוהדים בעולם שיעזרו לנו בתהליך הסכנוע אצל מדינת ערב ויוציאו מלבם האסליה הזאת, שהיא עדיין קיימת, שיוכלו להגיע בעזרת הערבים, בעזרת מעצמות גדולות, לשלום ויוכלו לכפות עלינו הנאים מטלה.

והדבר השלישי, לחזור ולהדגיש שאנחנו

מוכנים, לא רק מוכנים, אנחנו רוצים מאד מאד להגיע למטא ומתן של שלום, ובתוך מטא ומתן אנחנו מוכנים לויתורים ולהגיע להנאים שהם יהיו כמו כל הנאי מטא ומתן, הנאי שלום.

ח. בר-לב : לצערי לא נוכחתי בדיונים הקודמים. עקבתי

בענין רב אחרי הפרסומים והפרוסוקולים

ונדמה לי שהדיונים והדיון נסוב על שלוש דברים. הראשון, המדיניות שלנו עד כה בססחים; השני, הסדר השלום והססחים, או הססחים והסדר השלום; והשלישי, המדיניות שלנו בעתיד, עד הסדר השלום.

אשר למדיניות שלנו בססחים עד היום הזה,

אני סבור שאנחנו זכאים להסתכל לאחור בגאווה, בסיפוק, בהרגשה שעמדו בפנינו בעיות קשות ופתרנו אותן בדרך הנכונה.

במיסור הבטחוני עמדנו בפני סרור פעיל
ובפני מכנה של מרי אזרחי. היום, חמס וחצי שנים אחרי מלחמת סטת הימים,
אנחנו יכולים לומר שהבעיה הבטחונית נפתרה. אינני אומר שפה וסט לא
יכול לקרות משהו, שלא קורה משהו, אבל באופן עקרוני את בעיה הבטחון
פתרנו.

במיסור הכלכלי היום הסטחים חיים ברמת
חיים כמעט כפולה מאטר לפני חמס שנים. העסקה קיימת לכל דורס עבודה
וההתפתחות של התשתית הכלכלית בטטחים אמנם חלה. אפשר לומר אולי במידה
לא מספקת, יתכן שאפטר לומר במידה גדולה ומספקת, אבל אין ספק שבמטך
השנים הללו התשתית הכלכלית בטטחים ההפתחה.

במיסור החברתי, הצבנו סלטון מוניציפאלי
יציב. אנחנו הוכחנו לעצמנו, לעולם הערבי ולעולם הגדול, שיהודים
וערבים יכולים לחיות זה בצד זה.

במיסור הפוליטי, קבענו עובדות חשובות
על ידי התנחלות במקומות מסויימים, והפכנו את הגדה עם הגשרים הפתוחים
סלה לאסנב דרכו יכול העולם הערבי לראות את ישראל האמיתית.

כך שהמדינות שלנו עד היום נטאה לדעת
פירוה ומעטים מבין סונאי ישראל ואוהדיה לפני חמס, ארבע וסלוש שנים
באמה יכלו להעריך טאמנם נגיע למצב הזה.

אטר לסאלה הסדר הסלום והסטחים, אינני סבור
שסטאלה הזאת בוערה ואקטואליה היום. אבל כיוון שהנוסא הזה עלה, אני רוצה
לומר גם את דעתי. לדעתי אנחנו צריכים לסאוף לסלום סיתן לנו את מכסימוס
הבטחון ומינימוס הערבים. נכון סמבחינה היסטוריה הציונות בכל שלביה,
עד לכינונה של ישראל, לקחה בחסבון שהיטוב היהודי בארץ ישראל יחיה
כמיעוט או כרוב קסן עם יטוב ערבי. אבל עובדה היסטוריה זו אינה
מחייבת את ההווה ואינה מחייבת את העתיד. ואס אינני סועה הציונות
כציונות לא ראתה בכך אידיאל או סאיפה. לא באו לארץ ישראל כדי לחיות
במדינה דו-לאומיה או כמיעוט או כרוב קסן בארץ, אלא באותם הימים, אלה
היו התנאים וזו למעשה היתה האלטרנטיבה היחידה לעליה ארצה.

היום הסתנו התנאים ובפנינו יותר
מאלטרנטיבה אחת, ועלינו לדעתי לבחור את האלטרנטיבה הטובה, שהיא ארץ
ישראל, מדינה ישראל, בה קיים רוב יהודי יציב. ולכן אני סבור שהפתרון
הפוליטי סאנחנו צריכים לסאוף אליו הוא כזה סיקנה לנו את מכסימוס
היחרונות במיסור הבטחון ויחד עם זה נצטרך לקלוט מינימוס הוטבים ערבים.

אני חושב שפתרון כזה הוא היום אמנם לא ניתן להסגה, אבל אני חושב שזה הפתרון הרצוי לנו בין שאר האלטרנטיבות, ואני חושב שאנחנו צריכים לשאוף אליו ולפעול בכיוון להסגתו.

אשר למדיניות שלנו לעתיד, אני סבור שכל

מה שאנחנו עושים בסטחים צריך לעמוד בסני קריטריונים: האחד, זה צריך להיות עקבי עם עובדת היותנו שלטון בסטחים, כל עוד לא חל שינוי עקב הסדר שלום. כאן אני חושב שבתחום הבטחוני וההתנהלות, וזה בעיני הדאגה הקבועה והמרכזית, אף כי יתכן שפתרונה קל יחסית, אנחנו צריכים להתנחל ובמרץ בכל אותם המקומות התואמים את מפת השלום ובתחום הבטחון אנחנו צריכים לנקוט בכל אותם הצעדים שיבטיחו את בטחוננו גם היום, כאשר אנחנו הטלסון סם, וגם לעתיד.

(אחרי כן רשמה אא2)

המט"ח. ח. בר-לב

בתחום הכלכלה, אני סבור שבכל הסדר שלום, בין שניקח את גירסתו של שמעון, ובין שניקח את הגירסה של לזובה אליאב או כל גירסה אחרת, מה שיאפיין את יחסינו עם הגדה זה גבולות פתוחים, הנאים של אזור סחר חופשי. אינני יכול לראות איזה שהוא פתרון פוליטי אטר בו נציב תחנות מכס באיזה שהוא מקום בינינו ובין ירדן. אינני רואה איזה שהוא פתרון פוליטי שבו תוטב מאחד הסטחים לא יוכל לבוא ולעבוד כאן. ואינני רואה איזה שהוא פתרון פוליטי אטר בו יהודי לא יוכל להסקיע ולפעול בסטחים.

בתחום הכלכלה אני רוצה לומר כמה דברים יותר ספציפיים בטלוס נקודות עיקריות, וקודם כל בענין הסחורות. כידוע, יש היום בעיה של סחורות המגיעות מהסטחים וסחורות שלנו מגיעות לסם, כפי שאמרהי, אני חושב שמעבר הסחורות צריך להיות חופשי. אבל הבעיה נובעת מכך שמסיבות מסוימות, ולא רק בגלל סכר עבודה, גם בגלל מיסים וכדומה, ייצורן של סחורות מסוימות בגדה הוא הרבה יותר זול מאשר בארץ. אני חושב שיש דרכים נכונות גם מבחינה כלכלית, גם חברתית וגם שלטונית, כדי לאזן את המצב. באופן ספציפי, אני מכוון לכך שאנחנו צריכים להטיל מס הכנסה הולם יותר על ההכנסות בסטחים. אינני רואה שום סיבה מדוע יצרן בסטחים, שמייצר מוצר המתחרה במוצר ישראלי, ופוגע בצורה רצינית בענף מסויים, מדוע הוא יטלם 25% מס הכנסה, ואילו היצרן הישראלי יטלם כפליים. אני סבור שכל פתרון פוליטי אינו עומד בסתירה עם הצעה זאת. לדעתי, זה אחד הדברים שצריך לעשות כדי להביא לנורמליזציה ביחסים שלנו עם הכלכלה בסטחים.

תחום אחר שאני רוצה לדבר עליו הוא הפיתוח, וזה מתקטר עם בעיה העבודה. כאן הוצעה כאילו אלטרנטיבה ל-50 אלף העובדים מהסטחים שעובדים כיום בארץ: פיתוח הסטחים. זה דבר שקל מאד לומר אותו, אבל קשה לעשות אותו, ויקר לעשות אותו. אם נביא בחשבון פיתוח העטייתי, ולאן דווקא בענפים עתירי הון אלא בענפים עתירי עבודה, צריך להביא בחשבון הסקעה של 10 אלפים לירות 20 אלף ואולי 30 אלף לעובד. אם נכפיל סכום זה ב-50 אלף תושבי הסטחים שעובדים היום בישראל, ושהסקעות עבורם כבר נעשו בישראל, אנחנו פגיעים למספרים בני שס או טבע ספרות. לכן אני חושב שמדיניות הפיתוח שלנו בסטחים צריכה בהחלט להביא להתפתחות התשתית הכלכלית והעטייתית, אבל אני בהחלט חושב שזה לא יהיה ריאלי אם נדגול במדיניות שאומרת שכל כח העבודה של הסטחים צריך להיות מועסק בעבודה בסטחים עצמם.

אני חושב שהמצב שאנחנו נמצאים בו מבחינת כח העבודה של תושבי הסטחים ועבודתם בארץ, זהו מצב טבעי, מצב נורמלי. אינני חושב שאיזה שהם חוקים ואיזה שהם פסנטים ימנעו אותו. אני אף רואה בזה דבר רצוי. אין לי ספק שרובות העובדים מן הסטחים טעבדו ועובדים בכלכלת ישראל, הביאו ברכה רבה. אנחנו יודעים בארצות מהועטות, מהועטות יותר מאשר ישראל, יש תופעה קבועה של עבודת תושבים מ ארצות אחרות.

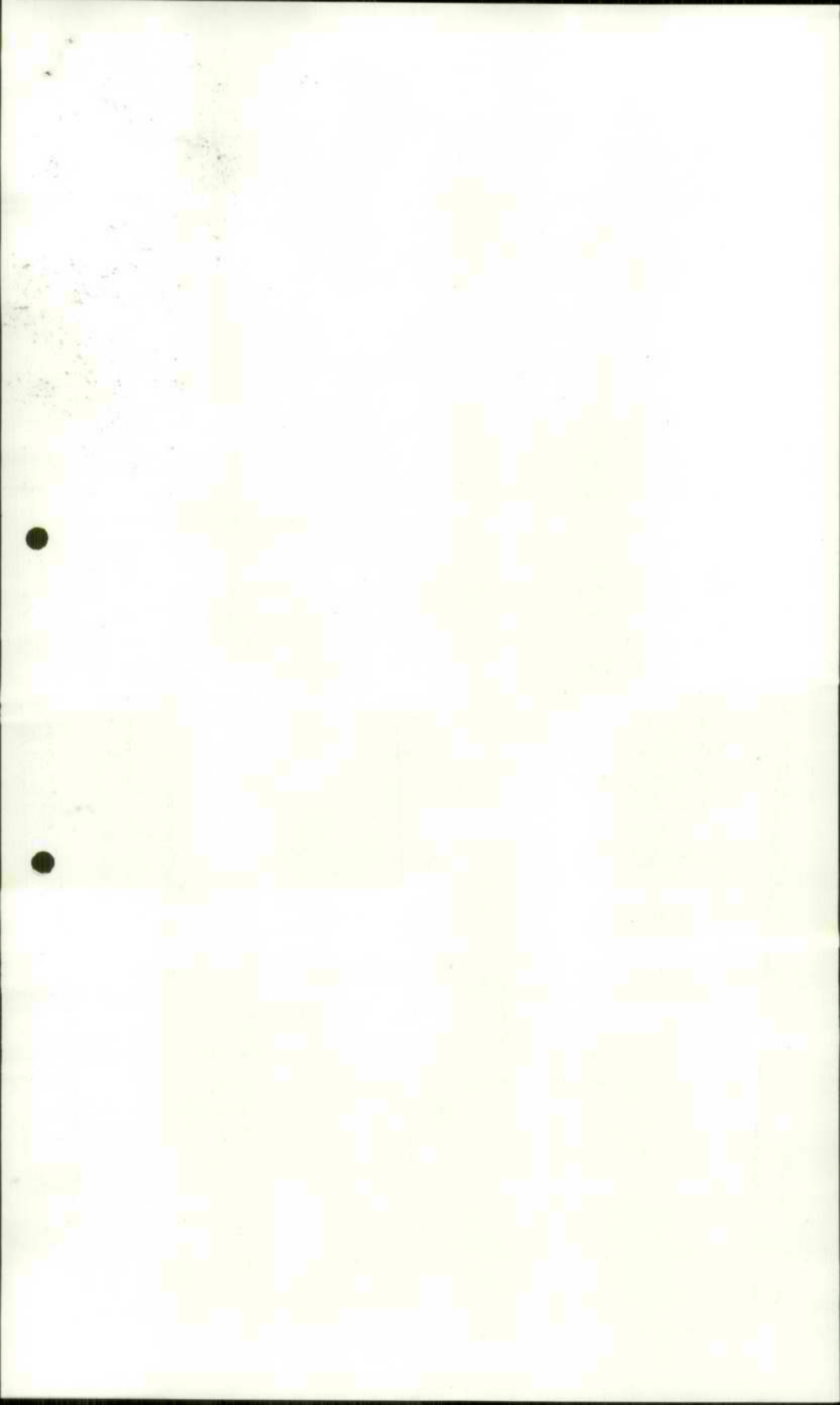
בגרמניה המערבית, למשל, כח העבודה הוא 12 מיליון, ומתוך זה 2 מיליון עובדים בגרמניה הם תושבי חוץ, יוגוסלבים, תורכים, ספרדים וכל מי שאתם רוצים. שווצריה, מדינה עם אוכלוסיה לא גדולה, כ-7 מיליון, יש בה היומם 800 אלף עובדים זרים. להבדיל מאתנו, העובדים באים לשם עם מטפחותיהם, מתיישבים שם, והם כהחלט מהווים בעיה חברתית ובעיה פוליטית, כי היוגוסלבים הקרואטים בגרמניה חותרים נגד היוגוסלבים הסרבים; הספרדים בגרמניה חותרים נגד הטלסון הספרדי הנוכחי, והערבים בגרמניה - ידוע איזה צורה פוליטיות ובטחוניות הם גורמים.

לדעתי, התופעה הזאת של רבבות תושבים מהסטחים העובדים בישראל, כאשר לישראל יש צורך בידיים עובדות, זוהי עובדה שאנחנו צריכים לחיות איתה, ואנחנו צריכים לדעת להתארגן לקראתה.

החוטטים מפני תופעה זו דואגים לכך שעם הזמן עבודה תושבי הסטחים תדחוק את היהודים מעבודות פחות מסובכות לעבודות יותר מתוחכמות. אני חושב שיש כאן טעות אופטית. אני יודע שקיימת הבעיה היהודית הזאת, אבל אני חושב שאין לה שום קשר עם בעיה הערבים מהסטחים העובדים בישראל. אני מכיר ענפים בכלכלה שלנו בהם אין ערבים, למשל, ענף החימיה, נמלים מסויימים שלנו, סבלי כל קשר עם ערבים טעובדים בענפים ובמקומות הללו, הרי להטיג עובד יהודי לעבודה לילה זו קריעת ים-סוף, להטיג פועל נמל סיפרוק טק מלס זה לא רק קריעת ים-סוף, בכלל אי-אפשר להטיג. וזה במקומות שעליהם אי אפשר לומר שהערבים עוטים את העבודה הפסוסה והיהודים עוטים דברים יותר מתוחכמים.

קיימת בעיה של העבודה היהודית, ואני חושב

שאנחנו צריכים לדון עליה בדחיפות וברצינות לא פחותה מאשר על בעיה הסטחים. אבל אינני חושב שאנחנו יכולים להלוג את האסס ברבבות הערבים תושבי הסטחים טעובדים בכלכלה שלנו.

באטר למיסור המדיני, אני חושב שאנחנו צריכים לטאוף להסגת הסדר שלום הרצוי לנו, כלומר, סיבטיח את בטחוננו ויטאיר מדינה יהודית כמדינה יהודית, עם רוב יהודי ברור ויציב. אני חושב שאנחנו צריכים לטאוף לכך בריט גלי.

עד בוא הטלום, אנחנו חייבים לפעול לנורמליזציה, כפי שהסרור באטר יהיה שלום, ואנחנו צריכים לזכור שאנחנו מהווים את הטלטון בסטחים, וכל עוד אין טלטון אחר - עובדה זו מחייבת אותנו למעטים ומחייבת אותנו לפעולה.

ב. מרסק:
אומרים שבכנסת נהוג, כאשר חבר מדבר בפעם הראשונה, הבא אחריו מברך אותו. אינני חבר כנסת, אבל זה נוהג חברי מקובל. אני מברך על הופעתו הראשונה של מפקדי וחברי חיים בר-לב, למרות טאחלוק על כמה מדעותיו.

חברים, אלה שכיוונו את הדיון על המדיניות בסטחים, אינני בטוח שכיוונו שהדיון יקבל את האופי שהוא קיבל. אני חושב שהעיתוי לא היה הכי טוב. למדנו מזה "ל לעטות כל דבר בזמן נכון, ולא בזמן לא נכון", וקצת נדהמתי בישיבה הקודמת. היה זה יום אחד אחרי הבחירות בארצות-הברית, אחרי שנבחר ניכסון, מהקיים דיון כזה במזכיבוה, דיון טייט לו אופי כזה ותוכן כזה, והיה לכך ביטוי מלא בכל העולם. לפי דעתי היה זה כמעט רמזור של אור ירוק, במקום להיות אור אדום. אני לא אומר שהזמינו לחצים, אני לא אומר טיטנס לחצים, אבל נדמה לי שניתן אור ירוק: כך חוטבים חברי מפלגת העבודה, חלק מהחברים.

אבל אין ברירה, מהקיים הדיון, וזה דיון מכריע מאד.

קודם קראתי קריאת ביניים לחברי צדוק, ולא במקרה. לא זרה בכלל הסרמינולוגיה "מדיניות בסטחים". בעיני זו המדיניות בארץ-ישראל. אני לא צריך להוסיף את המלה "שלמה". הנוסא הוא המדיניות בארץ, זכותנו על הארץ. יש על זה ערעור? זה דבר טבעי מאד. בכל תופעה מהפכנית - במלחמת טטת הימים זו התופעה המהפכנית הכי גדולה שהיתה עד עכטיו למזרח התיכון ולעם היהודי - יש תמיד גילויים כאלה, לא אגיד טל חולטת דעת, אבל טל ערעורים.

אני רואה עכשיו בארץ, לא רק במפלגה העבודה,
סזכוחנו על הארץ עוברת מחדש ויה דלורוזה, דרך היסורים. מדוע? אינני
יודע. אינני יודע מדוע מגיע לנו ויה דלורוזה, אבל זו עובדה.

אני רואה שסופר עז ביטוי, ואפילו חבר קיבוץ,
עמוס עוז יכול לקרוא לכולנו קרנפים. אנחנו יודעים מהו המחזה "הקרנפים".
יש לזה מסמעות. הוא יכול להגיד על ממסלת ישראל ועל העם היושב בציון
שחוא מכוער בהתנהגותו - כובסים.

(אחרי כן רטמה מא)

23.11.1972

המסך דברי ב. מהרסק

אותי עמוס עזר לא מפחיע. לי הספיק מה שאמר אחרי מלחמת ששה-הימים, סירוסלים "עיר זרה לנו". אני חושב שאף יהודי בארץ ובחוץ לארץ - לא רק לוחמי ירושלים - לא יסלחו לו; לא המתים ולא החיים לא יסלחו לו. אבל "דבר הטבוע" עהון ההסתדרות הנוסא את שמו של העורך הראסון ברל כצנלסון, זכה סיהפרסס מאמר "הקרנפים והצבי". ואני "קרנף". אינני קרנף. אני יהודי לוחם, מתישב, עם זכות מוסרית מלאה על הארץ הזאת; זכות מוסרית של העם היהודי ששב למולדתו אחרי אלפי שנות גלות.

אני רוצה לפרק לגורמים את הטעמים והמדיניות בטעמים. לא במקרה הבאתי את התורה שבע"פ המודפסת על הכתב. כולם קראו מהכתב בישיבות הקודמות וסכחו סיס תורה שבע"פ. יש תורה שבכתב ויש תורה שבע"פ. והתורה שבע"פ חייבה איזה דבר. בתורה שבע"פ כתוב, שהירדן הוא גבול בסחון. אני זוכר סיגאל אלון אמר בוועידת המפלגה הקודמת: הירדן - גבול פוליטי. אני זוכר שאסכול המנוח באחה הפגיסות אמר: אם יוטל עלינו להיות 20 שנה בטעמים, הירדן - גבול פוליטי. בתורה שבע"פ כתוב: הירדן - גבול בסחון. רצועה עזה - בריבונות מדינת ישראל. על זה יש ערעור?

יס.

קריאה:ב. מהרסק:

שמעתי את ראס הממשלה, את גולדה שלנו. ושמעתי את גילי בכנסת. שמעתי אפילו קוריוז שהוא קם חולה להסיב על שאילתה בכנסת, רצועה עזה בריבונות מדינת ישראל. ומי כמו סר החוץ שלנו? והוא הודיע בקריה גח: עזה בריבונות ישראל. ונמל חופשו סיהיה שלום. אני בעד. כסיהיה שלום, נחיה בע"פ, באלכסנדריה ואינני יודע איפה. אבל רצועה עזה - בריבונות ישראל. עכסיו יש ערעור על כך מצד יוסב ראס ועדה החוץ והבסחון.

ומה הדיבור של הח' ספיר על מיליון ערבים?

אני קורא מהמספרים המעודכנים שהביא הח' ידלון, שבגדה המערבית יש 620,000 ערבים. הויכוח הוא על 620,000 ערבים. כי על מזרח ירושלים איננו מוותרים, כמו עמוס עזר; על הרמה, שאין בה הרבה חוטבים, איננו מוותרים; על רצועה עזה איננו מוותרים, היא בריבונות מדינת ישראל. על מה אנו מוותרים? אנו מוותרים על הגדה.

חברים, הסם "הגדה" אינו טוב. גם הסם יהודה וסומרון

אינו טוב. הוא אינו מבטא מספיק. יהודה וסומרון זה אחד האטריבוסיס של הקטר של היהודים עם ארץ ישראל. אלא מה? היז עובדות. עובדה היא שנצרת נפלה ב- 1948. מכח וג'נין לא נכבסו ב- 1948. חסיבת כרמלי היתה במבואות סכס. 85 בחורים נפלו על כיבוש מסטרה ג'נין. אני זכיהי להסתתף בהתקפה על מסטרה ג'נין. היה בחור צעיר מבקס ממני חופס, הוא רץ להודיע לסבא שלו: אני

הסתחפתי בהקפה על מספרת ג'נין, שם נפל אבא לפני 20 שנה.

אולם ג'נין וסכם לא נכבשו על ידינו. נצרה יותר קדושה לנוצרים ולערבים מאשר סכם. אילולא נכבשה רמלה במלחמת השחרור, מה היינו אומרים?

חברים, אני מצטער מאד. בהיותי לא רק בפלמ"ח, אלא גם בצה"ל, קבלתי דברי בר-לב ככתבם וכלסונם. ואני מצטער סבר-לב, חברי ומפקדי היקר עשה פרפרזות: ואמר: התנועה הציונית כל ימיו קיומה ידעה שיש ערבים בארץ-ישראל. חברים, הערבים הם עובדה פה. לא ייסוה פלסטינאית. יש פה אחוז וחצי או אחוז ושליש ערבים מכל העם הערבי הגדול המונה 100 מיליון. העם הערבי הוא גדול, ואני מקבל שהוא ימלא תפקיד גדול בעולם בעתיד, למרות שיטנם גילויים איומים נגדנו. פה יש אחוז וחצי של העם הערבי. אחוז וחצי זה יהיה משום בחור מדינה ישראל ריבונית. ולערבים יש 19 מדינות עצמאיות. אין הרבה עמים בעולם שהגיעו לעצמאות, כפי שהגיע העם הערבי. ולנו אין זכות מוסרית לקיים מדינה ריבונית?

העליה שהתחילה לפני 90 שנה, ואטר אנו שייכים לה, מה היא מצאה פה בבואה? מעט חוסבים, שלטון לא יציב. ולמה הפכנו את הארץ הזאת?

יש בעיות שהעלחה מלחמת ששת-הימים. יש מי שפותר אותן על ידי כך שהוא מוותר על הישגים. האם זהו פתרון? הבעיה של 620.000 ערבים בגדה היא בעיה גדולה. הבעיה של סכם עם 750.000 חוסבים היא בעיה גדולה. ויריחו גם היא בעיה. אבל מה עלינו לעשות? מבחינה בסחונת הגדה היא עקב אכילס של מדינת ישראל.

קולונל מרקוס, שלצערינו הרב זכה להיות מעט בארץ, כאשר נסע אהנו בג'יפ בכביש בורמה במלחמת השחרור, והגענו לביה סוסין, וצריך היה להעביר את הג'יפים, הוא צעק: איזה טיפס הוא עבדאללה, שאת המלחמה הוא עושה בהרי ירוסלים ולא בכביש סול-כרם-נחניה או ג'נין-עפולה. אני יודע שיגידו לו שאח סול-כרם אין למסור, ואת ג'נין אין למסור. ויריחו מסכנת את ירוסלים. אבל איזה הגיון ציוני, בסחוני, אנוסי, חברתי, כלכלי יש בקיומם של גשר, מעוז וסירה צבי על הירדן, ומה סאחרי סירה צבי, עד נחל קליה - זה לא? מה ההבדל? הרי זה אותו ירדן. מדוע את זה צריך למסור? ולמי למסור?

אומרים שיש לנו פרסנר רציני - חוסיין. כל הכבוד לחוסיין; כל זמן שהוא מחזיק מעמד, כל הכבוד לו. אבל, חברים, נזכור איזה רצח - במובן הערבי הטוב - עשה חוסיין. הוא דיבר נגד רצח מינכן, ואמר שזאת איננה התרבות הערבית. אבל מענין אין הוא חיסל את המחבלים. כאשר היחה

מלחמת ההחסה וכל לילה תקפו המחבלים את גטר, מעוז וכל היטובים באיזור - לא עשה חוסיין דבר נגד המחבלים. אבל כאשר הם סיכנו את שלטוננו - הוא גמר אתם. והוא הטוב.

מה היא הגדה? לפני 20 שנה, ב- 1951 סיפסו את הגדה. זו היסטוריה קצרה. זה היה רק לפני 20 שנה. וסיפחו את הגדה בניגוד למסלול ישראל שמחלה על כך. ובניגוד למצרים שהוציאה את ירדן מהליגה הערבית. למי הייתה הגדה, לירדן? מדוע לירדן? אלא מה? יש 620,000 ערבים בגדה. ויש בעיה הדמוגרפיה. חברים לא אדבר על סטטיסטיקה. אספר מסהו הקסור בסטטיסטיקה. ב- 1932 היה סמינר של מפא"י ההיסטוריה בנהלל, סניהלו אותו שני חברים - ברל כצנלסון וסבנקין. בשבת אחת הזמינו את גרבוסקי, ארגוב, להרצות על העבודה העברית בפתח-תקוה. הייתי אז "פספוס", נער צעיר, ובאתי לסמינר. ארגוב הסביר ש-95% מהעבודה בפתח תקוה היא עבודה ערבית. זה היה נכון. ביאליק המנוח סהיה אורח בסמינר, והרצה על ערך הסבה אצל היהודים, לאחר ששמע את ארגוב אמר: זו סטטיסטיקה? אני אספר לכם מה זו סטטיסטיקה. בכפר קחן ברוסיה היתה אפידמיה של סיפוס. היו בכפר 50 מספחות גוייות ושתו מספחות יהודיות. מהו במגיפה 50 ילדים גויים ו-2 יהודים. למחרת הופיעה הודעה: התמותה 100% אצל היהודים ו-50% אצל הגויים. זוהי סטטיסטיקה.

אני שמעתי את הח' ספיר. אני נהנה לפעמים לטמוע את סירה המטפרים שלו על הפיתוח, על הכלכלה, על המסק, על צמצום הפער. כאשר הוא הגיע לענין העליה - "סטופ אמיגריישן". מי האמין שבחודש נובמבר יעלו 5000 יהודים מברית המועצות?

חברים, שני דברים איננו יכולים להכין במלוא מטמעותם - הסירור שעזב את הארץ והגיע לעולם הגדול; והעליה מרוסיה. איננו יודעים להעריך את הפוטנציאל העצום של העליה מרוסיה. מי האמין שבחור שנולד ברוסיה 25 שנים אחרי מהפכת אוקטובר יבוא לארץ מתוך תחושה לאומית. הרי זה דבר בלתי רגיל. אף אחד לא האמין בזה.

בשנה הראשונה לקיום המדינה היינו כאן 600,000 איש. ועכשיו - 2,7 מיליון יהודים, - פי 4.5. נעוד 25 שנה לא נהיה פי 4? מי האמין שמאז מלחמת השחרור ועד היום נהיה פה פי 4? יהיו פה 25% ערבים עם כל הזכויות האזרחיות, והם ייהנו אצלנו כמעט יותר מאשר נהנו תחת שלטוננו של חוסיין. אתם זוכרים את הסיפור, סדיין טאל מדוע יש שביחה בשכם והטיבו לו: אצל חוסיין סבהנו יותר מאשר אצלכם.

מה יש לעשות בסטחים? פיתוח מלא. והייתי מציע לקרגמן לא להביא מטפרים כמה עלה לנו הפיתוח בסטחים. חברים, הפיתוח הזה עלה הרבה כסף. אבל אולי תגיד, קרגמן יקירי, כמה עלתה הקרן הקיימת לישראל כאשר חנקין ואזמיסקין גאלו את עמק יזרעאל ואח עמק חפר?

המסך דברי ב. מהרשק

המסך שלי, גבעת השלושה, קנו את אדמותיו מדודו של הסופתי וסלמו הון חועפות.
ואז הלירה היחה לירה, אז היו לנו 7000 דונם. עכשיו יש לנו 80.000
קילומטר מרובעים. סילמו בעד זה, כדאי להשקיע בזה.

(אחרי כן דסמה שא)

אל יבהילו אותנו. צריך להיות פיתוח סטחים הכי גמרץ. לא הסלום יסמור על הגבולות. הגבולות הסבעיים יסמרו על הסלום. כל אחד יש לו כמיהה לסלום. רק בסביל דבר אחד צריך להיות סלום - בסביל סלא יהרג בחור כמו מיכה פיכמן ז"ל. איזה סלום? סלום סל קיום.

הנה יסנה מספחה סטורמן בעין חרוד. האב נהרג על גילוי מעוז חיים, הבן בהגנה על הגלבווע, הנכדו באי גרין. זו מספחה סמסמט סמל. לאיזה סלום אנחנו צריכים להגיע? לסלום אמח.

ועכסיו בקטר לעבודה ערבית. צדק חיים ברלב, הדיון על עבודה ערבית מחייב דיון אחר לגמרי. עכסיו יס גסרים פתוחים. אז לא היו גסרים פתוחים. לא עבדו פה ערבים בזמן המנדט? יהיה פה סספון סל עבודה ערבית. ענין העבודה הערבית הוא דבר אחר. יס דבר יותר רציני - עבודה בלחי מאורגנת ערבית. ענין העבודה הבלחי מאורגנת זה סרס סיאכל אותנו. צריכים לעבוד ערבים במסק הפרטי והצבורי, לא בהתיסבות העובדת. בהתיסבות העובדת עובדים ערבים בלחי מאורגנים - על זה צריך לתח א ח הדעה. ענין זה קסור עם המדיניות בסטחים?

אצלנו ירד ערך עבודה הכפיים. כל מי סיוטב פה חוטב על עבודה פיזית? התנועה הציונית זה לא גאולת סטחים, זו עבודה. סמעתי פעם את דברי בן גוריון בחג ה-25 לגבעת הסלוסה. הוא אמר: לא צה"ל הביא את המדינה, אלא העבודה העברית. והוא בטח היה באופן לצה"ל.

כאטר נהיה מדינה גדולה, עם מיעוט ערבי, ועם סלום אמח - אנחנו צריכים לדאוג לעבודה סלנו. הבעיה היא לא לוותר על הסטחים. לא בסביל סטחים באנו לארץ הזאת. באנו לארץ הזאת כדי להעלות יהודים. כמו סלא האמנו סתהיה עליה מרוסיה, אין לי ססק, לא רק לפי החורה טבעל פה, אלא תעמוד ארץ גדולה עם מיעוט ערבי ניכר, עם קרבה מאד מליוני יהודים אטר יעבדו פה ויהיה סלום.

אני חוסס כי אני עומד לאכזב את חברי אבא אבנ:
בני מהרסק, לאחר סהופיע נצנוץ בלחי צפני

סל הסכמה מדינית בינינו.

אמתי בקרית גח כי גורלה סל רצועה עזה ייקבע במסא ומחן על סלום וסעמדה יסראל תהיה סהרצועה לא תנותק ממדינת יסאאל **אין בדעתם** לפרט את מסמעות הסוני בין הניסוח הזה לבין הניסוח סבני היה רוצה סאטמס בו, סהרי הפרוט הזה לא יוסיף לו בריאות ואוטר. ויס סעמים אחרים לא לפרט את הסוני.

חברים, אני מוותר מראש על כל מאמץ להפריד בין מדיניותנו עד לסלום לבין עקרונות הסלום עצמם. אמנם בראשית הוכוח במזכירות היא ניסתה בגבורה רבה לקיים אבחנה זאת. הוצע שניתן את דעתנו על חיי טעה קרובה, בלי לטאח את עינינו אל בעיית הסלום אשר בין כה וכה אינן ניצבות לפנינו בטעה זו. מה גם שלגבי הסלום מצויה בידינו תורה מסודרת בכתב ובעל-פה, וכל הבא לחטט בה יחסוף גיגודים וחילוקי דעות אשר אינם מדבים אחדות ולא הגיעה טעה יישובם, הסיעון הזה היה הגיוני לכאורה. הבינותי את מקור האבחנה ואת מניעייהם הטובים של אלה שרצו לקיים אותה. אך מה לעשות, האבחנה הזאת איננה עומדת במבחנו של הוכוח. בישיבתנו האחרונה היא התמוססה לחלוטין. סכן מי שלא יקבע את המטרה הרחוקה לא ידע לכוון את צעדיו הקרובים. הא בהא תליא. מי סיראח את המצב הנוכחי כמצב קבע, מי סיסתייג או יתיאס מהסכם שלום אשר יטלחה בעתיד את הקווים הנוכחיים ואת מעמדם של רוב חוסבי הסטחים, יגיע ממילא למדיניות מעטית אשר תהלום את החפיטה הזאת. בעל חפיטה זאת לא יקבל מעצורים למיזוג כלכלי מוחלט, לא יראה צורך להגביל תעסוקת ערבים עובדי-יום ופלזסי-לילה, לא יבצה לצמצם את ההתנהלויות וההיאחזויות לאזוריים בלתי מאוכלסים, בעלי ערך אסטרטגי, תוך הימנעות מלקבוע אוהן בלב היסוב הערבי המאוכלס. בעל חפיטה כזאת עלול גם לייחס ערך מועט לסיכוי של מסא ומתן עם ירדן, ויגיע אולי אפילו להגדרה האומרת כי מסא ומתן כזה איננו כדאי, לעומת שלום עם סוריה סזו לא רוצה לעשותן וסלום עם לבנון סממטלת לבנון אינה יכולה לעשותו. בדרך סיעון זו אפטר להגיע בנקל להבילה מלוכדת של הערכות הטוללות סיכוי של שלום; ומכאן הדרך קצרה לפעולה חד-צדדית. אשר לא תביא בחסבון את אופצית הסלום. כפי סהוכרז, לא ניבהל מהגטמת הציונות. חברים, הקריאה לאי בהלה מהגטמת הציונות נראית לי מאד ואני מזדהה איחה בכל נפס. הסאלה היא - והיא מתעוררת ביהר סאת לרגל הדברים הנרגסים סהמענו מבני - האם סביר להאמיד את החזון הציוני לפנינו תוך הסטמת חזון הסלום מהוכו? סאלה נוספת היא: האם החזון הציוני בגלגול מסוים איננו עלול, סלא כד:ח, להסתלף על ידי יצירת חברה סאין בה סליטה יהודית מוחלטת, רצופה, בלתי נתונה לספק בהווה ובעתיד, בעתיד הקרוב ובעתיד הרחוק. במקום להציג סאלות אלה, אסיב עליהן מנקודת הסקפתים חזון סאין בו חתירה מתמדת לסלום, אשר יס בו סכנה של סלילת כוח ההכרעה המוחלט של העם היהודי וגורל המדינה; חזון סאיננו כולל החפטרות סריסוריאליה במרחב סממערב לירדן; חזון סגילוויו החברתי הוא נסירת יהודים מעללי עבודה בסיסיים סייהפכו לנחלתם של פועלים ערבים, נמוכי סכר ונסולוי עזרחת במדינה סהם עובדים בה יומם - חזון כזה ספק אם הוא צריך לזכות בהגדרת חזון ציוני. סכן מצווה יישוב הארץ היא אחת ממצוות הציונות, אך היא -

מאוזנת ומוטלמת על ידי מצוות אחרות.

מצד סני מי סיעמיד במרכז מחסבתו וחזונו

אפשרות, ולו גם רחוקה, של הסכם שלום, אשר יסנה את הקוים הנוכחיים ואת מעמדם של סטחים וחוטבים רבים - ייפצא נוקס ממילא עמדה אחרת כלפי בעיות הסעה הקרובה המיידית. בעל תפיסה זו יקפיד להדגיש את הארעיות של המציאות הנוכחית, אפילו האריך ימים. בעל תפיסה כזאת יחייב את ההפרדה המספטית והכלכלית הקיימת. בעל תפיסה כזאת ידאג להגן על החברה הישראלית נגד מהלכים העלולים לסנות את עצם דמותה ורוחה. ובעל תפיסה כזאת יגרום גיטה בררנית להיאחזויות והתנחלויות תוך ריכוזן בסטחים מאוכלסים בהם אנו רואים סינויים בגבול כהכרחיים. לאמור, המטרה קובעת את הבייון.

הוכוח הזה, כידוע לכולנו, התעורר

ונחקים בדרגה גבוהה מאד של מתח תנועת וצבורי. טעמים רבים לכך. אחד הטעמים הוא שהקריאה לסנות נתיבים חדשים מעוררת בלב חברים לא מעטים את הסאלה המודאגת אם כמתבנת יבזים יחדסי ההמסורטטים לפעמים במעורפל אינם עלולים להוביל אותנו למבוי סתום מדיני, כלכלי, חברתי, מוסרי וציוני. וסמא הנתיבים שהלכנו בהם במסך חמש שנים, אשר אגב אינם נתיבים כל כך מיוסנים, סמא מוטב סנתמיד בהם ללא דחיקת הקץ ותוך סמירה מחוסבת על יסוד הארעיות המאפייין אם מעמד הסטחים ומעמד ישראל בתוכם.

בן אהרן אמר, לפי הפרוטוקול, לקראת סיום

הישיבה הקודמת "הוכוח הזה הוא מצויין". אני מנצל כל אפשרות להסכים עם בן אהרן בענינים מדיניים, כי בענינים אחרים מי יודע מה ילד יום. אני מסכים איתו כי הדיון הזה הוא חיובי בהחלט, אין חלקי עם אלה המודאגים מעצם קיומו. הפגנת מיגוון רחב של הסקפות אינה מבייקת אותנו מבית ואינה מורידה אותנו מנכסי כבודנו בחוץ, גם אם הסלום מאיחנו והלאה, כפי סמקובל להניח, האי המחטבה עליו, ההתלבטות בו, הסרוב להיפרד ממנו, החיפוס המתמיד והפעיל אחריו קובעים עוד היום במידה לא מועטת את איכותה וסיעור קומתה של מדינת ישראל, ואת מעמדה באזור, בעם היהודי ובעולם.

לפי מיטב ידיעתי והתרסמותי אין הסלום

קרוב. אולם מהלכים לברור האפשרות לקרבו יכולים להתעורר בזמן הקרוב. אין אנו בני חורין להסיח את דעתנו מאפשרות סהחול הפסרת הקפאון המדיני אשר מנע כל מהלך מדיני פעיל בחודשים האחרונים. עלינו להיות שרוכים לקראת אפשרות זאת. היא איננה צריכה להלך עלינו אימים, סהרי לפי המדיניות המוצהרת שלנו, כפי סצטססה על ידי גולדה ביולי הסנה, אין פנינו להנצחת הקוים הנוכחיים, והאחריות לקפאון הזה

איננה עלינו. אני אומר זאת מסעם פשוט: אני מודאג מלהם רצונם של רבים בתוכנו לסמוע כמה רחוק הוא הסיכוי לסלום. וכסאני אומר, כפי שהאמת מחייבת אותי לומר, שאולי הסלום הוא רחוק והמסא ומחן איננו קרוב, אני מעדיף לראות בפני המקסימים ביסוי של אכזבה מאשר לסמוע נסימה לרווחה עמוקה.

המסך רטמה עק/

כל ויכוח יש לו נטיה לחדד ניגודים. אולם במקום לחדד ניגודים או לפני סאתרום אה חלקי לחידודם, אולי נציון בכל זאת כמה החומי מחטבה מטוחפים. הללו מזדקרים אפילו בויוכוח הזה. אנחנו מאוחדים בהחלטה לקיים את קווי הפסקה האס עד להסגת הסדר שלום. אנו רואים בחווייה שהתפתחה בטסחים כמה הופעות חיוביות, ואפילו מפחיעות בחיובן. המסקנה היא לא רק שנתברך בהיטגים, אלא שנחזק את רוח מגסימיהם ונבטיח המסכם ופיתוחם.

המחלוקה מתחילה בבואנו לקבוע את מידה ארעיוחם או קביעותם של מצבים קיימים, וכן לגבי מטקלו של הרצון לקיים אופציה פהוחה לטלום סיהיה בו סינוי במעמדם של חלק מהטסחים והתוטבים. אמרתי שמקובל בינינו סאין זזים בלי ולפני שלום. אגב, העקרון הזה אינו מקובל רק עלינו. הוא זכה גם לתמיכה וגיבוי בינלאומי. למעשה אין גורם אחד רציוני בעולם הגורם סינוי במצב הנוכחי בלי ולפני הסכם שלום. זהו היטג לא מבוסס. לא המיד היו הדברים כך. החביעה המקורית של הסוביטים והערבים ביוני 1967 היתה נסיגה מוחלטת לאלתר וללא תנאים. לא תנאי של שלום, לא תנאי של ביטול איבה, לא תנאי של חיטול הסגר. לאמור, אנו באיתנוחנו המלווה גם גמיטות לגבי תנאי הטלום, לא פעלנו לטוא.

אולם, מה קורה להפתעחנו בויוכוח הזה? פנחם ספיר מביא נהונים מדוייקים וטקולים, סיס בהם להזהיר אותנו נגד טיפוח טסחים ואוכלוסיות על חטבון הטלום, של חטבון החזון הציוני. בא טמעון פרס ומכריז: "אם בעחיד יש מחטבה למטור טסחים לחוטיין - אנא, עטו זאת עכטיו". אינני סבור סיס הצדקה להעמדת הדברים בצורה זו. אין כל סתירה בין קיום הטסחים בידינו עד לטלום ונכונות לוותר על חלק מהם במטגרת של שלום. זוהי המדיניות של הממטלה, הספיר, פרס ואני זוכים להיות חברים בה.

מי סמוחה נכונות להתפטר על טסחים במטגרת של שלום עם נכונות לוותר עליהם לפני ובלי שלום, אינו, לדעתי, עוטה דין צדק ליריביו בויוכוח. לא היינו חיובים וצר'כיים להיהפס כל כך לעתים תכופות לאיזכור של סמות. סהרי אני חס כי התקלה המלווה את כל ויכוחינו היא הנטיה לפרטונליזציה של עמדות, היטגים ואכזבות. העובדה היא שהתפטרות טריטוריאליה במטא ומתן על שלום עם כל אחת מהמדינות הטכנות היא מדיניות המפלגה הזאת והממטלה סהיא עומדת בראש הנהגתה. זה לא קנין פרטי סאני הצעתי, כפי סזה מתואר בטבועון מסויים בו מהפרטמים אותם חמיסה מאמרים בכל טבוע זה חמט סנים. זו מדיניות מוטמכת של התנועה הזאת ושל הממטלה. מה שחשוב זה לא תכנית של סר זה או אחר, כי אם תכנית המפלגה והממטלה. ישיבת ליד כל קווי הפסקה האס עד לקביעה גבולות שלום היא חובה על כולנו.

אגב, אני מתקומם גם נגד הנסיה בעתונות לתאר את הויכוח הזה לא כויכוח ענייני, כי אם כעין חצוגה אופנה שכל מהכנן ידוע מגלה בה את כל העצומות מקוריותו. מגמתנו היא דוקא לגבש מדיניות קולקטיבית, ולא להפגין כל אחד את מקוריותו.

אבל דוקא מסוּם סזו החלטתנו והכרעתנו לקיים את הקווים הנוכחיים עד לסלום, אינני מוכן להצטרף לחברים המציגים את תוצאות הישיבה הזאת ליד הקווים עד לסלום בצבעים שחורים מדי, למשל תוך ציטוט ההוצאות הכרוכות בכך.

לדעתי הויכוח על ממדי ההוצאות שאנחנו מוציאים לרגל מדיניות זו של ישיבה ליד קווי ישיבת האס עד לסלום, הויכוח הזה אינו חשוב וספק אם הוא נוגע לענין כלשהו. שהרי נימוק ישיבתנו באותם סטחים הוא אחד ויחיד, הדבר נהוץ לבסחוננו. ואם אמה המידה היא בסחון, הרי יש להעריך את הסכומים עליהם התדיינו קרגמן, ספיר ודיין, כחלק מהמאמץ הבסחוני של המדינה. ואם צודק החבר קרגמן בהערכתו כי מדובר ב-138 מיליון לירות לשנה, הרי כולנו יודעים מה זעום הסכום הזה כאחוז התקציב הלאומי. אילו יצאנו מעמדותינו ליד קווי הפסקת האס לפני הסלום, כפי טאף אחד מאתנו אינו מציע, כלום לא היינו צריכים להוסיף סכומים הרבה יותר גדולים לתקציב הבסחוני על מנת למצוא איזון למגרעת הבסחונית הנובעת מכך?

והעובדה היא שישיבתנו בכל הסטחים היא הכרח בסחוני עד לסלום, עובדה זו צריכה להספיע גם על האור הקסיים והמצוקות הנובעים מישיבה זו, שהרי אפשר להגיע להאור דחוס של קסיים, עד סיוווצר רוסס וויחור על סטחים במסגרת הסלום, כלל אינו ויחור, כי אם טובת הנאה שאין מגיע לנו מאומה המורח. יש להדגיש שיהיו הקסיים אשר יהיו, אנו מסוגלים לעמוד בהם, כל עוד יהיה צורך בכך, באטר הכח הבסחוני שקול כנגד כל עול ומעמסה.

ומאידך, בכוא הזמן לוותר על סטחים רבים המורה טלום, זה יהיה באמת שלום. נסיונן של חמט שנים שחלפו אינו מעיד על כך שהמציאות הנוכחית היא בלתי נסבלת. היא קטה. היא אינה בלתי נסבלת. המדינה הזאת צומחת גם בתוך המצור. היא זוקפת את קומתה גם מעל ליצר הסבוך של גרעונות. גם אינני סבור כי המעמסה הזאת, כפי שהיא היום מעוררת חפקות אצל יהודי התפוצות. מכל מקום לא אצל רבים מאד סאני בא אחס במגע. יש אצלם דוקא תביעה סנהגאה יותר בהיסגים מטויימים בטטחים ונטתף את יהודי העולם בידיעתם מקרוב.

מאידך צודקת לחלוטין הערכתו היסודית של חסר ספיר, ססיפוח מיליון ערבים נוספים לישראל דינו כדין עליה של מיליון ערבים, ודבר זה אינו יכול להתגסם בכח המאמץ היהודי יחד עם קליטה עליה

ופיתוח המסק. אני מקנא באותם חברים הפותרים כל קוטי של אמצעים מוגבלים או כל סכנה של מחנק דמוגרפי, על ידי פניה לחזון הדוחה כל סטטיסטיקה. לא נכון שהציונות סללה דרכים לגבי יעדים בלתי מציאותיים הוך הסתמכות בלעדית על מיסטיקה של נצח ישראל. האמונה בנצח ישראל קבעה את היעדים, אך גם הנצח הזה בבואו להתגסם כפוף לתקציב. בכל סלב וטלב יש מאמץ מרשים למצוא איזון בין שאיפות ואפשרויות. המסיחיות הציונית מהלווה לחסבונאות צלולה.

בחודס מרץ 1957 כתב גם סמעון פרס עצמו

כי אין לטאוף לסיפוח רצועה עזה על כל 300 אלף תושביה, באטר אחריותנו ל-300 אלף ערבים אלה לא הניח לנו לקיים אחריות ל-100 אלף עולים יהודיים. לכן, אל נא נזעם על ספיר טאמר דבר זה היום כלפי הגדה המערבית. לא כל מה שנהגנו לומר לפני יוני 1967, זכאים אנו להתנכר לו היום. יש בעיה של עדיפויות. אין עיר "ימית" בלי סלילה אמצעים מערי הפיתוח הקיימות. אין לנו חבית ללא תחתית, וקביעה עדיפויות היא חובה, ולא סתם דקדוקי עניות של קטני אמונה.

מבאן עולה חסיבות ההחלטה לא להחליט רשמית

או נפסית כי ייעודם של חוטבים אלה הוא להיות אזרחי ישראל, נתונים לטיפוס ישראל. עמדתנו צריכה להיות שנשאף להחיל את סיפוטנו וחוקינו וריבונותנו רק על אותם סטחים נוספים סיהיו כלולים בישראל כהכרח, כדי להבטיח בסחון ולמנוע מלחמות חדשות.

נוסחה זו פירוטה סינויים מהותיים בגבולות

הקודמים. אין בה הוספת מיליון ערבים לטחנו ולריבונותנו, וההגיון הזה - צמצום הביעוהינו הטריטוריאליות למה שנובע מצרכי בסחון - מונח ביטודה של תכנית אלון, ספירוטה המעסי הוא יצירת מציאות חדטה לאורך רובו של נהר ירדן. אגב, גם קביעה הירדן כגבול מדיני, אין פירוטה בהכרח צירופס טל כל הסטחים והאוכלוסין טל הגדה המערבית לישראל. כלומר, יש עפרון ומפה שבאמצעותם אפשר בהחלט לייטב את קביעה הגבול המדיני, אפילו בירדן, עם אי סיפוח טל כל הסטחים האלה.

העקרון המונם ביטודה טל תכנית אלון

מסוגל לקבל ביטויים רבים וטונים. אינני סבור כי המפה שנהלוזתה לתכנית זו היא היחידה המסוגלת להגטים את עקרונותיה. לא מן התבונה טאפרט מה הם הביטויים הקרטוגרפים האפשריים הטונים. דעהי היא שבטלב זה, לאמור לפני ומחון למטא ומתן, מוטב קביעה עקרונות כלליים מטרטוט מפות המעניקות צביון יוחר מדי מדוייק לגבי ענינים טההכרעה בהם היפול במטא ופתן.

חיה בסנים האחרונות כל כך הרבה מטא ומתן
בין יהודים על מפה השלום, שכמעט לא הותרנו מקום להסתתפותם של גורמים
אחרים בבוא המועד. יש לפעמים חוסר סבלנות לגבי מצבים מעורפלים ועמדות
בלתי בהירות. במקרה זה יש יתרון בקיום מרחב גדול של חוסר בהירות.

כל מטא ומתן מעיקרו הוא-מהלך שאין אחריותו
כראשיתו. סימן סאלה צריך לרחף על התוצאות. לאוירה הנוצרת במטא ומתן
יש דינמיקה שאין כל אפשרות למדוד את עוצמתה עד שהמטא ומתן מתקיים.

על כן אני חומך תמיכה לוחטה בהערת החבר
ידלין בסיום ישיבתנו האחרונה, על הצורך לא להוסיף נדבכים על מצענו
הקודם בכתב ובעל פה. לקראת השנים הבאות חשוב שלא נכבול את ידינו על
ידי החקטרוח לעמדות ותנאים יותר מדי מפורטים, שככל שהם מפורטים יש
בהם לקבוע מספרות ואולי להרחיע את הערבים מלפתוח במטא ומתן ולהדליק
ויכוחים פנימיים בטרם טעתם.

לי נדמה שכלל סנסלים עם ארעיותה של
המציאות הקיימת, כן תגבר יציבותה. כל נימוק נגד ראיה מציאותנו
הנוכחית כחזיון קבע, כבר הובא בהרחבה. אסתפק רק במניית כמה נימוקים.
עמדת הפטרה והאיוון טאנו נוקטים במפלגתנו לגבי התביעה המדינית אינה
חדטה.

(אחרי כן רטמה אא3)

הנועה זו על כל פנים מפא"י, בכל סלב וסלב של המדינה ולקראת הקמת המדינה ביקשה להגיע לידי איזון. היא הגיעה לידי חלוקה מסעם פטוס, שבנסיבות הזמן והמקום רק החלוקה איפשרה הקמת מדינה יהודית עם רוב יהודי מכריע. רק החלוקה הבטיחה ריבונות ניכרת. רק החלוקה איפשרה להעמיד כח לוחם ולקבל עליה גדולה. על כן כדאי היה - כך היה הרוב סבור - לוותר על שלמות הארץ ולהטלים עם מסירת חלקים ממנה לסלטון ערבי. שהרי המנדט הבינלאומי הבטיח אי חלוקת הארץ, אך בטום פנים לא היה מאפשר ריבונות יהודית, עליה המונית וכינון צה"ל.

יריבינו בזירה הפוליטית - זה פזמון מרכזי של גח"ל - מבטאים את המלה חלוקה כאילו מדובר בסיסמה סמאה, שכל השומע אותה יחרד ליבו ותתפלץ נפשו. מה לעטות וליבי אינו נחרד ונפטי אינה מתפלצת. היפוכו של דבר הוא הנכון. המלה חלוקה קטורה בתודעתנו לזכרונות של נצחון מדיני, ולא לזכרון של הכוסה. על כן המלה אינה פסולה לא בהקטר ההיסטורי ולא בהקטר של פתרון לעתיד לבוא. פעם היתה חלוקה דרך יחידה לריבונות, לעליה, להגוננות, ליצירת חברה ומסק עצמאיים. בעתיד יכולה חלוקה להיות דרך יחידה לטלום. בכל מקרה המסימה היא תפיסת הרע במיעוטו והטוב ברובו. לא היה גבון לסלוד מעקרון של חלוקה בעבר, ולא נכון להירחע ממנו היום.

לרגל הנצחון במלחמת ששה הימים, מתבקשת חלוקה אחרת, יותר טובה. אולם העקרון בעינו עומד.

המבנה הגיאוגרפי של מדינה הוא בעל חטיבות מרובה, אך הרכבה האנושי אינו פחות חשוב להכרעה גורלה. וגם לסיכוי הטלום יש הטלכה על הויכוח הזה. על כן ההחלטה שתתקבל, בין להלכה ובין למעשה, בכיוון של חיסול ארעיות תפקידינו בשטחים המאוכלסים, תמיט עלינו בידוד מדיני, התערעות אמינותו של ענין הטלום שבחזוננו, וגם ספק לגבי אפשרות החלפת המוטג של מדינה יהודית וחברה עובדה במציאות מדינית וחברתית שאיננה הצטמת החזון הציוני, כי אם היפוכו הגמור. הסיכום ההיסטורי המר יהיה, טגוסף על 18 מדינותיהן, יהוו הערבים את הגורם המכריע בכל ענין הטלום במחלוקת במדינה היהודים.

שהרי הדיון על הטלחים והחוטבים הערבים. שבתוכם הוא, על דרך האירוניה, דיון על גורל העם היהודי ומדינתו. גורל העם הערבי אינו מונח כלל על כף המאזניים. גורלו של העם הערבי מובטח, קיומו איתן, הזדמנויותיו רבות. ואילו הפאתוס העמוק של תולדות ישראל הוא המאבק ללא סוף לא רק על זכות קיום פיזי, כי אם גם על הזכות להתקיים בזהותו, באופיו, בייחודו הקיבוצי המוכר, בדמותו ההיסטורית התרבותית המיוחדת, וחתירה זו לקיום תוך שמירת הזהות, טרם הוכרעה.

אל נא נגזור על עצמנו סמיעה, או אפילו 40% טל סיכון סמיעה. יתכן כי טר ההיסטוריה פסק לנו הזדמנות אחרונה לכוונן חברה יהודית שוחרת שלום ומטפחת צדק חברתי. אל נחמיצנה.

ערכו טל הויכוח הזה, בין הטאר, הוא בכך

סהביא לידי ביטוי את הערכת ההיסגים שהוסגו בסטחים: סמירה הטקט הציבורי, עליה בהכנסה הממוצעת, העדר אבטלה, ועל הכל - דו-קיום אנוסי בהיקף רחב ומגוון.

אולם לא נקפח היסגים חשובים אלה ואת האחראים

ליצירתם ולפיתוחם, אם נמנע מרפסודיקה מופרזת המתעלמת גם ממגבלות ואפילו מעננים. מגבלה אחת שבועה בעצם מציאותנו. אפילו נספק בקצב גובר את צורכי הפרנסה והכלכלה והחינוך של תושבים אלה, לא יהיה בכך מטוס פתרון הבעיה הפוליטית הנובעת מהעדר כל הגדרה טל מעמד האזרחי והלאומי, והעדר כל אפשרות להביע את אישיותם הפוליטית במסגרת רחבה מהמסגרת העירונית. תולדות התנועות הלאומיות בעולם הוכיחו, כי התקדמות כלכלית וחינוכית סופה לחדד ולא דווקא להקהות את יצר הביטוי המדיני.

זאת ועוד: בבואנו למנות את הסיבות והגורמים

סהביאו לידי הטקט והדו-קיום, לא נוכל להסתפק רק באיזכור העוזת ההכרעות וכטרון הביצוע טל האחראים למדיניות זו בכל המיסורים. עצם העובדה טל סגרנו את האופציות, טל הכרזנו על סיפוח, טל ביטלנו כמה גילויי נפרדות מספטית וכלכלית - לעובדה זו יש חלק רב בקיום הטקט הזה. מדיניות זן מאפסרת לתושבים לקיים את הטלום בלי לוותר על שארית הקוותם. אילו באנו והודענו להם, כי כל סיכוי לעחיד ערבי להם ולכמה מטסחי מגוריהם מוצע מכל חטבוך, יש יסוד להאמין - לפי כל הקדים ודוגמה - טסטחים אלה היו דומים לכמה מוקדי אט בעולם, שאיננו רוצים להיות כמוהם. העדר התסיסה והמרי הוא לא דבר מוכן מאליו. יש לו רקע מדיני ופסיכולוגי, ולא רק רקע בטחוני, מטסרתי, מינהלי.

כמו כן מחייב אותנו כבודנו האינטלקטואלי

להכיר בכמה תופעות טלילות טניחלוו לחוויה, שבעיקרה היא חיובית, מעודדה. כמה חברים הבחינו אצל ערביי הטסחים מתינות בהלכי-רוח. אני מבקט את הכתובת טל אותם ערבים. אני מכיר מתינות טיט בה הטלמה עם קיום יטראל. לא ידוע לי על קיום עמדות מדיניות פחות חריפות בקרב מנהיגי תושבי הטסחים, מאלה הידועות לנו במדינות ערב. נודה: הטקט הוא טקט קר, צונן, לעיהים מנומס. לא קטה לנחט מה מיטאלת ליבם האמיתית טל אנטי טיחנו.

אי אפשר לדבר על קיסרי חברה ותרבות הדוקים או עמוקים.

בתחום המסקי נוכל להתברך באותם 118 מפעלים

עם כמה אלפי מקומות עבודה. אם אינני טועה, שמעתי סטטיסטיקה שיש 15 אלף מקומות עבודה. אך אין תוספת חשובה זו מדביקה את גידול האוכלוסיה. קשה לומר כי ההבטחות המרחיקות לכת שבמצענו בדבר פיתוח כלכלי רב תנופה, מתגטמות בקצב מתאים. בודאי בגלל מצוקת האמצעים שלנו. יתכן שצודקים בענין זה הרהוריו הקצרים והקולעים של גוברין. מכל מקום, הפער הכולל בין רמת חיים ישראלית ובין רמת חיים בסטחים ספק אם הוא מצטמצם. אין תנועת הסקעות נמרצת. אדרבא, אותם 50 אלף פועלים המוצאים את עבודתם במט"א הישראלי, עם כל היותם רק 4½% של כח העבודה בישראל, הם מהווים כ-40% של כח העבודה ביהודה ושומרון. כך בנוסף על הספעת התעסוקה של ערבים על המט"א והחברה בישראל, יש להכיר בעובדה שהרחבה ניכרת של המימדים הנוכחיים של העסקה זו, פירושה לרוקן את הסטחים מידיים עובדות ולגזור עליהם קפאון כלכלי.

כידוע, קדמה הממשלה למזכירות בהחלטתה

לכוון מבט חדש אל סוגיית התעסוקה. סהרי לעומת המיעוט היחסי של המספר, התוצאות החמורות חייבות להדהים. ולזה רמז לא אחד בויכוח זה.

בחוף מאסימיים אותנו לפעמים סאנחנו מציפים

את הסטחים הללו ומסנים את צביונם. לעג לרס. אנו מוצפים יותר מאשר מציפים. חמט טנים מאז מלחמת ססת הימים ורק אלפים מועטים של יהודים קבעו מגוריהם מחוץ לתחום הריבונות הישראלית, ואילו הספעות ערביות אדירות פועלות פעולתן במט"א ובחברה שלנו. לכן אינני סבור שצריך להעמיד את המוטג "עבודה עברית" באותו מיליון של זלזול, אשר הציונות והסוציאליזם פעם נכנסו לתוכו. להיפך, אני סבור שרק עכשיו המסמעות החברתית העמוקה של המוטג הזה מתחדדת מאד. אני בטוח כי מטל צודק באומרו כי לאורך ימים, ואולי גם לימים קצרים, לא נוכל לקיים פערים כאלה בסכרם של עובדים במקום עבודה אחד. אני מסופק אם הסתדרות העובדים שלנו צריכה לאמץ לעצמה את המשימה הזאת. אולם אין ספק שלא תהיה אפשרות/להתייחס עוד חמט או סט טנים, ואולי פחות מזה, בלי להנהיג את הסיוריון.

חברים, המוטג פלסטינאים, כידוע, מטמט

לכמה מאתנו מוקד להתלהבות, ולאחרים מוטג שלא ייפקד ולא ייזכר. העתונות נוטה להפריז במימדי המחלוקת שבתוכנו. קראתי לאחרונה את דבריו של ליובה, שאין הוא גורס יותר מטתי מדינות בין המדבר ובין הים, וכי דעתו כדעה הרוב בממשלה, פרט להבדלים בטון. ברור כי לא בכיוון זה עלי לחפש את המחלוקת הקיימת, כביכול, בזירה המדינית כיום מסביב לבעיה זו. במקום לחפש את המחלוקת, אסביר מדוע אין לה מקום.

המט"א הסימנטי - עם מלטהינאי, ציבור,
עדה - מט"א זה אינו מעניין אותי כלל ועיקר. מה יועיל אם נדביק להם
דווקא שם אחר? הרי לא מדובר באבן אדם או באוסף מקרי של אנשים, נשים
וטף, שכל אחד קובע עובדה לעצמו. מדובר ביחידה קיבוצית מלוכדת בקטרי
אמונה, לסוף, סכנות, סבל מטוחף, רגשות לאומיים מסותפים. אין עובדה
זו מזכה ציבור זה להגדרה עצמית במאה אחוזים, מכל מקום, לא על חשבון
ההגדרה העצמית הישראלית. אין עם בעולם שזכה במאה אחוז על הגדרה עצמית
עד כדי כך שכל בניו חוסים בצילו של הדגל הלאומי הריבוני שלהם.
העם הערבי התקרב למזל זה יותר מכל עם אחר בהיסטוריה - 18 מדינות.
אחד החברים אמר כאן שיש 19 מדינות, ונבהלתי. חסבתי שיום אחד חליתי
בטפעה ולא באתי למטרד, והתחדסה עלינו מדינה ערבית נוספת. (ב. פרטק:
סליחה על הטעות.) 18 מדינות, 100 מיליון נפש. גם כשהיו 14 מדינות,
הסתפקתי בזה. 100 מיליון נפש הם כמעט 99½% מכל הערבים בעולם,
יוסבים בחוף מדינותיהם הריבוניות.

ראסיה חכמה, איפוא, היא להכיר בעובדה שישראל

איננה מונעת הגדרה עצמית מטום עם אחר. בעולם.

(המט"א דבריו רטמה מא)

27.11.1972

מסך דברי א. אבן

בתנאי שלום יהיו מרביתם של החוטבים האלה - לפי המוסגים שלי ושל חברים אחרים - אזרחים של מדינה ערבית שהם יעצבו את אופיה. כבר עכסיו ירדן היא מדינה פלסטינאית. 10 מתוך 18 סריה הם פלסטינאים. מלך ירדן מכריז על עצמו, שהוא מלך פלסטינאים.

ישראל איננה זכאיה לכונן מדינות, פרט למדינתה. היא יכולה לחסום בפני מיליון ערבים אלה כל הזדמנות להכרה עצמית. אך היא איננה עושה כן. ומהעובדה שאין אפשרות להעניק להם 100% של הגדרה עצמית אין לעבור להנחה טאפטר להסתפק באפס אחוזים. הגדרה עצמית מובטחת לעם, כאשר רוב בניו מצויים תחת שלטון אחיהם. קיומו של מעוט ערבי שיהיה גדול מהמעוט הקיים, עקב שינויים מהותיים בגבולות, אין הדבר הזה פוגע כלל ועיקר בשום הגדרה עצמית. הגדרה עצמית של ישראל קודמת להגדרה עצמית של כל ציבור ערבי נוסף, כי להם 18 מדינות ולנו ישראל היחידה. על כן אין סיוויון בזכויות שני העמים ושני הציבורים האלה להגדרה עצמית.

בסחונת של ישראל הוא הציווי המוסרי העליון הראשון בוויכוח זה. אולם גם לאחר קבלת דין עדיפות זה, אין זאת אומרת שאי אפשר לעשות שום דבר על מנה לשחרר ריכוזים נוספים של ערבים מסלטון ישראלי, במקרה ובתנאים של הסדר שלום.

מה שאינו מובן לכל הישראלים הוא, שהערבים בסומרון, ביהודה ובעזה, הם לכל היותר חלק של עם ולא העם כולו. מעטים מאד ביניהם רואים עצמם רטאים לקבוע את גורלם המדיני בעצמם. העם הפלסטינאי ותושבו הגדה והרצועה אינם היינו הך. יש שאומרים לנו, שעתידם המדיני ייקבע ברבה-עמון שהם נהיניה, ועל כל עלינו ללכה לרבה-עמון; יש שאומרים, כי הם חלק של עולם ערבי גדול סנהוגים בו כללים של הכרעה כוללת, ולכן יש לפנות לקהיר; ויש שאומרים שיש להיעץ לפחות עם כל הפלסטינאים האחרים וארגוניהם, ולכן ההכרעה מצוייה בבירות. אלה שחיים אתנו עתה, לפי דעתן הם, אינם כתובה להכרעות מדיניות. הם כתובה לכל הצרכים והבעיות המתעוררים בקטרים היום-יומיים אתנו. סוגיית שלום היא רחבה ומטובכת, ואי אפשר על ידי קפיצה דרך, לעקוף את קהיר, רבה-עמון וכיירות, על מנה לנהל את הדו-סיח על שלום עם חברון, שכס ורמאללה. אולי זה היה נוח, אילו היה המצב כך. אבל הוא איננו כך.

להיום, אינני סבור כי אנו זקוקים לטיכומים רשמיים חדשים. בהיסטוריה היהודית יש הרבה פרקי מחסור, אך אין שום מחסור בלוחות-בריה ובחורות בכח וב"פ ובסולחנות ערוכים. וכל המוסף גורע. זה הדין לגבי משאלתה של הנועה העבודה. מאידך טוב יעשו המסתתפים בדיון אם ינסו לסכם את משנתם לפי מצוות-עשה ולא העשה.

ואף אני אסכם כך:

1. ראשית חכמה להוסיף לקיים את גורמי הארעיות והנפרדות סקיימנו בטטחים עד כה, וזאת מטעם כפול: השארת אופציות פתוחות לשלום והגנה על אופיה היהודי של מדינת ישראל.
2. חזון השלום שלנו חייב להתמקד בנוסחאות שיש בהן סינוויה טריטוריאליים מהותיים להבטחת כחזון ומניעת מלחמות וסאין בהן צירוף האזורים המאוכלסים של תושביהם למדינת ישראל.
3. השלום המיוחל פירושו - מדינת ישראל שגבולותיה סוגים מקווי שבית הנשק, אך שאין אחוז הערבים בחוכה עולה הרבה על מה שהיה, כך שמרבית הערבים הפלסטינאים ימצאו חתה סלטון של בני עמם.
4. עלינו ל חתור לא לשלום קר רשמי בלבד, אלא ליחסים קהילתיים כאלה המוקמים בין המדינות ואירופאיות הריבוניות; לאמור ישראל, המדינה הסכנה ממזרח, הירדנית-פלסטינאית ואם אפשר לבנון, - כמו בגלובס. תנועה חפטיה וכמה סירותים טרנס-ארציים - כבישים, חטמל - מסייעים לחזון זה. אין טום סיפוחים בקו חטמל מסותף. יש קווי חטמל מסותפים בין מדינות ריבוניות באירופה.
5. חיוני מכל בחינה מדינית וחינוכית להתפס למוטגים שיש בהם התיאטות משלום. האמירה של דייך "חינה מסותפים של ישראלים וערבים אפטריום רק בחסות ממסלת ישראל וצה"ל" - היא כבדה וחמורה ואינה יכולה להתקבל על דעת תנועה זו. ככל שהמחבר על מצב שלפני כינון השלום, אין הטאלה מתעוררת כלל.
6. דחוף להעביר את הדגט מתעטוק ערביה במסק הישראלי לפיתוח הרבה יותר נמרץ של הכלכלה בטטחים, וזאת מחעמים יהודים וערבים כאחד.
7. ניתנה הזדמנות לפתור את בעיית הפליטים בחלקה, לא על ידי הודעות שהיא בעצם נפתרה, כפי שנאמר בויכוח זה, כי אם על ידי הכניה חומס או עסור לחיסול המחנות בגדה המערבית. הפער בין רמת חיון של ערבי פליט לבין זו של ערבי מחוץ למחנות אינו גדול. אך יש ערך סמלי רב ביצירת מציאות של העדר מחנות פליטים בחחום שליטנו. בין השאר חסוב להח גיבוי לנאומים שנאמנו לפני 1967, (אני זוכר את נאומינו. הצרה שגם אחרים זוכרים.) בהם אמרנו כי אילו רצו הממשלות הערביות להוציא פליטים ממחנותיהם ולהבטיח להם תעסוקה ופרנסה, היו עושות כן. נאומים אלה באים וסופחים קצה על פנינו.
8. בקוופה הממסל היתה הצלחה בעריכת הבחירות לעיריות. הטאלה היא, אם אפשר להעביר סמכויות מעסיות אחרות לידיים ערביות הוך צמצום תפקידנו לענינים שהבחחון חלוי בהם. האפטרות של התקדמות מראטי עיריות נבחרים למוסלי חוז ערביים ראויה לפחות לעיון. כוונתי היא להביע החושה שבמהלך הזמן לא יחכן קפאון מוחלט כחחוח המינהלי היוצוגי. הוך

קיום תנופה בתחום הכלכלי-המטקי.

9. החתירה למו"מ ללא תנאים צריכה להיות מתמדת כפי שהייתה עד כה. התבטאויות עקרוניות של חוסיין וערבים פלישתניים על אפטרות של שלום מבטרות אפטרות שהללו יעשו כיברה-הדרך החיונית הנוחיה ויקבלו את העקרון של מו"מ לכינון גבולות חדשים ובטחים בהסכם שלום.

10. יש להתמיד בעידוד החילופים האנושים והמסחריים בין ישראליים וערבי השטחים חוץ מאמץ להרחיבם על מנת שיקיפו קשרים חברתיים ותרבותיים הנעדרים עד עתה.

11. יש לקיים טיחה מבוקרת של מעקב אחרי העסוקה ערבים במטק הישראלי, ומכל מקום להגיע לחוויון בטכר ותנאי עבודה במקומות העבודה. מהלך זה יגביל את מימדי התנועה בלי להפחית את ההכנסות המגיעות למטק של הגדה והרצועה מישראל.

12. היאחזויות/התנחלויות צריכות להקבע באותם אזורים בלתי מאוכלסים שיש תקווה וסיכוי להחזיקם בישראל בהסכם שלום, בלי לתקוע ודיזים קבועים במרכזי האוכלוסייה הערביים.

הואיל ומרכיבי הסכסוך הם רבים ומסובכים, יהיה צורך בכמה נוסאות מקוריות ובלתי סיגרתיות. למשל, בהסכמים המאפשרים גיטה חפסיה על פי זכות לבמה מקורות ואתרים טאינם כלולים בתחום ריבונותם של אלה המעוניינים לגטת אליהם. אין טום הכרח שכל שטח שלא יהיה בתוך ישראל בהסכם הסלום יימצא מופרד ומנותק ממנה.

זה חמס י וחצי שהמפלגה והמערך הולכים בדרכם, בין הוסי מרובה מדי לבין המסחפקים במועת מדי. ולדעהי אין להנחק מהדרך הזאת הבאה לידי ביטוי במצע המערך ובהחלטה הממשלה. אין טום יסוד להאמין שדרך זו הכזיבה. המצב הנפסי והרעיוני בעולם הערבי איננו סטטי. מי שיטווה את הלכי הרוח וביטויי המדיניות ששמענו ב-1967 עם אלה הרווחים היום, יודה כי בתחום הרעיוני היתה תזוזה, אלא שהתזוזה לא היתה מספיקה עד כדי להתקרב אלינו למצב שנוכל לגשר על פני מרחיק סביר.

על כן יש להומיד במאמץ לזרוע בלבם של סכנינו יאוטר מכל אפטרות להחזירנו אל הקו הקודם והקווה שבדיוני שלום ינחלו הם כמונו יתרונוה די מכובדים להצדיק החלפה המציאות במציאות טובה ממנה.

יש מקום למחשבה יומיומית על דרכי סיפול
בסוגיות הדו-קיום, הבטחון והשלום, אך כולה במסגרת העקרונות
סכבר אמצנו.

היו"ר א. ידלין: אני חייב, בטם הח' קרגמן, להקן את הציסוסים
מדבריו. הוא אמר: "אנו מזרימים כספים לפיתוחם
של הטטחים, ואין זה צריך לקבוע את עמדתנו הפוליטית לגביהם. צריך
להקטין את מספר ערביי הטטחים המועסקים בישראל על ידי הטקעה נוספת
בטטחים."

הישיבה נעולה.

גולדה מאיר:

א. לא יהיה פתרון לשטחים בלי שלום ואין שלום בלי פתרון לשטחים.

ב. שלום פירושו מו"מ ישיר עם מדינות ערב - מכיוון שאין עתה עם מי לדבר האם יש להחליט?

ג. הצגת העניין כאילו שימוש בנשק אינו קונה זכות לשטח מעוותת המציאה וממנה משתמע כאילו יצאנו לכבוש שטחים - אין להעמיד סימן שאלה על החוקף המוסרי שלנו להחזיק בשטחים.

ד. יש לה סיוס - איננה רוצה עוד מיליון ערבים בחוכנו או במאות אלפי ערבים שבמשך 10 שנים לא תהיינה להם זכויות.

ה. "לו אני הייתי ראש הממשלה", הייתי אומרת לידידי גו'נסון שני דברים: אין עם מי לדבר, במדינתי, בין בני עמי יש חילוקי דעות, אני ראש הממשלה אינני מוכן ואינני רוצה לעורר בעיה וששב פנימי ללא כל תועלת, כל זמן שאין עם מי לדבר - אין מה לדבר. המה יופיע כאשר יהיה עם מי אין מישהו ששואל אותנו שאלות אז אין לתת תשובות".

ו. "אני יודעת מה שאני לא רוצה, אין לי ספק לגבי גבול גולס, בשום פנים. אין לי ספקות בנוגע לעזה. אין לי ספקות שסיני מעולם לא יכולה להיות במצב שעוד פעם תחמלא, במידה שזה תלוי בנו. אין לי ספקות שאנחנו לא יכולים לסמוך על האו"ם, עם פירוד וכלי פירוד כשארם אל שייך, ואינני רוצה מיליון ערבים.

1914

1914

1. The first part of the report is devoted to a general survey of the situation in the country.

2. The second part of the report is devoted to a detailed study of the various branches of industry.

3. The third part of the report is devoted to a study of the social and economic conditions of the population.

4. The fourth part of the report is devoted to a study of the foreign trade of the country.

5. The fifth part of the report is devoted to a study of the financial and monetary situation of the country.

6. The sixth part of the report is devoted to a study of the public administration of the country.

7. The seventh part of the report is devoted to a study of the public health and sanitation of the country.

8. The eighth part of the report is devoted to a study of the public education of the country.

ז. "אני רוצה להוסיף לנו גבולות פחות או יותר בטוחים, מכסימום
בטחון, עד כמה שאפשר שהגבול יהיה יותר רחוק ממה שהיה ב-4
ביוני. ואיכשהו שהערבים לא ישארו אצלנו".

א. עבודה ערבית - מהווה סכנה מבחינה חברתית פוליטית ובטחונית. אינו מאמין שביתן למנוע את התופעה של הפיכת הערבים הפובדים בישראל ל"חוטבי עצים ושואבי מים" אך יש לתופעה זו השפעה שלילית על המשק - האטה קצב הסיכון והמודרניזציה, "העברתם בפופל של עבטים מסוימים במשק - בעיקר הבניה - לידים ערביות פרושה שליטה ערבית בתחומים חיוניים למדינה.

ב. סיפוח - אין הבדל בין אלה הדורשים סיפוח פורמלי לבין התומכים בסיפוח "זוחל" - התוצאה זהה: צרוף מיליון ערבים למדינה. במקרה כזה נהיה אנו להם "למס עובד". בהפוך למימשל אזרחי בשטחים ובצטרך להשוות התנאים בהם לאלה שבישראל - אולם אין לבו המשאנים המספיקים לכך וזו תהיה מעמסה המיטית נוסף על בטחון, עליה, העלאת רמת השכבות הנחשלות ופתוח המשק.

ג. אין עלית רמת החיים וההשכלה מביאה לפיצוי על שאיפות לאומיות אלא להיפך. אין לתמוך בהעלאת רמת החיים ללא שיוויון זכויות.

ד. סיפוח שטחים פרושו הענקת זכויות אזרח מלאות לערביי השטחים - לרבות זכות בחירה לכנסת - דבר שיצור מצב בו יהיו הערבים לשון המאזניים וכחם יהיה רב להכריע בעניינים בין יהודים ליהודים.

ה. בשנת היובל למדינה יהיו הערבים (כולל השטחים) קרוב ל-50% מן האוכלוסיה - האם זו המדינה היהודית לה שאפנו ואשר תוכל למשוך עליה. - גם אם יש לכלול את רצועת עזה הרי אין לכלול מספר ערבים הגדול פי 3.

ו. עלינו לדבר קודם כל עם עצמנו - עלינו לדעת מה אנו רוצים כדי שאפשר יהיה לדבר עם שכנינו אך אין לעשות מעשים שיכבידו על הסכם שלום.

ז. מתנגד להקמת "ימית" מכיון שעלולה לפגוע בהתפתחות ערי הפיתוח הקיימות יתר על כן
האם זוהי העדיפות הראשונה שלגו.

ה. אינו מצדד ביטוח הפלשתינאית ואינו חושב שאפשר להקים מדינה פלשתינאית בגדה, אך
יש צורך בעקרון שיש לסבת עם כל צד החצה בכך בלי לבדוק בציציותיו אם אכן יש
באפשרותו להגיע לשלום.

ט. יש להבהיר לעם בישראל ובגולה כי אין מחשבה להפוך הפצב בשטחים למצב של קבע-
כי כוונות קבע אינן תואמות רצוננו בשלום.

י. עדיין מוקדם לצייר מפות. אין למדינת ישראל אצון לשלום בתושבים שאינם רוצים
להיות אזרחיה. "כל רצונה הוא להגיע להסכמים שיבטיחו את שלומה ויכולתה להגן על
עצמה, מעבר לזאת לא בתבע לעצמנו".

יא. אין להתפשר על בטחון ועל אופיה היהודי של המדינה בה בחיה.

9.11.72

יבאל אלון:

- א. הדיון חייב להיות מונחה ע"י היעד הכולל (עקרונות השלום) וע"י הפרגמנטים השוטף (המדיניות בשטחים).
- ב. אין לשאוף להנצחת המצב הקיים, עד השלום יכול הוא להמשך אך עצם קיומו ארעי ואין להופכו למדיניות של קבע - אם כן יתלו בצווארנו העדר שלום, תבבר הנטיה לפחרונות צבאיים ובשטחים יגברו התסיבה ואי השקט, ואצלנו תתערער האמונה במוסריות ובצדקה עמדתנו.
- ג. אין לתלות הסדר שלום במהפכה לבבות שלמה בארצות ערב. הסדר שלום שיבטיח ש"פ כלכלי ואינטרסים הדדיים יש בו להבטיח גישה חפשית לשטחים ללא שליטה ישירה.
- ד. מצדד בפשרה קשר לשטחים מטעמים של ריאליזם פוליטי וציונות הומניסטית כן גן עמדה הממשלה - הבטחת גבולות בני הגנה ואופיה היהודי המובהק של המדינה.
- ה. חייבים אנו לדעה מבלי לשרטט מפות מדוייקות, היכן עובר הגבול בר ההגנה, כדי לדעה היכן לקבוע עובדות חיוניות בשטחים והיכן להימנע מהן, היכן להתישב והיכן לא.

1911

1912

1. The first thing I did was to go to the bank (I had some money) and get some more.

2. I then went to the office and saw the manager. He was very kind and gave me some advice.

3. I then went to the library and found some books which were very interesting.

4. I then went to the cinema and saw a very good picture.

5. I then went to the park and saw some very beautiful flowers.

ו. אין אנו הממשלה בשטחים אלא הממשל - דבר המקנה למצב את ארעיונות...
הישגי הממשל הם הישגים של תקופת ביניים, למרות חשיבותם אין בהם
חשובה פוליטית או מוסרית למצוקה אשר הפתרון לה צריך להיות דו צדדי
הוא אינו רק בסיפוח מלא של השטחים אלא במדיניות של עזרה לפלשתנאים
לעזור לעצמם.

ז. מקפיד להפריד בין שילוב (קיום שתי יחידות נפרדות תוך ש"פ המשטיח
התפתחה הצדדים תוך שמירת יחוד) לבין מיזוג (הפיכה ליחידה אחת הדוחה
פתרון של פשרה).

ח. בעית העסקת ערבים בישראל - אין בה רע כל עוד אין היא תורמת לתופעה
השלילית של בריחה מעבודה כפיים ועצירת כפיתוח הטכנולוגי ע"י כח
עבודה זול וייצירת צ'פרנציאציה מקצועית חברתית הזזה לציפרנציאציה
הלאומית. יש לקבוע סייגים לתעסוקת עובדים מהשטחים בישראל. יש לעודד
פתרון בעית התעסוקה בשטחים עצמם ע"י השקעות ישראליות וסיפוח יזמום
מקומיים וע"י התאמת הנאי העבודה בישראל ובשטחים. (כולל פתרון בבית ה
בערי ישראל).

ט. מדיניותנו היא להגיע לשלום עם כל מדינה ערבית המוכנה לכך אולם אם
המדובר על ירדן יש להביא לפתרון קבע לבעיה הפלשתנאית" הצעת הפרדצי
של הוסיין היא הצעה צודקת בהסתייגות לגבי החלק הטריטוריאלי אולם
אין להעניק לו מונוטול על הפתרון.

1. The first section of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that proper record-keeping is essential for the integrity of the financial system and for the ability to detect and prevent fraud. This section also outlines the specific requirements for record-keeping, including the need for regular audits and the use of standardized accounting practices.

2. The second section of the document addresses the issue of transparency and accountability. It states that all financial transactions must be clearly documented and accessible to the appropriate authorities. This section also discusses the role of independent auditors in ensuring the accuracy and reliability of financial statements.

3. The third section of the document focuses on the prevention and detection of fraud. It provides a detailed overview of the various types of fraud that can occur in a financial system, such as embezzlement, falsification of documents, and insider trading. This section also outlines the measures that can be taken to prevent fraud, including the implementation of strong internal controls and the use of advanced fraud detection technologies.

4. The fourth and final section of the document discusses the importance of ongoing education and training for all personnel involved in the financial system. It emphasizes that a strong culture of ethics and integrity is essential for the long-term success of any organization. This section also outlines the specific requirements for training and education, including the need for regular updates on the latest fraud prevention techniques.

י. קיים בית לאומי פלשתינאי בעבר הירדן המזרחי - שאלת המשטר שם אינה מענייננו אך עלינו לדבר עם שני הצדדים - תושבי השטחים והמלך. הציבור הפלשתינאי בעשה יותר ריאליסטי ולכן יותר מתון והוא יכול לשמש חוליה חשובה בדרך לשלום - אולם אם בפמיד לפניו ברירה אחת של אזרחות מדרגה שניה יטה לעבר ארגוני החבלה.

יא. עלינו לעצב היום את דמות השלום אותה אנו רוצים למחר - אין להתפס לאשליה שאפשר להשיג שלום וגם את כל השטחים או להשיג בטחון תוך ויתור על כל השטחים - הפתרון נמצא בשלום של פשרה.

א. ההצלחה בשטחים היא בעיקר בקירוב יהודים לערבים.

ב. אין לפחד מהסטטיסטיקה - היא תמיד היתה נגד הציונות ועדיין לא צללו מקורות היהדות.

ג. אין ויכוח לגבי רמת הגולן או שארט-אל-שייך.

ד. בקשר ליהודה ושומרון יש 4 אופציות:

1. להחזיר לחוסיין. אם יחליטו כך יש לעשות זאת מיד כי חבל על הזמן והמאמצים.

2. הקמת מדינה פלשתינאית.

3. מדינה פדרטיבית במסגרת של מדינה יהודית ממערב לירדן.

4. להשאיר המצב כמו שהוא.

ה. ספקן לגבי שתי האופציות הראשונות - דיבורים עם חוסיין יהפכו את הסטטוס קוו האילם לזווית רועם שילך ויחריף - אפשר להגיע להסכם עם ירדן אך לא דרך דיון. קולגיה המדינה הפלשתינאית היתה נשק בידי ארצות ערב כנגד ירדן. ישות פלשתינאית לגבי הערבים פרושה - השטחים עליהם היה מדינת ישראל ואילו הישראלים חושבים על מושג זה כפיצוי לשאיפת הערבים לשחרור אדמות פלשתינה.

ו. מאמין באופציה השלישית - אין זה אסון שתהיה מדינה יהודית עם מיעוט ערבים. אין אפשרות לחלק מחדש את הארץ אך אפשר לחלק את המימשל: רמה עליונה של מימשל פדרלי ורמה תחתונה של מימשל מחוזי - דבר זה מאפשר שיוריון זכויות.

ז. הפחד מפני עבודה ערבית בארץ עלול להביא לחוסר עבודה בשטחים הברירה היא - חוסר עבודה או עבודה שהם יכולים לעשות (חוטבי עצים ושואבי מים)

ח. מתנגד לדעתו של אלון כי מזוג כלכלי פרושו שטטוש לאומי וגאה על ההשגים בגדה.

א. המדיניות האקטואלית בשטחים הייבת להיות פונקציה של מפת השלום בה אנו רוצים-
חייב להיות מושג ברור על גבולות השלום אפילו אם לא מציירים מפת שלום.

ב. מציע שהמפלגה תחזור ותאשר עקרונותיה:

1. המצב הקיים עגיף על המצב מלפני מלחמת ששת הימים ולכן במשיך בו עד חוזה השלום.
2. שואפים אנו למצב של שלום בו:

א. ישראל תהיה מדינה עם רב יהודי גדול ככל האפשר

ב. גבולות ישראל יהוה בשטחים ככל האפשר

ג. מספר גדול ככל האפשר של תושבי השטחים יוחזרו לשלטון הערבי.

ג. בסחון הוא לא רק פונקציה של שטחים אלא גם של אוכלוסיה ולכן הבעיה הדמוגרפית
היא חסארה ויש סכנה של הפיכת מדינת ישראל למדינה דו לאומית.

ד. הויכוח אינו אם יש ישות פלשתינאית או לא אלא אם להקים מדינה פלשתינאית בגדה-
על המפלגה מקובל כי שאיפות הפלשתינאים ימצאו ביפויין במסגרת ירדן אשר משטרה
הדנימי אינו מענייננו- לכן היא הפרסנו לשיחה ולא בציגים פלשתינאים.

ה. עלינו לעשות מספר צעדים:

1. המשך המדיניות בה זקטנו בגדה.

2. השטחים יוחזקו תחת ממשל צבאי ואזרחות תושביה תישאר כמקודם.

3. יצירת "תכנית אב" להתנחלות- חופפת למפת השלום וגבולות

הבטחון. התנחלות הולכת בעקבות המדיניות ולא להיפך-

התנחלות שלא בתחומים אלה מבזבזת משאבים וכובלת ידינו

בשעת המו"מ.

4. תעסוקת ערבים מהשטחים בישראל אך יצירת מקורות עבודה

בשטחים אשר יכלמו זרימה זו- יצירה זו צריכה גם היא

להקבע לפי גבולות הבטחון.

23.11.72

אנא אבן:

- א. אין להפריד בין מדיניות עד לשלום לבין עקרונות השלום עצמם - המטרה קובעת את הכוון.
- ב. החזון שאין בו חתירה לשלום, שיש בו שלילת ההכרעה המוחלטת של העם היהודי במדינתו, חזון שגילוייו החברתי הוא נשירת יהודים מענפי עבודה בסיסיים והעברתם לידי ערבים במוכי שכר ופסרי אזרחות במדינה בה הם עובדים - אינו חזון ציוני.
- ג. מי שדוגל באפשרות של חוזה שלום אשר ישנה את הקווים הקיימים ויחייב את ההפרדה המשפטית והכלכלית הקיימת צריך להגן על החברה הישראלית ממהלכים העלולים לשנות את דמותה וצריך לדגול בגישה בכרובית להתנחלות - " תוך ריכוזה בטטחים מאוכלסים בהם אנו רואים שינויי גבול כהכרחיים".
- ד. במפלגה יש הסכמה של שמירה על קוי המסקת האש עד לשלום וקיום תופעות חיוניות בגדה אולם יש חילוקי דעות לגבי מידת הארעיות במצב הקיים ולגבי משקלו של הרצון לקיים אופציה פתוחה לשלום תוך שינוי במעמד חלק מהטטחים ותושביהם.
- ה. אין סתירה בין קיום הטטחים בידינו עד השלום ובכונות לותר על חלק מהם במסגרת של שלום.
- ו. מדיניות הממשלה - ישיבה על קוי המסקת האש עד השלום והנימוק הוא בטחוני ואין לערוב זאת עם בטל כלכלי - הכת המדיני שקול בגד כל עול ומעטטה. מה גם שאין המציאה בלתי בסבלת.
- ז. סיפוח מלחן ערבים כמוהו כעלית מליון ערבים למדינת ישראל.
- ח. בענין "ימית" יש צורך בסבר עדיפויות ואם זה פוגע בערי הפתוח הרי הן קודמות.
- ט. יש לשאוף להחיל שיפוטנו, חוביבו וריבונתנו על אותם טטחים בוספים שיהיו כלולים בישראל - פרוש הדבר שינויים מהותיים בגבולות הקודמים אך אין בו הוספת מליון ערבים לשטחנו. הגיון זה כלול בתכנית אלון אולם אין זו התכנית היחידה המסוגלת להגשים עקרונות אלו.

י. יש להעדיף קביעת עקרונות כלליים על פני שרטוט מפורט המעניקות צביון יותר מדי מדויק לגבי עניינים בהם תיפול ההכרעה במו"מ. יש יתרון בקיום מרחב גדול של חוסר בהירות- על המו"מ חייב לרחף סימן השאלה של התוצאות ולכן חשוב לא לכבול את ידינו על ידי התקשרות לעמדות מפורטות מדי. ככל שנשלים עם ארעיות המציאות הקיימת כן תגבר יציבותה.

יא. אין המושג חלוקה גרוע כל כך ויתכן וזו הדרך לשלום.

יב. היסוד ארעיות תפקידו בשטחים יגרום לבידוד מדיני. מתערער האמינות של חזון השלום, נוסף על 18 מדינות ערב יהיו הערבים גורם מכריע במדינה היהודית.

יג. פתרונות כלכליים לא יפתרו את הבעיות הפוליטיות של תושבי השטחים.

יד. התעסקה בישראל יש לה השפעה שלילית על המשך בישראל ועל המשך בגדה.

טו. לגבי הפלשתינאים- זוהי יחידה קיבוצית מלוכדת אך אין זה מזכה אותם להגדרה עצמית על חשבון ישראל- הגדרה עצמית של ישראל קודמת להגדרה עצמית של כל ציבור ערבים נוסף כי להם 18 מדינות ואילו לנו אחת- על כן אין שיוויון בזכויות שני העמים ושני ציבורים הללו להגדרה עצמית.

סכום: 1. קיום גורמי הארעיות בשטחים.

2. השלום מחייב שינויים מדיטוריאליים מהותיים.

3. השלום פרושו קיום טובים מקוי שניה"ב ועם אחרז ערבים שאיננו שובה מזה שהיה.

4. יש לחתור ליחסים קהילתיים בין ישראל לשכנותיה.

5. אין להתיאש מהשלום.

6. פיתוח מואץ של השטחים.

7. היסוד בעת הפליטים ע"י תכנית להיסול המתנות.

8. העברת סמכויות נוספות לידיים ערביות תוך צמצום תפקידנו לעניינים בטחוניים.

9. חתירה למו"מ ללא תנאים.

10. עידוד חילופין אנושיים ומסחריים בין ישראל לשטחים.

11. מעקב על התעסקה מהשטחים בישראל וחתירה לרמת שכר שווה שתביא להאמת הזרימה.

12. תאחזויות והתנחלויות בשטחים בלתי מאוכלסים שיש תקווה להחזיקם.

1. The first part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee.

2. The second part is a list of the names of the members of the committee.

3. The third part is a list of the names of the members of the committee.

4. The fourth part is a list of the names of the members of the committee.

5. The fifth part is a list of the names of the members of the committee.

6. The sixth part is a list of the names of the members of the committee.

7. The seventh part is a list of the names of the members of the committee.

8. The eighth part is a list of the names of the members of the committee.

9. The ninth part is a list of the names of the members of the committee.

10. The tenth part is a list of the names of the members of the committee.

11. The eleventh part is a list of the names of the members of the committee.

12. The twelfth part is a list of the names of the members of the committee.

13. The thirteenth part is a list of the names of the members of the committee.

14. The fourteenth part is a list of the names of the members of the committee.

15. The fifteenth part is a list of the names of the members of the committee.

16. The sixteenth part is a list of the names of the members of the committee.

17. The seventeenth part is a list of the names of the members of the committee.

23.11.72

חיים בר-לב

א. הסדר השלום והשטחים - אין זו שאלה בוערת אולם יש לשאוף לשלום שיתן מכסימום בטחון ומינימום ערבים.

ב. העשייה בשטחים צריכה להיות לפי שני קריטריונים:

1. עקבית עם ראייתנו את פתרון השלום.

2. עקבית עם עובדת עיוחנו השלטון בשטחים כל עוד לא חל שינוי.

ג. צריך להתבחל במרץ במקומות התואמים את מפת השלום תוך הבטחת הבטחון גם כיום.

ד. בתחום הכלכלי יאפיינו את יחסינו עם הגדה הגבולות הפתוחים - אפשרות השקעות בשטחים ועבודה בישראל.

ה. מציע להטיל מס הכנסה כולם יותר על ההכנסות בשטחים כדי למנוע עיוותים ולהביא לנורמליזציה ביחסים הכלכליים עם השטחים.

ו. המצב של כח עבודה מהשטחים בישראל הינו מצב נורמלי ורצוי - אין זה ריאלי לפתח תעשייה בגדה למען כל אלה העובדים בישראל. אין לחלוח את האשם לבעיית העבודה היהודית על הערבים אלא גם של הלך הרוח של היהודים.

ז. עד בוא השלום יש לפעול ולשאוף לנורמליזציה שתשרוד בעת השלום.

THE ABOVE INFORMATION IS FOR YOUR INFORMATION AND IS NOT TO BE USED FOR ANY OTHER PURPOSE.

IT IS REQUESTED THAT YOU CONTACT THE OFFICE OF THE ATTORNEY GENERAL AT THE ABOVE ADDRESS FOR FURTHER INFORMATION.

YOUR COOPERATION IN THIS MATTER IS APPRECIATED.

VERY TRULY YOURS,
[Signature]

ENCLOSED IS A COPY OF THE REPORT OF THE COMMITTEE ON ASSASSINATIONS.

THE REPORT IS BEING MADE AVAILABLE TO YOU FOR YOUR INFORMATION AND IS NOT TO BE USED FOR ANY OTHER PURPOSE.

IF YOU HAVE ANY QUESTIONS CONCERNING THIS MATTER, PLEASE CONTACT THE OFFICE OF THE ATTORNEY GENERAL AT THE ABOVE ADDRESS.

YOUR COOPERATION IN THIS MATTER IS APPRECIATED.

VERY TRULY YOURS,
[Signature]

ENCLOSED IS A COPY OF THE REPORT OF THE COMMITTEE ON ASSASSINATIONS.

מפלגת העבודה הישראלית

ישיבה מזכירות המפלגה

ג' כסלו תשל"ג-9.11.72

נוכחים : 97 חברים

91 מוזמנים

סדר היום: המסך הדיון בנושא המדיניות בשטחים .

סכומים: בישיבה זו המטיבה המזכירות לדון בנושא, אך טרם

סכמה אותו .

השתתפו בדיון :

אהרן ידלין	עמ' 2, 68
יגאל אלון ✓	עמ' 2-17
מיכאל בר-זהר	עמ' 17-22
פנחס ספיר ✓	עמ' 22-43
ירוחם מטל	עמ' 44-52
מטה דיין ✓	עמ' 52
שמעון פרס	עמ' 53-67

היו"ר א. ידלין:

אני פוהח את הישיבה.

אנו ממשיכים בישיבה מזכירות זו כדין על המדיניות בשטחים. היתה לנו אתנחתא לדיון בעניני הטיכונ. וייתכן שתהיה לנו אתנחתא נוספת לדיון בנושא אחר. מכל מקום היום הישיבה כולה מוקדשת להמשך הדיון בנושא השטחים.

אבקש את הח' יגאל אלון לפתוח בישיבה זו.

י. אלון:

הדיון בשאלת השטחים המוחזקים, כמו כל דיון בשאלה של מדיניות, חייב להיות מונחה על ידי

סני גורמי-אב:

(א) על ידי הדרכים והמגמות לטווח רחוק;

דהיינו על ידי מדיניות השלום ועקרונות השלום של ישראל;

(ב) על ידי תוכנית ה-1972 הנגזרת להסיב על שאלות

הטעה; דהיינו במקרה השטחים על ידי המדיניות המעשית היום-יומית של הממשל.

לסוף אחרת - כל דיון כזה חייב להיות מונחה

הן על ידי היעד הכולל והן על ידי הפרגמטיזם הטוסף, תוך ראיית זיקתם ההדדית זה אל זה. זוהי כמובן אמת אלמנטרית שלא הייתי רואה צורך לחזור עליה, אלמלא החלו להישמע לאחרונה גט במחנה קולות המגמדים את הדיבוע עמוק הטווח של הדברים. למשל, טענה אחת שנשמעה לאחרונה במגמה זו מבקשת לומר, כי הואיל והערבים אינם מוכנים היום לקבל הנאי השלום שלנו, ואילו אנו איננו יכולים לקבל את התנאים שלהם, הרי מוטב לחדול מלחזור למשא ומתן לשלום, ולהרכז בהמשכה המצב הקיים ואף בהעמקתו.

דומה שאין צריך לומר, כי טענה זו מוטעית מבחינה

עקרונית, ומכסילה מבחינה מדינית. עד לשלום יכול כמובן המצב הנוכחי

להוסיף ולהתקיים, ואפילו למשך שנים, כאשר כוטר קיומו של המצב תלוי לא מעט בעצם ארעיותו. ברגע שישראל תאמץ לעצמה מדיניות הגורסת, כי המציאות הארעית היא היא מציאות הקבע, כי המצב המצוי הוא למעשה המצב הרצוי - בו ברגע יחול מהפך חריף בסורה של החומים ומוטגים יסודיים בחיינו.

בחזית החיצונית יהלה בצוארנו - ובצוארנו בלבד -

קולר האסמה על היעדר השלום באיזור. גם ירדנים, לא כל סכן יריבים, ימהרו

להסתייג מאחנו, אם לא גרוע מזה. מדינות ערב, לא זו בלבד שיחוסו לנצל

הרעה זו במעמדנו הבין לאומי אלא קרוב לוודאי שתגבר בהם הנטייה לפתרונו צבאיים. ובשטחים עצמם יזרע הדבר יאוס ותסיסה. וספק אם נוכל להמשיך לקיים

בהם את ההיטגים שהסגנו עד עכשיו. ומה שחשוב לא פחות - בפנים המחנה

תתערער האמונה במוטריות עמדתנו וצדקה דרכנו, ביחוד בקרב הדורות הצעירים.

על רקע זה, מוזרים היו לי דבריו של מטה דיין

בראיון שהעניק לטלביזיה לפני שבועיים, כאשר מצא לנכון ללגלג על מי שהוצא

כינה כביכול קצרי רואי, שלדבריו - "גני מצטט - ייס להם דעות י

לטאלות שלא קיימות, למצב שלום שאינו קיים, ודעות קצה מעורפלות לטאלות ריאליות שאנו צריכים להטיב עליהם".

עדיין השאלה פתוחה, אם ראייתו של הרואה את הקרוב, בלי לראות את הרחוק, טובה מזו של הרואה את הדברים בסדר הפוך. שתי הראיות לוקות בחסר. אבל לא זה העיקר. העיקר הוא שאלה הסלום קיימת, כי היעדר שלום באיזור הוא מצב ריאלי מאד ומציק מאד; מציק מאד מקרוב לנו ולאוכלוסייה הססחים ולסכנים שמעבר לקוויים. זהו מצב המטריד את העולם כולו. היעדר שלום הוא נושא ריאלי וקונקרטי מאד, שגם על בעיותיו יש להטיב, כשם שיש להטיב על השאלות הסוטפות הנגזרות מנוכחותנו בססחים המוחזקים; אלא אם כן מבקשים להרחיב בהצעות המציאות הקרובה, כדי לעטותה למציאות רחוקה, כדי להפוך את המצב הארעי למצב של קבע.

בקשר זה תמוהה, לדעתי, גם הפיסקה שהשמיע מטה דיון בסקס חלוקת התוארים של אוניברסיטה הל-אביב ב-17 באוקטובר. כוונתי לפיסקה האומרת: " החיים המסוהפים של ישראל והערבים אפסריים רק בחסות ממסלה ישראל וצה"ל. החתה שלטונן של אלה יכולים גם הערבים לחיות חיים סדירים, אך לא להיפך. יציאתם של ממסלת ישראל וצבאה מהרצועה ומהגדה פירושה למעשה גם מניעה מדרך כף רגל ישראלית במקומות אלה".

ממה נפשך? - אם הכוונה היא לזמן קצר, להקפת

ביניים, לא ברור אל מי מכוונים הדברים. שהרי אין איס רציני ממליץ על הסתלקותנו מהרצועה ומהגדה ללא הסדר שלום. אבל אם הכוונה, כפי שרבים וטובים אכן הבינו אותה כך, שקביעה זו מתייחסת גם לאחר הסלום, או כתחליף לסלום, הרי משמעותה חמורה ומרחיקת לכת; שכן אין להתנות את הסדר הסלום במהפכת לבבות שלמה בקרב עמי ערב. הסכמי הסלום, כאחר יחתמו, יהיו הוצאה של יחסי כוחות וריאליזם פוליטי. ומהפכת הלבבות תבוא בעיקרה בהדרגה אחר כך. כשם שאין אנו מתנים את הסלום בגבולנו הצפוני ובגבולנו הדרומי בחסות ממסלת ישראל וצבאה על מצרים ועל סוריה ולבנון - כך אין להתנות בחסות כזאת הסדר שלום בגבולנו המזרחי.

אני מאמין כי הסדר שלום טיבטיה גם בעתיד את

סיהוף הפעולה הכלכלי וכן את האינטרסים ההדדיים, יש בו כדי להבטיח לנו דרכים פתוחות וגיטה חופשית אל הססחים, גם מבלי הנשלוט בהם במיטריין.

(אחרי כן רשמה עט)

הרשו לי להזכיר, חברים, ביסוד ההודעות החוזות של ישראל, כי במסגרת של הסדר היא מוכנה לפשרה טריטוריאלית סבירה, מונחים למעשה השניים: גם הנאמנות לחוון השלום, וגם נאמנות לתפיסה העקרונית לגבי דמותו הטריטוריאלית, הדמוגרפית והאסטרטגית של השלום הזה. האמת היא, כי הודעותינו אלו טרם הביאו את הצד השני לשולחן השלום, אבל אסור לנו להסתלק, אסור לנו להתיאש מהשלום, אסור לנו לתיאש את בנינו ואת שכנינו מהאפשרות להגיע לשלום. כל הזונח את השלום - השלום זונח אותו; כל המתיאש מהשלום היום - השלום יתיאש ממנו מחר.

מובן מאליו, כי כל עוד אין עם מי להתפשר - המצב הקיים יישאר בעינו. אבל גם אם יוארך מצב זה, אין לנו שום סיבה, לא מדינית ארוכה טווח ולא מעשית קצרה טווח, לטאוף להנציה את המצב הנוכחי מרצוננו אנו.

חברים, אינני נמנה, כידוע, עם הדוחים פשרה טריטוריאלית מטעמים מיהולוגיים-היסטוריים, כשם שאין חלקי עם אלה המחנעים בקלות-דעת מזכויותינו ההיסטוריות על שטחי ארץ-ישראל חבידינו. הזכויות ההיסטוריות הן יסוד-מוסד לעצם זכותה המוסרית של מדינת היהודים להחזיק בגבולות כלשהם. אם אני מצדד בפשרה, הרי זה מטעמים של ריאליזם פוליטי וציונות הומניסטית, המצווים עלינו לדבוק בשלום ולחזור לקראתו תמיד. אני בעד פשרה טריטוריאלית. להלכה ולמעשה, עמדת הממשלה היא עמדת של פשרה טריטוריאלית. פשרה שנועדה להבטיח לישראל גבולות בני הגנה עצמית מבחינה אסטרטגית, ואת אופיה היהודי המובהק של המדינה, מבחינה לאומית.

אולם, כדי לכלכל את צעדינו בהווה, לאור שאיפותינו בעתיד, שומה עלינו לדעת, גם בלי לירטט מפות מדויקות, היכן עובר הגבול בר ההגנה הזה, לפחות בקוים כלליים. הדבר נחוץ לנו, בראש וראשונה, כדי לדעת הן באלה מקומות יש לקבוע עובדות חיוניות בשטחים והן באלה מקומות יש להמנע מקביעת עובדות כאלה. שכן, כל מי שמחייב גבולות בני-הגנה - דין הוא שיחייב התיישבות בגזרות מסוימות הנגזרות משקולים אסטרטגיים; ומי שמחייב מדינה בעלת אופי יהודי מובהק - דין הוא שיימנע מלהתייב באזורים צפופי אוכלוסין, או באזורים עליהם הננו נכונים להתפטר. אני מחייב את שניהם.

אולי כאן היה המקום להתווכח עם הרעיון המזור שנשלח באחרונה לדלל עולמנו, אלמלא נתברר עד מהרה כי רעיון זה הוא לא רק רעיון נפל, אלא גם רעיון שהחיתם מאב. כוונתי לאותה הצעה המבקשת להעניק לנו שלטון קבע בשטחי הגדה ורצועת עזה, אך בו בזמן, מפחד הבעיה הדמוגרפית - פחד מוצדק בהחלט כשלעצמו - למנוע אזרחות

ישראלית מתושבי סטחים אלה. כלומר, למנוע ממיליון בני אדם את זכויותיהם הפוליטיות האלמנטריות לגבי הממשלה המוטלת בהם, ולשלוח זכויות אלה אל מעבר לגבול, אל מדינה וממשלה שאין להן כל סמכות לגביהם. נדמה לי שמוחר להניח כי איט מבינינו, אפילו מחסידי ארץ ישראל השלמה, לא היה רוצה לראות את העם היהודי דווקא תורם למציאות המדינית של הסליק האחרון של המאה העשרים דגם גלעג ובלחי מוסרי כל כך.

כטאנו מדברים על הסטחים המוחזקים, ראוי לעשות הבחנה חשובה נוספת: "אין אנו הממשלה בסטחים", "אין אנחנו הממשלה של תושבי הסטחים". אילו היינו ממטלתם לכל דבר, היו תושבי הסטחים אזרחים ישראליים לכל דבר, שווי-זכויות, לרבות זכויות פוליטיות. ואם הם יהיו כאלה, המדינה היהודית תחדל להיות כזאת. מאלה היא תיחפך לדו-לאומית.

באין הסדר ובאין שלום, אנחנו הממשל בסטחים.

לא הממשלה. והמרחק המהותי בין השניים - גדול. לא במקרה מצאה לנכון ראש הממשלה, להבהיר בנאומו בכנסת, באחרונה, ב-26 ביולי 1972 - כי - ואני מצטט - "באמרנו כי באין שלום נקיים במלואו את המצב כפי שנקבע בהסכמי הפסקה-האס, אין אנו מתכוונים להנציח את קווי הפסקה-האס בינינו או להקפיא את המצב הקיים". גם במשפט זה מקופלת הבחנה ברורה בין הקבוע לארעי, בין ממשלה לממשל.

הבסיס המשפטי הנוכחי - זה של הממשל הצבאי -

מקנה למצב הקיים את אופיו הזמני - הארעי. מגבלותיו הן גם יהרונותיו: הוא משאיר את המצב הנוכחי פתוח לשינויים, ובנושא שלפנינו - פתוח להסדר ולשלום. העובדה, כי זהו ממשל צבאי - אין פירושה, כמובן, מספר עריץ ומדכא. להוציא חריגים בודדים ומצערים, רשאי הממשל הזה, בניוווטו של משה דיין, להתברך בשורה ארוכה של הישגים מרשימים וליברליים: הישגים אלה הם חשובים ביותר, אבל בעיקרם הם הישגים של תקופת-ביניים. אין ולא יכולה להיות בהם חטובה למצוקה היסודית, שבמהותה היא פוליטית ולדידנו, גם מוסרית. חטובה פוליטית קבועה למצוקה זו יכולה להיות דו-צדדית בלבד, והיא מוציאה מכלל כל אפשרות ריאלית סיפוח מלא, של הסטחים, סיפוח ישיר או עקיף, מהיר או זוחל. וכדי לקדם חטובה פוליטית כזאת, יש לנקוט במדיניות לפיה אנחנו נעזור לציבור הפלסטינאי לעזור לעצמו, ולספח בו בהדרגה יחר אחריות עצמית לענייניו הפנימיים.

דיברתי בראשית דברי על הזיקה ההדדית בין

המבט לסווח הארוך לבין המבט לסווח הקצר, מנקודת ראות זו יש לבחון גם את השאלה הקונקרטית העומדת כאן לדיון, השאלה של היחסים הכלכליים בין ישראל לסטחים המוחזקים.

ההתפתחות הכלכלית שהתחוללה בחמש השנים

האחרונות - ואולי גם מידה-מה של הסח דעה במועד מוקדם יותר - הביאו אותנו אל החופעה של טילוב כלכלי הדוק, לא רק על החיוב שבטילוב אלא גם על הסלילה שבו. עתה, אנו עומדים בפני הצורך הדחוף לקבוע את היקפו, סייגיו וכלליו של טילוב זה. אין ספק, כי אנו נוטאים באחריות לקיומה ולקידומה של רמת-החיים בטטחים המוחזקים ולפיהוח מערכות המינהל בהם. אולם, מתוך נאמנות למדיניות הסווח-הארוך, המיועדת להטאיר אופציות פתוחות לפחרון מדיני, עלינו לראות בתחום הטיפוס הישראלי, מזה, ובתחום הממשלה הצבאי, מזה, שתי חטיבות טונות לא רק מבחינה מספטית, אלא גם מבחינה כלכלית ומדינית. שתי חטיבות הנבדלות זו מזו, אך מסתפות פעולה זו עם זו כשתי יסויות נפרדות.

(אחרי כן רשמה טא)

אני מקפיד להבחין בין המושג "סילוב" למושג "מיזוג". הבחנה זאת איננה רק עניין של דקדוקי-לטון, אלא הבחנה מהותית. הגורם "מיזוג" בין שני המסקים, גורם, למעשה, במודע או שלא במודע, גם מיזוג פוליטי ברבות הימים. כלומר, מטוטת התחומים בין שתי החטיבות עד כדי הפיכתן ליחידה אחת, דבר שימנע את האפשרות לפתרון של פשרה בבוא טענה. ואילו הגורם "סילוב", תוך הקפדה על קיומן של שתי חטיבות מסקיון נפרדות וסיתוף-פעולה הדוק ביניהן, מכוון צעדיו להתקדמות כלכלית בשתי החטיבות, מבלי לסגור את האופציות לסלום. סיתוף פעולה כלכלי בין שתי החטיבות הנפרדות, אסור שיפסח גם על פיתוח מערכת השתייה משותפת בתחומים מסויימים, מערכת אשר יש בה כדי לטרת את האינטרסים של שני הצדדים; להבטיח את ייחודן, ולמנוע את הסתגרותן לאחר הסלום.

מכאן, טאת ... התעטוקה בסטחים, בין בגדה ובין ברצועת עזה, יש להתור, בעיקרה, בסטחים עצמם, הן ליוטבי הקבע והן לפליטים. הדבר מחייב השקעות מסוימות מצידנו, על כל הקוטי הכרוך בכך; עידוד יזמים ערביים; וטיפוח שותפויות יצרניות של גורמים יהודיים ועולמיים. כל אלה, במטולב, יוכלו לדרבן פיתוח תעסיה וחקלאות בסטחים, הן לצבירותם העצמית והן לייצוא לסווקי ארצות-ערב, לישראל ולמעבר הים. יתרה מזו: הנופת פיתוח כזו תוכל גם לתרום תרומה חשובה לטיקום הפליטים הערביים בקרב בני עמם, בין בצד הזה של הירדן ובין בעברו השני. שכן, קידום הפיתוח הכלכלי יהיה בו כדי להקל על פתרון בעיית הפליטים, כשם שהשקעות המכוונות לטיקום הפליטים בשני עברי הנהר, יהיה בהן כדי להמריץ את הקידום הכלכלי של המסק בו הם חיים.

אולם, גם לאחר שיתמטו דברים אלה, עיין יזדקקו עובדים מן הסטחים, כשם שיזדקק לכך גם המסק הישראלי, למצוא תעסוקתם בישראל. ואין רע בכך כל עוד לא יביא הדבר לטורה התופעות הטליליות, שלתחילתן אנו עדים כבר כיום: כלומר, להסתחת דמותה של החברה הישראלית ובריחת ישראליים מעבודה כפיים; ליצירת דיפרנציאציה מקצועית-חברתית הזזה במידה רבה לדיפרנציאציה הלאומית, על כל מוקטי-הזמן אדירי-הנפץ הטמונים בדיפרנציאציה כזו; להסתגלות המסק למוצא הנוח של היסמכות על עבודה זולה ביחס, במקום להיות מדורבן להתעדכנות טכנולוגית בלתי-פוסקת; להיסענות מסוכפת על ענפים חשובים בכלכלה הישראלית של כח-עבודה לא-ישראלי; וכיוצא באלה תופעות קטות חשובות עלינו להימנע מהן.

פתיחה טערי ישראל בפני זרם בלתי-מבוקר של המוני עובדים מן הסטחים הביא בהכרח לכל אלה, שלא להזכיר כי היא הביא ממילא גם להחלטה המאמץ שצריך להיות מכוון לפיתוח הסטחים עצמם.

עלינו להתוות, אפוא, סייגים ברורים

לעסוקתם של עובדים מן הסטחים בישראל. היקפה של העסקה זו חייב להיות מוגבל ומבוקר בקפדנות, לבל נמצא עצמנו בטלב כמוחי נוסף, שעלול להיות גם טלב אכותי חדש, בהכללתם של עובדים מהסטחים במעגלי המסק. ואכן בכיוון זה הלכה הממשלה כשהחליטה לא מכבד להגביל את היקף העבודה מהסטחים למרות מצוקה הקסיף, עלינו להיות גם סלקטיביים יותר בהכוונתה של העסקה זו לענפים הטונים של המסק. ועלינו להקפיד כי כל העובדים מהסטחים יהיו טווים בהנאי עבודתם ובסכר עבודתם לתנאי העובדים הישראלים ולסכרם, גם מטום מידת הטוויון המוסרית וגם מטום הרצון לעקור בטלמות את התופעה של עבודה-זולה, על כל קלקלותיה.

בנוסף על אלה יש, כמובן, לפעול במלוא

התוקף וללא-דיחוי נגד התופעה המביטה של תנאי החיים הבלתי-אנוטיים בהם חי בישראל חלק מן העובדים מהסטחים. אפילו נוגעה תופעה זו לחלק לא גדול מעובדי הסטחים, הריהי בבחינת כתם מסחית. כתם - שהחברה כחברתנו ותנועה כתנועתנו אינן יכולות לטאת כמותו בקרבן.

אל בנטיה לראות את עצמנו בסטחים

כממשלה-קבע ואת המצב הנוכחי בהם כמצב-טל-קבע, נהלוו באחרונה אי-אלה קולות המבטאים אי-רצון להדברות עם ירדן והפלטתינאים. אין צריך לומר כי קלות אלה אינם מבטאים את מדיניותה המוסמכת של ישראל. אולם לא יהיה זה מיותר להתווכח עמם ולהעמידם על מקומם. מדיניותנו, הלכה למעשה היא: טלוס על כל מדינה ערבית המוכנה לכך, בעת טהא מוכנה לכך. אולם ככל שמדובר בממלכת ירדן, חייב כל הסכם אהא לכלול, לדעתי, פהרון קבוע למה שקורין הבעיה הפלסתינאית.

עצם הרעיון של המלך חוסיין בדבר הפדרציה

הירדנית-פלסתינאית - בהסתייגות מוחלטת מהקונצפציה הטריטוריאליה של המלך - עטוי לטמט דגם של פהרון צודק לבעיה זו. עם זאת, אין להעניק למלך מונופול לפהרון סכסוכנו ממזרח במקרה שיציג תנאים בלתי מחקבלים על הדעה. לא אפתח כאן בויכוח על מה שקוראים "היטות הפלסתינאית". אני נמנה עם הגורסים, שהתנאים ההסטוריים מביאים להווצרותה, גם אם אין לה טרטים ארוכים בהסטוריה. מה טוודאי הוא, טאוכלוסיה פלסתינאית קיימת, בין טמגדירים אותה כעם ובין אם לאו, טצבור פלסתינאי, בעל קוי ייחודי טטלו, קיים, בין טמכירים בו ככזה, בין אם לאו; טבעיה פלסתינאית כאובה קיימת ומציקה. אל לנו לטכוח כי בטם הבעיה הפלסתינאית יצאו מדינות ערב למלחמה ב-1948, בטמה הן הביאו למלחמות 56 ו-67, ובלא פהרונה אין להניח כי יבוא טלוס-אמת.

לצבור הפלסטינאי, לאמיתו של דבר, יש

כבר ביה-לאומי בעבד הירדן המזרחי, לא רק מפני שבעבר הלא רחוק הוא היה חלק מארץ ישראל ההסטורית, אלא מפני שזהו כיום ההרכב האוכלוסייתי ט.ס. רעיון הפדרציה של המלך, ואפילו הסם שהוא מעניק לה - גם הוא מעיד על כך. טאלת המסטר - מלובם או רפובליקה - אינה מעניננו. מעניננו הוא להגיע להסדר אשר יענה על הצרכים שלנו ויפתור באופן מניח את הדעת את מצוקתה הפוליטית של האוכלוסיה הפלסטינאית באותם שטחים, שעליהם הננו יכולים להתפטר. רעיון הפדרציה של המלך אינו חוסם, עקרונית את דרך ההידברות הישירה עם אוכלוסיה שטחים אלה. מכל מקום, איננו זקוקים לרטינו של המלך כדי לנסות ולהידבר עימם. הידברות זו אינה סותרת בהכרח גם הידברות עם מי שטולט או שיטלוט בעבר הירדן המזרחי. מבחינתנו, יש מקום להידבר עם סניהם.

הצבור הפלסטינאי היה בעבר הקיצוני

ביותר בעולם הערבי. בהוקף הנסיבות הוא נעטה למהות ביותר בעולם הזה. לא מסום שחלה אצלו מהפכה לבבות כלפינו, אלא מסום שבינתיים הוא נעטה ריאליסטי יותר לגבינו, ומקפטי יודת לגבי יכולתן של מדינות ערב או ארגוני הטרור והחבלה, לפתור את בעיתו בדרך צבאית.

המסך רטמה אא/

יש לכן יסוד סביר להניח, כי בנסיבות מסויימות, אם לא נחלם מקיומו ומבעיותיו האמיתיות עסוי הציבור הפלסטינאי להוות חוליה חשובה בדרך לסלום.

טעות היא לחשוב, כי לפנינו ציבור סטאטי, סביל, בבחינת חומר ביד היוצר בלבד. הוא מילא בעבר תפקיד דינמי והוא עסוי להוות טוב יסוד כזה לחיוב ולסלילה. אט נחפס יחד עימו אחר פתרון אמיתי ולא-מדומה למצוקותיו, הוא עסוי לנרום תרומה חשובה לסלום, דווקא מפני שהספיק להכיר אותנו וללמוד על בשרו את מחיר האיבה ואת כאב הפכחון. מכל-מקום, אם ננעל בפני הציבור הפלסטינאי את טערי הפתרון, אם לא נחשב בו כערכו בחתירה לסלום, אם נסרטס בפניו עתיד ארוך-שנים של אזרחות ממדרגה-שניה, כי אז עלולים אנו למצוא עצמנו דוחפים אותו טוב ללאומנות קיצונית, המסליכה את יהבה מחדט, ללא חכלית, על צבאות ערב ועל ארגוני החבלה והטרור.

חברים, בסיום דברי הרטו נא לי להדגיש טוב: אי-אפשר לנתק את הדברים. אי-אפשר לבווד את המדיניות לטווח-הרחוק מן ההתנהגות בהווה. מה טאנו עושים היום יטפיע עמוקות על המחר; ומה טאנו רוצים להסיג מחר, תייב להספיע עמוקות על מעטינו היום. התנהגותנו בסטחים המוחזקים ויחמינו עם תוסביהם חייבים להיקבע לאור מטרותנו הגדולה - הסגת סלום-אמת, סלום טל בסהון וכבוד, עם טכנינו. לאור מטרות גדולה זו עלינו לכלכל את דרכנו במציאות הטוטפת, בטאלות הכלכלה כבטאלות ההתיטבות, בטאלות התעסוקה כבטאלות החברה.

אל לנו להסליך את יהבנו על אטליית הזמן הכל-יכול. בעידן בו אנו חיים גם הזמן עצמו נחקצר עד מאוד. אל שחן לקפאון היחסי הסולט עתה באזור להטלות אותנו כאילו קפאון קבע לפנינו. הדינמיקה טל ההידברות, המאפיינת כיום את הזירה הבינ-לאומית, טופה להגיע גם אלינו. אנו נחונים בחקופת-בינזים, במצב זמני, ולא במצב טל קבע סיחמסך ללא-סוף. טומה עלינו, איפוא, להמטיך לחתוה ללא-לאוה, בטכל-מפוכה ובטלוא אומץ-הלב, אל הטלוה. טומה עלינו לא לנעול טום דלח ולא לחסום טום אופציה בדרך אל הטלוה.

אח תקופת-הבינזים עצמה עלינו לנצל כדי לעצב, בעובדות ממטיות, את דמות הטלוה טאנו רוצים - הן מבחינה טריטוריאליית והן מבחינת מערכת היחסים עם האוכלוסיות והמדינות הסכנות. עלינו להגביר את ההתיטבות בטטחים, בגזרות טנועדו לכך, ועלינו להוסיף ולפתח את מערכת קטרינו הכלכליים והאחרים עם תוסבי הגדה והרצועה. אולם עלינו להבחין היטב גם בטכנות - בעיקר בטכנות המוסריות פנימיות - הטמונות במצב הזמני. טלא מרצוננו נמטכת - וחימסך עד לסלום - טליטתנו בלמעלה ממיליון בני-אנוט בטטחים המוחזקים. זהו מצב טמעצט טיבו מוליד פתיונות חזקים גם לתופעות מטחיתות והרות-סכנה, כמו ההיגדרות אחר העבודה הזולה, וגם לאטליות-נפל, כמו האטליה כאילו ניחן יהיה "לעכל" אח הגדה והרצועה תוך הטארות

המסך י. אלון

תוסביהן נטולי זכויות. עלינו לפקוח עינינו לתופעות ולאטליות אלה
- ולהסמר מפניהן היטב.

והעיקר חברים, אל יסלה את עצמו איס בקרבנו כי
ניתן להסיג - דה-יורה או דה-פקטו - גם את הסלום וגם את כל הסטויים.
אל יסלה את עצמו איס כי ניתן להסיג את הבטחון חוץ וויתור על כל
הסטויים.

הסלום הרצוי לישראל, הסלום שאליו יס לחזור וסאותו
אפטר להסיג - אינו יכול להיות אלא סלום-סל-פסרה. פסרה שחעניק לישראל
את מירב הבטחון האפסרי בגבולות בני-הגנה; ולצד הסני - את מירב
ההתחסבות האפסרית באספירציות הלאומיות. פסרה סניתן גם להגן עליה,
מיתר סיכויים, בזירה הבינלאומית.
סלום כזה - גם אם יחממה בוא יבוא.

מ. בר-זחרו

חברים, הייון על הסטויים חייב וייה לגלוש כפי
סגלס לסאלה הכללית סל גיסתנו לערבים ולפחרון
הבעיה הפלסטינאית. גסחי היטיבות סהיו כבר בנוסא זה היו חברים מבינינו
סדיברו כאנסים צדיקים, אני ססוח סטטו זאת מתוך מניעים כנים, ויצאו
מתוך הנחה סאנחנו עוסים עוול לערבים. רוגר הרבה על עוול סעוסים
לערבים. יס גם חברים במפ"ס סהלכו לצום אחס בראמאזאן, אולי אותס ערבים
מעזה יבואו לקיבוצים לצום אחס כיום כיפור. אני מזכרה להודות ולהתוודות,
ואולי זה טסע היום, סאני אוהב קצת יותר את היהודים, זכסמדובר על
צדק ליהודים וצדק לערבים, מה אעסה ובעיני הצדק ליהודים עדיף.

צדק ואי-צדק. אזמרים סהציונות הקלאסית

החעלמה סהבעיה הערבית בארץ. אני יחוסב סמזלנו הוא סהציונות החעלמה
מבעיה זו, כי אילו הביאה אותה בווסבון, יתכן סהיום לא היינו יוסבים
כאן. אין מנוס מהמסקנה סטטיית צדק לצו זה חיה בה, יסירות או אי-יסירות,
עטיית אי-צדק לצד סני, מנקודה ראיתו. בסופו סל זכר וסאלה ססאלה:
אילמלא באנו לארץ הזאת, וזאת היו הפליטים הערבים עוזבים את הארץ?
לא אכנס פה לפילפולים אם המופחי קרא להס, או סאנחנו גרסנו אותס.
החשובה היא פסוסה: אילמלא באנו לארץ, לא היו הפליטים הערבים
עוזבים אותה, וספק אם היינו מתקיימים כאן כמדינה.

בישיבה קודמת דיבר יוסף נבו בביקורת

ובסלילה על הטיעון בקסו להגזירה עצמית לערבים הפלסטינאים. יס בחוכנו
חברים סקמים ולוחמים לזכויות הערבים ודורסים הגזרה עצמית לערבים
הפלסטינאים. מדוע אותס חברים לא דרטו זכות זו להגזרה עצמית בסנת 1947?

יתכן שאילו דרשו זאת ב-1947, לא היתה קמה מדינה יהודית. הערבים היו אז רוב בארץ, ואילו היו מגדירים את עצמם, לא היתה קמה כאן מדינה יהודית.

יש כאלה שבטבילם אין בעיות. כאלה הם המתונים או הוחרנים שבתוכנו, שרוצים להיפרד מהערבים להחזיר כמעט את הכל, חוץ מירוסלים ורמת-הגולן. הייתי רוצה לסאול את החברים האלה מדוע רמת-הגולן וירוסלים כל כך חשובות, אבל זוהי סאלה בפני עצמה.

גם לחברים הקיצוניים מן הצד הסני אין בעיות, הם אומרים: נספח את הכל ובזה נפתור את הבעיה.

אני מודה סאני סייך לאלה סאינם הומכים לא בסיפוח מלא וגם לא בהחזרה מלאה או כמעט מלאה של כל הסטחים. לחברים שחוסבים כך קצת קטה יותר להציע פתרון. אני מודה ומתוודה, אין לנו פתרון מוגדר וברור לכל הבעיות.

אינני סבור שהפתרון יבוא מיד. אני מניח סיעבור זמן רב עד סאפסר יהיה לגסר על הפער בין דריסותינו, בין מה סאנחנו רוצים להסיג ובין מה סהצד הסני מוכן לתת. ובינתיים עלינו לפעול למען מסימותינו, מחוך מיגבלה סאסור לנו לעסות דברים סיעסו את הסלום לבלחי אפסרי.

מה מסמעוטה של מדינה פלסתינאית?

הרי אלה הסוענים כי הם מדברים בשם הפלסתינאים - אני מתכוון לארגונים הפלסתינאים - אינם רוצים את הגדה בלבד, הם רוצים גם את יפו, לוד, ורמלה.

(המסך דבריו רסמה מא)

9.11.1972

המטן דברי מ. בר-זוהר

אז אתם - אומרים לנו חברים שלנו - לא נדבר. עם מי נדבר? האם נחפור לעצמנו ערבים לפי מידה, שיהיו מוכנים לקבל רק מה שאנו מציעים? אני חושב שפה אנו משחקים שחמט עם עצמנו. חברים אלה מדברים על מוסגים של שלום בכבוד עם הערבים. אבל איזה שלום בכבוד עם הערבים מציעים אותם חברים לערבים? הם אומרים, שלום בכבוד אבל בלי רמת-הגולן. בטביל הערבים זה איננו שלום בכבוד. הם אומרים, שלום בכבוד אבל בלי ירושלים. בטביל הערבים זה איננו שלום בכבוד. הם אומרים שלהם אסור יהיה להתייבב אצלנו ולנו מותר יהיה להתייבב אצלם. זה איננו שלום בכבוד בטביל הערביה. הם אומרים, שלום בו להם יהיה אסור להקים צבא, אך צה"ל יטב על הירדן. מה איננו שלום בכבוד לערבים.

בכל צורת שלום, הצד הסני ירגיש השפלה מסוימת. משום כך קשה יהיה לנו להגיע לשלום. והשלום לא יבוא מחר. כי בסך הכל אנו הובעים מהערבים לוותר על הרבה דברים. משום כך אנו צריכים להבהיר לעצמנו, שהשלום לא יבוא כל כך מהר, כי בטבילם הדבר כרוך בויתור גדול. אמילו המינימליסטים בחוכנו, מה טהם מציעים, קשה לערבים לבלוע.

דובר רבוח על הסכנה הערבית, על הסכנה בעבודה ערבית ובמעוט ערבי גדול כאשר ואם יקום השלום. אני בהחלט תומך בדברים אלה. עזר וייצמן יכול לכנות את גולדה "גזענית". עזר וייצמן אוהב ערבים. אני חושב שגם אם יבואו 7-8 מיליון יהודים, אין מקום למעוט ערבי גדול בארץ. אני אינני רוצה במעוט ערבי גדול בארץ. די אם נסתכל החוצה ונראה כל המדינות שבהן יש מעוטים גדולים, כדי להבין איזה מוקס סמון בכך.

אני תומך בדעה הבסיסית, ואולי המיוסנת, של מדינת יהודית-ציונית. כלומר, מדינת שבה יש רוב גדול ומוחלט ליהודית, והרוב הגדול והמוחלט ליהודים יסאר כל הזמן.

מדיניותנו בטטחים חייבת לסאוף להגשמה ארבע מסימות

לאומיות:

- א. ביצור בסחון מדינת ישראל;
- ב. בניית גטר להבנה והידברות עם הערבים;
- ג. חידוש הקשר בין העם היהודי בארץ ישראל;
- ד. כינון שלום עם סכנינו.

לא אפרט את האמצעים שבהם צריך להגשים מחרות אלו. אבל אני חושב שאנו צריכים להבהיר לעצמנו סלולס המסימות הראסונות חייבות לסרת את המסימה הרביעית. במלים אחרות, אם לא תוגשמה שלולס המסימות הראסונות, לא תוגשם המסימה הרביעית - מחימת השלום. אולם אני סבור שהשלום עדיין רחוק, ועד אז עלינו לקבוע עובדות. כמו שקמה מדינת ישראל, וכמו שהגענו לאן שהגענו, אנו חייבים להמטיך בעסייה יום-יומית, לפי הפחגם

9.11.1972

המטף דברי מ. בר-זוהר

הציוני היסן - "עוד עז ועוד דונם". אני חושב שעדיין לא פג כוחו של מהגם זה גם ב-1972.

דבר אחד עלינו לזכור: מדינת ישראל טרם קמה. מדינת ישראל הולכת ומתהווה, הולכת ומתגבשת. זהו תהליך היסטורי ממושך שהתחיל הרבה לפני 15.5.48 ויזמסך עוד עשרות ואולי מאות בסנים, ובחקופה זו יקבעו גודלה המספרי והגיאוגרפי של ישראל, אופיה החברתי והתרבותי, עקרונותיה המוסריים והאנוסיים. כל אלה טרם נתגבסו באופן סופי. בחלקו של הדור הזה והדור שקדם לדור שלי, נפל לעצב את דמותה של מדינת ישראל לדורות רבים, את גבולותיה, את חברתה ואת אופיה. גבולות הבסחון שהגבסו עכסיו, צריכים להבטיח את בסחון ישראל לא רק כיום ולא רק בעוד 5 סנים, ולא רק בקונסטלציה המדינית הנוכחית, אלא גם בעוד מאה, מאתיים וטלוש מאות שנה.

על הדור הזה, שהקים את המדינה, לחת לה גם כוח קיום לאורך ימים, מחוך התחטבות בהתפוכות היסטוריות, הרבותיות וצבאיות, העלולות להתרחס בעולם ובאיזור.

מדינה יהודית-ציונית בה קיימה - זו מסימתנו הראטונה. וכל הטאר טאנו עוסים, צריך לדעתי לשרת מסימה זו.

פ. ספיר: חברים, בזמן האחרון מחריף בתוכנו הויכוח על עתיד הטטחים. בודאי, המניעים לכך אינם רק בתחום יחסינו עם החוטבים הערבים.

כאטר אני בא להתיחס לנוטא, אינני עוטה זאח בהטפת הדיון האחרונים של הויכוח.

בימי מלחמה טטה-הימים, נעדרתי, לצערי, מן הארץ, בהיותי בטליחות לגיוס אמצעים למען המלחמה בארץ. בודאי, אילו ניתן לי לבחור, הייתי מעדיף להיות כאן, להיות טוהף לחרדה ולהתרגטות טאחזו בכולם כאן וביהודים בעולם.

טלוטה ימים לאתר טחזרתי, ב-18.6.67 הטתתפתי בוויכוח הראטון טבו דובר על עתיד יחסינו עם חוטבי הטטחים. ואז - ודפדפתי הטבוע בפרוטוקולים של ישיבות המטטלה, לטר הדבר מותר - כבר גובטה דעתי. ב-9.7.67, נקטתי בדברי במטטלה, בוויכוח הטני טנערך בה, בביטוי אולי קטה, טאני חוטב טהדבר עלול להביא לחנק של מדינת ישראל, כדי להמחיס בזה את הטכנות האורבות לנו. הדברים חזרו בתאריכים טונים ב-1967 ובטנים טלאחריה. אני מציון תאריכים אלה, כי אינני יכול להתפאר טמאז סיניתי דעתי. להיפך, נתחזקתי בדעתי. ודעתי זו לא עוצבה לאור

הפולמוסים שהיו לאחרונה בעתונים.

כדי להבהיר עמדותי, הסלחו לי חברים, אם אודקק לזמן. אני מרסה זאה לעצמי, כי עד עתה מעטתי לדבר בפומבי בנושא זה, וטעמי עמי. לפני שאגס לגופם של דברים, אינני פסור מכמה הערות איטיות, כדי לנקות את הסולחן.

שמעתי, גם קראתי בעתונים טענות נגד האוצר - ועל פי רוב הכוונה היא לטר האוצר, ועל פי רוב לפנחס ספיר - בענין מדיניות ההקעות בסטחים, כאילו לא נהנו להסקיע סם. ולאחרונה אף הופץ סיפור כי מנעתי קבלת הלוואה בין לאומית לקרן הנאמנות לפליסים.

עוד בהיותי בחוץ לארץ. ב-1967, נהמניתי על ידי הממשלה ליושב ראש ועדת הטרם לעניני הסטחים, והכוונה היא לוועדה שתספל בבעיות הכלכליות של הסטחים. אך כעבור זמן קצר ראיתי עצמי מחוץ לענין. אינני מחרעם על כך, אינני בטוח אם זה היה ביוזמתי או ביוזמת אחרים. אך אין זה אומר שאינני עומד לרשות הענין, כל עוד נזקקים לאוצר, כי אני כידוע טר האוצר.

אביא רק דוגמא אחת. לפני שבועות מעטים נפגסתי עם איס אחד בחוץ לארץ בענין סאני עוסק בו, סאני רואה בו "הובי" חלי - הרומה לישראל. הוא אמר לי שהוא רוצה למסור עבודה לסטחים. זהו איס זקן וקטה הקטבה. ולמענו אמרתי שבסעה 8 בבוקר אני רוצה לראות את האנחים אצלי כדי לנסוע אתם למקום. בסעה 12.15 בלילה העיר אותי איס הצבא טעוסק בענין, וטפלנו בענין. אני מביא זאח רק כדוגמא, אם כי אינני צריך להצטרקויות.

אטר להסקעות בסטחים, בענין זה מטפלה בין הטאר ועדה המנכ"לים, בה יש נציגים של צה"ל, מסרד הבטחון, מסרדי הממשלה האחרים, ובראטה עומד מנכ"ל האוצר. עברתי על הפרוטוקולים - לאחר שמעתי את הטענות, של יטיבות ועדה זו, ועל חומר אחר הנוגע לענין. והנה כמה מהנהונים שהעליהי: עוד בראשית 1969, ההסקעות בסטחים על ידי הערבים עצמם היו קטנות בסל החסטות הפוליטיות טלהט. אף הישראלים נרתעו מהסקעות בסטחים. אולם מאז הקימו ומקימים ישראל כ-50 מפעלים בהסקעה של 33 מיליון לירות, בהם מועסקים 1300 איס, מחוכנם 300 בקרית ארבע ובגוט עציון. מפעלים טמקורם יוזמה מקומית, הסקעות והרחבה מהפרט 133. התעטוקה הנוספת בהם תהיה 11500 איס. טך הכל 180 מפעלים אטר צריכים להעטיק קרוב ל-13.000 איס.

כדי להבין טמספרים אלה, יש בהם סינוי קיצוני לעומת העבר, אני יכול לציין את המפעלים טחוקמו באיזור ארז, על הגבול, מפעלים יהודים ונדמה לי גם ערביים.

עוד אומר כי עד 1968 בכלל לא היה תעטייה בעזה, פרט לבחי מלאכה ביהיים, טבהם יצרו טטיחים, דהיטים ומסקאות קלים.

מספרם של המועסקים במפעלים אלה היה 1000 איס. ב-1972 מספרם הגיע ל-6000 איס. לאלה יש להוסיף בחי האריוזה המעסיקים כ-1000 איס.

הועלתה שאלת המימון להוסבים ערביים בסטחים.

אינני יודע את הענינים המספטיים. ככל שר אחר, אני מביא ענינים אלה לפני היועץ המספטי של המטרד, או לפני היועץ המספטי של הממטלה. הייתי מעורב בבירור על הבנקים בגדה, ואינני יודע מי עכד איפא.

אנו נוהנים ערבויות והלוואות להון חוזר למפעלים

בסטחים מוחזקים; אנו נוהנים הלוואות לבנקים בצורה גלובלית. הוחל בזרז התהליך ועידוד הבנקים לתת הלוואות להוסבים בסטחים, גם לסוחרים קטנים וגם לתעשיינים, לאלה שאחרת אינם יכולים לקבל הלוואות מבנקים, בגלל חוסר בטחונות מתאימים. הממטלה ערבה מבחינה פוליטית לכל ההלוואות האלה ב-10%. ערבות עסקית גלובלית היא בטיעור של 68%. בישראל חיים גם כן חקלאים ויזמים, ופרט לענף החקלאות לא ניהגוה ערבויות גלובליות. הערבות הניהגוה לחקלאים אינה עולה על 50%. ובסטחים אנו נוהנים ערבות פוליטית של 100%, וערבות לסיכון עיסקי בטיעור של 90%, ו-10% נוהנים הבנקים. יש לציין שהטיעור של 90% הוא טיעור סכיה בסטחים, ואילו בארץ הוא נע בסביבות 15%.

(אחרי כן רשמה עס)

והסכומים מגיעים ל-24 מיליון לירות. בדקתי רק הבוקר עם ארבע הבנקים אשר עוסקים בכך. אני מודה בכך, טאני מהענין היום בהשקעות לפיתוח וסוחחתי עם האנשים המוסמכים ושאלתי אותם, ביניהם מוסמכים ביותר, אולי המוסמך ביותר בענין זה, לא חס ושלום בעניני בסחון אחרים, אלא המוסמך ביותר בענין זה, בדרגה צבאית גבוהה, והוא לא מצא אף מקרה אחד שבו דובר אתי על השקעה - וסרבתי, לאיזורי הפיתוח ומפעלי הפיתוח. אמרתי ש-24 מיליון לירות ניתנו להון חוזר, אם אני לא תועה, - ויש לי כל החומר - לעבודות הפיתוח ניתנו למעלה מ-30 מיליון לירות.

עכסיו לענין השני, לענינים יותר קטנים, ומי יכול לשים לב לכל סיפור בדוי של מושכי עם בעתונות, אשר חוסבים כי תפקידם לא רק לרומם אחרים, אלא להטמיץ אותי - ענין קרן הנאמנות לפליטים. הקרן קמה אמנם בתקיעת חצוצרות, הופעלו בה מיטב האנשים, בחוכם מיטב הכלכלנים גם מחוץ למדינת ישראל. אמרתי ברוח טובה למנהלי הקרן: תבורכו על כך אם תשיגו כסף לא מנהודים או מיהודים, לא על חשבון המגביה או תרומות. מה הוסיג? ושוב לפני מונח התומר, מונח המאוזן, ואני אינני מזלזל בקטנות וכבר אמר מישהו לפני - דונם לדונם. ואני מסכים שלא צריך לבוז לקטנות. עד מרץ השנה, זה שנתיים וחצי, גוייס סכום של מיליון דולר ועוד 950 אלף לירות, ויש עוד איזה מאות אלפי לירות. ואני שואל את עצמי - לא שאלתי אף פעם ברבים, עד שלא אמרו לי, האם הסכום עומד בפרופורציה, למטרה ולענינים בהם אנחנו עוסקים בסטחים וטאנחנו מסקיעים בסטחים? יתר על כן, הגיע סכום של מיליון דולר ממטפחה יהודית, שכולנו מכירים את שמה הרבה שנים, שיט לה כינויים שונים במדינה, שמה הולך לפניה, במספרים נדיבים בארץ, ואני עבדכם הנאמן עומד אתה בקטר שנים רבות, ואינני רטאי לפרסם את התרומות שלה, יש להם תכונה שאינם רוצים שהדברים יפורסמו. אני רק יכול להגיד בבטחה שהכסף היה מגיע למטרה חשובה בארץ, גם לולא מסרו אותו לקרן. ועוד סכום של 100 אלף לירות שמרלינג ממטפחה יהודית ידועה מראשית הציונות, אשר בניה ונכדיה לא רק נאה דרשו אלא גם נאה עשו - גם לגבי אותו הסכום חל אותו הדין. לא מזמן נחקבלה הלואה בנקאית בסכום של מיליון פרנקים שוויצרים, בתנאי שההלואה הזאת תוחזר בפרנסים שוויצרים, ויש בעולם בעיות פחות ובעיות היסוף, ומזמן הוחלס שהלואה מסוג זה לא לוקחים. גם יו"ר הקרן החנגד לכך מטעמים כלכליים.

ופה בא הדבר הכי גרוטסקי. אני חי אינסנסיבית, נפגט עם אנשים, פגשתי את האיש שאתו ניהלו את המו"מ, והוא סיפר לחומו שהוא ממונה יחד עם עוד 2-3 אנשים, על סכום שאשה אחת הסאירה למטרות סוציאליות, סכום מכובד של 30-40 מיליון פרנקים שוויצרים. זה אמנם לא יפה לא להיות ענו, אבל מאותם האנשים קבלתי

לפני זמן לא רב סכום של 4-5 מיליון לירות - ועכשיו לא יפה להגיד מוטב זקנים, אבל בית-אבות זה יפה, קבלתי בשביל הקמת בית-אבות ומיליון לירות בשביל אוניברסיטת תל-אביב. ואני מדבר על לבה, יחד עם איש שלנו, אולי יקמו עוד בית אבות בסביבות חיפה. זאת אומרת, שהכסף מגיע בלאו הכי לישראל. ואחר כך מפרסמים בעהונות, כי ספיר לא נתן לקבל סכום מסוויץ בשביל הקמת מוסד. כיוון שעסקו בזה, רציתי להביא את טחי הדוגמאות האלה, על מנת לקבוע את העובדות.

ופסוק אחד על הויכוח שעכשיו מתנהל בין שני מכובדים - שר הבטחון ויו"ר ועדת הכספים, ועכשיו מגייסים כלכלנים לעזרה, והוציאו מיסמך כי הסטחים אינם עולים לנו כסף. חבר הכנסת קרגמן דיבר בוועדה הכספיים על נטל של 138 מיליון לירות. אם קרגמן וכלכלנים ישאלו אותי - אמצא להם עוד סכומים שקטורים בכך, העולים על 138 מיליון לירות. (י. קרגמן: מדובר רק על שנה אחת) אני מדבר רק על שנה אחת. יו"ר ועדת הכספים חייב לדעת, גם שר האוצר חייב לדעת, אך אני לא מעורב בויכוח זה.

אתן רק דוגמא אחת: אנחנו מוציאים לסובסידיות 500 מיליון לירות. יש אנשים אשר מזדעזעים לשמע הסכום הזה, ההולך בעיקרו למוצרים בסיסיים. התושבים מהסטחים - ועל זה גאוותנו - אנחנו נוהנים להם הכל. הם קונים לחם, חיטה, שמן, אורז, דומני גם חלב ועוד. כולם יודעים שמטפחות מעוטה אמצעים מוציאות יותר על מצרכים בסיסיים, מכאן שחלקם בסובסידיות הוא לא 17 מיליון לירות, כפי שכתוב אצל הכלכלן המכובד, כי אם סכום אחר, אינני רוצה להגיד את הסכום, אבל אני בטוח שזה עשרות כבדות של מיליונים לירות.

יש כאלה אשר מצרפים את ההכנסות מהדלק

לענין זה משום מה. יש ביטוי בעברית "מה ענין שמיטה לחר סיני?". ואני אגיד - מה ענין דלק בסיני לענין הסטחים? אולי מסיבות של נוהל ומשפט בינלאומי הכסף רסום כהכנסה מהסטחים. הקשר לזה אינו יותר הדוק מאשר על הוצאות לאוכלוסיה והקמת בסיסים צבאיים שם.

בסיכומי של דבר, הנטל הכלכלי עוד ילך

ויגדל. ואלה היו רק הערות צדדיות, כי ה"ה העהונאים באים רק לויכוח.

אעבור עכשיו לנושא העיקרי אשר לפנינו -

הוא העתיד. לצערי לא הייתי בישיבה, אבל קראתי כי שר הבטחון, החבר דיון, אמר לאלמוגי בישיבה כאשר דגו בענין, שר הבטחון קאל את אלמוגי: אולי אתה מוכן לומר כמה הסקיעה מדינת ישראל בחמט השנים, כדי ליצור

9.11.1972

המטח דברי פ. ספיר

מקומות עבודה ביהודה ושומרון ורצועת עזה? אלמוגי: מעט מאוד. דיין:
הגיד כלום. דיין: האמר כמה? אלמוגי לא אמר. הוא רק אמר, 16 אלף
עובדים בממסל. דיין: לזה קוראים ליצור מקומות עבודה?

יש אתי החומר על עוד מקומות עבודה, וכמה כסף
הוסקע, כמה נחננו למימון הסטחים.

עכסיו לנוטא העיקרי - עתיד יחסינו עם הסטחים,
בעיקר עם חוטביהם. גיטחי ודעותי מבוססים על כמה הנחות יסודיות, הראשונה
בהן, לא העיקרית - ההתייחסות אל בעיית העבודה הערבית. לא איכפת לי אם
גם אותי מצרפים לאלה - וזו חברה לגמרי לא רעה - מצדפיס אותי לדור שיס
לו זכרונות כאלו מהמלחמה על עבודה עברית. גם לי יש קצת זכרונות בזה
ומיטחו אפילו כתב על זה ספר, שיטב יחד אתי ארבע וחצי חודס בבית הסוהר.
אמנם לא כתבתי ספר, אבל אני לא סוכח זאת.

אני סבור, כי הצפה טוק העבודה בעבודה ערבית,
מהווה סכנה מבחינה חברתית פוליטית ומוסרית, ובמה טאסור לי להתערב -
גם בשחונית.

יש הטוענים כי המושג חוטבי עצים וטואבי מים,
אין בו עוד היום משמעות אקטואלית. אולם אני כשלעצמי אינני רואה את
ההבדל בין משמעותו של מושג זה לבין המציאות טאנחנו עדים לה עכסיו,
מה אחרי הכל ההבדל בין חטיבת עצים וטאיבת מים, מושג הטאול מימים קדומים
וממציאות אחרת, לבין טאטוא רחובות והדחה כלים במסעדות ובבתי קפה, ורוב
העבודה הבלתי מקצועית בבנין, או עבודה פשוטה אחרת. ובעולם יש דוגמאות
כאלה, אנחנו איננו הארץ הראשונה והיחידה שעסוקה בבעיה זו, בחלוקה
ברורה בין מעמדות אלה טעובדים בעבודות נקיות ובין אלה אשר עובדים
בעבודה שחורה. ולא בכדי אני נזכר על הכוטים בארה"ב, והמסמעות של הדבר
וההטלכות החמורות שיש מזה על החברה האמריקאית בכללה. ובעיות דומות
אטר לוחצות עכסיו על טוויץ, גרמניה, אשר מעסיקות - לא הרבה - אבל מאות
אלפי זרים.

אנחנו מזדעזעים בכל פעם כאשר מפרסמים ומתארים
את תנאי העבודה של הערבים במוטבים מסויימים ובמקומות אחרים. התיאור
החריף ביותר אטר בא לידי ביטוי במכתבה - אינני יודע מדוע קוראים לה
מוטבניקית - חברה מוטב, אבל היא חתמה מוטבניקית, יש מכתב אל טר הבטחון
ואין זה משנה בכלל אם המדובר הוא בכפר ויחקין או במוטב אחר. העיקר
הוא שחתיאור הוא אמיחי, אכזרי, חרוט בזכרוננו. התאור הנכוך והמזעזע
על הערבים הלנים בתנאים לא תנאים, ופעמים כפי טנאמר - גם ליד פחי
האטפה. אינני מאמין שניתן למנוע חופעה זו אט נרבה בעבודה ערבית.

מידה מסוימת ומוגבלת של עבודה ערבית תורמת

למשק הישראלי ולערבים מהטטחים. אך זו בעיקר שאלה כמוחיה ועם עליה
המספר מחריפה הכעיה. והיא לא חיפטר באמצעות צווים אדמיניסטרטיביים,
המורים לערבים לחזור מדי ערב למקום מגוריהם. יש בעיות טפחרונן אינו
יכול לבוא באמצעות צווים. מה גם, טבמרוצח הזמן לא נוכל מעסיה ומוסרית,
לתבוע מהם חזרה יום-יומית לעריהם ולכפריהם. יבוא יום, והוא איננו
יכול להיות רחוק, בו יהיה עלינו להניח להם לבחור את מקום לינתם
על פי רצונם ונוחיותם, גם להלכה ולא רק למעשה, וקשה לבנות על כך
סהם יעדיפו ללון בביחס.

(אחרי כן רחמה טא2)

צריך גם לומר טיט בינינו אנשים, ביניהם כלכלנים לא מעטים, הטוענים - מבלי להתייחס לענין מבחינה פוליטית - כי לעבודה הערבית הזולה או הזולה למראית עין כבר נודעת הספעה טלילית על המטק. עבודה זו גרמה להאטת קצב המיכון במטק, ואם יגדל המספר היא תוסיף והאית במטך הזמן את ההתקדמות למודרניזציה ולאוטומציה בחומי עסיה טונים, והרי אנו טואפים למיכון, ויט כאלה בתוכנו טהטיפו לכך עוד לפני טנים טהתנאים טרם הבטילו. יתר על כן, העברתם בפועל טל ענפים מסוימים במטק, ובראש וראשונה בענף הבניה, לידיים ערביות, פרוטה הפעטי - טליטה ערבית בתחומים חיוניים למדינה.

קראתי בעתון, למטל, מה קורה בנתניה

למחרת פיצוץ. הבניה מטותקה והמלונאות טובלת. עכטיו אמנם מסתדרים * הדברים אחרי יום וחוזרים למסלולם התקין. אולם מה יקרה כאטר ירצה גורם ערבי כלטהו בעל הטפעה לפגוע בנו על ידי טביחה לזפן-מה?

הנה בטבוע טעבר חל ה-2 בנובמבר.

מי כאן באולם מתייחס להאריך הזה? והנה נעדרו חלק מעובדים הערבים מאתרי הבניה. הם זוכרים זאת, וטוב טותקה העבודה, אמנם רק ליום אחד.

טוב טגזכור מה קרה בטנים 36-39,

כאטר הערבים חטבו טהם מחזיקים במטק, טהם מחזיקים בנמל חיפה ועוד. אני זוכר את הזמנים ההם, אני זוכר אה העצבנות ואת החרדה טלנו. ומה היינו אז במטק? וכוחם לא היה כל כך חטוב.

ובהקטר הבטחוני - הלואי ויכולתי להיות

טותף לדעתם טל אלה הרואים במצב הנוכחי טלום דה-פקטו. האם אני צריך לספר לכם מה קורה היום, אחמול, טלטום? הנה היום ברמה גולן גם כן קרה מטהו בודאי. אנחנו לא חיים בטלום דה-פקטו. החודטים האחרונים אין בהם כדי להוכיח כי אכן הגענו לטלום דה-פקטו. נכוך, מדי פעם פוחתה עוצמתה טל המאבק הערבי בארץ, אך הוא צץ בדרך אחרת. אין אנו רטאים להחעלם גם מנקודות אלה כאטר אנחנו מדברים על נוכחותם טל רבבוה ערבים במרכזי האוכלוסיה טלנו.

רגיטותנו לעסיה צדק חברתי נובעת,

קודם כל, מן הטאלה - כיצד ניראה אנחנו בעיני עצמנו. אך היא נובעת מן טאלה - כיצד יראו אותנו ומה יאמרו עלינו גויי העולם. והנה באמה נחרדנו-כולנו, מתנאי הלינה ולעתים אף מתנאי העבודה טל חוטבים ערביים, ובראש הנחרדים כאלה טרוצים בהרחבה העבודה הערבית.

אני רוצה להדגיש, כי מבחינת התוצאה אין

הבדל בין החלטה פורמלית על ספוח, כפי שרוצים אלה המאמינים ב"ארץ ישראל הטלמה" (ואני מכבד בעלי אמונה גם אם אינני מסכים איתם) לבין "סיפוח" שאין עליו החלטה והוא בא עלינו, למעשה, ב"זחילה". בסני המקרים תהיה התוצאה אחת: יצטרפו אלינו מליון תושבים ערבים. טמעת, כי היו בין חברי המרכז, שנפגעו מדברים שנאמרו כאן, אשר תארו אותנו כאדונים ואת יחסינו אל העובדים הערביים מהססחים כ"יחסים של אדון ועבד". ואילו אני מעז לומר, כי אם נצטרף אלינו, בדרך זו או אחרת, מליון ערבים תהיה אנחנו להם למס עובד. טכן, ספוח כזה או אחר, יביא אותנו לנטיאה באחריות לא כמימטל צבאי, אלא טל מימטל אזרחי תקין, ותהיה הגדרתו אשר תהיה. פרוטו טל דבר, כי חובה יהיה עלינו לספק טרותים ברמה טוה לכל האוכלוסיה, יהודים וערביי הטסחים כאחד. פרוט הדבר, טבמרוצה הזמן, ויהיו גם כאלה אשר ידרטו זאה מיד, תחול עלינו החובה להטוות אח רמה החיים. ברור לחלוטין, כי אין בידינו המטאבים המספיקים לכך. (ובהקטר זה אני נזכר, כיצד בא חבר מכובד טלנו לוועידה יהודים בחוץ לארץ והטביר טם אח הצורך בכסף לטם פתוח הטסחיה. היהודים, פטוט לא הבינו מה, בעצם, רצונו ומה תביעתנו מהם...)

אגב, טוג דומה טל ויכוח היה בזמנו

בין דיזנגוף להופיין על הטאלה, היכן לפתח, ביפו או בתל אביב.

אנו נמצאים עכטיו בעיצומו טל חיון

על הקציב המדינה לטנה הבאה, והוכוח בודאי עוד יתלהט, כי גם לקידומן טל ארבע המטרות טהצבנו לעצמנו - חטרים מטאבים רבים. אנו רוצים להטיג הכל, ובמהירות האטטריה, ואגב כך אנחנו נאלצים ליצור חובות פנימיים ובעיקר חיצוניים. החובות כבדים עד כדי כך שאנו מטעבדים בהם לא רק אח עצמנו אלא גם אח בנינו, נכדינו, ואפילו אח נינינו.

צרופט טל מליון ערבים פרוטו, למעטה,

טנעמיס על עצמנו מטימה חמיטיה: כאילו לא די לנו במטימות הבטחון, קליטה העליה, העלאה רמה הטכבות החלטות ופתוח המטק - הרי עתה דורטים אחדים מאתנו להוסיף למיטמותנו "קליטת עליה" טל מליון ערבים, על כל המטתמע מכך. כדי להבין אח המחיר אציין עובדה אחת, הלקוחה מנסיוננו במיעוטיס ביטראל. הכל עדים להתפתחות החומרית הגדולה בקרב ערביי יטראל. היא ניכרת ברמה הדיור וברמה החנוך וכיוצא בזה, אבל מעט יודעים כי חלקם טל 14% מהוטבי יטראל, כלומר, הערבים במט הכנסה הוא 0.7%

אני מ ספר לבאים מחוץ לארץ: לכו ראו
מה סעטינו, יש אפליה לטובה לגבי הערבים.

אני נמנה כמוזן על אלה הגאים בהתפתחות
רמת החיים והטרותים של ערביי ישראל. שהרי הם אזרחים טווי זכויות
ומעמד ויט לנהוג בהם כך. אבל כאטר סוקלים האצלרף מליון אזרחים
נוספים, על ידי זחילה, על ידי ספוח, על ידי סגירת דרכים אחרות
(אופציות קוראים לזה בטפה מודרנית) - חייבים לבדוק את הבעיה לכל
צדדיה.

מהתפתחותם של ערביי ישראל, אלה החיים
אתנו ביחד כבר 25 שנה, ברצוני טנסיק מסקנה נוספת. ואני סומך
מסקנה זו על סקירה מרתקת שטמעתי לא מזמן על מצבם. לפיה - ככל שעולה
רמת החיים ועולה רמת ההטכלה - כך גם מתרבות הבעיות ומחריפות. תופעה
זו, גם היא מאפיינת את רוב המעוטס במדינות העולם. בודאי בצעירותכם
קראתם מי עמד בראט המהפיכות הלאומיות והחצי לאומיות. מי הלך לחליה? -
כל מי טהיה מטכיל יותר. זו עובדה חיים, אי אפטר לסנוטה.

אני חוטט, כי אלה הנאמינים (הם אולי
עוטים זאת מתוך נאיביות, אחרת אינני יכול להבין זאת) שהעלאת רמת
החיים היא פיצוי לטאיפות לאומיות - לא למדו היטב את לקח ההסטוריה.
עלי ללמדם טטום לאום, טום מעוט לא יסתפק בטפור הרווחה של חיו בלבד
לאורך זמן. אלנו - בעיה זו חריפה ומסוכנת במיוחד. טכן, המעוט
בקרבנו הרי הוא רוב גדול ועצום באזורנו, אנחנו עצמנו, מוקפים בים
של אויבים, כאטר אוכלוסית הטטחים קטורה אליו בקטרי מטפחה, תרבות,
דה, מסורת, טפה, וטאיפות לאומיות.

אני חייב לומר טגם מנסיוננו בישראל,
אנו יודעים טרמת חיים בבעיקר רמת הטכלה, אינם דוקא מעצור לטאיפות
לאומיות, הבאות לידי ביטוי בטרור. מבטרנו חזינו זאת. אגב גם בעולם
הרחב, מוכיח הנסיון כי טרוריסטים יצאו דוקא מקרב המטכילים. היו
אחדים בינינו, אטר הטתעטעו במחטבה, כי אולי יסתפקו הערבים בטפור
הטרותים ובקידום רמת החיים שלהם, גם אם לא יהיו טווי זכויות.
אינני מעלה על דעתי טדוקא עם ישראל, הוא טצריך להיות "בעל הפטנט"
על הסדר לאומי כזה, טאין לו אח ודוגמא בעולם, לבד מאטר במדינות
טאינני רוצה אפילו להזכירן בהקטר זה בנטימה אחת עם ישראל.

המטך רטמה אא/

לא תיחכן בימינו אזרחות מסוג נחות, אזרחות פחותה במעלה. העולם לא יסכים לזה, התושבים הערבים לא יסכימו, ומעל לכל - אנחנו בעצמנו בטום אופן לא נסכים לכך. מוזר בעיני כיצד איטי מדינה, ביניהם כאלה סיכנסו להיסטוריה, מתפתים ולו אף לרגע קם להאמין במקסם-טווא זה.

סיפוח הסטחים פירוטו חובה ישראל להעניק אזרחות מלאה לערביי הסטחים, לרבות זכות בחירה לכנסת. למוחר לציין מה דמות תהיה אז לכנסת ישראל. יוצר מצב סערבים, כולל ערביי ישראל, יהוו לסון מאזניים כמעט בכל נושא סיעלה על סדר יומנו, ובחור לסון המאזניים יהיה מסקלם רב אפילו מכוחם הממטי בכנסת, סגם הוא לא יהיה כל כך קטן. בל נסלה אה עצמנו, במסקלם זה הם יכריעו אפילו בענינים סבין יהודים ליהודים, מה סאנחנו קוראים ביחו פססות "מלחמות היהודים". אני רואה במו עיני, גם אם אני עצמי לא אחיה אז, סנהיה תלויים בחסדיהם, כי הם יהיו הכח הדומיננטי בכנסת.

עכסיו אני בא לנקודה העיקרית. עד עכסיו דיברתי על בעיות חמורות, והן באמה חמורות, אינני אומר זאת לסם פולמוס, חם-וחלילה, הבעיות החמורות סנובעות מחוספה סל מיליון ערבים. אבל זאת רק ראסיתה סל הבעיה, כי יס גם מכפיל סמעלה אה חומרת הענין, סהוא מעיקרו כמותי. הגורם סיקבע את גורל המדינה הוא ההתפתחות הדמוקרטיה. הרטחי לעצמי פעם להגיד ביולי 1967, סזה עלול להביא אפילו לחנק. יס מוסכי עס סאטרו סהתחזית הדימוגראפיה היא סוד בסחוני, ואיך זה ספיר מדליף מיסיבות המטסלה ומביא נחונים מחוברת סל פרופסור בקי, נאום אז תזכיר סל בקי. אי אפטר להגיד זאת עלי, אפילו לא מכבדים אותי בסאלה מה היה ביסיבת מטסלה. זאת רק הוכחה סה"אהבה" אלו מעבירה אותו עחונאי על דעהו.

ההתפתחות הדימוגראפיה היא כל פסוסה,

סילד קטן יכול לחסב אותה. יוטבים כאן בינינו מורים, והם יגידו באינו כיתה בבית-הספר היסודי לומדים חסבון ריכית דריבית. ילד יכול לחסב אה ההתפתחות הזאה, בלי להיזקק לאדם כה חסוב כמו פרופסור בקי או להיזקק לכלכלנים אחרים.

חברים, בקרוב נחוג חצי יובל לקיום

המדינה. הבה נצפה עטרים וחמס סנה קדימה לסנת יובל המדינה (אם כי אצלנו גם עטרים סנה, סמונים ווטעים נקראים יובל), ונעסה זאת על סמך תחזיות סל הלסכה המרכזית לסטטיסטיקה. הלסכה המרכזית לסטטיסטיקה הוציאה חוברת, ואני לא מדליף לעחוננים. מי קרא אה החוברת?

החחזיות הן על יהודים וערבים בישראל, בלי הסטחים בסנת 1975, 1980, 1985 ו-1990.

כדי לא להסלות את עצמנו, נבדוק קודם כל את מספר העולים הממוצע בטנים האחרונות, כי הרי אנחנו גם אנשים בעלי חזון וגם אנשים פרקטיים. שמעתי שאלו כאן: מדוע ספיר איננו איס חזון ואינו מאמין סיבואו שני מיליון יהודים? אני לא צריך להתוודות בכל פעם שאני מאמין ומה אעשה למען אמונה זו. אני יכול לעשות בחינה לאנשים באולם הזה, עשיהו כבר היום בחינה לאנשים מכובדים. מאד במדינה. גם אני קורא כמה עולים באים, ויש לי אפילו פנקס שחור, סצוחקים ממנו, וסם רסום שנה יהודים באים בכל חודס. אבל יש גם חסכון סנתי. הלסכה המרכזית לסטטיסטיקה פירסמה חסכון של עולים בניכוי היורדים. אני מוכן לטאול כפז מודה, ואינני יודע אם אקבל חסובה נכונה. כמה עולים באו בממוצע סנתי? 26 אלף לסנה. גם אני יהודי, גם אני מביין קצת מה זה סטטיסטיקה, והרחקתי לכה עד 1952. יחנצב מיסהו ויגיד כמה יהודים באו בממוצע לסנה מ-1952 עד 1971. לא רוצים לענות? אני אגיד: 28 אלף לסנה. הקטיבו נא: 28 אלף לסנה. התחלתי בסנת 1952, מפני שבטנים הראסונות של המדינה באו והבאנו יהודים, ואנחנו מהגאים על כך, את אנסי המחנות, אנסי צפון-אפריקה, אנסי חימן, אנסי עיראק. זה אחד הפרקים הימים בחולדות המדינה, אף על פי שבאותם עתונים ובאותן אכסניות הילקו אותנו בזמנו גם על כך.

אם נצא מתוך הנחה סקצב עליה זה יימסך, הרי בסנת 1997 יגיע מספר היהודים ל-4.3 מיליון. זה יהיה מספר היהודים בארץ בפרום סנת היובל למדינה.

המיעוטים בישראל, בודאי יש אומרים כן,

ירבו, כי הרי אנחנו רוצים שהחמותה חיה נמוכה, סיעור הלידה גבוה, כיום מספר המיעוטים 475 אלף, ומספרם יגיע ל-1.2 מיליון.

מי סרוצה לדעת מהו הריבוי הטבעי בארץ,

יטריח את עצמו למספרים של הלסכה לסטטיסטיקה. הריבוי הטבעי של היהודים בסנת 1951 היה 34 אלף. היסוב גדל, באו עוד חצי מיליון יהודים, והריבוי הטבעי ב-1967 היה כמעט אותו מספר, הבדל רק ב-500 - 35 אלף לסנה. גדלנו, צמחנו, העליה הכתה סורסים, אבל הריבוי הטבעי לא גדל. ב-1970 היה גידול מסוים, יש מסבירים זאת כי אלה הסנים סלאחר המלחמה - 42 אלף. עכסיו הסמעו את המספרים המקבילים על הערבים בישראל: ב-1951 - 6080, ב-1971 - פי סלוס. במלים אחרות, הריבוי הטבעי של הערבים בישראל, סחיה 14% מכלל הריבוי הטבעי, הוכפל והגיע ל-27%. על כל זה יש מיסמכים, יש מספרים בדוקים, לא רק סאינן בדויות להלב, אלא סהן-בדוקות ומבוקרות על-ידי הלסכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ועכסיו לענין הערבים בסטחים. נקודה המוצא היא מיליון ו-50 אלף כיום, מיליון ו-100 אלף בסוף הסנה. אנחנו הייבים לקחה בחשבון טאם ירד הפיריון, תעלה במקביל רמה הבריאות וחרד התמותה. האוכלוסיה הערבית בסטחים, בלי רמת הגולן ובלוי הבדואים בסיני תמנה 2 מיליון ו-850 אלף.

כולנו אנסי חזון מרחיקי ראות, כולנו רוצים שהעליה תהיה גדולה פי שלוש מאטר היום, פה וסם אני גם מגסט ועוסה מטהו בסביל זה, אבל לצערי, זה לא מציאותי. אם נצרף את המספרים יחברר שבסנת היובל למדינה יהיו ב-8-9 מיליון איש, ומחוכם יותר מ-4 מיליון ערבים. אם העליה תהיה כמו בעשרים השנים האחרונות, הערבים יגיעו ל-48½ אחוז, אם העליה תהיה 70 אלף לסנה, הערבים יהוו יותר מ-40%.

אני שואל בחרדה ובכאב: האם זוהי המדינה היהודית אליה סאפנו? האם זוהי המדינה היהודית שעליה נספך כל כך הרבה דם שלנו? האם זוהי המדינה היהודית שממסוך עולים יהודים מהעולם החופטי?

נהיה ריאליסטים, נחכל סביבנו מקרוב ומרחוק: קפריסין, אירלאנד, יוגוסלביה - סם מאצים למותו של אדם זקן אחד, קויבק, ויט אומרים אפילו בלגיה. עלינו לזכור תמיד סאוביקטיבית אנחנו, סמוקפים ערבים, נמצאים בעמדה גרועה יותר מאטר מדינות אלה שהזכרתי. יתר על כן אומרים סנהיה אנסי חזון ונדבר על עליה של 70 אלף יהודים לסנה. האם זוהי המדינה סתימסוך יהודים כה רבים?

אני רוצה לתאר איך תיראה המדינה כסיהיו ב-48½ ערבים. מדינה כזאת תימסוך 70 אלף יהודים כל סנה? לכאן יבואו לחיות? מדינה כזאת תהיה מקור הסראה והקרנה לעם היהודי ברחי העולם. עיצמו לרגע עיניכם וחיראו את החמונה: ערבי אחד ויהודי אחד. אני רוצה לחזור ולהגיד, כדי לא להניח מקום לדימגוגיה, סאינני מפריד בין ירוסלים המזרחית למערבית, וכללתי את תוסבי ירוסלים המזרחית במיעוט היסראלי. סואלים אותי אם על רצועה עזה נוותר. לסאלה זו יס לי סתי חשובות. סטובה אחת אני נוותן מעל במה מכובדת: נניח סאין ברירה ונצרף את עזה, האם זה מחייב אותנו לצרף מספר גדול פי שלוש וחצי?

חברים, הסאלה איננה רק מה אנו אומרים לערבים. קודם כל נסאל מה אנחנו אומרים לעצמנו. אם כך מוצגים הדברים, מנקודת ראות חינוכית ומוסרית, הרי לקביעה "ממילא אין עם מי לדבר" - יס מסמעות אחרת. סהרי חובה עלינו לדבר בראש ובראסונה עם עצמנו.

מעולם לא אמרתי שהחמצנו אי פעם הזדמנות לדבר עם הערבים. הדברים נאמרו על ידי ראש הממשלה, שפחה, ובכל הנאומים של ראש הממשלה הקודם זכרונו לברכה, בנאומים של סרים אחרים, של סר החוץ. יהוה מה אנחנו אומרים זה במסך עסרים וחמס סנה. אבל אם רוצים להפוך את הדיבור "אין עם מי לדבר" לעובדה, הרי זה לא נכון. קודם כל נדבר בעינו מה אנחנו רוצים. נניח סמזמינים אוחנו מחר לפגיסה. אנחנו המיד אומרים סאנחנו מוכנים לבוא לכל מקום ובכל סעה, לא מוחדים לבוא לקהיר, לא מוחדים לבוא לכל מקום אחר, אנחנו צריכים לדעת מה אנחנו רוצים.

בדיבור זה עם עצמנו, סמסמעות מדינית מידיה אין לו, אבל יש לו בהחלט מסמעות לא פחות חשובות, אנו חייבים לחזור ולהדגיש בכל פעם, כי אסור סנעסה מעסים סיהיה בהם כדי לחכביד על הסכס סלום, סאנחנו כל כך כמהים ומחגעגעים לו, כאסר יחאפסר ויבוא.

(המסך דבריו רטמה מא)

מעטים אלה, אינם חייבים להפריע למהלך חיינו החקיני.

קחו לדוגמא ענין הקמה העיר "ימית". אינני בין

אלה המלגגלים - כן סיפרו למטסלה - לא סיפרו למטסלה. אם תבדקו, לא תמצאו סאילות רבות שהגשתי במטסלה, אם כי יש לי דעה גם על דברים אלה. אבל יש לי דאגה אחרת ואינני מצויג סאילות.

קראתי את החוברת. אינני יודע מדוע "חברה במחלתה"

אבל כיוון שזו חברה במחלתה, החבאתי אותה. צוות כלכלנים שהנין את החוברת, כל הדרך ארץ בפניהם. אבל הם הלוחים מחיי ישראל. להקים עיר כזאת מבלי לפגוע בערי הפיתוח הקיימות? חברים, מיליארדים הטקענו בערי הפיתוח. בכוח הבאנו חלק מהאנשים לערי הפיתוח. הבאנו אנשים ל-36 מקומות. ובמסך 25 שנה הטקענו אמצעים עצומים ומאמצים עצומים כדי לפתח ולבסס ערים אלו. אינני בא לדבר עכשיו על ערי הפיתוח. אבל איזה מאמץ עליון עסינו בהביאנו 547,000 איש לערי פיתוח אלה! אני בין אלה הגאים על כך שבערי הפיתוח יושבים 20% מהאוכלוסיה היהודית. זהו דבר עצום. עד לפני זמן קצר היתה גם ירושלים כלולה בערי הפיתוח, וערי הפיתוח היוו 1/3 מכל האוכלוסיה היהודית בישראל.

עיר פיתוח אחת בנגב - עירו של אברהם אבינו,

עם 77,000 תושבים, לפי המספרים של מפקד האוכלוסין האחרון. אסקלון -

40,000 תושבים; אסדוד - עיר נמל 13 שנה, נמל שבנינו ואינני מדברים על

פנייתו, - 37,000 תושבים. ערים נוספות בסביבות הל-אביב - 29,000 -

30,000. ומכאן מתחיל להיות עצוב, ערים שמספר תושביהם הוא מתחת ל-20,000

נפס. לפדחי מהמתכננים, סערים קטנות כאלה, קשה לקיימן. אני שונא את הביסוי

"עיררה", הוא מזכיר לי את יון המצולה של העירור בפולין. אבל אין זה

מסנה איך קוראים למקומות אלה, (אני גר במקום שנקרא עד היום כפר, ותסאלו

את סורקיס מה דעתו על מקום זה) - החשוב הוא שלא הגענו במקומות אלה

לאוכלוסיה העולה על 20,000 תושבים, למרות המאמצים העצומים שהטקענו בהם,

עם בהקמת גנים, עם בהקמת בתי ספר ועם בהקמת שירותים אחרים.

שלעצמי, כאשר קראתי את החוברת על העיר ימית,

חייכתי לעצמי. אני יודע מה הן הצרכים שלנו. אני יודע מה צריכה לעלות

הסתחת של עיר חדשה של רבע מיליון תושבים. אתם יודעים מה זו עיר של

רבע מיליון תושבים, גם אם היא חוקם הוך 25 שנה? כל ערי הפיתוח עליהן

סיפרתי, הן מאמץ עצום של 25 שנה. האם הקמה העיר ימית, זוהי האדיפות

בהא הידיעה? כאשר מגישים הקציב של 4 מיליארד לירות, יהיה זה האיש בעל

החזון הגדול ביותר, יהיה זה איש התכנון לסווח ארוך - וככל שינסה לתכנן

לסווח ארוך יחשכו עיניו - יהיה זה גאון, הוא יצטרך לענות על הסאלה:

להוציא את המספחות מהת הטיכון שהן גרות בו, או להקים עיר חדשה? הוא

יצטרך לענות על הסאלה: הוא רוצה לבצר את הבטחון, הוא רוצה לבנות את

הארץ, הוא רוצה לבנות מסך, כדי שיהיה ממה לקיים את אוכלוסיה המדינה,

או שהוא רוצה להקים עוד עיר של רבע מיליון תושבים?

אני יכול לספר על אנשים צעירים בעלי חזון גדול מאד, כיצד הם נאבקים על כל 100 עובדים, על כל 20 דירות נוספות, אם בכרמיאל ואם בנצח עילית.

אני יכול להזמין צוות שתכנן הכל. השאלה היא - מה ביכולתנו לעשות. ואין זה עוזר, אם אלה האומרים שהקמה העיר ימיה איננה דבר ריאלי, מגדירים אותם כמי שאינם אנסי חזון.

יתרה מזאת - לגבי הפהרון המדיני, לא רק מעטים עלולים להכביד, אלא גם דיבורים. אסור שיואמר מפיונו כי "לא כדאי" לסבת ולסוחח עם צד ערבי מוכר כלשהו, ותהיינה תכניותיו המוצהרות להסכם שלום אשר תהיינה. אינני צריך להגיד שהייכתי כאשר נמצאו חברים שדיברו בצורה זו או אחרת על מדינה שליטת. אני מכיר את היכולת הכלכלית "הגדולה" של הגדה המערבית, סרצו לראותה כמדינה שליטת. ישנם כאלה בתוכנו. ואני לעומתם אפילו אינני "יונה". הם "ניצים שבניצים". אני לא אמרתי זאת מעולם, ואינני צריך לבוא ולחחודות על כל דבר. מעולם לא צידדתי ביטות מלשתינאית.

אנו חייבים לאמץ לעצמנו עקרון אחד, יסודי ולא לזנוח אותו אף פעם, גם לא בדיבור בלתי זהיר. אנחנו - אמרנו זאת לא פעם - מוכנים לסבת למטא ומתן בכל מקום. נכוונתנו זו קיימת גם אם לכאורה אין סיכוי שיצא מזה משהו, וגם אם הוכניות הסלום של הצד שכנגד רחוקות מרחק רב מהפישותינו. הרי אין להעלות על הדעת, שתוכנית המוצע של הצד השני תהיה מקובלת עלינו, כפי שהפישותנו בודאי אינן מקובלות עליו. יתר על כן, איננו צריכים לפסול אף גורם, אם הוא גורם לגיטימי, בטענה שהוא לבדו לא יוכל, אפילו ירצה, להגיע לסלום. יושבת פה ראס הממשלה. כאשר היא תפרסם זכרונותיה, תקראו מה עטתה בטטח זה. לצערה ולצער כולנו, עד היום לא יצא מכך דבר.

בדברינו על הסטחים ועל ערבייהם, אין אנו מדברים רק באזני מדינות ערב, אלא גם באזניהם של 3 מיליון יהודים בארץ ומיליוני יהודים בעולם. גם להם צריך להיות ברור, כי על אף המצב הקיים, שלא באמתנו, ועל אף שלא דומה ישיבה סנה אחת בטסחים לישיבה של 5 ואולי 10 ו-12 סנה, בכל זאת אין לנו צל של מחסבה-להפוך מצב זה של דברים למצב של קבע, כי אז לא יקסנו כל הסכנות שדברתי עליהם. ואל נהייה כאותו ילד הקוטר עצמו לעץ, וצועק שהעץ אינו מרפה ממנו. כל דיבור טיט בו צליל ורמז לכוונות קבע אינו תואם את רצוננו לסלום. תהיה מפה הסלום אשר תהיה ועדיין מוקדם לציירה - יסלח לי חברי יגאל אלון, שאינני יודע בדיוק את המפה שלו, כי ישנם דברים ריאליים שבאים אחד אחרי השני, ואם כי הדבר מדבר בגנותו, זו האמת, כי אני חוסב שעדיין מוקדם לצייר מפות - אין למדינת ישראל הרצון לסלום בתנאים שאינם רוצים להיות אורחיה. ואשר גם מטעה זה וגם מטעמים אחרים שמניתי, אנו איננו צריכים לרצות בהט.

כל רצונה של ישראל להגיע להסכמים סיבטיחון את טלומה ואת יכולתה להגן על עצמה, ומעבר לזאת לא נחבץ לעצמנו.

חברים התחילו לדבר על מצע הבחירות, ומה צריך המצע לבטא. הוא צריך לבטא את רצוננו לשלום ואת החייבותנו לעצמנו, שלא לעשות דברים מיותרים שיחלישו את הסיכויים להסגת השלום. ארבע השנים שחלפו מבחירות לבחירות לא שינו במאומה את עקרונותנו היסודיים לגבי הסטחים, הערבים, השלום והבטחון, כפי שבאו לידי ביטוי במצעינו לבחירות הקודמות. אל נסכה לרגע, כי המציאות הנוכחית כפויה עלינו. ואנו חותרים בהתמדה ובעקסנות לגיבוט מציאות אחרת - מציאות של שלום, של בטחון ושל רווחה לנו ולסכנינו.

אנו רוצים לחיות הוך בטחון בקיומנו, ועל כך לא נחמטר. אך מיד אחר כך עומדת בסולם העדיפויות הדרך שבה נלך, או במליט אחרת - האופי שיחיה לקיומנו כמדינה, כדי טנקיים את האידיאליים שלהטגתם חתרנו, וטאייס אינו מציע לזנוח אותם, אנו צריכים גם מטעמים פרגמטיים, לסמור על אופיה היהודי של המדינה.

קיים כאן מעין פרדוקס: אנו רוצים למסוך מיליונים רבים של יהודים לארץ כדי שנחדל להיות מעוט באיזור, וכדי לעשות זאת אנו צריכים לחיות כל הזמן רוב במדינה, שאחרת לא תהיה אבן סואבת ליהודים. יתר על כן, לא נזכה להיות מדינה שחברחה מתוקנת, אם לא נסקיע בכך מירב האמצעים. ולא נוכל לגייס מסאבים אלה, אם לא נסמור על יחודנו.

יכולתי להוסיף ל-1,2 מיליון ערבים בטטחים 300.000 פליטים, ולא מאלה שיצאו ב-1948. מבלי לקבל השראה ממיטחו, אני הייתי נגד החזרת עקורי ברעם ואיקרית. אולי זה מוזר, אבל יש לי הסברים מטלי. ישנם 300.000 שיצאו ב-1967. נניח שלא כולם יוכלו לחזור. על 100.000 פועל המכפל. באוח כלות ונסאות לערבי ישראלי או לערבי מהטטחית. כדאי להינסא לערבי ישראלי או לערבי מהטטחית. ומי האיש שיקום בכנסת ויביד טאין לתה להם להכנס?

באים מבקרים. זייס המהו זלים מכך, באיח כך וכך תיירים. אני ביקטחי את הטר קול שלא יכלול את אלה במספר התיירים שהוא מפרסם. חלק מהם יראו את יופיה של הארץ, יראו רמת חייהם של הערבים בישראל, וירצו להטאר.

אני מאמין שרצוננו לקיים את חזון הציונות. אינני מאמין טעהידנו מוחנה בכך שנחעלם ממנו.

עדיין לא מאוחר להבטיח כי נוכל להוריש לבנינו ולנכדינו את המדינה טאבותינו טאפו אליה, ואנו הטגנו אותה. ואני מקווה הנמטיך לסמור עליה.

1. משל:

חברים, כאטר הוצג הנוסא - המדיניות בטחחים,
חסבתי לעצמי שהמפלגה רוצה לקיים בירור ולנחח
את המצב בטחחים לאחר 5 שנים ולהגיע למסקנות. אולם אין ספק, אחרי טסמענו
את הרצאתו הארוכה של הסר ספיר, והרצאתו של הסר אלון, שהויכוח סטה
מהבעיות הקונקרטיות, וגלס לויכוח על המסא ומתן לטלום.

(אחרי כן רטמה עס)

לו היה יושב פה אחד האנשים באולם, שלא מעורה בדיון, היה חושב שהנה אנחנו יושבים באולם היטיבות על מו"מ על שלום. יש הצעות כאלה והצעות אחרות, והנה המזכירות צריכה להחליט מה דעתה על השלום.

אחד הדברים שמפיר אמר, שהוא לא בין אלה שנוטלים את רשות הדיבור לעתים קרובות. אני - לעתים עוד יותר רחוקה. הויכוח איננו בעה שיש הצעות לשלום ומזכירות המפלגה החכנסה לקבוע עמדה בשאלה זו או אחרת.

אני חושב כי בנקודה אחת עסינו עוול לעצמנו - אולי בכמה נקודות - בנושא של הסטחים, ההתנהגות של מדינת ישראל עם תושבי הסטחים, וההתייחסות של תושבי הסטחים לישראל במסך הקופה של חמס וחצי שנים אחרי מלחמת ששת הימים.

זו עובדה היסטורית טאין דוגמתה בכל העולם, של מיפגש בין יהודים וערבים או שתי מדינות, אשר אחרי קרב קשה לא הגיעו לידי שלום, העובדה הזאת שלאחר חמס וחצי שנים מאז מלחמת ששת הימים אנחנו הגענו למצב שיש בארץ ביקורים מעיראק, כושיה, מצרים וסוריה לישראל. אין לזלזל בתופעה זו, התופעה שמאה וחמישים אלף ערבים מהארצות השכנות ביקרו במדינת ישראל. זה גדל מ-18 אלף ל-150 אלף. זוהי תעודה כבוד למדינת ישראל ויש לזה השלכות רבות מאד על החסנים בינינו לבין שכנינו.

כאשר הייתי בארצות אסיה דובר סם הרבה והיה ידוע סם על ההקפות שלנו בלבנון ובסוריה, אבל אף אחד לא ידע על התופעה המרנינה, על אופי החיים, על אופי המיפגש בין יהודים וערבים לאחר מלחמת ששת הימים. יהכך סזה מחדל שלנו, אבל שמעתי גם באולם זה שיש אי-ההתייחסות לתופעה זו. גם אנו בישיבת מזכירות המפלגה לא מקדישים תשומת לב ראויה להיסג הבלתי רגיל של יחסינו עם הערבים בסטחים ויחס הערבים מהסטחים אלינו. זאת היא תופעה בלתי רגילה, אנחנו חייבים להתייחס אליה, לתת לה כל המסקל הראוי, זה היסג גדול למדינת ישראל ולממשלת ישראל. אינני יודע מהי יבוא השלום.

אין ספק שצדק החבר ספיר באמרו, כי בדרכנו לשלום אסור לנו לסגור את האופציות לשלום. אבל זה לא מספיק לדבר שלא צריך לסגור אופציות לשלום, אם לא נסיק מסקנות מסתי עובדות: העובדה של ערבים מהסטחים בישראל, והעובדה של ערבים בסטחים. אלה שני נושאים לא זהים ולא דומים.

הנקודה הפוליטית שעומדת בפנינו - אינני רוצה להרבות במספרים, אמר ספיר, העובדה היא שהיהודים בקו הירוק מהווים 85%. לאחר הכללת כל הסטחים המוחזקים - יורד אחוז היהודים, והאחוז של המיעוטים יעלה מ-15% ל-36%. זאת עובדה ממסית שצריך לתת דעתנו עליה. אם נכלול רק את עזה וצפון סיני, לא את יהודה ושומרון, יהיה אחוז היהודים 76% ואחוז המיעוטים יעלה ל-24%. ואז העליה באחוזים באוכלוסיה הלא-יהודית תתבטא ב-9%. זאת היא עובדה שצריך לקחת בחשבון לטווח ארוך, בטעה עשייה השלום. אבל זה לא טייך לנוסא שלנו כעת, בקביעת ההתייחסות של המפלגה לבעיית הסטחים ולבעיית ערביי הסטחים לישראל והערבים בסטחים.

אני מדבר על הערבים מהסטחים ועובדים בישראל. אמנם הם מהווים כעת 4.3% מכלל כוח העבודה בישראל. באופן כללי זה לא דבר מדאיג. אבל אם אנחנו רואים באיזה מקומות מתרכזים הערבים האלו, היכן הם עובדים - 21.9% בחקלאות ו-19.5% בתעשייה והתרכוזת של הערבים מהסטחים בישראל היא בשני ענפים.

אם אנחנו רוצים להגיד שצריך להקטין את מספר הערבים מהסטחים ועובדים בישראל - הכרחי להסיק מסקנות, איך להטיג בטבילם מקורות עבודה בסטחים. מבלי להסיק מסקנות אלה - זה דיבור שאין בו ממסות.

כמה דוגמאות: הערבים מהסטחים ועובדים בישראל, סמהווים למעלה מ-50 אלף איש, לא מספיק להגיד שמצבם לא טוב, כי זו אמירה מופשטת, ואמר כאן מיטהו - הם עבדים לאדונים, לאחר חמס וחצי שנים חייבת מזכירות המפלגה להסיק מסקנות לגבי אופן הטיפול בהם.

העובדה, שבמקום עבודה אחד ישנם

יהודים וערבים, יהודים וערבים מישראל וערבים מהסטחים, ואין טיפול אחיד בעניניהם - יש לזאת מסקנות חברתיות חמורות ביותר. וכל דיבור שחופעה זו היא לא טובה, הוא לא מטמעותי, אם לא מסיקים מסקנות מה צריך לעשות לשינוי המצב בקטר ל-50 אלף הערבים ועובדים בישראל. מיליונים תורכים עובדים בגרמניה, מיליונים ספרדים עובדים בסוויץ, אין מקום אחד בעולם שיש בו שני סוגי טיפול באוחו מקום עבודה, בין שני אזרחים של ארצות שונות.

ומסום כך אני מביא למפלגה הצעה, שנפסיק

את אופן הטיפול הספורדי בערביי הסטחים ועובדים בישראל. במקום עבודה אחד - צריך להיות טיפול אחד.

העובדה סאלמוגי סיפר גובים במסך שנה
250 מיליון לירות, כל חודש 20 מיליון לירות, והכסף מסתלם על ידי הממשלה
לאותם הערבים - יש בזה מטום עיוות, עיוות דמות ישראל בעיני הערבים ובעיני
העולם.

מטום כך אני מציע הצעה למזכירות המפלגה,
להסיק מכך מסקנות. קל יותר לדבר דברים כלליים, אבל קשה יותר להגיע
למסקנות. עובדים 50 אלף ערבים מהסתחים בישראל. זו לא תופעה חולפת.
יכול להיות שיהיו 40 אלף או יהיו 30 אלף, אבל אין ספק שזו לא תופעה
חולפת. הם לא באו למדינת ישראל רק מרצונם החופסי. וגם מה יש נקודה
מעניינת, הם באו לעבוד בישראל על אף התעמולה העויינת של הפתח ומחוך סכנה
נפסות. ואין ספק שזו תופעה חשובה מאד. (משה ברעם: אין להם ברירה)
לאין ברירה יש משמעויות רבות. אצלנו ה"אין ברירה" מביא לכוח עמידתנו.
עובדה שיש 50 אלף ערבים, לא יהיו פחות מ-40 אלף, זו פעולת לחשוב שאפשר
לסגור הרמסיה את הגבולות. והמסקנה מכך היא שצריך לתת לאיגודים
המקצועיים לספל באופן שווה בעובדים מהסתחים ועובדים אחרים. וקרן ביטוח
לעובדי בנין וקרנות אחרות יפתחו או הסרותים שלהם לערבים, כדי להוות
עיסוח פוזיטיבי, אחרת תהינה לזאת השפעות חמורות. אנחנו נוהגים עם
הערבים מהסתחים העובדים בישראל, אחרת מאשר נוהגים בכל מקום אחר בעולם
בעובדים מסני עמים שעובדים יחד. ועובדה היא שאנחנו לא יכולים להספיר
בצורה נאותה את הדבר גם זו אומרת שהופעה זו לא יכולה להמטך.

היה לנו ויכוח עם חברינו בוועדה המרכזת,

היו חברים אשר אמרו שצריך להקנות לערביי הסתחים את זכות החברות
בהסתדרות. אני חושב שהקניית זכות חברות בהסתדרות זה אקט פוליטי-מדיני,
עצם העובדה של הקניית זכויות בהסתדרות יעורר את הויכוח של סיפוח או
לא סיפוח. מטום כך אני לא מקבל את ההצעה הזאת. אבל אני מביא את ההצעה
לסיפוח הוגן, ציבורי וחברתי בערבים מהסתחים אשר עובדים בישראל.

לנושא השני - של ערבים הסתחים. אני לא

נכנס לויכוח שהיה בין ספיר לדיין על חשבון הכספים. בודאי יש כספים רבים
אשר הוסקעו בסתחים, ואני מזכיר עובדה שגודעה לי כעת, בקטר לחינוך.
הערבים בירדן מקבלים חינוך חינם גם בבית ספר היכון וגם בבתי ספר
למורים, מה שבמדינת ישראל לא מקבלים. אבל הויכוח שהיה בינינו על
הסכומים לא נוגע לנקודה המרכזית מדיין העלה, לדעתי הנכונה, שאיננה
סותרת את הגישה של ספיר לא לסגור אופציות פוליטיות בקטר להסדר של שלום.
אין ספק שהבעיה המרכזית לשלום היא לא מצרים, לדעתי, הבעיה המרכזית זו
ירדן, לרגל האוכלוסיה הגדולה הקיימת בגדה. אולם מי שחושב שליצור
אופציות פוליטיות זה דבר חמור, אני לא מקבל את הדעה שלו בקטר לפיתוח

כלכלי. גם יהיה שלום, אין ספק שיווצרו חיים כלכליים יותר קרובים של
יהודים וערבים בסומרון. אני לא חושב שפיתוח כלכלי, קטר גומלין,
שילוב והשתלבות, אלה הם דברים שונים. זוהי סימנטיקה לאותו דבר.
אינני מאמין שאפשר לעשות פעולות כלכליות בעזה למשל, ליצור סם מקומות
עבודה, בלי תכנון כלכלי. אינני מאמין שאפשר לדלל את החושבים בעזה.
דילול חושבים זה אקט פוליטי ולא כלכלי, בלי לעשות תכנון כלכלי.
אי אפשר ליצור מקורות תעסוקה בסומרון וגם בעזה, בלי שיהיה תכנון
כלכלי כולל, שכולל גם את מדינת ישראל, כל עוד שאין סם מדינה עצמאית.

עוד יותר מסוכן, ושמעתי מהחבר יגאל אלון,
שהוא מצד אחד מתנגד לקונצפציות הפוליטיות של דיון, אם דיון חושב,
אם הבינותי את כל אלה שדיברו פה וביסאו מה שדיון חושב - אתה חושב
או על סיפוח, או סיפוח זוחל של יהודה ושומרון, ואז אני לא מסכים
לדעתך.

אין ספק שסיפוח כלכלי לא סוגר אופציות
פוליטיות אלא עוזר לאופציות פוליטיות. העולם הוא קטן מאד. ועוד יותר
חמור, אם יגאל אלון אומר שיש צורך לחפש דרך למו"מ עם עוד מדינה,
עם פלסטינאים נוחים. לא ראיתי פלסטינאים נוחים. וכאן אני נזכר בעובדה
סקראחי כעה בעתון, שאלוף אברהם יפה נפגש בכנס בין לאומי עם בחה של
אינדירה גאנדי, והיא הסכימה שאין למסור אף טעל אדמה. המעניין הוא
שכל אחד פוגש תמיד את האיש הרצוי לו. אני הייתי עכשיו בהודו ולא
הצלחתי לשכנע את הגורמים הממשלתיים שיש צורך במסא ומתן יסיר. לאחר
שהייתי בהודו נוף לי גם טלאינדירה גאנדי אין בה, יש לה רק שני בנים.
לצורך מציאת עידוד לקונצפציה הפוליטית של אברהם יפה, יש גם בח
לאינדירה גאנדי.

(אחרי כן רשמה טא3)

רחוקה הדרך להשיג פתרון על ידי הסכמתה של אינדזירה גנדי. אני הצגתי בפניהם את הטאלה: למה דוקא להודו מותר לדרוש שהאו"ם לא יתערב במטא ומתן בין הודים ופקיסטנים? למה זה טוב לאינדונזיה ולאוסטרליה ולא לישראל? כל אחד מחפץ לו את האיש שיעזור לו.

אני לא מצאתי ערבים פלסטינאים אטר

מבחינה פוליטית יהיו יותר נוחים במטא ומתן מאטר המלך הירדני. אחת מהסעויות הפוליטיות, לדעתי, הוא לחשוב שהמטא ומתן סלנו לשלום איננו עם מדינה שהיתה איתנו במלחמה, אלא יש לחפש עוד מדינות.

ירדן או יסות פלסטינאים אטר חיווצר

ההיה מדינת חסות במדינת ישראל. יהיו לה כל החסרונות שיש למדינה לא עצמאית עם כל החסרונות של מדינת חסות. אין טפק שיצירה עובדות כלכליות של סוהפות כלכלית בינינו ובין הערבים בירדן ובעזה - יש להם ערך פוליטי וערך כלכלי. בלי יצירה מקומות עבודה ממשיים בעזה, ביהודה ובסומרון - הרי דבור סלנו על הקטנה מספר הערבים מהססחים העובדים בישראל הוא דבור לא מבוסס.

לסכום בשהי הטאלות טאלה: כלפי הערבים

מהססחים העובדים בישראל אני מציע לבטל את סדר הספול הממסלתי.

אחרי חמט וחצי טנים חייבת מדינת ישראל ליצור עובדה של מקום עבודה אחד, עם סוג אחד של עובדים. ללא הדבר הזה, בעוד טנתיים-טלוס תבוא אלינו ועדה של האגודים המקצועיים, לחקור אותנו ולהעמיד אותנו אל עמוד הקלון. בלי זה לא יהיה ערך לדבור על טגיון ויוסר.

באטר לססחים - הכרחי שמזכירות המפלגה

על ידי ועדה מיוחדת תיצור פרוגרמה של יצירה עובדות כלכליות בססחים אטר הן יתנו אפטרות של העסוקה. כאטר ראייתי את הקציב המדינה כלפי יהודהווסומרון - הרי זה הקציב מרטים מאד. אני בטוח טגם דיין וסכים לכך. עובדה היא טעד היום לא נוצרו בעזה, ביהודה ובסומרון עובדות העטיחיות. מקומות עבודה לא נוצרים מעצמם. מקומות עבודה ביהודה ובסומרון מוכרחים לקום מתוך היאום מוטהף עם מדינת ישראל.

העולם הוא קטן מאד, לפנינו עדויות

בלתי רגילות. הנה סין עטה כעה הסכט עם יפן, צפון קוריאה עם דרום קוריאה. העולם מתגבר על מכטולים בלתי רגילים. יש עולם של הידברות בעולם של הידברות לא תיטאר מדינת ישראל בודדה. אנחנו צופים תקופה של הידברות. בהקופה הזאת של הידברות אסור סיהיה וכוח בינינו, במקום הידברות עם הערבים. הישיבה הזאת הביאה לידי הופעה, סבמקום הידברות עם ערבים - בתחלנו בוכוח מוקדם בין יהודים ליהודים.

9.11.72

י. מטל

שמעתי את דברי החברה גולדה מאיר .

היא דיברה מעל במת הכנסת אל הנסיא סאדאת, היא דיברה אל המלך חוסיין על מטא ומתן, על פגישה בקהיר וכו'. לעת עתה לא נענתה הקריאה הזאת. מבחינה פוליטית אין צורך בוכוח היותר פרציזי על דרכי הסלום לפני פגישה בין יהודים וערבים למטא ומתן.

היה וכוח של 20 טנה בין אוסטרליה

ואינדונזיה. הנה נגמר המטא ומתן על גבולות. יש עובדות חוהכות טהאו"ם עומד מהצד. יש עובדות חוהכות^{סל} מיפגש פנים אל פנים. אני צופה אפטרות כזאת.

במצע של הלייבור האוסטרלי (אטר אולי

יעלה לשלטון בעוד כמה ימים) יש פיסקה לא טובה, האומרת טאזור המזרח התיכון מהווה את הסכנה לסלום בעולם ניש לקריא את האו"ם להתערב בנוטא הזה או לכפות על הצדדים סלום. כמובן שהתנגדנו לכך. אבל העולם הולך לקראת הידברות. הסינים מדברים עם היפנים, היפנים מדברים עם חוסיים. בעולם של הידברות יש סכויים טגם נגיע לשולחן המטא ומתן עם הערבים.

נוכה הסכוי הזה הכרחי לאפטר את המטא

ומתן בינינו ובין הערבים, ולא בינינו לבין היהודים. לנוכה המצב הזה אסור ליצור אופציות פוליטיות. משום כך אני מתנגד להקנות חברות בהסתדרות לערבים מהטטחים. יש לקיים טגע טל ההסתדרות בטטחים, ליצור טגע כלכלי עמוק יותר בין יהודים וערבים בירדן, אטר יתן מקומות עבודה על ידי היאום כלכלי.

לדברים שנשמעו כאן יש מטמעות ומטקל.

מטה דייין:

אני חצה להבהיר מספר אחד טאמר אותו

טר האוצר. אני רוצה להבהיר את הרכבו טל המספר. הוא אמר טכ-300 אלף ערבים עזבו לאחר מלחמת טטה הימים. מבלוי להיכנס למספר הזה עצמו, אני רוצה לומר טלאחר מלחמת טטה הימים הרטינו לחלק מהערבים לחזור וחזר מספר לא מבוטל טל עטרוה אלפים. המספר האחרון הוא: הערבים טאינם פליטים טל 1948 ואטר עזבו בטביבות 130 אלף. מבין אלה טעזבו היו למעלה מ-100 אלף פליטים טל 1948, הן טרצועת עזה והן ממחנה הפליטים של יריחו וממקומות טונים אחרים. מציגים את הדברים בצורה זו או אחרת ואנחנו צריכים לדעת את המציאות. זה איננו סותר את המספר הכולל טספיר ציין, גם איננו מאטר. המספר הברוק טל מספר הערבים טעזבו כחוצאה ממלחמת טטה הימים וטלא היו פליטים טל 1948 - 130 אלף. לזה צריך להוסיף ערבים טעזבו וחזרו, ופליטים טל 1948 טעזבו ונמצאים בצד הטני במחנה פליטים.

שמעון פרס:

חברים, הקטבתי רב קטב לדבריו של פנחס ספיר על כל הנמוקים והתאורים הקודרים והמאיימים עלינו, אני מוכרח להגיד טבעצם רק דבר אחד לא הבינותי - מדוע אנחנו בטסחים? למה אנחנו מחכים? אם עומד להתרחס עלינו עתיד כל כך נורא - מה אנחנו עוד יושבים שם? ספיר נתן את המסל של העץ והאדם. העץ לא זז, אבל מדוע האדם לא זז? מדוע אנחנו קשורים לסם? בטביל מה? האם אנחנו חושבים שהפתח בעוד חמס שנים יהיה יותר נעים ויותר טוב? האם חוסיין בעוד 5 שנים יתרכך? מדוע אחרי נאום כזה לא קם ספיר עם המסקנה ביחידה המתבקשת מדבריו ויציע למרכז המפלגה לפנות את מה שאפטר. לא צריך שום טכס בטביל זה. מקפלים את צה"ל וחוזרים הביתה. למה חיכינו 5 שנים?

שמענו מפי ספיר שהשקענו בסובסידיות כאלה ואחרות מליוני לירות. למה עשינו זאת? מוכרחה להיות תשובה הגיונית, טכן מי טמסתכל על העתיד לפי התאור של ספיר, מביך שהסכויים לא ישתפרו, הסכנות גדולות. אם אין בכוחנו לטפר את הסכויים הבה נקטין את ההפסדים שלנו.

ואם אנחנו נשארים - מה אנחנו צריכים לעשות מהיום הזה עד אותו יום גדול ומאוטר כאשר נפנה את כל הטסחים? מה המדיניות? האם התחרות בתאור קודר? האם אנחנו יושבים במדינת ישראל ובארץ ישראל רק מפני שיטנו ה"סט" הזה של סכנות? אולי ישנו "סט" אחר של סכנות יותר חמור מזה אשר מחייב את ישיבתנו בטסחים, ה"סט" אשר בא לכלל מיקוד במלחמת טטה הימים? הלוא אנחנו מוכרחים להיות אנשים סבירים, מה הסבירות שבדבר? אינני מבין.

אני רוצה גם להגיד שאני מאד התרשמתי מהאור המעטים שעשינו, פחות התרשמתי מתאור העתיד כפי שהוא תואר על ידי ספיר.

אני פאמף שהמדיניות שהתנהלה בטסחים בחמס השנים האחרונות היא אחת ההצלחות וההישגים הגדולים ביותר שהיו למדינת ישראל. וההישג הגדול ביותר ביחסים טביננו לבין הערבים. טכן אנחנו ניטאר באזור הזה תמיד והערבים יטארו באזור הזה, תמיד והמדיניות שניהל דוין בטסחים הוא הנסיון הראטון לטלוף את יחסי היהודים והערבים מהקפאון, מהאיבה ומהרוטינה של איבה טאפיינה אותם פאם שנים תמימות. ואין זה דבר מובן מאליו טאוכלוסייה של למעלה מ-4 מליון נפש בין הירדן לים התיכון

9.11.72
טמעות פרס

(דרך אגב, זה גודל אוכלוסיה הסווה לגודלה של אוכלוסיה האמריקאית
כאשר ג'ורג' וושינגטון נחמנה להיות נשיאה לפני 200 שנה) והמורכבת
משני סליס יהודים וסליס ערבים, בים של איבה, ומצב של מלחמה מוצהרת,
התנהל על גשרים פתוחים, על תנועה חופשית, כמעט ללא ספך דם, הוך רגס
של התקדמות כלכלית וחברתית. הם לא נוהגים לראות אותנו כפי שהגו
לראות, וגם אנחנו לא רואים אותם כפי שנהגנו.

הבקורת אשר הטיח ספיר התייחסה לא כל
כך כלפי המדיניות בטטחים, אלא כלפי העתיד העומד להתרחס, עתיד אשר
נמנע להסיק ממנו מסקנות בהולה או בעתיד.

הבקורת המוטחת הן מטעמים דמוגרפיים
והן מטעמים אידיאולוגיים אולי יש לה עתיד, יבר ודאי שאין לה, כלומד -
היא לא נטענת על נסיונו של העם היהודי ועל אמונה ספיעמה בו.

מתי התייחסנו לבעיותיו של העם היהודי
יחס סטטיסטי? וכי מתי היה לתנועה הציונית יתרון סטטיסטי?

המסך רטמה אא/

אם אני מסתכל על הסטטיסטיקה של העם היהודי במאה השנים האחרונות, מאז החלה הנועה חיבת ציון^{אני}, מוכרח להגיד, בדקתי את התקופה הזו ולא מצאתי אף תאריך אחד שמבחינה סטטיסטית כדאי היה להיות ציוני. לא היה שום נימוק סטטיסטי להיות ציוני.

בשנת 1882 היו בעולם 7.7 מיליון יהודים,

מהם היו בישראל 24 אלף - 0.3%. אני יכול לסאול בלטונו של ספיר: זוהי המדינה המוסכת? - 0.3%? לאחר עשרים שנה, בשנת 1900 היו בעולם 10.7 מיליון יהודים, בארץ-ישראל היו 50 אלף - חצי אחוז. זוהי הארץ היעודה? זוהי הארץ המוסכת? זוהי הסטטיסטיקה הכבירה - $\frac{1}{2}$ אחוז מהעם היהודי בארץ-ישראל? ב-1925, אחרי המנדט הבריטי, כבר הייתה סטטיסטיקה לא רק לגבי היהודים, אלא גם לגבי הערבים, היו בעולם 14.8 מיליון יהודים, מהם 122 אלף בארץ-ישראל - 0.8%. ואילו מספר הערבים באותה שנה היה 661 אלף. כלומר, יחס של חמישה ערבים על כל יהודי אחד. אני מתאר לעצמי איזה גאום היה נואם ספיר ב-1925. מה היה אומר מכח הסטטיסטיקה הזאת. בשנת 1940, לפני הקמת המדינה ולפני השואה, היו בעולם 16.7 מיליון יהודים. מספר היהודים בישראל גדל והגיע ל-467 אלף - 2.8% של העם היהודי. אז כדאי היה להיות ציוני מטעמים סטטיסטיים? איזו הבטחה הייתה בזה? ואילו מספר הערבים הגיע ל-מיליון 68 אלף, כלומר פי שניים וחצי מהישוב היהודי. איזה גאום היו נואמים אז? באיזה הנמקה היינו הולכים לקראת חכנית בילפפור, שהתחילה להתגבט באותה תקופה?

אני שואל: מתי כדאי היה להיות ציוני -

ב-1880, ב-1900, ב-1920, ב-1940? ואם בכל אותן שנים כדאי היה להיות ציוני, דווקא ב-1972 צריך כבר להפסיק את זה? דווקא עכשיו הגענו לנקודה הטפל בתולדותיו של העם היהודי? מדוע?

אני שואל: מתי בעצם הדרך שכולנו הלכנו

בה, אנחנו ואבותינו, אם לא דרך שבה האמונה הייתה חמיד גדולה מהסטטיסטיקה? מה הייתה ראיתנו את העם היהודי, עם שבדרך או עם סקפא על הפוצוחיו, ואנחנו רק אומפים את הכספים שלו. וכי דללו היום מקורותיו של העם היהודי? וכי הסתחרר העם בימינו אלה מהסכנות הקלאסיות שאימו על קיומו? האם העם היהודי כיום הוא עם נורמלי, חופסי, בטוח? האם פסק לחץ של סלטונות זרים על העם היהודי, פסקה איבה גלויה וחרישית של גויים? קראתי סתי הגדרות מאד פיקנטיות ליהודי. איליה ארנבורג ברוסיה הסובייטית אמר, כי כל זמן שיהיה אנטיסטי אחד בעולם, הוא יסאר יהודי. אינטלקטואל יהודי אחר באמריקה _____ עורך "קומנסרי", אמר להיפך, סכל זמן שיסאר בעולם יהודי אחד, תיטאר אנטיסטינות. ועדיין יש לנו 12 מיליון יהודים לפרנס את כל בעיותיו ואח תקוותיו של העם היהודי כולו.

דווקא עכסיו לוותר על האמונה הזאת ועל הדרך הזאת - מדוע? למדנו יותר טוב לספור - ב-1972 סניימ פלוס סניימ הם ארבעה, וב-1880 זה היה עטר? אותם חוקים פעלו אז ופועלים היום. האם עלינו לוותר מפני שהתחילה העליה מרוסיה? האם עלינו לוותר בגלל אצוקת יהודים בדרום-אמריקה? האם עלינו לוותר מפני שיסגה פרובלמטיקה נוראה ליהודים בארצות-הברית ובאירופה? מה קרה? דללו מקורותיו של העם היהודי, פסקו בעיותיו? מדוע עלינו להעדיף היום דווקא תחזית סטטיסטית על פני חזון ציוני?

חברים יקרים, אין לי טענות כלפי הלסכה המרכזית לסטטיסטיקה, היא בחרה בטלוחה מספרים גועזים ביותר בקטר לעליה בישראל: 40 אלף, או 50 אלף, או 70 אלף לסנה, והיא נעצרה ב-1980, כדי לבשר לנו שמספר היהודים יגיע בסנה זו ל-3.7 מיליון.

אין לי ספק שהתיבור שעשתה הלסכה המרכזית לסטטיסטיקה הוא חיבור נכון. אבל מניין לה מרכיבי החשבון? היא יודעת שיבואו יהודים מרוסיה? היא יודעת איך תנהג הממשלה הרוסית? היא יודעת מה רצון היהודים לעלות לישראל? איך אפשר לעשות סיכום ברור כאשר המרכיבים אינם ידועים?

הניחוש המאופק של הלסכה לסטטיסטיקה לגבי עליה מלווה, כמובן, בגדיבות רחבת לב לגבי הריבוי הטבעי ואי התזוזה והעדר הסינוי בישוב הערבי. עם הכל כמנהגו. על סמך מה? יש לכך הוכחות מהעבר? אלה הם חוקי ברזל? אלה נוטאים סטטיים.

הסטטיסטיקה היא מקצוע ההופך למדע כשהוא עוסק בעבר. ברגע שהסטטיסטיקה עוברת את קו הגבול בין ההווה ובין העתיד, הרי היא מגדת עתידות. לא יותר מזה.

ספיר הזכיר כאן שהערבים נעדרו מהעבודה ב-2 בנובמבר, יום הצהרת בלפור. חברים יקרים, יד על הלב. בזמן הצהרת בלפור לפני חמישים וחמט סנה, מה הייתה הריאליה של העם היהודי? נערך הסכם בין שלוש יהודים, טאינני יודע אם ידעו מספרים, אולי רק אחד מהם ידע, אני מסופק אם סוקולוב ידע מספרים, אני מסופק אם וילצמן ידע מספרים, אני מקוה טרוטסילד ידע מספרים. הם הלכו לנהל מסא-ומחן עם הכח האדיר ביותר בהיסטוריה האנושית - האימפריה הבריטית, סטלנא על רבע מכדור הארץ, וטאמרו עליה שהטמט אינה סוקעת בה לעולם. מה היה לסלוטת היהודים האלה? האם היו להם צבא, תנועה, עם, נפט, כסף? מה היה להם? מה היה לפני חמישים וחמט סנה? בטם מי הם דיברו? בטם מה דיברו ונגד מי עמדו? נגד כח שהיה לו הכל.

מאז חלפו בסך הכל חמישים וחמש שנה, הקופה לא ארוכה בהיסטוריה האנושית. מה נסאר מהאימפריה הבריטית, חוץ מקצה כאב ראש בבעיות כלכלה, איפה הטמט טאיננה סוקעה? באימפריה הבריטית היתה הודו, ארץ הפנינים, היהלומים והמאסות האנושיות, והיתה הדרך להודו - הסואץ, המוביל החשוב ביותר באימפריה של אז. בידי מי הסואץ, מי יושב סם עכסיו? מי חזה את זה? מי מאחנז ראה את זה? זה מה סקרה במציאות לעמנו ולעולם כולו.

אח אני מוכרח כבר ללמוד לקח מהעבר, הרי זה לא לקח סטטיסטי. הלקח הוא שעם נחרץ ונחוש בהחלטתו, עקסני ומאמין - סיכוויי הסטטיסטים להגיע ליעודו הם גדולים לאין עיוך מהסטטיסטיקה המוצעת לו מדי פעם בפעם בדרכו. עתידה של ישראל ועתידו של העם היהודי הם ענין של אמונה, של הנחות יסוד ושל פעולה נכונה, ומי סמכרסם בה - מכרסם בו, מכרסם בעצמו.

אולם כאמור, הבקורה שהוסתה כאן איננה מכוונת רק לתחום אחד מספרי, אלא גם לתחום העקרוני. אני רוצה להגיד מראש אנו טייך לאנשים סמאמינים שהמוסר מוכרח להדריך עם ולהציב דרך. איני בין המאמינים ס"עולם בחסא יפדה" אני מאמין/סלכל עם, כולל העם היהודי והעם הערבי, יט זכות להגדרה עצמית, טאינה נדחית, אם כי כסמדברים על הגדרה עצמית, אנחנו מוכרחים להודות שהיא נחלקת בקוסי רב כאשר מסתכלים לא במילון אלא במפת העולם. סכן כמעט לא היתכן הגדרה גיאוגרפית שהיא זהה להגדרה לאומית. אין הסטחים גזורים ב100% לפי העמים, וכמעט ואין מדינה אחת בעולם טאין בה מיעוטים לאומיים כאלה או אחרים. זה לא בגד סחופרים אותו לפי מידות הגוף. אפילו 19 המדינות הערביות במזרח התיכון בעצם אינן מדינות ערביות, אלא מדינות סיס בהן רוב ערבי ויט מיעוטים לאומיים נכורים. לא סמעתי על ערבי או יהודי סיציע לחלק את המדינות הערביות לפלחים לאומיים, וירטה לכורדים הגדרה עצמית, לדרוזים הגדרה עצמית, לצ'רקסים, וכסהיו סם קרוב למיליון יהודים, גם ליהודים הגדרה עצמית, בחימן ובארצות אחרות. גם בישראל סלפני מלחמת ססת הימים היה מיעוט ערבי, האם מיסוהו מאחנז הציע סתנתן לערביי הגליל, למסל, זכות הגדרה עצמית? האם זה דבר כל כך מוחלט? האם אנחנו עוסקים במונחים מוחלטים, או במינות יחסי, סאמינותו מומנית בהרכבן של נסיבות סונות ומסתנות לבקרים.

אני מקוה טאין בינינו ויכוח סל סמט על עתיד סיני ורמת הגולן, אם כי אני סעררן סגם אילו היינו מציעים לנסיא מצרים סאדאת את נוחה מפ"ם לגבי סרס א-טייה, כלומר נינוחות סימנטיה בדבר "נוכחות ישראל", במקום דיבור גלוי וממוסע על "טליסה ישראלית",

אני מסופק אם סאדאט היה נהפס בקיסמי הריטוריקה של מפ"ס ועורך חוזה שלום בכתב מפ"מי. אני לא רוצה להיות יוהר מדי זול בענין זה, אבל אני לא חושב שסאדאט מוכן לוותר על שרם א-סייח בגלל איזה שהוא סארם אחר שמוצע לו במלל.

הויכוח האמיתי הוא לגבי האופציות והעיהויים

הנוגעים ליהודה וטומרון ולעזה. כאן לפנינו ארבע אופציות: אופציה אחת לתת את האזורים תאלה לחוסיין. אני רוצה להגיד בכל היושר לחברים, מי שרוצה לתת את הגדה לחוסיין - יתן אותה עכשיו. אבל על הזמן, אבל על המאמץ, לא יהיה מצב יוהר טוב. חנו את הגדה עכשיו וגמרנו את העניין, חנו באומץ לב, כפי שדרוש בהכרעות מדיניות. אני לא יודע אם זה מעסי או לא מעסי. כל הדיבור בתחום זה הוא בלסון חידות. מדובר הרבה על הקמת מדינה פלסטינאית נפרדת. יש גם כאלה הנוטים לפתרון פדראלי/ במסגרת מדינה יהודית, אני לא מדבר על הפדרציה של חוסיין, אני לא מדבר על פדרציה מירוסלים מזרחה, כי אם מהירדן מערבה, פדרציה במסגרת של מדינה יהודית. יש האומרים: הבה נסאיר את המצב פהוה עוד זמן רב. אני מודה שאני ספקן לגבי סתי האופציות הראסונות, ואני חושב שיש מקום לעיין בסתי האופציות האחרונות.

מדוע אני ספקן? בינינו ובין ירדן טוררים

היום יחסים, אטר אם נתעלם מהגדרתם ונספוט אותם על פי מהותם, הם היחסים הרחוקים ביותר ממלחמה טאי פעם היו לנו עם מדינה ערבית כלסחי, כולל לבנון. וכי מה אנחנו בעצם רוצים? אלה הם יחסים שמצטיינים לא רק בצד הפסיב סבהם - אי התקפה, אי מלחמה, אי הסרדה, - אלא יש בהם גם אקטיב מפורט - גשרים פתוחים לאנשים וחומרים, סלילת מלחמה וטרור, הסתייגות מהרוסים, ונסיון של סמיכה על סגנון כלסחו במערכת המגעיים סבינינו.

מה שבמענין ביחסי ירדן ישראל הוא סכל

זה קורה באין הסכם של שלום בינינו. אפטר אפילו לחפליג ללומר, יכול מאד להיות סזה בגלל היעדר מסא-ומתן על שלום בינינו. סכן אילו היינו נפגשים עם המלך כמועמד ראסון וזחיד של העולם הערבי למסא-ומתן, היחה עולת מיד בעיה ירוסלים והיחה עולה בעיה הגבולות של הגדה.

(המסך דבריו רסמה מא)

המשך דברי ש. פרס

אני לא שמעתי שחסיין מוכן לקבל את חובניה אלון. לא שמעתי על יהודים שמוכנים לוותר על ירוסלים. הסטטוס-קוו האילם הקיים היה מפנה את מקומו לויכוח רועם, שהיה מחתיף והנלך, ומגדיר מחנות, ומגייס ארגומנטים עד אשר הוא סוהם מציאות שמגמת פניה, אם כי לא שלסיה, הם מעבר הסלום.

אינני רוצה לערוך את חסבונות חוסיין.

אבל אפילו דבורו היה ברור יותר ומעטיו נחרצים יותר בכוון של הסכם עם ישראל, אינני יודע מה היה קורה כאמת; האם הוא היה פורס את סוכת הסלום שלו עלינו, או אנחנו היינו מוצאים את עצמנו כרוכים לצדו של סכן, המצפה להבנה ישראלית גוברת והולכת לבדידותו המזהירה אך המעמיקה, ואשר תלך וחעמיק, כחוצאה ממעסי היחיד שלו.

אני מאמין סנגיע לסלום עם ירדן, אם כי אני בספק אם הדרך לסלום מוכרחה להיות באמצעות דיון קולני על הסכמי סלום, המחייבים טיפול בנוסא ירוסלים והגרה.

אני מוכן להודות סרעיון של מדינה פלסתינאית

נראה לי כמצוץ מהאצבע, אין בו חידוש. כל אימת סרצו המצרים או הסורית או העיראקים לנגח את הירדנים, הם באו עם רעיון כזה. כך הוקמה "ממטלת כל פלסתינה", יצירה מצרית בראסותו של אחמד חילמי, שהתמקמה בעזה; סנולדה ב-1948 וסבקה חיים לכל חי ב-1952. כך הציע ב-1959 קאסם, הרודז העיקאקי, להקים "רפובליקה פלסתינאית עצמאית" בגדה, בעזה ובססח ישראל כאשר יסוחרר, לפי הגדרתו; וב-1964 הוקם "הארגון לסחרור פלסתינה" עד אשר סאדאה הציע לאחרונה להפכו לממטלה פלסתינאית. ובמשך כל הזמן הזה הכירה הלויגה הערבית במה סנקרא במיה "יסוה פלסתינאית", סם סעליו חוזרית לאחרונה גם מספר ישראלים. אני מציע לא להחפתוה על ידי הדימוי המילולי ולאבד את חוט ההבחנה הריאלי. כאשר הערבים מדברים על "יסוה פלסתינאית" הם מתכווננים לקוסאן ולא לתעוזה זהות. בסבילם היסוה הפלסתינאית פירוטם הססחים עליהם היה מדינה ישראל. וכאשר היהודים מדברים על יסוה פלסתינאית הם מתכווננים לסינוי בהגדרה, לכינוי חדס לערבים, כאילו בכוח הכינוי לפצוה על סאיפתם למה סהם קוראים - שחרור אדמות פלסתינה. זהו בסך הכל מסחק פזוג-פזוג על סני סולחנות נפרדים, כאשר הכדור אינו עובר מסולחן לסולחן.

אין בכך חדס. האלטרנטיבות היהודיות, הנוחות

כביכול, או מה סנקרא אצלנו "היוניות" - הצסיינו מאז ומתמיד בחוסר המיכה ערבית. אין אלטרנטיבה יהודית, יונות ככל סתהיה, סתגייס תמיכה ערבית. אמילו כלפי "ברית סלום" גילו הערבים מעט אהדה, אבל אפט תמיכה עוד לפני 40 סנה כחב עתון ערבי: "כל נסיון, אפילו מצד "ברית סלום" או "אגודת ישראל" או מצד איסיס כאינסטיין או מגנס או ברגמן להסקיט את הערבים, יוכסל, כל עוד ההסקפה על סוויין זכויות הוא אחד התנאים לסלום. " אצל הערבים, כידוע, לא קמו מעולם תנועה כ"ברית סלום", או איסיס במגנס או כאינסטיין. חוץ מזה כולנו יודעים סאיין כלל נושא ערבי

הדוגל במדינה פלסטינאית כפי שהיא מצויירת על ידינו, ואילו היה, אין לי ספק שההנהגה היתה נמסרת לפת"ח והאוריינטציה היתה לברית המועצות. לכך על מה אנחנו מדברים?

אני מאמין באופציה הסליסית; אני מאמין סיהודים וערבים מסוגלים לחיות יחד על אותה ארץ. יש 19 מדינות ערביות עם רוב ערבי ומעום יהודי. אין זה חסא, אין זה בלתי מוסרי, אין זה אסון טהיה מדינה יהודית אחת עם רוב יהודי ועם מעום ערבי. זו איננה בושה. אלא אם כן אנו יכולים לגזור מחדש את הארץ, לפי ההתייחסות האחרונה של יהודים וערבים, דבר שאנו איננו מוכנים לו והערבים אינם מוכנים לקבל. אני בהחלט יכול להעלות על דעתי מצב שבו במקום לחלק את הארץ - גחלק את הממשל; דהיינו ברמה אחת יהיה ממשל פדרלי, מדינה /וברמה שניה ממזל מחוזי; חלוקה זו של הממשל האפשר מצב שבו כל אזרח יהיה טווה זכויות.

כאשר יש בירורים בינינו, מה אומרים? - מאטימים את מיסהו שעכשו אין לו שם שאמר: אין דבר, הערבים יסארו אזרחים ירדנים, כאילו יש כוונה לעשות מערביי הסטחים אזרחים ממדרגה שניה במדינת ישראל. אני לא שמעתי אף ביסוי כזה. אבל מה שכן שמעתי הוא, שהיוה ואיננו רוצים שהערבים יהיו אזרחים ממדרגה שניה בעתיד, שאין לו האריך ואין לו מועד, מוסב שבינהיים הם יסארו מחוסרי עבודה, כדי לא לקלקל לנו טעם מוסר העבודה העברית. מוסר זה שאין לו מועד, וחוסר ההחשבות מיידית בהוזה, מסום מה מצטלצל כמוסר עילאי. אנו שבעי רצון מעצמנו, טאנו עוטים דבר כזה.

אבל אני מודה שגם הממשל הפדואלי - ואינני רוצה להכנס לפרטים - זו מנגינה לעתיד. בינחיים עלינו להחליט, מה טהח" ספיר נמנע מלעשות בהרצאתו המפורסת, לא רק לגבי הבאות, כי אם אל מול פני המציאות שבה אנו חיים. אפשר להגיד טאנו אחוזים חלחלה דמוגרפית ומצוקה פוליטית ועל כן נפנה את גבינו ליהודה, לשוטרון ולעזה. זה יחסוך לנו הן ספק והן ממון. נטסול בטיחים בכוח הספק, בטווח של זמניות, ביחס של התנכרות. ועל מנה שלא לפגוע בעקרון העבודה הערבית, נטאיר גם בעתיד חוסר עבודה ערבי.

אנשים שדגלו בעבודה עברית, דגלו במהן עבודה ליהודים. מי שהיוס אומר עבודה עברית, אולי באופן בלתי-מודע דוגל באי-מהן עבודה לערבים, בחוסר עבודה לערבים. זה הבדל עצום קודם כל מבחינה מוטורית. ומי טאמר שהערבים הם חוסבי עצים וטואבים מיה, אני רוצה לשאול אותו, מה הם יכולים לעטוה? הם יכולים להיות מפעילי מחטבים, מנחלי מחלקות בבלינסון? מה הברירה שבפניהם - או חוסר עבודה או עבודה טהם יכולים לעטוה.

מדוע אנו מערבבים מועדים כאשר אנו מדקדקים במספריים? אפשר להגיד, שהיוח ואיננו רוצים להערב בהתפתחות החברה הערבית, נטאיר אותה בדלוחה ובענייה. לא נמחה טטחיה, סכן היא מחברת מסקים וחברות.

הקטבתי לדברי אלון ולא הבינתי כל כך מדוע

סילוב מטאיר מקום לפטרה ומיזוג - לא. אגב, פטרה טלעה עהה מהקבלה רק על דעתו וסלום טלעה עהה רק הוא דוגל בו, ואינני מתכוון בקרב היהודים אלא בקרב הערבים. מדוע אם יהיה מיזוג, זה יסכן את הפטרה? האם העובדה שהחטמל זורם מסוויץ לאיטליה מטסטת את הלאומיות של האיטלקים או של הסוויצרים? האם כל אירופה לא הולכת לטלוב כלכלי והאם אינה שואפת למזוג כלכלי? והאם מיזוג כלכלי פירושו סטטוס לאומי? האם זרם חטמל או אספלט של כביס או חוט של טלפון הם סקובעיט לאומיותו של עם והרגסתו?

אפטר להגיד: לא נסקיע כספים, כי עניי עירך קודמים. שמעתי זאת בדבריו של ספיר; אין לנו הרבה כסף. יש לנו זובות לנו, לילדינו, לנכדינו ולנינינו. לא נעים לעלוך ויכוח כספי. אבל אילו הגדה היחה עוינת והיינו מהנכרים לה והיה מרד וטרור, כפי שחשב כל אחד טעלול להיות, זה היה חסכון כספי? מזה היינו מהעטרים? זה היה נזקף לקרדיט שלנו? האם יש רק מערכת סכנות אחת ואין בלעדיה? האם זוהי הבעיה היחידה העומדת לפנינו?

יש פליטים, אפטר להגיד שנטאיר פתרון בעיית הפליטים למו"מ לכסיבוא. לגבי הויכוח סהיה על קן הנאמנות להליחים, אינני יודע אם הויכוח נערך במקום הנכון. הוחלט להקים קרן נאמנות לענין הפליטים. והוחלט טטלוטה אנסיס יהחכדים. - פנקוס, ספיר ואנוכי יחליטו ממי לקחה כסף. אני מבין שועדה כזאת יש לה רוב להחליט ממי לא לקחה כסף ולא ממי לקחה כסף. מי, אנו מצפים, שיהן כסף לפתרון בעיית הפליטים, צרפה? ניגריה? טוויץ? מדינות אלו מעונינות שנפתור בעיית הפליטים? פנינו לבנק העולמי וביקטנו הלוואה לפיהוח הגדה. טאל אותנו נטיא הבנק העולמי טאלה מענינת: מי נגיד הבנק? האם נאמר שהנגיד הוא נגיד בנק ישראל? האם אז יתן הלוואה ויכיר בסיפוח? היות וטפיר בקיא ממני בעניני כספים הוא יכול להגיד למטטלה טאין להקים קרן. אם מקימים קרן, צריך להח כסף. זו הפעם הראטונה טאני מדבר על הנוטא בפומבי. לא הייתי מעלה את הנוטא, אבל משהועלה, ראיתי צורך להעיר הערה זו. והאם בעיית הפליטים, פתרונה הוא רק ענין של כסף, טל 100 מליון לירות? ולמה נדבר על היהודים בארצות-הבריה? הבה נדבר על אחד עם עצמו - כמה טווה לנו בכסף לפתור בעיית הפליטים?

ספיר אמר שהוא פגט יהודים באמריקה שהופתעו כאטר שמעו כמה אנו מוציאים על החזקה הטטחים. איך אמר מטל? - כל אחד פוגט באנסיס המטכימים לדיעותיו. גם אני עברתי את אמריקה לארכה ולרחבה וכאטר דברתי על הטטחים, אורו עיני היהודים, הם היו גאים על כך. אבל למה נדבר על יהודים בארצות הבריה? כל אחד מאתנו היוטבים כאן, כמה היה נוהן בכדי לפתור את בעיית הפליטים, לא בירדן, בישראל, החת ממטל ישראל? ועל מה מדובר בכלל? כל מה שהטקענו בכסף, המיד הצליח,

ורק כאן אסור לנו לקחת סיכון פוזיטיבי? לפני שמדברים על מחיר, צריך לדבר על ערכו של הדבר. אם הדבר אינו דרוס, לא כדאי להסקיע בו אגורה שחוקה. אם הוא דרוס - כדאי להסקיע, כדי להשיג אותו. מפלגה פוליטית צריכה קודם כל להחליט על ערכו של דבר לפני שהיא דנה על מחירו של דבר.

אני יודע שאילו היינו מוסרים את הגדה לירדן, במקום קידום חברתי היתה קיצוניות פוליטית נוראה כמו בלוב. ואני מחכים עם הדוגמה הסוביטית, שקראתי אותה ואצטט אותה, למרות הלעג שהוסמע כאילו אין קשר בין פיתוח ובין הרגשה פוליטית. והדוגמה הסוביטית אומרת: "בחברות מתקדמות קל יותר בנין הסוציאליזם וקשה יותר המהפכה הפוליטית; ואילו בחברות מפגרות קלה יותר מהפכה פוליטית וקשה יותר בנין הסוציאליזם".

בעברית פשוטה: לאידך אמיין קל יותר לחולל מהפכה

פוליטית מאשר, מה שקוראים הסוביטים לבנות סוציאליזם. אבל בחברה מתקדמת אפשר לבנות חברה אחת שיט לה הלשכות על יצר המרי והמרד והמהפכה ושל התושבים כולם.

(אחרי כן רשמה עט)

אני מודה, שכאדם נכנהנדי קשה לו להסתיר את גאוותי על כן, שבמטך חמט שנים עלתה ההכנסה לנפש בגדה מ-670 לירות ל-1100 לירות. אני רואה בזה חמורה חברתית, לא רק היסג כלכלי, חמורה ביחסים בינינו ובין הערבים. זו הפעם הראשונה ש-2.6 מיליון יהודים חיים עם 1.4 מיליון ערבים, תחה גג אחד, גב אל גב, ניכר אל ניכר, או שכן אל שכן. אני גאה בזה שהתוצר הלאומי בגדה הוכפל; אני גאה על זה שהוקמו 117 מפעלים, ושמספר הטרקטורים גדל כמעט פי עשרה. שמספר כלי הרכב כמעט הוכפל ומספר הטלוויזיות עלה מ-8000 ל-40 אלף. אני גאה על זה שאין אבטלה בגדה. זה מקור לגאווה ולא לבושה; גם זו עבודה יהודית, זה היסג יהודי. אני גאה על זאת טרבתות פועלים העובדים בישראל, במקצועות שאותם הם מסוגלים לבצע, הם מביאים הביחה כ-300 מיליון לירות לסגה, תמורת העבודה שלהם, זה לא לחם חסד. אני גאה על זה שהם מתקדמים באורח חייהם; אני גאה על זה שהאפנדי לומד לחכות בחור, כמו בדמוקרטיה נאותה; אני גאה על זה שהפלה לומד לחיות כבן-אדם טוה-זכויות; ואני גאה על זאת טבעיית הפליטים, באמצעות הממסל הצבאי הישראלי, כמעט ונפתרה בגדה והיא הולכת ונפתרה בעזה; אני גאה על זה שהיו בחירות חופטיות לעיריות בגדה ואני אינני יודע כמה כסף זה טוה, אני יודע מה זה טוה בתחומים אחרים.

וכל זה ללא עמוד הליה אחד, ללא חיל

דוקרני, בהקלה מתמדה בחנועה, בעהונות חופטיות ביותר הקיזמה בקרב קוראי ערבית, בהשטכות מינימליות של אדמיניסטרציה יהודית, כאשר מבין 8500 עובדי מדינה בגדה, רק 196 הם ישראלים; ומתוך 4100 בעזה - רק 108 הם יהודים.

וכל זה כאשר ירוטלים היא אחודה; כאשר

הוקמה הקריה בחברון והוקמו יטובים בבקעה ובפיחה רפיה. כאשר הטרור כמעט פסק, גם בגלל העדר המיכה ערבית לו, וכאשר ילדים ערבים באים למחנה נופס בישראל, וערבים טרחשו סקרנות חדשה, מעיפים מבט טונה לעבר ישראל, לעבר היהודים שבה, לעבר היהודים אשר תמיד תוארו בצבעים שחורים, גם ערביי הגדה ועזה, וגם 150 אלף מבקרי קיץ, לא חוזרים דוקא עם האיבה המסורתית שהיתה.

אני מפקק אם המעצמות יביאו שלום למזרח

התיכון, מה שהם הביאו זה סכסוך ולחץ. אינני יודע מתי סאדאח עשה את השגיאה הגדולה שלו, אם כאשר הכניס את הרוטים, אם כאשר הוציא אותם, או כאשר הוא מחזיר אותם. ישנו מקום לפקפק אם ארצות ערב יביאו שלום לתושבי ישראל.

אני בן מאמין שהמיפגש הקונקרטי הזה
וההכוונה שאנחנו יכולים לתת לו, בזמן שעומד לרשותנו, יכול להיות
אקספורט ראשון של שלום. יגאל אמר כי מי שמתיאש מהשלום - השלום
מתיאש ממנו. אני מסכים לכך. אבל מי שמתיאש להתחיל בשלום, בעצם
מתיאש מהתחלות. כאן ההתחלה הראשונה של שלום בינינו ובין הערבים.

אני יודע, כאטר יחנה קצת רווחה -

שוכחים סכנות אחרות, קצת האמונה רופפת. כי זה די קשה לקלוט יהודים
בתוכנו, קצת תוארנו בצבעים לא מלהיבים. המזל שלנו שיט לנו עליה טובה,
אבל שלנו - שאין אנו קולטים יפה. איך קבלנו את העליה הגרמנית? איזה
מקום פינינו לה בצמרת שלנו, מה קרה לאישים הדגולים שעלו לישראל
מגרמניה, ואיך התייחסנו אליהם? אני זוכר בילד, אם חבר שלי יצא עם
נערה מגרמניה - אמרו הוא יוצא עם זיקית. המוטג הזה יקה, איך אנחנו
קבלנו אותו, ואיך אנחנו קבלנו את העליה מצפון אפריקה, איזה דמות
נתנו לה, ומה לא ייחסנו לה. ויהדות זו בנתה את עיירות הפיתוח, הקימה
כפרים חדשים, ומי עטה את כל זה אם לא היהודים מצפון אפריקה, הם הפכו
לבוני ערים ומטני מפת ישראל.

עכשיו באים יהודים מרוסיה. וכל אחד

חוטב שהם לוקחים את הדירה שלו, את הוולוו שלו. אנחנו קטים מאד
בקליטה, לא כל כך בדיבורים שלנו כמו במעשים שלנו וביחסים שלנו.
אף על פי כן ייצר העליה הוא גדול ולא דללו עוד מקורות הקליטה ועם
זה לא פסקו בעיותינו ובעיותיהם.

הטינוי הגדול, סכל מה שהרמנו במסך כל

הזמן, שאנחנו מביאים את החיים הנאורים למזרח התיכון, שאנחנו מביאים
קידום ופיתוח וליברליזציה וסוציאליזם - עכשיו אנחנו יכולים להוכיח
שאנחנו לא רק אנטי מלל, כי אם מגשימים את הדבר הזה בפועל, מיד,
ללא דחיה, ללא תירוצים.

חבר קרגמן, 100 מיליון לירות יותר או

100 מיליון לירות פחות - זה לא מאה המיליון היחידים שאנחנו נשלנו
סיכון.

וזה ויכוח רציני

מאוד, ונכון שאין לנו ויכוח עם הערבים כי אין הסכמה ערבית לאף
אחת מהעמדות היהודיות, ולא חשוב מאיזה גמה זה מהחיל, הרי מה שאנחנו
עושים ומסמעות הדבר של העטיה שלנו - הוא הדבר הרציני, אותו צריך לטפח
גם בפנים וגם להסביר בחוץ.

היו"ר א. ידלין:
במידה ויש בחוכנו ויכוח, במידה
ולחברינו בממשלה יש דעות טונות
ומגוונות, הרי הויכוח במפלגה התנהל לא בחדרי חדרים אלא במסגרת
לגיטימית שלה, כפי שהתחלנו בישיבת המזכירות.

אני לא הייתי סבור, כאשר יזמתי את הדיון
הזה, שהגיעה הטעה לדיון מחדש בתורה טבעל-פה, אשר כוללת את התפיסות
היסודיות של מפלגתנו על הסדר הטלום ומפת העתיד של ישראל.

עד כמה שזה נוגע לי אישית, עד היום
אינני סבור שיכולה להיות לנו תוכנית אחרת ביסודה, מאשר התוכנית
שהוגדרה בתורה טבעל-פה. ספק אם דרוש לנו עכשיו ויכוח מחדש על התורה
טבעל-פה, על הפירושים בה, בסרט ניכנס לשיחוח טלום. אבל עובדה היא,
שהדיון על המדיניות בטטחים עד לטלום, כפי שהגדרתי אותה בדברי
הפתיחה שלי הפך להיות משוזר בבירורים על פתרונות הטלום. אינני
מתכוון לעשות הפרדה בין הדיונים באופן מלאכותי. אבל אני סבור שצריך
לשקול בסיכום הדיונים, איזה נושא מחייב **סיכום** ובאיזה נושא אין
להחליט החלטות חדשות בסרט ניכנס לשיחוח הטלום.

אני מסוכנע שאין בחוכנו מי שמציע
נסיגה ישראל מגבולות הפסקת האש בהעדר הסדר טלום. מבחינה זו אני
מסכים שנכון הדבר סעד להסדר טלום אנחנו חיים במציאות כפויה. אבל
אם עד לטלום אנחנו חיים במציאות כפויה, הטאלה היא מהי הדרך הרצויה
במציאות הכפויה הזאת, מבלי לנטוש את היעד של טלום, על כך היה צריך
בראש וראשונה להיות הדיון אשר יזמנו בישיבת המזכירות. מכל מקום,
הויכוח יימשך. (י. בן-אהרן: הדיון הוא מצוין) אני שמח על סגנון
הויכוח בין החברים, הוא ויכוח סיימסך ונחתור בו למיצוי המטותף,
בליח ברירה - להכרעה. אני מקווה שנמסין לנהל אותו בלי מלחמות
התטה פנימיות.

מפלגת פועלי ארץ-ישראל / המרכז
ישיבת מזכירות
מ' בטבת תשכ"ח - 2.1.68

57 חברים . מזה 12 סוזמנים

גובתינו

טקירה מדינית של שר החוץ הח' אבא אבן

סדר-היומו

מכומים והחלטות אין.

מרכז פועלי ארץ-ישראל
ישיבת המזכירות

2.1.1968

א" טבת תשכ"ח

ג. שדמי	מאיר גולדה	נוכחו החברים:
י. כהן	משל ירוחם	אבא אבן
י. זיסמן	נמיר מרדכי	אברהםוביץ אוריאל
ד. קלדרון	נצר שרגא	אוזן אהרון
מ. אלמוג	סורוקה חנוך	ארן זלמן
א. חם	טנדו דוד	אריאלי אריאל
מ. הכהן	ספיר מנחם	בקר אהרון
י. גוטשלק	קורן יצחק	ברעם משה
ז. יואלי	קרגמן ישראל	ברקה ראובן
ח. יערי	רקח אביגדור	ברעם עוזי
י. יגול	י. ש. שמירא	בש רפאל
י. כסה.	ששון אליהו	גוברין עקיבא
	קדיש לוז	גולומב דוד
	דוד הכהן	הרינג זאב
	דבורה נצר	ורטמן משה
	שמואל שורש	זילברברג אברהם
	משה סרדינס	זר מרדכי
	רחל צברי	יוסף דב
	ברוך אזניה	יוספטל סנטה
	שולמיה אלונס	כהן מנחם
	מרדכי עופר	ליבאי ישראל
	יוסף מישר	לין אמנון

א. י. ב. י.

אני רוצה בראשית הישיבה בשם כולנו לברך את שרגא, הגיע הסוד שהוא בן 70. נאחל לו

גולדה מאיר:

כולנו חיים ארוכים.

הישיבה הזאת נקראה על מנת להכנס לא לדיון, אם אפשר, כי אם שיחה ראשונה בצווחא על הענין: מה גורל היכוש שרכשנו, רכשה מדינת ישראל כחוצאה ממלחמה ששה הימים? אבל יש מה בעיה די מסו-בכה, מצד אחד אין ספק שזוהי הבעיה, שלום = זוהי הבעיה. כשאני אומרת שהשטחים וגורל השטחים זו הבעיה - אין כל סתירה. לא יהיה פתרון לשטחים בלי שלום ואין שלום בלי פתרון לשטחים, כך או אחרת. אלה שני דברים שלובים. יחד עם זה אנטפאאמאן באשר הדבר הוא כל כך חשוב, מסובך ורציני (ואני יודעת שעל כך יכולים להיות חילוקי דעות), היות והוא קשור קשר שאין לנתק אותו מבעיה שלום, שלום לא רק את לטי עמדה הממשלה והכנסת

המשך דברי גולדה מאיר:

(על זה אין חילוקי דעות) - שלום מירוש הדבר משא ומתן ישיר עם מדינות ערב. היות והיום לבצרנו אין לנו שותף בין מדינות ערב ומשא ומתן ישיר על שלום וכל הכרוך בו, מתעוררת שאלה אם יש הכרח עכשיו להחליט בטרם יש לנו אל מי לדבר. זו בעיה אחת.

אנחנו יודעים שבמדינה כמעט למחרת, שבוע-שבועים

אחרי גמר המלחמה התארגנו שתי קבוצות שלקחו על עצמן את התפקיד לשמור מן הממשלה בדואר האו"ר תשלח את השטחים למדינות ערב. הם הרי לא מדברים אתנו, על כן צריך לשלוח להם את השטחים בדואר או"ר.

(ב) התחילה צוה מפ"ם. מיד הודרזה לפרסם חכניה,

אמנם בתנאי של משא ומתן ישיר ובתנאי של שלום, אולם הודרזה לפרסם מה היא מציעה בתור משא ומתן של שלום. והזמיעו בודדים וקבוצה (מיד יש חתימות) בעיני דבר מכאיב מאד, מוזר מאד - העמדת סימן שאלה על החוקף המוטרי שיש לנו בחלוקת שטחים או חלק שטחים. מישהו אמילו העמיד סימן שאלה על ירושלים. האמת חכמת המושג המוטרי לענין זה - זה דבר מוזעזע.

כאשר מישהו אומר שגשק לא קונה זכות לשטח, או מזה כאילו משתמע שבכלל לקחנו נשק בידינו, יצאנו לכבוש שטחים, אמנם הצלחנו, אבל מבחינה מוטריה זה מטול. הוך כל הסבך הזה, אני מודה, אני עומדת בפני האפשרות להבין: אין עם אחרי נצחון כזה יודע להתבלבל מותרות? אני מודה ומתוודה, אחת חטיב זה, לא היחידה שלא יזמתי ישיבת מוכיחות לשיחה על ענינים אלה -

אולי זה לא היה נכון מצדי לעשות כך - באשר אני בטוחה שבבוא היום נחליט. בטוחה, נתווכח ונחליט. ויש לי יותר מספק אם טוב עושים אנחנו במדינה, ולא חשוב מה דעת כל אחד מאתנו, מה שלא תהיה דעתו, הוא עושה עוול לדעתו ובמקובץ זה א' עוול לענין, כאשר בכל מקום מדברים על כך, אבל אין ברירה (ש.ש. שפירא: מדוע אין ברירה?) כל חוג בכל זאת מתאסף. אני התחלתי

לחרגיש שחברים שלנו מתהלכים א' בהרגשה של "כל הבחורות מתחננות ורק אני נשארת רווקה". כולם כבר החליטו. אנחנו חברים ומותר לשוחח על זה, בתנאי. אשכול לא יכול לחיות מה הערב. הוא מצונן. עומדת לפני גמיעה בעוד מחוץ מיומיים. אבן ימחה. למען השם, אינני יודעת מה אבן יעשה.

אבל אני מוכנה לנחש שלא קל לו. היה רוצה בודאי לשבת במסיבת
חברים ולהגיד את הכל, את המקסימום האפשרי. אני מבקשת אותו לא
לשכוח שזה לא סגור הדמטית, לצערי הרב.

כל השנים לא הייתה במפלגה ועדה מדינית. לא

היה דיון מדיני שמודיות הכרחית לו. המיד התמלאה איך חברים לא
מתקוממים נגד זה. חיינו כל השנים בלי דיון במפלגה מחוץ סדר, לצערי,
מוצדק, שזה לא נשאו בין ארבעה כוחלי החדר. ואני מבקשת, אולי נחחיל
שנה חדשה בדיון שאף פעם לא היה לנו נושא כזה לדיון. אולי המסיבות
של הדיון ^א יכריחו אותנו להתחיל איזה אורה חיים חדש. נמצאים מה
חברים מ"דבר". לא נתנו לעתונאים אחרים להכנס. אני מבקשת את החברים
האלה, אתם משתתפים בישיבה זאת כחברים ולא כעתונאים. אין לכם זכות
יחר על כל חבר מזכירות אחר או חבר סיעה. זו ישיבה משותפת של חברי
מזכירות עם חברינו בסיעה. איך זה קרה זה לא חשוב, אבל זה כך קרה.
בקשתי מחברי המזכירות והסיעה, מחברינו העתונאים שלצורך זה הם שווים -
זכויות עם חברי המזכירות - פירוש הדבר - חברי המזכירות לא צריכים
לדבר והם לא צריכים לדבר ולא לכחוב על מה שמתרחש כאן.

(אחרי כן רשמה אא)

אבא אבן : אני מופיע כאן כחוצאה מ"פעולה תגמול", אני הורשתי לאשכול את הצטננותי, והוא התקם בי והוריש לי את ההופעה הזאת הערב... אינני יודע בדיוק מה הוא התכוון להשמיע כאן. כאשר שאלתי אותו הכוקר, אפי כי כוונתו היתה יותר לשמוע מאשר להשמיע, כי יש חברים רבים אשר יש להם הרגשה שלא הספיק להם זמנם ולא היתה להם הזדמנות להתפרק ממחשבתם על הנושא המרכזי.

לי יש יותר הזדמנויות להשמיע מאשר לשמוע, על כן אנסה לרכז ולקצר את דברי בהקדמה ולהשאיר את עיקר הדברים לתשובה על מה שתשמיעו.

תמגבלה שהתייחסה אליה גולדה היא רצינית מאד. ברור כי אם נראה את המעמד הזה כמעמד פתוח, לא אוכל לומר את כל אשר בלבי ואח כל אשר אני יודע. עלי לציון, כי מישיבות סיעה המערך בכנסת יש, לפי שעה, מסורת שדברים אינם מתפרסמים ללא הסכם. על כל פנים, אם משהו יתפרסם, אני מבקש שזה יתפרסם כהדלפה בלתי מוסמכת, ולא ככתבה עיתונאית סדירה.

לא אנסה לעבור על כל הגבולות והשלבים של המערכה המדינית. נקודת המוצא תהיה המצב הנוכחי.

חלפו שבעה חדשים מאז סיום הקרבות. מדינת ישראל יושבה עכשיו בשטחים הגדולים פי שלשה או ארבעה משטחי המדינה הקודמים, כלומר, מאותה מדינה שהצטיירה בתודעת העולם ונתגבשה בחודעתו. לא עוד, אלא כחוצאה מתנופת התגוננותו ומעוצמה הנצחון, נתונים עכשיו לשליטתו ולאחריותו ממליון ערבים, אשר היו עד כה תחת שליטתן של ממשלות ערביות.

המצב הזה הוא בלתי שגרתי, הוא יוצא דופן. לא קל להרגיל את העולם להשלים איתו. עובדה היא, שכבר שבעה חודשים אין אנחנו עומדים מני שום קביעה בינלאומית מוסמכת שנשנה את המצב הקיים, אלא במסגרת של כינון השלום ועל יסוד הסדרים והסכמים. גם זאת היא לא עובדה שהיחה צפויה מראש, היא סותרת את אשר קרה לפני עשר שנים, היא גם עומדת בניגוד לכל התקדימים והדוגמאות אשר אגו יודעים. מאז סיום מלחמת

העולם השנייה, בכל מקרה של החלפת קרבות, ביקשו המוסדות הבינלאומיים שני דברים משולבים וכרוכים זה בזה: הפסקת אש וחזרה לנקודת המוצא אשר ממנה פרצו הקרבות. ואם אנחנו עומדים כפי שאנו עומדים היום, יש להכיר בייחודו של המצב, ובמידה שמורגשת הקלה בציבור על החוצאתה של המערכה המדינית עד כה, הרי זו הקלה מובנת ומוצדקת. יש במציאות אשר ציינתי משום הכרה משתמעת באופי המיוחד של מצבנו, יש כאן ביקורת על מדיניות האיבה והלוחמה של מדינות ערב, יש כאן הכרה צלולה ומפוכחת בעובדה, שהמצב אשר יצאנו ממנו הוא כה בלתי סביר, כה בלתי נסבל, שאסור למוסד בינלאומי, אפילו בזמן של ליקוי מאורות של מצפון, להציע שהדבר יוחזר כפי שהיה.

אני חוזר ומדגיש, זחו המצב אחרי שבעה חודשים, והוא פרי מאמצים וחוצאה של מערך אחר של הכוחות הבינלאומיים מזה שידענו לפני עשר שנים. למודי-נסיון אנחנו, לא גילינו יכולה לעמוד בפני הלחץ המצטרף והמאוחד של שתי המעצמות הגרעיניות הגדולות. הפעם, לרגל סיבה שלא אפרט אותן, אם כי יש לי פיתוי רב להרחיב את הדיבור עליהן, לא עמדנו ביום הקרבות, או ביום סיום הקרבות בפני אותה התלכדות אמריקן-סובייטית ועל כן בתוך הקיטוב הזה היה לנו מרחב פעולה מדינית. והמוצאה - החזקנו מעמד ואין שום כוונה שלא נחזיק מעמד, והשרשנו בחודעה הבינלאומית את החודעה, שמי שרוצה שישראל תשנה במשהו את המצב הקיימת, חייב קודם כל להשיג ממדינות ערב המורה יסודית במדיניותן ובפמדתן.

כך נוצר הקפאון הזה, והוא נוצר על ידי בעליו במחושב ויש בו הגיון. ההגיון אומר, שאם ממשלות ערב ישתכנעו כי הברירה הניצבת בפניהם היא להשלים עם המצב הקיים או לשנות אותו על ידי שלום, סופן להעדיף את שינוי המצב באמצעות שלום על פני גיבושו והנצחתו של מצב זה, אשר מברעותיו מבחינתן הן מעבר לכל ספק. החולשה שבהנמקה הזאת היא במילה "הגיון". זה מה שההגיון אומר, אבל מידוע, אין ההסתוריה של האזור הזה מצטיינת דוקא בהשתלטות ההגיון עליה. לפי שעה, הממשלות הערביות לא השלימו עם המצב הקיים ולא תפסו שעליהן לעשות משהו יסודי ומהפכני כדי להחליף ממנו.

המשך דברי א. אבן

כפי שידוע, יכולתנו לעמוד מול הערבים במצב הזה, בלי לחץ בינלאומי אדיר ומחמיר, המצב הזה נובע מיכולתנו הפעם לגבש חזית של מדינות המטרבות לקבל את העצה של החזרה המצב לקדמותו, ועמוד התווך באותה חזית מגוונת רחבת היקף היא ארה"ב. לרגל זה נודעה חשיבות עליונה למגעיונן אהה, ועל רקע זה יש, כמובן, להעריך את הפגישה העומדת להתקיים. אם כן, זהו המצב כפי שהוא היום.

הממשלה קיימה כמה בירורים מדיניים כדי לברר את מחשבת חבריה על בעיות השלום. אני מדגיש את הניסוח הזה: כדי לברר את מחשבת חבריה על בעיות השלום. לא כדי לקבל הכרעות חדשות, לא כדי לשים בפי שליחיה רעיונות על מפות חדשות שצריך לדון עליהן. השבנו שאפילו לא הגיעה השעה שהדיון הזה הוא ממשי. כלומר, אין לנו שותף ערבי. חשוב שנלבן ונברר ונסווג את האפשרויות השונות, ננסה לעמוד על האוירה ועל העקרונות אצא המנחים את השולחן ההוא.

הצרה היא, כפי שציננה גולדה, אין לנו, לא רק במפלגה אלא גם במדינה, איזון פינת שקט שבה יכולים אנשים עמוסי אחריות להרהר בכבשונין של בעיות, בלי הפלישה בכל ההתיקפויות של עינים אחרות. מה שקרה לנו הפעם אין אפשרות להגדירו כדלימה. דלימה מירושה שאיזו ידיעה פורסמה שלא כהלכה. כאן היה משהו הרבה יותר מחושב. גערך משא במשך שבוע ימים במאמרים ובקריקטורות נגד כל אלה המעיוזים לחשוב, שאולי במצב של שלום יהיה הגבול פה ושם שונה מגבולה של הפסקה האש.

אם כן, קודם כל עלי להעמיד את המצב על דיוקו. לא רק שהממשלה לא שינתה עמדתה, הצעה שתשנה את עמדתה לא היתה משום צד או משום עבר. אם מדובר בעמדה שהתבטאה בהופעותיה של הממשלה בכנסת ובמוסדות הבינלאומיים המרכזיים לאמרו: אנחנו נקיים את המציאות הנוכחית במלואה. לרבות כמובן הקוים הנוכחיים, הנחוצים לבטחוננו, ובעת ובעונה אחת אנחנו נכונים לנחל מו"מ עם כל מדינה ערבית על שלום, ובמסגרת השלום ייקבעו כל תנאי הדו-קיום בינינו ובין המדינות השכנות, לרבות הגבולות בינינו וביניהם.

המשך דברי א. אבן

זוהי הנוסחה העקרונית אשר הובאה פעמיים לפני הכנסת, ופעמים לאין ספור הושמעה מעל הבמות הבינלאומיות. אלה מאחנו שיצקו את המטבע הזה, כווננו לשתי מטרות. קודם כל, זאת היא עמדה שאפשר להגן עליה בעולם. וראיה לכך, התלכדו מטביב למוסג הזה שאין שינוי למצב הקיים אלא במסגרת של שלום, התלכדו גורמים כבדי-משקל.

כלפי פנים הוכח, כי המדינה כולה מתאחדת על עקרון זה. הויכוחים והנאומים וההסכרות בכנסת היו מאלפים. אינני סבור שהיתה תקומה אשר בה מדיניותה הבינלאומית של ממשלה בישראל היתה נתמכת כל כך ברחבי הציבור. אינני יודע אם יש ממשלה חופשית בשום מקום אשר מדיניותה הבטחונית והחיצונית בשלב זה זוכה להיקף בממדים כאלה של תמיכה. על כן כל המסע הזה שציינתי הוא מלאכותי ויש בו אופי מסלף, נוסף על היותו מזיק ומובע מבחינת עמדתה של המדינה כלפי חוץ וכלפני פנים.

אחרי כן רשמה שא /

זה מצבנו וזוהי עמדתנו.

עכשיו אומר משהו על עמדתם של גורמים אחרים בעולם כלפי המצב המזרח התיכון וכלפי עמדתה של ישראל. במשך 6 חדשים, מ-6 ביוני עד ל-22 בנובמבר החקייט על הנושא הזה ויכוח בינלאומי סוער, רצוף, אשר כמה משלביו היו דרמטיים ביותר, ויכוח שהתנהל לפני העולם הצופה והמקשיב. האו"ם היה הזירה לאותו הדיון, והדיון הזה הסתכם כפי שכולכם יודעים. נדונו במשך הויכוח הזה כ-20 הצעות שונות, אולם לא היו 20 גישות שונות לבעיה שלנו. למעשה היו וישנן רק 2 גישות. והשאלה הייתה רק אחת: אחורה או קדימה? להחזיר את המצב הקודם או לבנות מערכת יחסים חדשה? חזרה לקווי שביחת נשק או עיצוב גבולות חדשים מוטכמים ובטוחים. המסכם של מעשי החסגר, החרם והלוחמה או ביטולם הגמור?
ניתוק מוחלט בין מדינות האיזור הוך אי הכרה ערבית בעצמאותה וריבונותה של ישראל, או קביעת החובה של הכרה הדדית בעצמאותן וריבונותן של כל מדינות האזור? - אלו היו השאלות. אלו היו שתי הגישות.

על זה אני רוצה להוסיף עוד שאלה אשר נדונה בהרחבה:

מה צריך לעשות בענין הנדון, לעשות אותו ע"י הכתיב כפוי מבחוץ או להביא לידי בהלכים של הסכם, עידוד הסכם? אלו היו הרעיונות והדעות אשר נדונו. ואם כי שום הכרעה איננה חדה ונמרצה, אפשר לומר כבטחה כי הגישה אשר נכשלה היא הגישה על חזרה לעולם הקודם של קווי שביחת נשק, של לוחמה. והגישה שהכריעה את הכף היא זו הפונה קדימה לקראת מאמץ ליצור מציאות חדשה באיזור הזה.

בקרב גויי הארצות החלונות ~~בהקצאת~~ הגישה המחדשת,

כלומר - ^{בנית} מערכת יחסים חדשה, היה נשיא ארצות הברית בנאומו ב-19 ביוני, בו נאמר במפורש: (א) אין להחזיר את המצב לקדמותו. מש שמחדש את המצב של 4 ביוני - אינו אלא מעניק מירשם לחידוש התוקפנות, (ב) שאחרי הפסקת האש צריך לבוא שלום ולא שביחת נשק. לא רק שאין לחדש את קווי שביחת הנשק, אלא יש להחליף אותם על ידי גבולות מוכרים ובטוחים. ועל יד זה הוא שאל: כיצד מחוללים את התמורה הזאת? על ידי הסכם. הצדדים מטומלים באחריות הזאת. גורמים קיצוניים יכולים להשפיע לכאן

המשך דברי אבא אבן:

ולכאן, אולם האחריות על מדיניות המזרח התיכון. הן צריכות ללמוד לחיות יחד, ראוי להן שתחילו על ידי מאמץ לשוחח יחד, להיווכח.

אפשר לומר שהגישה הזאת היא שהיא הנביעה חותם

על הכרעותיה השליטיות והחיוניות של העצרה במועצת הבטחון. כלומר,

ההחלטה הסובייטית, היוגוסלאבית, המאלית והלאטינו-אמריקאית וכל

אלה שהדגישו במיוחד את הגישה השמרנית של חזרה לקודם - כל אלה

נמלו, בין שנכסלו בהצבעות ובין שלא הגיעו כלל להצבעה מאפס

הקוה להצלחתן. ואילו מה שנחשב, עם כל היווהו מעורפל בכמה סעיפים,

הוא ברור לגבי תקודות העקריות. הוא מדבר אחרי הפסקת האש, אף

כיעד יחיד אחרי הפסקת האש על שלום ולא שביחה נשק. עם כינון

השלום הוא כדרך חזרת אקצ כוחות להפסקת האש א ועוד 4 5 ענינים.

לאפור - ביטול האיבה, ההסגרים והלוחמה; הקמת גבולות מוכרים

ובטוחים; חומש השיט בעורקי היס הבין-לאומי והכרה מפורשת וכיבוד

מפורש של עצמאותם וריבונותם של כל המדינות. היוזמים של אוחו

ניסוה גם דאגו לפרש אף כוונתם שכל היסודות האלה מהנזים

הטיבה אחת, אין בהם מוקדם ומאוחר; ויש אם כן, לגשת למאמץ

אינטגרלי להקמת מבנה השלום. הואיל ובריטניה היא שהגישה

את ההצעה, יש ענין במירוש שהיא פרסמה למחרתו.

לגבי ה פירוש המדויק של כמה סעיפים, אינני

טבור שעלינו לעסוק בזה, פרט אולי לענין המרכזי הנוגע לבעיה

שאנו דנים בה. אני מתיחס להתפתחות המחשבתית העקריה אשר

חלה בשלב האחרון של הדיון, אשר מתרכזת במיוחד בבעיה הטריטוריאלית,

- הרי זהו מוקד משלום ובעיותיו. על זה היחה ההודעה שנציג ארצות

הברית, אשר יש לנו מוסר השכל ממנה, מה מירוש המלים והמושג

"גבולות מוסכמים ובטוחים". הוא אמר שכל אלה לא היסום עדין

באיזור הזה. לא היו גבולות ואין גבולות באיזור הזה, לא

הקויים של שביחה הנשק ולא הקויים של הפסקת האש. כאלה וכאלה

אינם הולמים את ההגדרה גבולות מוכרים ובטוחים. על כן הוא

המשך דברי אבא אבן:

הוסיף ואמר, על הצדדים לעבוד, לנסח את הגבולות האלה יחד. פירושן של דבר - היה קו והוא איננו, יש עכשיו קו והוא נחשב כזמני, כהשקפות לתוצאות המלחמה. מרחף אי שם בחלל העתיד איזה גבול אשר איננו קיים והוא לא יהיה קיים עד שהצדדים יגיעו להסכם עליו ויקבעו אותו.

ההגדרה של מגן שר החוץ קוזניצב על העמדה הזאת היא מעניינת. הוא אמר שיש כאן רחמנא-לאצלאך ליצלן, רביזיוניזם טריטוריאלי. זה נכון. חשוב שהמושג של רביזיוניזם טריטוריאלי, כלומר - הינחקות מאותה מפה, קנה מהלכים, אם כי לא מצביעים. רבים מאד הגורמים מחוץ לשתי המדינות הללו שמאמר זה במפורש; וגם לגבי ארצות הברית העובדה שיש הסכם אתם על העקרון שהגבול צריך להיות חדש ושונה, איננה אומרת שמוטחח לנו הסכמתה לכל מה שאנחנו נחשוב כהולם את ההגדרה גבול מוטכם ומוכר. כלומר - ההסכמה העקרונית אין פירושה ממילא הסכמה מפורשת. אולם אין צורך לקדם את פני הויכוח הזה, כל עוד היא לא מקדמת את פניו. מדוע נזכין ויכוח אשר אין לו שום מטרה והערך הקשר מכשי של משא ומתן. אולי נוכח להביא אותה להבנת המושגים שלנו על שינויים שיש להנהיג במפה הקודמת. אנחנו לא בקשנו את הויכוח הזה. היא איננה מזמינה אותו. על כל פנים, עד לשבוע האחרון היא לא חשבה שנחוץ לדון עם ישראל על השאלה: אילו היה משא ומתן עם מדינות ערב - מה הגבולות שיש לקבוע? אולי לאחר שהגרירות האמריקאית תרגמה את כל המאמרים שהיו בשבוע שעבר, תגיע לידי מסקנה, שאנחנו מצפים ממנה שהיא דוקא תדחוק את הקץ ותגדיר.

היו מגעים מרובים מאד. היה בירור אפילו אם נשיא ארצות הברית. הוא איננו חייב להסתיר אם משהו לוחץ עליו והוא רוצה לומר. יזכיר ארצות הברית מביאים התענינות במצב העקרוני. אם יש הזדמנות למשא ומתן - יש להיאחז בה. יש להבין שמשא ומתן על שלום עשוי להביא לידי מצב אחר מזה שקיים היום, על כן הם מיעצים שלא

המשך דברי אבא אבן:

נודחה עם המצב הקיים הודחה מעשיה וננשית כזאת שהנעל את הדלת
בפני אפשרות של מציאות אחרת. אנחנו לא קובעים מה אומר המארח
במעמד הזה, אבל לפי כל מה שאנחנו יודעים - העמדה שהובע תהיה
אותה העמדה העקרונית: שמירה המצב הקיים, לא לזנק מעבר לו.
שהרי מטוס קוו יש לו שתי משמעותות - הם לא בקשר שאנחנו ניסוג,
אבל בקשר שא בגניעות שלא נחקרם יותר. שלא נשמיע נאומים המזכירים
כמה קרובים אנחנו לקהיר ודמשק, דבר הידוע לכל מי שלומד מפה.
שלא נעשה צעדים אשר יטלו מאתנו את האפשרות להגיע לידי משא ומתן
ממשי. לפי הסיסמא שלהם: החזיקו מעמד, אבל השאירו מתוחה את מירב
הברירות.

המשך דבריו רשמה אא.

המשך דברי א. אבן

יחסינו עם ארה"ב אינם מחייבים שהממשלה תגבש עמדה פומבית מעבר לעקרונות שקבעה, וזה הדין גם לגבי השליחות הבינלאומית המתקיימת עתה על יסוד החלטת מועצת הבטחון. גם אותו נציג איננו מציע לנו שום-דבר, איננו תובע מאתנו בסוגיה המרכזית. גם הוא מבין, כי לפי ההחלטה שעל פיה הוא פועל, אין אפשרות של פתרון אחר. ידוע לנו שממשלות ערב אמרו לו, שאינן מקבלות את האומי המשולב של החלטת מועצת הבטחון, הם רוצים רק דבר אחד, מכל הדיטה הזאת מענין אותם רק הצימוק המרכזי - חזרה לארבעה ביוני, אחר-כך את כל השאר הם רוצים לזרוק. הוא מסביר להם, שאם הם זכאים ורשאים לקבוע עמדה, אבל זאת היא עמדתם. עמדת האו"ם היא אחרת, עמדת האו"ם היא הרבה יותר מורכבת ומסובכת והיא כוללת כל מני דברים המשולבים זה בזה. כך הוא נוסע הלך ושוב. מאתנו הוא שמע את ההסברה העקרונית של גישתנו לשלום, אי-סבירות חידושה של המציאות הקודמת, מדוע מסא-ומחן ישיר איננו איזה דיבוק נזהלי אלא ענין עקרוני ממדרגה ראשונה, אשר בו מקופלת כל הבעיה הזאת של יחסים, של הכרה, של ריבונות, ומה הם הדברים שאנחנו רוצים לפתור במסא-ומחן, לאמור, עצם השלום, קביעת גבולות, ערבויות ממשיות ולא הצהרותיות לחופש השייט, ביטול כל גילויי הלוחמה, ואותה הכרה הדינית, כלומר, הקמת בסיס תקין ליחסים בינלאומיים, ושכלי הדברים הללו אין עולה על דעתנו לשנות את המציאות הקיימת. מה שהוא שמע שם גדע בעוד יום-יומיים. עלינו להתרגל והוא מתרגל לנסיעות רבות מקפריסין לירושלים, לעמאן וקהיר. זה הרבה יותר טוב מאשר אנחנו נצטרך לכהת רגלינו מכאן לניו-יורק. על כל פנים, אני סבור שאם אצלנו שהמצב הקיים יותר רצוי.

בעמדתן של מדינות ערב יש מדרגות של קיצוניות

בניסוח. סוריה, שהיא מדינה אידיאולוגית ובלתי מסוגלת להתפשר עם תכסיסי ניסוח, קוראת את החלטת מועצת הבטחון פשוטה כמשמעה ואומרת שזה לא נראה להם: לא נוכל לעשות שום-דבר עם זה, יש פה כל מני רעיונות, שלום מוזכר חמש פעמים, מדובר על גבולות מוסכמים חדשים, יש משהו על הכרה בישראל בויתור על לוחמה, אנו מסרבים להתפשר על תועבה זאת, לא נוכל לאכול את זה, כי יש כאן התנכרות לכל יסודות הלאומיות הערביות, לכן הם מבקשים

המשך דברי א. אבן

אח מר יארינג לא לבקר אותם.

במצרים היו כמה משקיפים, ולא רק משקיפים, שהבחינו באוירה מסוימת באוקטובר כאילו יש שתי אסכולות. יש אסכולה אקאצא הגורסת אי-יכולת לחיות את החיים האלה על כל הבושה ועל כל התזכורת הזאת של התבושה, כיבוש טיני, חסימת החעלה, משבר כלכלי, גם משברים פנימיים מחמירים, ואולי צריך לחפש דרך כיצד להגיע לידי הסדר. בטבע הדברים, הגישה הזאת, מטעמים חכסיסיים, הובלטה בימי דיוני האול"מ, אולם גם אז היה קול אחר במקהלה, והוא כנראה הגובר עכשיו. הוא האומר: אמנם המצב הזה איננו נטבל, אולם זו לא השעה לנתק את המאבק, יש להמתין, להתחזק, להתבצר, להצטייד, יבוא היום שנדבר לישראל לשון אחרת. וגם כאן חוץ השארית אופציות פתוחות. לשון אחרת, אם יש אפשרות של נצחון כללי או מקומי, מבחינה צבאית, או אם מדברים על פתרון מדיני, הגירסה שלהם היא: מוטב לשחזר על פתרון מדיני מעמדה אא כוח ולא מעמדה חולשה. על כל פנים, לפי שעה אין שום שינוי בעמדה המצרית האומרת: רק נסיגה לאותם קוים וכל נושא אחר איננו מעניין אותנו עד אשר הדבר הזה יתגשם.

בירדן יש לחץ גדול של מציאות/ החובע, לכאורה, חיפוש

הסדר. אבל כנגד לחץ המציאות בתוך ירדן יש הסולידריות הערבית, יש הפיסגה. אינני סבור שזה למעלה מכל אפשרות שמחוץ מצוקת המצב הוא יתפשע מעם להנתק ולבקש מגע. אבל בשעה זו שום גורם בעולם איננו אומר שהדבר הזה הוא מובטח וודאי, אא אם כן² האומרים שזה גם לא בלתי-אפשרי, על כל פנים להביא אותו בחשבון. לעומת סוריה, מצרים, ברית-המועצות שבודאי דוחפים אותו לא להתפשר, יש צרכים ומציאות בתוך ירדן, ויש ארה"ב, יש בריטניה, יש צרפת, ויש סוניסיה, מרוקו ופקיסטן, יש גורמים רבים בינלאומיים ומוסלמיים שהם בודאי מעודדים אותו להציל מה שאפשר להציל מן המצב שהוא נקלע לתוכו, ויפה שעה אחת קודם. כך הוא נחוץ ללחצים מנוגדים.

אינני מציע שנדבר כאילו יש סיכוי קרוב למשא-ומתן.

הבעיה היא, האם במצב הנתון עלינו לשנות את עמדתנו, ועל זה הממשלה הגיעה לידי מסקנה שלילית. אין זה אומר שאסור לקיים דיונים עיוניים שיש

המשך דברי א. אבן

בהם משום הכנה לשולחן השלום. הממשלה, משרד החוץ, גורמים אחרים, מבינים אפילו את ההבדל בין מקסיקה ואסטרטגיה, יש סוגיות שצריך ללמוד. למשל המושג הזה "גבול בטחוני" - מהו? ברור שהזרוע הבטחונית צריכה גם ללמוד את הבעיות השונות ולהעניק למושג הזה ממשות. בעיות כמו פירוז, חוזה שלום, חופש שמים - מה הבעיות הממשיות המבקשות מהם, מה התקדימים, הדוגמאות, האפשרויות. על זה יש לנו קבוצה עבודה המכינה את הניירות הנחוצים, שמא בכל זאת מישהו פעם יתיצב לשולחן הדיונים. צריך ללמוד מה זה פירוז, אימה זה היה, אם זה הצליח באיזה מקום, כיצד מגשימים אותו, אם יש פירוזים בלתי יעילים, אולי יש גם יעילים. את הדבר הזה צריך ללבן. כאשר מדברים על הבטחה שייט במיצרי טיראן, שלא יהיה מוחנה ברצועה של מעצמה יבשתית, או ביכולתה של מצרים להפריע, - היש אפשרות להבטיח את זה רק על ידי הסכמים וחוזים, או שמא לאור מה שקרה במאי עמדחנו היא שרק נוכחות ישראלית תפתור את הבעיה. על כל פנים, יש דברים שצריך לנתח וללבן.

אבל אין שום צורך לפרט עמדה, לא באזני נציגי האו"ם

ולא באזניה של ממשלת ארה"ב. לא שאין גורמים קיימים מבקשים למעמים לתהות על קנקננו, אבל שבעה חודשים אמרנו להם מה שאני מציע שנאמר להם עוד שבעה חודשים, ואולי עוד שבעה חודשים אחרי זה: מדוע נשחק את המשחק הזה אתכם, כאשר השותף לשלום איננו? מה היחרון, למשל, במו"ם בין ישראל לארצות-הברית על הגבול בין ישראל וירדן? אין לנו גבול משותף עם ארה"ב. מדוע לדבר עם אדון בראון בדיוק כיצד תהיה מפת היחסים בין מצרים וישראל במקרה של מו"ם על שלום? להם ולנציג האו"ם אמרנו, שהשלום חשוב לנו מאד, השגתו עם מדינה ערבית כלשהי תהווה מהפכה גדולה, חזקה על ממשלת ישראל שאם היא תשב לשולחן עם מדינה ערבית, היא תאזן את כל השיקולים, את הצורך שלנו במרחב יותר גדול, בבטחון יותר מבוצר, בחוסר פגיעות, אבל גם הרצון בשלום, והדברים הללו ימצאו את איזונם. אבל לפני שאנחנו יושבים עם מדינה ערבית, אנחנו רק נשחק משחק סרק. אם אדם משחק שחמט עם עצמו, לפחות יש לו סיכוי לנצח. בעתונות היינו אנחנו מחוברים כמשחקים שחמט עם עצמנו כדי להפסיד. אבל כל המשחק איננו חיוני. גם הזמן יש לו הקשר. אם יש מו"ם עכשיו והסכם עכשיו, יש עכשיו פתרון מסויים שהסתמן. אבל

המשך דברי א. אבן

נניח שיעברו חודשים, שנה או שנתיים, אולי מצבנו ישתנה, אולי עמדתנו תשתנה. על כן התביעה הזאת להגדלה מדויקת וקפדנית להחליט על מה שרצוי לנו, ההחלטה הזאת, כעצה בינלאומית חסרת שחר, וגם מבחינה פנימית. אני רוצה להגיע לזה כי מה הדבר החשוב ביותר בשבילנו, לא רק מה שגורמים אלה יחשבו, אלא כיצד אנן נתייחס לבעיה זאת.

מבחינה זו אני מציע הרבה מחשבה, מחשבה רצינית ללא סיסמאות וללא מודעות. מודעה בעתונות היא שיטה מאד להסביר את סגולותיה של משחת שיניים או יתרונותיה של סיגרית זו על פני אחרת. אבל בחומר המסובך הזה היא לא תועיל מאומה.

לגבי הלכי הרוח, אני חושב שהמהלכים הכלליים ידועים. לגבי מצרים וגולן, מי שיקרא אה נאומו של ראש הממשלה ב-13 בנובמבר, לא רק מה שכתוב אלא בין השורות, אני חושב שיגיע לידי מסקנה שאין חילוקי דעות יסודיים בארץ על כמה עובדות יסוד שאנחנו לא נחזור למצב זה שהיה ברמת הגולן. אינני סבור שמצב זה יכול להשתנות רק על ידי הסדר בטחוני.

כשאנחנו אומרים "תיקוני גבול", אין לנו שום צורך להתנצל לא בפני ההסטוריה ולא בפני החוק. היה כתוב, מוסכם וידוע, שהקיום הקודמים אינם גבולות קבע. כאשר אמרנו, למשל, שאנחנו נרצה גבול שונה עם סוריה ועם מצרים וירדן מזה שהיה עשרים שנה, אין אנחנו אומרים שום דבר יוצא דופן, שום דבר בלתי חוקי. אנחנו רוצים גבול שונה.

לגבי מצרים, כל אחד מבין שלא יהיה שלום בין ישראל ומצרים אם למצרים יש איזון אצבע החובה בבטנה של ישראל. ההסטוריה, הטבע והגאוגרפיה רצו שישראל ומצרים יהיה ביניהן חיץ גדול מדברי. אין נותנים בטוי לרצון הזה להיות מומרדים מן הצבא המצרי? יש לזה הרבה אפשרויות טריטוריאליות, בטחוניות סדוריות. אבל לגבי המגפה, אני חושב שהיא ברורה.

השאלה מהעוררת במלוא חומרתה, ואני חושב שכאן הייתה התביעה /שכריע, לגבי החזית המרכזית, כלומר היחסים עם ירדן או ביתר דיוק, גורלו של השטח הארץ-ישראלי כולו.

המשך דברי אבא אבן

כשאני אמרתם שאין הצעה שנכריע, אולי הפרוטים. במדה שיש לחץ - יש לחץ שנכריע עכשיו בכיוון אחד, לאמור - יש לחץ שנכריע ונאמר שבכלל הגבול הזה נקבע ומעמיד את מדינת ישראל על המפה הקיימת, על כל השטחים ועל כל החושבים. נקודה. אינני יודע אם בעלי ההצעה הזאת אומרים שנשיג את זה גם עם שלום. הם אומרים שנשיג את זה במקום שלום. על כל פנים כך החיה המציאות.

אינני רוצה לשלול מניעים נהלכיים נמש של אסכולה כל שהיא ובעיקר שהממשלה לא קבעה. לא אכחד את התרשמותי כי הסיסמא הזאת אין לה הרוב, שאנחנו נסרב לנהל משא ומתן המביא בחשבון אפשרות שינוי בגבול של הטסקת אש. מה שאני מציע, מי שמגיש הצעה - חובה אחת מוטלת עליו, שלא רק יתבשרם ביחרונות של הצעתו, אלא גם יתמודד עם קשייה. הקשיים שבהצעה זו הם ידועים, אבל יש לפעמים מאמץ לשטש אותם. קודם כל, הדבר הזה לא יושג עם שלום. אז צריך להניח שאנחנו קיימים במצב של מצור איזורי ובין-לאומי. שניה, נניח שאין גורמים רציניים כאן שרצונם יכריע, ואני חושב שרצוננו יש הפעם משקל גדול. מעולם לא היה משקל כה גדול כמו עכשיו לרצונה של ישראל לקביעת המפה. המלה דמוגרפיה היא בלתי מוצלחה לחלוטין. הבעיה איננה דמוגרפיה, הבעיה, אופיה, צביונה, הרבונה, אפסיה היהודי של מדינת ישראל. מהותה של המדינה בעומק משמעותה - מדוע אנחנו בכלל פה, ולמה הוקם כל המפעל הזה? אלה השאלות שמתעוררות עתה שמציעים שתקום מדינה שתהיה מורכבת היום מ-2,4 מיליון יהודים ו-1,3 מיליון ערבים. כאשר דוקא מומחי הדמוגרפיה, בבואם להשליך את המצב הזה כלפי העתיד מנחמים אותנו שהמצב היחסי הוא אידיאלי לעומת מה שיהיה בעוד 5 שנים ובעוד 10 שנים. השאלה, אם כן, האם מדינה בהרכב כזה היא מדינת ישראל בכלל? יעודה, הרבונה, שמחה, אופיה, ציביונה - האם הללו בכלל יתקיימו? מאלפת היא העובדה שההצעה הזאת באה לא רק מגורמים בתוכנו. המאמר הנוקב ביותר אשר כתב ערבי ב-20 השנה האחרונות מלא ביקורת עצמית כנע ונזקבה. המאמר של אהרן באקונומיסט האחרון. לאחר שהוא ממנה עד חום את כוונת התרעלה הערבית,

המשך דברי אבא אבן:

ומגיעה להצעה. ההצעה מטפלת החובעת שנחטל את הציונות על ידי פלסטינא. ישראל ופלסטינא אינן יכולות להיות יחד. כלומר - אם נבטיח שערביי פלסטינא ישארו ש היהודים במדינה אחת וימשיכו ויתבעו את חזרתם, אז במהלך זמן קצר לא תהיה מדינה יהודית, תהיה איזה לבנון כזה. משמעות של כת מרוניסטיה, אשר מתווכחים אם יש לה 45% או 48%, עם דרוזים. אינם מתנגדים לראש גשר יהודי לריבונות נפרדת ולמשהו יהודי.

כל אלה שמציעים את הסיסמה הזאת, נטלן לעצמם עשרה קבים של נחה מטטוקים ומאמרי חז"ל וכמיהה לאותם נוטים, סרבו להתמודד סירוב עקשני עם הקשיים הללו. אני שוחחתי עם כמה מהם. יש קבוצה מגוונת: יכין, שמיר, ליבנה. כשאתה מבקש להסביר איך להתגבר על זה, יש הקושי הבין-לאומי איך להביא את העולם לידי השלמה עם דבר כזה. ואילו העולם השליש, אולי אנחנו לא צריכים להשלים. הם מפליגים למרומים של כחבי הקודש או של אמונה שאמשר לשנות את המצב בשלוש דרכים: עליה, ילודה, הגירה. עליה, ילודה יהודיות, הגירה ערבית. אולם הערבים מה הם "בריי" הם מציאות. הסיכויים הללו הם שמא. המדברים על אולי צריכים להתוך את העניין השנה או בעוד שנתיים. עלינו להעמיד את עצמנו בפני זה, נניח שיכולנו להשיג את זה - בכל זאת שליט הוא בועדת השוים לבטחון ובממשלה שליט ובמטכיל מדוע לא יהיה? לא נוכל לקיים אסון רוזויה כזה. האם נוכל כך להתקיים?

אני מציע שמתוך תיאור בלהות ואמיתית של

מצבנו ב-4 ביוני לא לקפח את זכויותיהם של אותם 20 שנה של השגים גדולים. אלה היו השגים של ציבור מלוכד, צפוף, מכונס בתוך עצמו בעל יעוד מסויים. כלומר - כל העניין שיהיו יהודים בלי גויים, או בלי הרבה גויים, זו הימעותה (?) של המציאות. אם אנחנו רוצים מדינה של יהודים לא תהיה בה שליטה, אלא השקעה. ליהודים בברוקלין אין שליטה, אבל יש להם השפעה. זו אסכולה אחת. ובמידה שמישהו

המשך דברי אבא אבן:

מבקש הכרעה - רק אלה מבקשים הכרעה.

יש אמטריות אחרות. אני אתאר אותם באופן

כללי, עד משא ומתן של שלום הבעיה היא איננה בעיה. שם אנחנו

- כך יהיה. העולם התרגל שבעה חודשים, או יוסיף להתרגל. אבל

אם מדברים על המהמכה הזו של שלום, יש כאלה שאומרים: נקבע

אם צרכינו הבטחוניים, ויהיו המפרים אשר יהיו, אבל אם יש אפשרות

לקבוע אותם - צריכים לקבוע אותם על המשמעות הטריטוריאלית והבטחונית.

גם תיקוני גבול. גם עמידה על קו שבא ערבי לא יהיה בצד המערבי

של הנחר. אם אפשר לעשות את זה וגם להיפטר מאיזה 700 עד 1000

ערבים - אז חובה לברר את האפשרות הזאת. יש אומרים אולי אותו

הדבר אבל בצורה אחרת, שיש לכתחילה לקבוע, שהמגמה שלנו היא מקסימום

של שטח ובטחון ומינימום של ערכים ולעגל את הריבוע הזה איך שהוא.

אבל אז אחת מבקש לא פתרון אחד נמרץ וחלק, אלא פתרון מאוזן המנסה

לישב הרבה ניגודים וסתירות.

שמענו הרבה בזמן האחרון שכל העניין איננו

ריאלי, בלאו הכי גם לפי מדפסי מועט, הרי גורלנו שיהיו אצלנו

רבים רבים. חיו שלוש מאות אלף ויש ירושלים ויש עזה, אמילו

נמצא פתרון אחר לפליטים (איש לא מצא אותו), אבל גם חושבים.

ועוד מגמות שלא אפרט אותם, מאתם ענייננו נטושה אליהם. ברור

שהיו שש מאות אלף, מה איכפת שיש 1,3 מיליון? זה הגיון סרק.

יש גם במדיניות וגם בחברה, כפי שיש בפיזיקה עניין ששמו רוויה.

העובדה שאני יכול לשתות בקבוק אחד כזה, איננה אומרת שאפשר

לצפות שאשתה חריסר כאלה. והוא הדין לגבי קליטה של כל דבר,

לגבי קליטת דבר שאיננו זהה. גם לגוף האנושי יש יכולת מסוימת

של קליטת ארמג'ק. הואיל ויש לך כוס מזה בעצמות - מה איכפת שחשתה

עוד כוס? זה דבר קל דעת. יש הבדל בין מצב שיש בו 600 מאות אלף

ערבים שמשתתמים אפנו בקביעת גורלה ודמותה של המדינה ובין מיליון

ושלוש מאות שיהיו מיליון וחצי ויהיו שני מיליון. אני מציע

להבין שיש איזה גבול אולי לא מתמטי.

המשך דברי אבא אבן:

אלו הן הגישות: השלמות הזאת, התיקונים
שעיקרם בטחוניים, מאמץ לאזן את המינימום של הערבים אהאאממא
עם המכסימום שאפשר להשיג מבחינה טריטוריאלית ובטחונית.

אציין עוד הצעה, שהייתה מנסרת בחלל העולם,
שומעים עליה פחות אנחנו אמנם איך שהוא נחטרק מהמטען הזה אולם
לא במסגרת של חוזה שלום עם ירדן, אלא נקים פלסטיןא. יש אומרים
חבל אוטונומי, איש אינו יודע מה זה. זה יצור שאיננו קיים בכל
מרכות היקום. חבל אוטונומי מפורשה מדינה עצמאית, או לכתחילה
או שת שידרוש ויקבל, ושמהמדינות וכירוף בה. הבעיה אם אנחנו
צריכים לרצות את הפלסטיןא הזאת, המדינה ה-15 הערבית, אולי
ואירידגטיה ביותר, המורעלת ביותר. הואיל והיא מקובצת על ידי
שכרסמנו ונגסנו מה שאנחנו נוגסים מהעוגה הזו, לא יהווה יחסיה
כלכלית במדינה עצמאית, על כן היא חרצה פסחוי. לפה לא נצרת,
למה לא עכו. כבר נזכרו שיש איזו תעודת לידה למדינה ערבית
פלסטיןאית שמישהו הציע ב-1947. אם יש בכלל יש מדינה פלסטיןאית
ערבית או מה ההבדל/ בין ערבי מעזה וערבי מנצרת. ערבי מנצרת
איננו ערבי פלסטיןאי, הוא לא אורחה של המדינה הזו? אני גם חושש
מהמשמעות ההסטורית. שמעתי מפיו של שוקיירי דבר אחד שהסכמתי לו:
ישראל או פלסטיןא לא יכולות להתקיים... (באנגלית)אני חושב שהוא
צודק. במשמחת העמים פתרון את הבעיה על ידי שמחקנו את פלסטיןא
והיא איננה. בעצם המילה פלסטיןא יש ערעור על זכות קיומנו.
המסקנה היא שיש אלי 4-5 פתרונות אשר הצד השוה
שבהם שכולם קשים ואין אף פתרון/ קל, ואין אף פתרון נוח. על כן
שבעלי הפתרונות ייסרו זה את זה בעקרבי בקורת - הדבר הזה חורג מכל
צורך ומכל מציאות.

המשך דברי א. אבן

הצעתי בסוף, שנוסיף להתחבט בבטיחה זו וללמוד אותה, לטוב אפשרויות, יתרונות ומגרעות ברוח מחקרית ולא ברוח פעולתית, ולא ניתן לשכנינו את התענוג, שהם אינם עושים שלום אתנו, אבל אנחנו עושים מלחמה זה עם זה. אין שלום בין ישראל וערב, אבל בינתיים יש מלחמת יהודים ביהודים.

נלמד את הבטיחה. אם פעם יבוא מישהו מסם ויחיצב,

הרי ^{מבין} ~~אנא~~ התרופות הקשות הללו, נצטרך לבחור את הטוב ברובו ואת הרע במיעוטו.

הואיל וכל הרעיון של הפגישה הזאת היה מושפע מקרב

נסיעתו של ראש הממשלה, אני אסיום במילה אחת על ארצות-הברית - ישראל.

העובדה שאין לפי דעתנו, וכנראה לפי דעתה, צורך באיזון

התמודדות חזיתית על בעיות הגבולות, איננה אומרת שאין שום בעיה שצריך

לדון בה. קודם כל עלינו לדאוג שאומה עמדה, אשר בלעדיה אינני יודע

איפה היינו עכשיו, מי יודע אם לא היינו נגרפים מעמדותינו באיזה נחשול

של לחץ בינלאומי, על כל פנים זה קרה פעם, העובדה שזה לא קרה והיא בלמה

וחסמה את הלחצים הללו, היא עובדה חשובה ועלינו לטפח את העמדה הזאת לבל

תשחנה. כידוע, הנור שלא שומרים עליו עלול להתפוצץ. דרוש קשר מתמיד

וחילומי הפרכות מתמידים.

הם מסתמכים על חמשת העקרונות ועל נאום גולדברג

מ-15 בנובמבר. בכלל, המחשבה המדינית האמריקנית היא דוקומנטרית מאד,

היא נוחה להזדקק למסמכים, מיום שמשננים את הכרזת העצמאות ומגילת

הזכויות. הם קידשו כמה מסמכים ^{אנא} ~~אנא~~ פותחים את המפה בלי לקדש אותם,

וחשוב שהמסמכים הם בדרך כלל טובים.

אבל יש עוד עניין. מלחמת ששת הימים הייתה בין ישראל

ומדינות ערב. יש מישהו שאמר "אהלן וסהלן" לגבי מלחמה, והוא קיבל את

אשר רצה. אבל ההתמודדות הייתה ישראלית-ערבית, ועלינו לדאוג כל הזמן

שלא בכל זאת זה לא יהיה. כלומר, ניטרול מאבק גלובלי. לשון אחרת,

עין מודאגת מאד צריכה להיות פקוחה על מה שמתרחש בחחום המדיניות

הטובייטית. היא איננה פשוטה או חד-סטרית. יש לה סיסמאות של פתרון

המשך דברי א. אבן

בשלום. לקראת סוף הדיונים היא גילתה גמישות אידיאולוגית מטויימת במה שניסחה. מאז שכחה את זה לחלוטין, חזרה לרעיון של נסיגה לאלתר וללא חנאי. אבל הבעיה איננה מה היא רוצה, אלא מה היא התוצאה המציאותית של מדיניותה מבחינת ההודעה הערבית. אולי לא חשוב מה היא רוצה, אלא חשוב כיצד הערכים מפרשים את רצונה, והם מפרשים על פי נשק, על פי הכשרת טייסים, על פי ההפגנות הימיות והפגנות אויריות. ואם כי אין זה הכוח הגדול ביותר בים התיכון, זהו הכוח המפגין את עצמו יותר. עלינו לדעת, על כל פנים, שיש אניות כאלה וכאלה, ובעמידה על גדת העלת סואץ יש לך תחושה שיש לך שכן כזה שאפשר לראות את דגלו. יש לזה משמעות לגבי הפסקת אש ויש לזה משמעות מדינית. כלומר מישהו שיותר מאתנו לא יכול לעצור, לבלום, להקפיא מחלכים אלה.

אחרי כן רשמה ט/ק.

כל התמונה כאילו השלום מנחיל מחשבה צלולה ואפשר להמחין, כל מיני
 אאאאאא הנחות יסוד מתערערות וזה דבר שצריך גם לברר וגם לטכס עצה.
 זה הדין גם לגבי איזון החימוש. אין אנחנו אומרים שמצבנו עלוב,
 אבל מה שאנחנו עושים היום יקבע את המאזן בעוד חודשים או בעוד שנה,
 וזו דאגה שאינה נפסקת ומקורות האספקה אינם נתונים בשפע. לא אמרנו
 נואש לגבי צרפת, אבל אסור לנו לבסס שום דבר על הנחה חיובית.
 אני מפנה תשומת לב להודעה מסויימת, שהיתה מאוד מדוייקת, שהאמברגו
 חל רק על המיראז'ים. אצא יש משמעות וכל מי שכותב ומצייר קריקטורות
 חייב להביא זאת בחשבון. יש זיקות חשובות ביותר בינינו ובינם,
 והואיל והמצב רע, אין לומר שאין מה להפסיד ונפרוץ את כל הסכרים.
 אבל אי אפשר לבנות על זה ואין ספק שזו דאגה מתמדת.

אחרון אחרון, לגבי התבטאויותינו. אינני יודע כיצד

זה צמח, אבל אזני קולטות ואנשינו קוראים בכל מיני מקורות גירסה
 כזאת, שהופיעה בשבוע האחרון בכל העתונות העולמית וכל שגריר שלנו
 שואל עליה, ש"חוגים ישראלים סבורים שמלחמה חדשה היא בלתי נמנעת".
 זה הופיע בעהון "הארץ" באותו מקום שם הופיעה כתבה באמצע חודש מאי,
 שכל היסטוריוני ששת הימים מצטטים אותה, שהמלחמה בלתי נמנעת, צריך
 להתכונן לה, היא לא תהיה לפני הקיץ, כאשר תהיה התוצאות תהיינה
 כך וכך, הנתונים יהיו כך כך, אנחנו כה קרובים לקאהיר ודמשק,
 והם גם כן כה קרובים אלינו, והשאלה הי מה יעשו הסובייטים, אבל
 אל גרא ואל אא גיחת. הדברים מתפרסמים וצריך להבין שיש אווירה,
 יש פרסומים ויש תוצאות מדיניות. קודם כל צריך לאבחן כיצד זה
 מתפתח, לבלום זאת. קודם כל זה לא נכון. אין הנחה כזאת. המצרים
 גם כן מודים בכך שאנחנו נמצאים 4 דקות מקאהיר והמרחק בינינו ובין
 סואץ ידוע, אאאאאאאא שמצרים, שהיא רסוקה, תזמין זאת - אין אנו
 חושבים כך. יכול להיות שאם היא אאאאאא תתקדם ותחבצר ויהיה לה גיבוי
 מצד גורם צבאי עצום מעבר לנהר, יהיה שיקול אחר. הפתרון איננו
 בפרסום מאמרים אלא צריך להיפגש ולהחליט מה לעשות. כל אחד מצדף את
 קולו לאוירה הציבורית ואני חושב שזה סגנון התנבאות מאוד מזיק ובלתי
 מבוסס.

היו"ר ג. מאיר: החברים מתבקשים מאוד, שמה שדובר וידובר בחדר זה, יישאר בחדר הזה ובלב החברים, ולא יודלף ולא יצוטט. ונזכה מעם אחת לישיבה שאחריה אין כאב לב. בכל אופן, זה ראשית בירור. אנו עלולים להגיע למצבים שנצטרך להכריע. מה שיקרה חרי ישיבה זו, יהיה סימן אם אפשר בחדר זה לברר דברים או שנצטרך להגיע למצב שנגיד לעצמנו שאנו מוסרים יפוי כוח לחברינו בממשלה, באשר איננו מסוגלים לשמור על סוד (קריאה: גם מישיבות הממשלה מדליפים) ידעתי שחבוא קריאה כזאת. אבל מה בכך, מה זה מותר? זו רק אינדוליגציה למישהו ללכת מכאן למצוא עתונאי, להגיד לו קודם כל מה היה הנאום שלו, ואחר כך כל היתר. מה הענין הזה, איננו יודעים איך זה פועל?

רשות הדיבור לחבר לין.

א. לין: אני מבין שיש הרבה חברים החושבים שאחרי הדברים של אבא אבן, אולי לא כדאי לקיים דיון. האמת היא שלאחר שנחקבלה החלטת הממשלה, שלפי דעתי היא החלטה המתקבלת על דעת כל החברים או רוב החברים היושבים כאן, אינני יודע אם כדאי לקיים עכשיו דיון. כשלעצמי אני חושב שמזכירות המפלגה יכולה להתכנס ליום עיון בבית ברל ולנהל שם סימפוזיון. אבל אם הוחלט לקיים שיחה אחרי ההחלטה....

היו"ר ג. מאיר: אתה חושב שלא צריך לקיים דיון?

א. לין: אני אינני חושב.

היו"ר ג. מאיר: תגיד מה שאתה רוצה להגיד. אם יש מישהו החושב שלא צריך לקיים בירור, יקום ויציע. אם אין לך

הצעה להמשיך את הבירור - המשיך.

א. לין :

אני רוצה לומר שאני תומך נלהב בהחלטת הממשלה שנתקבלה זה מכבר, שפירושה הוא חקופת מעבר. ואיננו חייבים כרגע להחליט, אנו נמצאים כרגע בגבולות הכי רצויים לנו. אנו מוכנים לכל משא ומתן עם הערבים להסדר של שלום. בגבולות אלה מצבנו יותר נוח. אם הערבים יהיו מוכנים לשיחות על שלום, כל שיחה כזו היא שיחה דו-סיטרית.

אני חושב איפוא שהעמדה שנקטה הממשלה היא עמדה נכונה ואני תומך בה. אני מתנגד לחלוטין לכל הכרזה עכשיו על סיפוח. אני מתנגד לחלוטין, ויותר מזה, לכל דרישה לנסיגה מהגבולות הקיימים. מדוע אני חושב שטוב עשתה הממשלה שקבלה עמדה מסכמת ברוח זו שקבלה? כי עמדה זו משמעותה היא - לא נסיגה, וזאת חשובה ברורה לאלה הדורשים נסיגה; ובאותה מידה חשובה ברורה לאלה הדורשים סיפוח מייד.

אולם נדמה לי שלא טוב ואסור לנו, להעמיד לנגד עינינו את צל הדמוגרפיה. אכן מוען שזו איננה בעיה של דמוגרפיה בלבד, אלא שינוי מהותי של צביון המדינה שהקימונו, ואשר בגללו יכולנו להגיע להישגים המפוארים אליהם הגענו. ייתכן שחקופת המעבר, שאיש לא הגדיר את אורכה, היא כשלעצמה תפסור אותנו בעתיד מהסיוט הזה, הסיוט הדמוגרפי. אינני אומר יותר, כי אינני חושב שצריך לומר יותר. עצם העובדה שאומרים שיש סיוט כזה בלי לרמוז ברמז שיש צל של חקווה להסרתו אינה מוסיפה לנו. אינני רואה בבעיה הדמוגרפית צל כבד, כאשר אני יודע את גישה הממשלה שאנו מוכנים לחקופת מעבר שחיימטך כל עוד לא מוכנים להגיע אחנו למשא ומתן על שלום.

(אחרי כן רשמה טק2)

אני רוצה לומר שאינני מתווכח בענין זה עם אנשי הממשלה המייצגים את המערך. אני מבין שהמערך מתייצב כולו מאחורי החלטה זו. יש לי נתונים לחשוב שמפ"ם קבלה החלטה ברורה באחד ממוסדותיה המוסמכים בענין זה. אני שומע עכשיו בעיקר את הלכי הרוחות שהשתררו ואשר יש בהם היסטוריה של נטיגה. אני שומע טיכיה של נקיפות מצפון, באיזו זכות אנחנו מוכנים להחזיק בשטחים. יום יבוא ונשמע גם שגם הקופת המעבר של צפיה למו"מ של שלום עם הערבים, בה אנחנו מחזיקים בשטחים, היא בלתי מוסרית. עם הגישה הזאת של מפ"ם אני מתווכח. אני מתווכח עם גישה כתבי-עת כנגד כל אפשרות של המשך שלטוננו בשטחים שכבשנו.

נקודת המוצא שלי היא, שהעולם הערבי במשטרים

הקיימים, עם השליטים הנוכחיים, אינו מסוגל לבוא עמנו להסדר של שלום. קראתי קטעים מנאומו של נאצר, מלפני מלחמת ששת הימים, שהוא יצא למאבק נגדינו ואמר לרבינו: אחאלן וסאהאלן, שגם אם יווצרו תנאים או נסיבות שבעקבותיהם נאלץ להסכים, המצרים, עם עובדה מסויימת שאין לעו זמנית אפשרות לשנותה, כי אז גם השלמתנו תהיה זמנית. אינני צריך לחפש הרבה מדבריו של נאצר בחוסין. צידוקים לכך שהעולם הערבי הנוכחי אינו מסוגל להגיע עמנו לשלום. קראתי היטב את הדברים של אבא אבן כאשר ציטט את נקודת המבצע של הצבא הירדני, וקבע שאין לנו סיבות להניח שחוסין לא ידע עליה. אני מאמין שחוסין ידע. אינני מאמין שלאחר המלחמה השתנתה מהות המחשבה של חוסין, אלא אם כן יגידו לי שאין לו ברירה אלא להכיר זמנית בעובדה, שזמנית אין לו אפשרות לשנותה.

אינני יודע אם הערבים מתכווננים מחר להכריז

מלחמה. אבל נקודת המוצא שלהם היא אי השלמה מוחלטת עם עובדת קיומה של מדינת ישראל ואין זה משנה באיזה גבולות היא קיימת. אני מנסה להסביר לעצמי מה צפוי לנו בגבול ירדן. אני במירוש אומר שאינני מדבר על רמת הגולן וטיני. בעיה זאת מטרידה פחות את הישוב היהודי. הישוב היהודי מוטרד ע"י גורמים שרואים את האפשרות שנישאר בשטחים המשוחררים בשומרון ויהודה כסיוס, כחוסר מוסריות ממדרגה ראשונה.

אני רוצה לשאול את עצמי מה קרה לישוב העברי

שהוא נכנס להיסטריה בנושא זה. בשנת 1948, כאשר כפו עלינו מלחמת עצמאות וניצחנו, ולקחנו לעצמנו חלקים שאיש לא נתן לנו בתכנית החלוקה של שנת 1947, מדוע אז לא קמה התעוררות של נקימות מצפון כמו היום? נדמה לי שיש לכך שהיים-שלוש תשובות. מאז יסוד הישוב העברי בארץ, הוא העמיד לנגד עיניו מטרה מקודשת, והיא שחיטנה אותו כנגד נקימות מצפון אלה. המטרה היא להגיע להידברות והבנה עם העולם הערבי. נכשלנו בנסיונות אלה והעובדות שמפעם למפעם קמו עלינו הערבים להכחידנו, לא הפריעו לנו לאחר תקופת כל מאורעות לחדש מאמצינו להידבר עם העולם הערבי. מאמצי הישוב הם שחיטנו אותו.

כאשר ברגע מסויים עמדנו במלחמת השמד

והיינו נאלצים להרחיב את גבולותינו למען בטחוננו, הישוב העברי ראה זאת כדבר מוטרי וצודק, מפני שלכל הישוב העברי הוטיק היה שותף כולו במשך תקופה ממושכת לאותם מאמצים של הישוב להגיע להבנה והידברות עם העולם הערבי.

מה השוני של התקופה שקדמה למלחמת העצמאות

ו-19 שנה לקיום המדינה? ~~אמצעית אמצעית אמצעית אמצעית אמצעית אמצעית~~ למרות הפיתוח העצום שהמדינה עשתה לציבור הערבי בארץ והנסיונות הבלתי פוסקים להידבר עם העולם הערבי מבחוץ, הקידום והפיתוח שהבטחנו לערבים היה מלווה פעולות להידברות עם הסקטור הערבי, הרי שפעולות ההידברות בוצעו ע"י חוליות מצומצמות של אנשים שמלאכתם היתה בכך. הישוב העברי ככלל לא היה מעורה ושותף לפעולה זאת. אולי גם לא היה כל כך מעוניין בפעולה שנעשתה ע"י מוסדות שונים, חוגים שונים, אישים שונים למען הידברות והבנה עם האזרחים הערבים בארץ.

בניגוד לתקופת ימי המנדט, כאשר עמדנו הפעם

מול המלחמה הזאת, הישוב אמנם חש שהוא עומד בפני סכנה איומה לקיומו, אבל, חברים, המלחמה היתה כה קצרה, האנשים שנפגשו צאצא עם החיילים הערבים היו בודדים, לא רבים נפגשו עם הצבא הערבי, ואלה שנפגשו אהו ראו צבא ערבי מובס. אם אני קושר את מה שעבר במשך 19 שנה, שהישוב העברי כולו לא היה שותף לפעולה ומצב שני המלחמה לא הורגשה....

היו"ר ג. מאיר: דבריו אמנם מעניינים מאוד, וחשובים מאוד,

אבל לא בדיוק לדיון של הערב.

א. לין: אני מתווכח עם אלה שדורשים נסיגה. מה יקרה

לדעתך אם הלילה נסוג היום מגדוח הירדן?

מאז הקמת ממלכת ירדן, במשך 19 שנה, החושכים בגדה המערבית שנאו את השליטים. הם לא אהבו את היהודים. הם לא רצו בחוסיין וכדאללה. הם חמיר פולו לסוריה, עיראק ונאצר ולא ראו בשליטים של רבת עמון שליטים שמקבלים את שלטונם. חוסיין שלט בגדה המערבית ע"י שתי זרועות: האחת ע"י המשפחות הגדולות, השניה - ע"י הצבא הירדני. ששה חודשים לאחר ששחררנו את שומרון ויהודה, השתנו פני החברה הערבית בירדן. חוגים שלא היתה להם יכולת להתעורר בעבר, התעוררו, כי האוטוריטה של המשפחות הגדולות התפוררה לחלוטין ולא חזרו. קיימת סכנה שתחיל התפוררות רציגית. אז תעמוד בפני חוסיין הברירה, אם ירצה להציל את שלטונו, גם אם הסכים עמנו זמנית על חוזה שלום, לא תעמוד לפניו הברירה אלא להיפך לחלוץ בראש המחנה הטרוריסטי שיפעל נגדנו. אינני מאמין שע"י פעולה זאת הוא יציל את כסאו. אני חושש שאז תעמוד בפני הציבור היהודי בארץ תקופת טרור וחבלה שלא היתה כדוגמתה. אני חרד שאם תתכן פעם תקופה יותר חמורה של טרור, יהיה זה הטרור של חוסיין מתוך חוסר ברירה. אינני יודע אם היהודים בארץ הזאת יוכלו להחזיק זמן רב בהצמדותם לקרקע. אינני יודע אם לא נגיע לכלל יאוש מוחלט של רבים מאתנו לגבי המשך קיום הישוב העברי במקומות אלה.

אז צפויה לנו תקופת הגירה המונית של הציבור היהודי, וגם אם חוסיין ילך בדרך זאת הוא יציל את שלטונו. צפויה, לדעתי, תפנית קשה, אסא אני רואה כנגד עיני טיוט שבירדן תקום ממשלה "מהפכנית", פרו-נאצרית עם אפשרות של רציפות טריטוריאלית עם מצרים, עיראק או סוריה, ואז המלחמה תופנה אלינו מהכיוון המזרחי. אני חושב שאפשר לדבר רק על גבול מתייע שהוא הירדן. אנשים אומרים שהיום הגבולות הטבעיים אינם מפריעים, כי יש מיראז'ים. גם אם זה נכון, איש לא יכול להחזיק עם ההנחה שבגבול ירדן טוב יותר מאשר כל גבול שניאלץ לקבוע לנו באיזה שהוא מקום.

נקודה אחרונה: אני חרד מאוד להשלכה שתהיה לנסיגתנו מירדן, אם חלילה נצטרך לסגת, וההשפעה שתהיה לה על ערביי ארץ-ישראל. מאז קום המדינה חלקים גדולים מהם ציפו לנצחונם של מדינות ערב עלינו. אני יודע שיש גם חלקים שהעדיפו פמוכנים היו להשתתף עם המדינה ואלה החלקים החיוביים שרצו להתמוג עם המדינה. ערבים שהתחילו את חייהם בשנת 1947, עם המדינה, ציפו לכך שבמערכת סיני תושמד המדינה. קרה להם "פאנצ'ר" והם לא הצליחו. ערבים רבים כאלה ראו במלחמה אחרונה זו סיכוי להשמדת המדינה.

(אחרי כן רשמה מא2)

המשך דברי א. לין

והנה שוב קרה מקרה נורא, ואנחנו לא היינו מוכים להשפד. הם מחכים. אם נזוזם משומרון ויהודיה, לפי הערכתי צפויה תקופה חמורה, כי אותם ערבים קיצוניים בישראל יביסו את החוגים הלויאליים למדינת ישראל. הערכתי היא שאם בתקופת המעבר נוכיח שישראל נשארה בשומרון וביהודה, תהיה תוספת הפוכה. אני מאמין שרבים מערביי הגדה המערבית ומהחלקים הקיצוניים של ערביי ישראל, יעזבו את השטחים ויחפזו במרחבי ארצות הים התיכון.

בטיעם, אני מקבל לחלוטין את סיכום הממשלה. אני חושב ששוב עשה אבא אבן שהדגיש חומרה הבעיה הדמוגרפית. אבל כאשר מדובר בתקופת מעבר, צריכים אנו לזכור שיש סיכוי שברגע שיחברר לערבים שקבלנו על עצמנו תקופת מעבר - שאיש אינו יודע כמה זמן תימשך - ואנו מחזיקים בגבולות הקיימים, בבוא הזמן, כאשר נצטרך להחליט - בעית הדמוגרפיה לא תהיה כל כך חריפה ומאיימת.

היו"ר ג. מאיר: אני רוצה לומר לחבר אמנון לין: חברי מפ"ם אינם כאן, אפשר להתפזר אחת, אבל אי אפשר להתפזר עם מה שהם אינם אומרים. הם כתבו והם אומרים מעל במות פומביות, בועדת חוץ ובטחון ובכל מקום אחר: בלי משא ומתן ישיר על שלום אין זויים משום מקום. אף לא סנטימטר אחד. אי אפשר להתפזר אחת ועל הזו באותה קטגוריה. אין זו אותה קטגוריה. אני גם לא שמעתי מאנשי מפ"ם את הנימוק המוסרי.

שניה, הם אינם אומרים שצריכים להיות הגבולות שהיו. הם מתנגדים לכך שבגבולות שביחח הנשק, אלה הם הגבולות. הם אומרים: במשא-ומחן על שלום ידובר על גבולות.

אינני אומרת שצריך לקבל את דעתם. אני חושבת שהם לא היו צריכים להודיע גם את זה. אבל כאשר מתווכחים אחת, צריך להתווכח אחת על מה שהם אומרים. צריך לעשות צדק גם עם המתנגד.

ס. יוטפטר: ברצוני לשאול שתי שאלות: א. מה משמעות הפעולה הנעשית בענין חילוץ האניות מחעלת פואץ? מכל מה שמחפרטם אינני מבינה. אם אפשר, מאד הייתי רוצה לקבל הסבר. ב. כולנו קראנו

המשך דברי ס. יוספטל

בעהונות שנציג/נו באו"מ, בוויכוח על הפליטים, הציג חכניה ישראלית לגשת לאיזה שהוא פתרון של בעיית הפליטים. האם אפשר לדעת מה אנו מציעים בענין זה?

אני חושבת שהעילה הרשמית ליחס העויין של הערבים

כלפי מדינת ישראל היא שאלת הפליטים. הם רואים את עצמם מגינים על הפליטים, ולמענם הם צריכים לכבש חזרה את פלסטין. אילו יכולנו להציע איזו חכניה פחות או יותר ריאלית לפתרון בעיה זו, היינו נוטלים מהם את הנשק המילולי לפחות. ואני חושבת שהיינו מעמידים את עצמנו בעיני העולם בעמדה הרבה יותר חזקה גם לגבי המו"מ והביקוהינו לשלום. יכולנו להגיד: מה עוד רוצים? כל הזמן אמרו שלמען הפליטים אינם יכולים לעשות אתנו שלום, והם מוכרחים לגרש אותנו מכאן. השאלה היא, האם יש לנו הצעה מה לעשות לפתרון שאלה עדינה זו. אני חושבת שאם תהיה לנו הצעה כזאת, נקל על עצמנו פתרון כל יתר הבעיות.

אני בהחלט מבינה שאי אפשר היום להגיע לידיד איזה

שהוא סיכום מה נראים לנו הגבולות הרצויים, האידיאליים. אבל אני חושבת שמה שמוכרחים להגיד, אם לא לערבים הרי לידידינו בעולם, לאמריקאים, הוא שיש על מה לדבר. את זאת מוכרחים להגיד בפה מלא. כי אחרת מה אנו רוצים מידידינו? אנו רוצים שיספיעו על הערבים לשבת אתנו לשולחן הדיונים. הם לא יוכלו להספיע עליהם אם יצאו מנקודת המוצא של התנועה לשלמות הארץ, - "לא נזוז מאף שעל אדמה". מבלי לקבוע מה, אנו מוכרחים להגיד שיש על מה לדבר.

ז. הרינג אינני מומחה לערבים, ואינני יודע מה יעשו הערבים ומה

יעשה חוסיין. אבל אני רוצה לומר לאמנון לין שבחלטה

הממשלה אין שום חידוש. החלטה האחרונה של הממשלה, היא חזרה על עמדת הכנסת וחלטות הממשלה. אמנון לין מציג את החלטה הממשלה, כאילו היא נותנת הרגעה לאלה שהיו בלתי שקטים בימים האחרונים. אני אומר שבחלטה הממשלה אין שום חידוש, ועל כן אין בה שום הרגעה. מה שחשוב הוא, מה תעשה המפלגה המאוחדת בימי המערכה המדינית, שבה צריך לגלות עצבים חזקים. הנה עומד לנסוע ראש-הממשלה, ומיד נוצרת אווירה של "מכירה פומבית" של

המשך דברי ז. הרינג

שטחים. אלה הם דברים גלוחיים שלא השתחררנו מהם, בלשון הצברים אנו יושבים חזק בשטחים. מה העצבנות, מה הנברוזה? זה דבר שמסכן את כל המערכה המדינית שהיה ארוכה וממושכת לכל הדעות.

כל פירוט של תנאי שלום היום, אינו מחייב עם

הפקרון של מו"מ ישיר. לא רק שאינו מתישב, אלא הוא מנוגד לו. הוא משמים מתחת רגלינו בסיס מוצק במערכה המדינית. הוא מחזק את אלה המחייבים תיווך של צד שלישי. לי אמרו דבר כזה: אם אתם מפרטים תנאי השלום בעתונים או בנאומים, למה לא תמסרו זאת למתווך, שהוא יותר דיסקרטי מהעתונות היומית?

אין צורך ליצור רושם שדעה הקהל בישראל מהחלקת למחנה

של חומכי סמילנסקי מצד אחד, ומחנה התנועה לשלמות הארץ מצד שני. אינני חושב שמי שמחזיק בדעות של התנועה לשלמות הארץ, צריך להשתמש בארגומנטציה שלה. כמו שיכול להיות אדם בעד גבולות אחרים מאלה של ה-4 ביוני, ויכולה להיות לו ארגומנטציה אחרת. בכל אופן מה שקיים היום זו איננה היסטוריה של נסיגה אלא היסטוריה של סיפוח. ההסטוריה של נסיגה עלולה להיות בחודשים הקרובים. אבל מה שקיים היום זו היסטוריה של סיפוח.

שנת 1967, שהייתה שנת הנצחון הגדול, נחנה לנו

מליון ערבים. באותה שנה נחלנו אכזבה וחבוסה בחזית העליה, ושנה זו נגמרה ב-12 אלף עולים. זוהי עובדה ברזל שאין לערער עליה, שיש להביא אותה בחשבון. אין לקבל ברצינות נימוקים, שאם נשאר בדיננו כל השטחים, זה ישפיע על יהודי אמריקה שיבואו. הם לא יבואו לארץ מיושבת, אבל יבואו למקומות אחרים.

אינני רוצה לומר מה צריכה להיות עמדתנו. אבל אני

רוצה לעורר שתיים-שלוש שאלות. אני מסכים שהחלטה על פתרון בעיה הפליטים צריכה להיות במסגרת המו"מ הישיר לשלום. אך אין זה בניגוד לעמדה זו, אם נעשה משהו לפתרון הבעיה. ברור שעל-ידי כך שנביד מה התכנית שלנו לפתרון בעיה הפליטים, לא נפתור בעיה הפליטים. לפתרון בעיה הפליטים יש צורך במשולש: אנחנו, הערבים ומוסדות בינלאומיים. אני מסביר שעצם העובדה שאנו מביאים את החיים בשטחים המוחזקים לגורמליזציה, גם היא תרומה לפתרון בעיה הפליטים. אבל אני שואל: מה מפריע לנו להתחיל לעשות משהו, משהו

המשך דברי י. קרגמן

מי שחושב שהארץ זקוקה לשלום, לא בכל מחיר, בחנאים שלנו - אינן יכול לדבר על גבולות כפי שהם קיימים היום. החנועה לשלמותהארץ אינה רוצה בשלום, כי אין אידיאולוגיה שינהל אחנו מו"מ, כאשר אנו נוהגים לו אפשרות או אישור לשבת ברבה-עמון. מה היו ההכרזות של החבר אבן לחברים אחרים? כאשר יטכינו לשבת אחנו ולנהל מו"מ על שלום נדבר על גבולות, לא בדיוק על הגבולות הקיימים, אלא על גבולות בטוחים. אם לא נכין את העם לתפיסה זאת, אותה היסטוריה של שלמות המולדת של הזו ואחרים, הביא אתנו לחזיונות חמורים בקרב הנוער ובקרב הציבור הרחב. מי שרוצה לשטש את האמת בשלום - וחכוונה היא להפסקה לוחמה ולגבולות בטוחים, ואפשר להוכיח שגבולות בטוחים הם רק אלה שאנו יושבים בהם - נימן להשיג על פי העקרון של שלמות הארץ, עלול להביא לחופעות קשות בקרב הציבור. צריך להכין את הציבור, שלא יתכן להגיע לשלום על יסוד הגבולות הקיימים. אדם שרוצה בשלום ואינו רוצה במלחמות ובקרבות, צריך להיות מוכן להחזיר שפה זה או אחר. אינני מומחה לכך ולכן לא אכנס לפרטים. יש מומחים אשר יקבעו מה הם הגבולות הבטחוניים.

חשוב מאד להסביר ענין זה לעם, כי יש תנועה בארץ המופיעה באסיפות, כנסים וכרוזים. כאשר מדברים על שלמות המולדת חוסמים את הדרך בפני שלום.

והערה אחת על הבעיה הדמוגרפית. לין, אל חלול בבעיה זו. אני חרד מאד לבעיה זו. זו איננה בעיה בטחונית. נניח לרגע שהגענו לשלום, אין לוחמה ויש מליון וחצי ערבים במדינת ישראל. זהו קץ המדינה היהודית מבחינה חרבותית, מבחינת היעוד שלה, מבחינת הערכים הלאומיים שלה. גם אם יש אצלנו מיעוט של 40 - 35 אחוז, איננה שוללים מהם זכויות.

כל החנועה לשלמות הארץ, ובתוכה הזו, באופן הגיוני מדברת על סיפוח השטחים. סיפוח שטחים אלה מחייב מהן זכויות לכל חושבי השטחים הוך שלש עד חמש שנים.

אחרי כן רשמה א./

המשך דברי י. קרגמן

כמו שנחננו את כל הזכויות לערביי ירושלים. קיבוץ גלויות, קליטת עליה, עם מיעוט כל כך גדול ועם הריבוי הטבעי שלהם - זה קץ למדינת היהודים. ואני רוצה במדינת יהודים, ולא רק אני, אנחנו רוצים.

כל זמן שלא עומדים בתור לעשות אתנו שלום, ולא עומדים בתור, אנחנו יושבים בכל המקומות האלה ונעשה שם פעולות כלכליות וטוציאליות מסוימות. איננו חייבים להעלות את רמת חייהם, אבל אנחנו חייבים לשמור על רמת חייהם, שלא תהמוטט לחלוטין. צריך להזרים כספים לשם.

המפלגה, אולי כבר תעשה זאת מפלגת העבודה, תצטרך ללכת לעם ולומר את האמת: אנחנו רוצים שלום, לא סיפוח, שלום אמת, שמירושו לא בדיוק הגבולות האלה כפי שהם היום. אם לא יהיה לנו האומץ לומר זאת לעם, אנחנו נימצא במצב חמור ביותר מבחינה אנושית, פסיכולוגית ואירגונית פנימית.

דוד הכהן:

ראש הממשלה איננו כאן, אבל אני רוצה לאחל לאשכול שהוא יעשה את מיטב המאמצים להעמיק את הידידות עם ארצות הברית. זה חשוב לנו בגלל מצבנו באיזור, זה חשוב לנו בגלל בעיית הרכש הצבאי, זה חשוב בעינינו מפני שאנחנו קרובים למושגים הדמוקרטיים של ארה"ב, זה חשוב לנו מפני שנטשו אותנו ידידים רציניים, ואני אינני יכול שלא להזכיר כאן את הזעזוע שהיה לנו בענין דה-גול. אבל אינני חושב שבשביל זה נצטרך להביא קרבנות גדולים להסגרת אינטרסים חשובים שלנו, כפי שאמר כבר אבא אבן.

עכשיו אני רוצה לעבור לנושא שבו דנו. אני רוצה לומר קודם כל לחבר הרינג, תוציא לך מהראש שאתה לא מומחה לערבים ויש מומחים יותר טובים ממך לערבים. לאורך כל ההיסטוריה של 3500 שנים של העם היהודי, אינני יודע אף מומחה גוי אחד צאצא ליהודים.

אינני ממליץ כמו שאמר קרגמן, כבר ניכנס בויכוח עם הוגי דעות, עם מקובלים כאינטלגנציה כמו ליבנה או דומים לו. אבל עובדה היא שכיום לא מפ"ט ולא אף אחד מציע לזו מהגבולות כל זמן שאין שלום. התקופה הזאת יכולה להימשך 5 שנים, 10 שנים, 20 שנה, אינני יודע כמה, ומי יודע כמה יהיו ערבים ממיליון ורבע שיש היום. מגיעה תקופה חשובה מאוד לשר הבטחון ולממשל הצבאי בענין זה, לדעתי, הם נוהגים בחכמה גדולה מאוד בכל המהלכים שלהם עם הערבים. אבל אלה אזרחים שנמצאים בשליטתנו. כל מיפנה שאנחנו נהיה חייבים בו, לאחר שיהיה שלום, הוא יחייב חשבון שונה בהחלט לגבי הרעיון הזה של ארץ ישראל ההיסטורית ושלמות הארץ.

אני רוצה לומר לחברים שאל יתעלמו לא מחקרים היסטוריים, אלא ממה שקורה בכל ארץ אפריקנית, בבורמה, דרך יוונים וחורכים בקפריסים, ועד בלגיה וקנדה, וידעו מה קורה לעמים שהיים יחד בגבולות משותפים. יש עליונים ויש החתונים.

בעוד 3 או 4 שנים ימלאו 50 שנה מאז היינו

משה שרת המנוח ואני סטודנטים צעירים צאצאם באנגליה מארץ ישראל שהיתה כבר הציונית והלאומית שלנו. מטבע הדברים, היינו חברים בארגון סטודנטים סוציאליסטיים. היינו צריכים להסביר לחברינו הסוציאליסטים שלנו מותר, לנו מותר להעמיד משמרות שמועל ערבי לא ייכנס לפרדס, שלנו מותר לומר ליהודים לא לקנות בחנוה של ערבים, שלנו מותר להרוס קיר ובנין שבנו מאבן אשר באה ממחצבה ערבית, שלנו מותר לשמוך גמט על ארגו עבניות שבא מבוסתן ערבי. היינו צריכים להסביר, לקדש את המוסד הנערץ עלינו, אז זה היה המוסד קרן הקיימת לישראל; לקדש את אישיותו הדגולה והרוממה והנדיבה של אדם, ששמו מעורר זעזוע בלב כל סטודנט ברוסיה - רוטשילד. השליחים שלנו אצאצאם הנקין ו... היו קונים בבירות את העמק ומנשלים את הפלחים הערביים. זה לא היה פשוט להסביר, אבל זה היה נכון ואנחנו נלחמנו על זה. ברל פעם ישב שבועיים בחדרנו, ישב בלילות עם הסטודנטים האלה ואמר: לא שכנעתי אותם.

עכשיו אנחנו נצטרך לשכנע - לא אנחנו אלא אולי

הנכדים, הבנים של אהרון ידלין. לא יהיו לנו כוחות לזה. לא נוכל לחנך את בנינו לאוטואליות כזאת שתוכל להיות. זה לא פשוט, חברים. העולם הגדול בשום אופן לא יקבל, ואנחנו עכשיו הרבה יותר מעורבים בעולם הגדול. מהי היה לנו עסק עם העולם הגדול? היה לנו עסק עם אנגליה, עם סוציאליסטים אנגלים. עכשיו העולם הגדול מדבר, אסיאניים ואפריקנים וכל אלה שאתם אנחנו צריכים להיאבק על השליש החוסם. באיזה נימוקים ניאבק?

לכן אני אומר, הלוואי והענין לא יתעורר. אני לא מדבר על הצד הדמוקרטי, אם כי זה ענין חשוב מאוד. אל יאמר לי אקספרט לערבים שערבים יעזבו. פלחים ערביים יעשבו את אדמסתם? יהיה איזה אינטלגנט שילך לכווית, פלח לא יעזוב את אדמתו ולא ילך, אלא אם יגרשו אותו. עד היום הם רוצים לחזור לכפרים שלהם, אלה שיושבים בעזה רוצים לחזור, הם לא רוצים שיישבו אותם בג'יפטליק. אל תחשבו שילכו לברזיל. יתנו להם כדורים ולא יולידו ילדים? מי מקבל כדורים אלה? כל זה שטויות. אנחנו נצטרך להיות במדינה דו-לאומית, ונתתי דוגמאות מה קורה בעולם הגדול, ואין לזה שמץ של דמיון למה שיהיה פה. ההולנדים לא לוחצים על הפלמים בבלגיה, ואפילו דה גול לא לוחץ על הוולונים. פה יהיה לחץ עצום. איך נעמוד בו בלי עליה? צריך קצת לחשוב על זה.

ברוך אזניה: כל השאלות שאנחנו מעוררים עכשיו מלוות

סימני שאלה. סימני שאלה יש לגבי כל קונסטפציה

מבחינת הבטחון ומבחינת הדמוקרטיה. איש איננו מסוגל להציע הצעה שתפתור את הבעיה, אשר אבן קרא לה בצדק לא רק דמוגרפית, אבל נציין אותה בשם זה. אין לנו עדיין עתרון.

ע"י השולחן הזה יושבים ציונים, ואני אחד מהם.

יש לי אמונה גדולה מאוד, על יסוד נסיון חיים של עשרות שנים,

שהיהודים בכלל אינם ציונים, אבל גורלם הוא ציוני.

אאא

אתמול אארחתי כושי סניו יורק והוא סיפר כל

מיני דברים מענינים. בין השאר אמר, ליהודים אין היום צורך לחפש מקום, פרט לפקולטה לרפואה אשר בנוגע אליה מכחישים שיש שם קשיים ליהודים, אבל יש שם קשיים ליהודים. הוא מדבר על גיו-יורק. אני לא בונה על זה שום דבר. למדתי כבר 20 או 30 שנה, ממשה שרע ז"ל ומאחרים, שאיננו יכולים לבנות לגבי גורלה של איוו שהיא יהדות, מחוץ ליהדות רוסייה, על התרחשויות קסטרופליות. אבל אני סבור שאמונתי הציונית איננה מתערעת ע"י זה שאנחנו נמצאים דווקא עכשיו בזמן של נצחון ברעב לעליה, והרעב לא בא על סיפוקו. יגידו לי: טוב, אתה סתם מדבר. אבל, חברים, אנחנו בכלל סתם מדברים.

למשל, אנחנו מדברים על שלום. אני שואל: כשיהיה שלום, כדי לשמור עליו, לא יהיה הבדל בין גבולות אלה ואחרים? כלומר, לא לפני השלום אלא לאחר שיהיה שלום, לא יתעורר החיאבון הערבי לפגוע לנו, אם הם יוכלו, כמו שאמר אבן, להכניס אצבע בחוכנו, או אם לא יוכלו להכניס אצבע בחוכנו. אנחנו כבר יודעים בענין זה משחו רציני. האמה היא, שלעת עתה כל ההסדרים היו הסדרים שהערבים לא עמדו בהם.

מישהו אמר שיש חברים שאינם רוצים שלום, או יש יהודים שאינם רוצים שלום. אני רוצה שלום, אבל אני רוצה שלום שיש עמו בטחון לקיומו, שיש בתוכו - בחוץ השלום, בחוץ ההסדר הזה - בטחון לקיומו.

הבעיה הדמוגרפית היא בעיה אחת חמורה, ובעיה קיומנו, בלי הבעיה הדמוגרפית היא בעיה חמורה שניה. אם לא נבטיח היום את עצמנו יותר מאשר הצלחנו להבטיח ב-1948 וב-1957, הרי אפילו אם נגיע לשלום, מי יודע מה ערכו של שלום זה.

(אחרי כן רשמה טקס)

המשך דברי ב. אזני

יש בעיה נוספת. הבעיה הנוספת הזאת:

זה דבר שכולו עטוף בסימן שאלה, האם ערכנו בעיני ידידינו
יעלה או ירד לפי היכולת של המדינה הזאת לחיות בגבולות ניהול
להגנה. אנחנו מתארים לעצמנו את הענין כך שנהיה נתונים ללחץ גדול
של אמריקנים ואנגלים. יכול להיות גם אחרת. יכול להיות שכאשר
יתברר לידידים שבגלל הסיבה הדמוגרפית, בגלל רצוננו העז להיות
מדינה יהודית אנחנו מוכנים לחזור, לא ל-4 בינוני אלא ל-4 בינוני
פלום, יכול להיות שערכנו ירד. לגמרי לא בטוח שאנחנו שווים תמיד
אותו דבר. בעיני החשב הגדול של מלחמת ששת הימים, היא למרות הכשלון
הגדול שלא הצלחנו לערער משטחים ערביים, והצלחנו לחזק את מעמדה
של רוסייה באיזור, יחד עם זאת, יש לנו הישג של הערכה אחרת לערכנו
הגיאוגרפית. לא הייתי רוצה להפסיד את הערכה האחרת של ערכנו
הגיאוגרפי שניהיה יותר מדי קליט בצמצום הערך הזה. לכן אני
רחוק מלאמר שעלינו להחזיר מה שיש בידינו ולאמר שעכשיו יבואו
לשלחן השלום. אם נמכור לערבים לפני המשא ומתן על שלום, מה אנחנו
מוכנים לתת, מה הועלנו? היו שנים שגולדה היתה שרת החוץ והיתה
מתווכחת עם מפ"ם בענין הפליטים והיתה אומרת אז, שאחד מהשגיאות
הפוליטיות בתכנית מפ"ם שמראש הם מוכרים לערבים מספרים או אילו
אם לא מספרים, הם מוכרים להם סיכוי שחלק גדול מהפליטים יתהלך
בארץ ישראל הקטנה, כי אנחנו רוצים להגיע לידי משא ומתן. כל מה
שניתן להם לפני המשא ומתן יהיה להם בידים, במשא ומתן הם ידרשו
תוספת.

אינני מאשר מהעמולה הסימפוז, אינני מאשר

גם מהעמולה המתבססת על התעמולה האתגורית המוסרית.
חולשתנו בשנת 1948, איננה הומכת למוסר. לו היינו כובשים את
חברון בשנת 1948 איש לא היה מעלה על הדעת שזה לא מוסר. הוא

המשך דברי גולדה מאיר:

עדין לגבי כל מקום אחר, לא טוב שאנחנו עושים דבר והיפוכו,
אנחנו מכריזים שלא נדבר, ואנחנו מדברים.

גולדה מאיר:

אני מודה ומתוודה שאני מתווכחת עם עצמי
בוקר, צהרים וערב. אני יודעת בבטחון מה אני
לא רוצה, אך איך מתרגמים את מה שאני לא רוצה / לאיזה שהיא אמצעות
קונצטציה מוליטיקה ממשית, לכך לא הגעתי. אינני רואה בכך חטא, ואינני
מתבישת בכך. בראיון ב"ג"רוסלם מוסט" אמרתי שכאשר מגיעים לדברים
אלה, אני נזכרת ברשימה של ברל "בזכות המבוכה". מותר להיות / בענין
זה קצת במבוכה. אנשים אשר למחרת ידעו הכל - אין לי כלפיהם רגשי
נחיתות. לא דברתי לא עם הזו, לא עם רחל בן-צבי ולא עם יכין. אני
מזכירה את האנשים האלה כי אני מכבדה אותם. שמעתי - לא מאיש יחיד
- שכאשר מדברים על "לא לזוז" והעם הערבי הזה בחוכנו, שיש להם
מתרוננות: עשר שנים לא לחת להם זכויות. זה מוזעזע אותי. כולי
מתקוממת נגד עוז, סמילנסקי ופרופטטורים ואנשי רוח שהכניסו לכאן
את הענין המוסרי. בשבילי המוסר העליון הוא שלעם היהודי יש זכות
קיום. בלי זה אין מוסר בעולם. אני יודעת שדבר הפשוט הזה עוד לא
הוכר בעולם.

בא אלי זוג היושב בפריז לציריך. אם

יש דוגמא למה שקוראים תפארת אדם הרי זה הזוג גרטה צמאח ודניאל
מאיר. הם יהודים בכל המובנים. מטורים לישראל ולכל ענין יהודי בלב
ונפש, עושים מה בזה כל מיני דברים. בימי המתחוחה - והם שמאליים -
היתה להם השמעה על חוגים אינטלקטואליים שמאליים ועל אנשי רוח
והם עשו מאמצים והצליחו לארגן את החוגים האלה לימיננו. כאשר
ברקח ואני היינו בציריך, קבלנו טלפון שהזוג הזה המום. מה קרה
להם? החברים שלהם אנשי הרוח, באים אליהם עכשיו ואומרים: הביטו
על ישראל שלכם.

המשך דברי גולדה מאיר:

בקשנו מהם לבוא. ישבנו אהם במשך שעות.
דניאל מאיר, שהוא נואם ידוע, היה כל כך נבוך שמצא לנחוץ לרשום
לעצמו מה הן הבעיות שדרושות תשובה. לאחר שעות של שיחה הם היו
צריכים ללכת לשדה-התעופה. אמרתי להם: הבו, אומר לך שני דברים
שיקלו עליך להיות אחר כך, השלים עם זאת שהעולם הגויי עדיין לא
הכיר בכך שגם לעם היהודי יש רשות וזכות לקיים מדינה עצמאית
יהודית. שנית, מה קרה? כל אשי הרוח הזודעזעו, עמדו להשמיד
אותנו. ששה מיליון כבר השמידו עכשיו ישמידו עוד שני מיליון.
הם התעוררו, הלכו להפגנות, והנה, לאאאש מה קרה, לא השמידו אותנו.
השאל את עצמך מה עדיף? האם עדיף שהם היו מספידים אותנו יפה,
איזה עם נפלא, איזה יהודים מצוינים, עשו גדולות בארץ, הביטו
מה עשו להם; או שעכשיו כועסים עלינו קצת. השלים עם זה שיותר
טוב שכועסים עלינו ולא השמידו אותנו. בשדה התעופה בכו שניהם
מועזועזע.

אין לי מוסר יותר גדול מזה. האמה היא
שאנחנו נעם היחיד שזכותו לא הוכרה. בזמן שאני כהנתי כשרת חוץ
המדינה "החשובה ביותר" שנתקבלה לאו"ם הייתה האיית פודאביים.
זו מדינה בה תשעים אלף נפש. הקשר היחיד שלה עם העולם, הוא
שפעם בשבועיים מגיעה לשם אנפה. איש א בעולם לא שאל אם יש
לה זכות להקים מדינה עצמאית. היום זו זכות מוכרת לכל העמים.
זהו המוסר האחד ואין אחר. לאחר מכן
אנחנו צריכים להיות בני אדם כלפי כולם, כלפי יהודים, שלא
תמיד אנחנו בני אדם כלפיהם וכלפי לא יהודים היושבים בחוכנו.

המשך דברי גולדה מאיר:

אמנן לין דבר על הצל הדמוגרפי. אם יש לי
סיוט, זהו. אינני רוצה עוד מליון ערבים בתוכנו. אני מודה בכך.
לו רציתי שיהיו בתוכנו מאות אלפי אנשים ערבים שבמשך עשר שנים
לא יהיו להם זכויות, הייתי מדברת אחרת. לילדי ולנכדי לא יהיה
אותו היסוד שיש לנו. דוד הכהן הסביר יפה מאד מה היינו צריכים
להסביר בחיינו הציונים. למדתי להסביר מהו הצורך בעבודה עברית.
כאשר אנשי מוסר מדברים אתנו, אני חמיד גזכרת בהופעת ויצמן בפני
הועדה האנגלו-אמריקנית כאשר שאלו אותו על הפורשים.

אחרי כן רשמה שא.

המשך דברי ג. מאיר

אני לא צריכה להגיד מה היה יחסו של חיים וייצמן לפורשים. הוא אמר להם: אני מתנגד לתם, אבל אחס אין לכם זכות להגיד שום דבר. אני מאשים אתכם שאתם הכרחתם והבאתם לידי כך שבחורים יהודים עושים מעשים כאלה.

אני לא רוצה שנכדים שלי יגדלו בארץ הזאת במושגים שיש מה אנשים ואין להם זכות הצבעה ואין להם שויון. אם אני לא רוצה בזה, - ולו רציתי לא היו נוחנים לי - אז זה לא צל דמוגרפי, זו בעיה סמטית איך נחיה.

ואני מאמינה בעליה. אבל אני אשקר אם אני אגיד, רק אם שערי רומיה ייפתחו. חברים, מי כמו רומניה היומ? כל המדינה הזאת מתקיימת בזכותו של הרב רוזן. טוב לנו שיש רומניה כזאת. היא אמרה דבר פשוט ועשתה חלוקה: לא הצביעה נגדנו, לא הצטרפה לכל הנבזות של בריה"מ, מקיימה מסחר איתנו; אבל לערבים ולמוסקבה ולשניהם יחד הבטיחה: יהודים לא! זו הארץ היחידה שיש בה יהודים. דיברתי עכשיו עם חבר שבא משם והוא סיפר לי איך יהודים עיניו יוצאות לעליה. אבל רומניה אמרה: יהודים - יוק! הם אומרים זאת בפשטות. כך הם ישרו את המוסר שלהם.

איפה הם היהודים שיהיו משקל נגד? חזן צועק עכשיו מדינה דו-לאומית לא! כשהוא היה בעד, אני הייתי נגד. ואז אין זה צל, זה גוש של למעלה ממליון אשר גדל מיום ליום ואינני יודעת איך נסתדר איתו.

אמר ברוך איזה דבר על ענין שלום. עניתי על זה כבר פעמים אחדות: זו שטות. אני עוד פעם אגיד, זו שטות. מלחמות פורצות בין מדינות שיש להן חוזה-שלום ויש להן שגרירים. אבל בכל זאת יש הבדל בין אנגליה וצרפת על חוזה שלום ובינינו לבין מדינות ערב. אני רוצה שלום. אבל האם אחס חושבים שברגע שנחתום עם מדינות ערב על חוזה שלום אני אהיה לגמרי שקטה? אחס טועים.

מישהו דיבר מה על הכשרון האי-רציונלי של הערבים. הם יחדלו לשנוא אותנו? לנו בודאי לא היתה דרישה טריטוריאלית לערבים, אבל לאמיתו של דבר לערבים לא היתה דרישה טריטוריאלית כלפינו. הם לא אמרו: פס זה אם תחננו לנו - גמרנו את החשבונות אתכם. היה להם לא ויכוח טריטוריאלי איתנו, ויכוח אגררי. פירוש הדבר שהשנאה היא לא מפני שתפסנו איזה שטח

המשך דברי ג. מאיר

שהם רוצים בו. הם אינם רוצים בקיומנו הפיזי, אז חוזה שלום ישנה את זה?

מה אמרו לי מדלפנסריום בריטיים שהיו פה כיד אחרי המלחמה, שמאליים? כאשר חסברתי להם מדוע איננו יכולים לזוז, אחד מהם אמר: אחרי דבר כזה לכל הפחות לא תהיה לכם מלחמה. תודה רבה. אמר ברוך נכון, רק שלום לא אומר שום דבר. הגבולות הטובים ביותר לא מבטיחים לנו שלום. בכל אופן באיזה מקום צריך להיות גבול.

אני חולקת על דעתה של סגנית שאנחנו צריכים להגיד

לידידים שלנו שיש על מה לדבר. אני חושבת שאנחנו צריכים להגיד לידידים שלנו את האמת. השאלה איננה אם יש על מה לדבר, אם יש עם מי לדבר. אני אינני יודעת כמה זמן נצטרך להיות כמו שהננו. איש איננו יודע. זה יכול להיות הרבה שנים, אבל אני אשמח לזה אם זה יהיה הרבה שנים. יש לנו עמדה הקיפה, מובנת, רציונלית: אין עם מי לדבר! לו אני הייתי ראש-הממשלה, הייתי אומרת לידידי ג'ונסון שני דברים: אין עם מי לדבר, במדינתנו, בין בני-עמי יש חילוקי דעות. אני ראש-הממשלה אינני מוכן ואינני רוצה לעורר בעיה וריב פנימי ללא כל חוּעלה. אין עם מי לדבר. כל זמן שאין עם מי לדבר - אין על מה לדבר. המה יוסיע כאשר יהיה עם מי. אין מישהו ששואל אותנו שאלות - אז אין לתת תשובות. אין לתת תשובות לשאלות שלא נשאלו.

אני עם דוד מאד מעריכה את הידידות הזאת עם ארה"ב.

אוי ואבוי לנו אם זה היה עכשיו אחרת. דרך אנב, חרשו לי לגבוח חוב שדוד היה צריך לגבוח. לפני שנים אחדות היה דוד בדרך לאו"ם ואמד בלונדון באיזה מסיבה של מגביה. ודוד כדרכו אמר: צרפת - זה ימה מאד, אבל לא לחמיד אפשר לטמוך על כך. זה הגיע הנח והוא שילם בעד זה. אני לא מאושרת שהיה בזה צדק באמת, אבל הנח אנחנו. אוי ואבוי היה לנו לו גם ג'ונסון היה אחר. אני מאד בעד הידידות הזאת, אבל נדמה לי שגם ג'ונסון לא היה בטוח להגיד את זה כמו לו היה זה קנדי. ג'ונסון הטיפוס הזה כמו שהוא. הוא בטקט שלו עלול להבין את זה. מדוע? הלואי ולא הייתה דרך בריחה כזאת מהצרות שיש לו בפנים על וייטנאם. הוא מבין את זה. זה דבר מאד ריאלי והוא יבין שראש הממשלה יגיד לו: ידידי היקר, על מה אני צריך עכשיו לחכמים

המשך דברי ג. מאיר

אח עמנו במערבולת הזאת ובסופו של דבר אין עם מי לדבר, אני הייתי
אומרת בפשטות ואת האמת, הייתי מסבירה לו מה זה בשבילנו גבולות, בהחלט
הייתי מסבירה, ואני בטוחה שאשכול יעשה זאת.

בודאי, אין שום גבול שמבטיח. אבל בכל זאת יש הבדל
אם ירושלים היא היום כמו שהיא או שהירדנים עומדים על חומות ירושלים,
יש הבדל - גם את זה הוא יבין.

מה אנחנו יושבים במסיבה אינסימית. מה לא נשמע מה
כבר הערב? קרגמן אומר, זה קץ למדינת יהודים. אני לא אגיד את זה. יש
איזה מלים שאי אפשר להוציא אותן מהפה. אני רק אומרת למה אפשר להגיע,
אם חס-וחלילה יתלקח ויכוח אצלנו. ולא קרגמן, יש גם דמגוגים, יש אנשים
שבאמת מאמינים. למה אנחנו עלולים להגיע? הבה נדחה את זה עד הרגע שזה
יחיה הכרחי. היה פעם שהיינו מוכרחים להכריע בעד הלוקה. אני לא מאמינה
באיסטריה. סוף סוף הא דואר זה וזה עוד לא מכניס היסטריה.

אני יודעת מה שאני לא רוצה. אין לי ספקות לגבי
גבול גולן, בשום פנים. אין לי ספקות בנוגע לעזה. אין לי ספקות שסיני
מעולם לא יכולה להיות במצב כזה שעוד הפעם תחמלא, במידה שזה תלוי בנו.
אין לי ספקות שאנחנו לא יכולים לסמוך על א"מ, עם פירוז ובלי פירוז
בשרם-אל-שייך. ואיננו רוצה מליון ערבים. אם פה רמז אבן שיש מישהו
שרוצה איכשהו לחתוך מפה, להוסיף לנו גבולות פחות או יותר בטוחים
וערבים לא - אני עוד לא יודעת איך עושים את זה ואיך מסכמים עם הערבים.
אבל אם שואלים אותי מה אני רוצה - אני רוצה בדיוק את זה. אני רוצה
להוסיף לנו גבולות פחות או יותר בטוחים, מכסימום בטחון, אך כמה שאפשר
שהגבול יהיה יותר רחוק ממה שהיה ב-4 כיווני, ואיכשהו שהערבים לא ישארו
אצלנו. אני בעצמי שמעתי חבר שיש לו הצעה כזאת.

אמרתי במסיבות שונות ואני אומרת עכשיו באזני אבא אבן אינני חושבת שאנו יכולים לפתור בעיה הפלימטיק אינני יודעת, לא ראיתי, אם יש חכמה איך לפתור את בעיה הפלימטיק, אבל אני כן חושבת - בעיקר אם אינני רואה את השלום שיבוא הן מספר הודשים - שהיינו צריכים לעשות "טיילוט קלן" לדוגמא של מקום אחד או שניים, מה אפשר לעשות. אינני יודעת מה אפשר. אינני יודעת אם הערבים ירצו. אבל אני יודעת שצריך לעשות משהו לדוגמא.

רשות הדיבור לחבר אבן.

שר החוץ א. אבן:

הדיון היה רצוי למרות הספיקות שהובעו בראשיתו. הוא היה רצוי מאותו טעם שאמרו קרגמן, הרינג ואחרים. כלומר, יש מאמץ לכבול חוט המחשבה והויכוח, ע"י תיאור אסכולה אחת וביטוי יחיד של הרגש היהודי. וע"י כך נמצא הויכוח מסתלף וגם דמות ודעה הקהל מתעקמת. ויש דמגוגיה משתוללת. ומי שמציע שנחפש פתרון ונשחרר אותנו מ-600-700 אלף ערבים, תואר כבעל השקפה גיטו, כמחלל זכר נופלינו. הופיעו דברים שאי אפשר היה להעלותם על הדעה. וברחבי העולם נסתלפה דמותנו, כאילו העם כולו רוצה בהנצחת המצב הקיים, והבעיה היא רק הממשלה. למשל, ב"לה-מונד" הופיעה כותרת: "האם דעת הקהל תתן לממשלה לעשות שלום?" כלומר, הממשלה היא מועדת לכל מיני מעילות, אבל דעת הקהל אצא תעמוד עליה, תחזיק בידיה. אותו משפט מופיע בכל המאמרים ב"מעריב": אל דאגה, דעת הקהל לא תתן לממשלה לחולל את הבגידה הזאת.

זהו מצב שנוצר ע"י חוסר איזון בויכוח.

ולכן דיון כזה תורם לאיזונו. אני חושב שבלי ליצור רושם שאנו רוצים להיפרד משטחים, אבל ע"י הנומחה שלנו שעם כל איתנות רצוננו והחלטתנו להחזיק מעמד, נחמש אפשרות לשלום או ניפגה לאפשרות כזאת.

כפי שאמר קרגמן, יש איזה מאמץ חינוכי

ציבורי שמצווה לקיים אותו. הואיל ורוב הדברים שנאמרו אינם סותרים את דברי הפתיחה, אינני רואה את עצמי חייב להתייחס לכל ההערות.

לגבי הגורם המוסרי, אני טבור שאם יש

מישהו שמחלבט התלבטות מוסרית, צריך לכבד התלבטותו. אני חושב שכל אחד מאתנו התלבט. אני רק מודיע שמצאתי מחרון להתלבטות. הפתרון המוסרי הוא, שלכל ערבי בעולם יש אפשרות להיות במדינה ערבית, תחת דגל ערבי, בשפתו הערבית, ואין שום קיפוח של עצם הקיום הערבי בכלל. ואין שום פוט ערבי שניבצר ממנו להיות במדינה שהיא מדינה ערבית לכל דבר. אינני אומר שהבעיה אינה מתעוררת, אבל יש לה תשובה. לא זו הבעיה. הבעיה היא לא אם אנו רשאים לעשות משהו אחר. אנו רשאים לעשות כל מה שבטחוננו וקיומנו מחייב, בעיקר לאחר שהוברר כי אנו בודדים באחריות לקיומנו ובטחוננו. יכולים לסייע ולאחוד אותנו. אולם בשעת הכרעה, אנו בודדים. זה דבר חשוב שהוכחנו. על כן יש נטייה לכבד בדידות הכרעתנו, ולהתייחס בכובד ראש להכרעתנו בעניין זה.

אולם הבעיה היא מדינית. ואני חוזר ושואל:

האם מישהו יודע על קיומה של מדינה בעולם או בהיסטוריה, ש-40% של הושביה אינם רוצים בקיומה, שואפים לחיסולה, ורוכשים אמון בלתי מוגבל למדינה עויינת מעבר לגבול? לא היתה מדינה כזאת, על כל פנים כמאת הזאת, מדינה כזאת אין לה קיום. לכן אני חוזר לעניין של כמות ואיכות. 37% אינם מיעוט. 10% זה מיעוט. המלה מיעוט אינה הולמת את המצב. מה עוד שרצה הגורל והוא מרוכז גם בשטח טריטוריאלי. אילו התורכים בקפריסין היו 36% x 36%, היתה אותה מדינה מתחלקת כבר השנה, וכל העולם היה מכיר בעצמאות של אוחו מיעוט. נוסף לכך אין לנו ים מסביב. מה שקוראים מיעוט, 36%, הם חלק של 80 מיליון. כלומר אנו מיעוט באיזור הזה. זו רק אשליה אופטית שהם מיעוט בתוך החום מטויים באיזור. אין להם חודעה של מיעוט. אינם רואים את עצמם כמיעוט. אין להם שום הסבין של מיעוט, אפילו אחרי התבוסות הצבאיות. תבוסה צבאית אין פירושה תבוסה כוללת. כוחם אדם. שורשיהם אמיתיים. דבקוהם בקרקע, ההווי הזה המשתרע

עד לאפטי מרחקים שהוא שלהם. על כן אין להתמלא שאחרי שקבלו את המכה, איננו רואים אצל אלה שבאים במקע אתם, שאין להם אומי וצביון של מיעוט, ועל כן אין רצון לחיות כמיעוט. דובר עם רבים בירושלים ובגדה. יש שם אינטלגנציה הרבה יותר מפותחת מאשר היתה במיעוט הערבי בישראל שלפני המלחמה. יש כמובן גילויי התרפסות. יש אומרים מה שחושבים שאנו רוצים לשמוע. אבל בדרך כלל, בדרגות שונות של אדיבות, יש להם הצעות שונות כיצד להיפרד מאחננו. זה אומר: נחיה מדינה עצמאית ערבית. זה אומר: אל נכריע לגבי חוסין, נחיה חופשים ונחלים. אין זה ענין של חוסין. זהו רצון להצטרף למשהו יותר גדול, לחיות בקשר עם העולם הערבי הגדול. על כן יש רצון להצטרף למה שיהיה בצד ההוא של הנחר, היום זה חוסין ומחר זו רפובליקה. אבל אינם רוצים להיות בגיטו, סבורים ומנותקים. כאשר יש הילכי רוח כאלה ומצב כזה, אני חושב שהיכולת של המדינה לקלוט גדידה היגעה למכסימום של כוח חרוויה. זו מהותה של הבעיה, אילו היינו בני חורין בעצמנו לקבוע. אבל כאשר אומרים: תקלטו 40%, גם בחנאים של מצור איזורי, אני לא הייתי מעלה את הבעיה המוסרית, אלא את הבעיה המעשית, אם זה מעשי, אם זו צורת החיים שתאפשר לנו למלא ולהגשים יעודנו.

הדברים אמורים לגבי סיומם של דברי לין, כאשר תאר מה יהיה אם נעשה שלום עם חוסין, קבלתי רושם שלא יהיה אסון מחריד מזה, אנשים ירדו מן הארץ, ולמחרת השלום, השלום יהיה מיסת נייר. אני אומר שלום עם נאצר יותר חשוב משלום עם חוסין. ושלום עם סוריה זה דבר יותר ברור. אבל אפילו הסכם עם חוסין היה דבר מהמכני, חוליה ראשונה בשרשרת שבירת הקרח ההיסטורי הזה. אני יודע תקוות שתלה בן גוריון. היה סיכוי מסויים להגיע להסכם עם עבדאללה. אני חושב שכל האמצעים היו מוצדקים. השאיפה הגדולה היתה מוצדקת. היום זה חוסין. יש לדעת קצת הפרזה עכשיו בהערכת כוחו ומשקלו, אומרים שהוא בלתי יציב. זה 17 שנה שהוא בלתי יציב. אומרים שספק אם הוא יתקיים מהיום למחר. הוא השתתף בהלוויות שכל אלה שדיברו על אי-יציבותו, בלוויות של עארף, קאסם וגוריי. יש לו שאיפה להשתתף בשאיפה של נאצר. יש לו סיכוי של 50% שכך יהיה.

גם אני מסכים הם הרינג, מחוך הנחה
שהוא מסכים אחי, שהמסע שעוד מעט תהיה מלחמה, הוא דבר פוגע.
אין אנו צריכים להגיע לידי מחשבה שהדבר לא יחכן. הוא כן יחכן.
מבחינה בטחונית צריך להיערך כאילו המלחמה יכולה לפרוץ כל יום.
וכך אנו נערכים. מי שהיה בביצורים שלנו בסיני וברמת הגולן ראה זאת.
זו ההנחה שצריכה להנחות את הבטחון בשטחים, ובוודאי את כל התכונה
בציוד, בנשק ובתכנון. אולם אין זאת אומרת שצריך להפיץ את האוירה
הזאת, כאילו 6 חודשים מהיום תהיה עוד מלחמה, שכן הדבר מתפרש לא
כצמיה אלא כחכמיה. אם יש חשש כזה, קודם כל גדע עליו וניערך
לקראתו, לא בעתונות כי אם בהכונה מדינית ובטחונית.

(אחרי כן רשמה אא5)

המשך דברי אבא אבן:

נכון שאחרי שלום השגאה והאיבה פוסקים להתקיים,

אם כי החשמה האידיאולוגית של מצב מלחמה על נוער צומח בחור הווי

של מלחמה, זה דבר שאין לזלזל בו. האיבה חזיה, איבה קיימת בין

מדינות החיות בשלום. שלום היא דרך, למעשה, להביע איבה באופן

מסודר. שלום זה לא ענין של רגש, זה לא מושג פילוסופי. האמת השלום

כמושג משפטי מדיני זה מצב של יחסים בין מדינות, מצב של יחסים בין מדינות

מדינות שאינן אוהבות זו את זו. בחיים האזרחיים אדם שאיננו אוהב

את שכנו, אמילו אם הוא שונא אותו, הרי אם הוא איננו אורב לרצוח

אותו נפש, איננו בא לחתוך את קווי המשפלה והמים, איננו עורך מצור

סביב ביתו כדי להרעב אותו, - זהו שלום. כלומר, האיבה שלנו כאילו

מרוסנה על ידי כללים מוסכמים - זהו שלום. כמו שחוק הוגדר פעם

כעבירות מרוסנה. למצב כזה אנו קוראים שלום.

אמנם להגיע לזה באופן אובייקטיבי, מפני שעכשיו

בפעם הראשונה יש להם סיבה אובייקטיבית לרצוח בשלום. לשון אחרת,

יש להם נימוקים אמטיריים למקרה בחבונת מלחמה. מאמר של _____

אומר שהם הולכים מנוסטלגיה לנוסטלגיה. אחרי כל מלחמה מתגעגעים

למצב שיכולים היו לקבל אותו אמנם. כך זה היה אחרי _____

מאה אלף טרטימסקים, ספר לבן, חלוקה, למחרת הם התגעגעו לחלוקה.

עכשיו מתגעגעים לאותם גבולות שלפני המלחמה יכלו לקבל אותם עם

ערובות. בכל מלחמה הם שואבים נוסטלגיה חדשה, אבל לא המיד

חבונה חדשה. החחושה של מאזן בין אובייקטיביות וסובייקטיביות

הוא מעורער.

אבל שלום זה לא ענין של רגש או של אהבה.

בענין יורדי, כאשר מדברים במגילת האו"ם או מחלטה מועצת הבטחון,

הרי בין תורכיה ויפון יש איבה, וכנראה תהיה עד סוף הדורות, אבל

מצאו מסגרת גם לקיים את הרגש הזה וגם לא לעשות מלחמה אמילו על

קפריסין. אגב, שני הצדדים באו אלינו. כנראה מגייסים דעת קהל,

ושניהם מבקשים את המיכתנו. האמת לנציגי שני הצדדים יעצתי, שאנחנו

המשך דברי אבא אבן:

רוצים שינהגו במחינות. אני בטוח שהם חושבים עלינו כפי שאנחנו חושבים על אלה שאומרים לנו מליצות.

סנטה עוררה את בעיה הפליטים. קודם כל ענין

עובדתי, נציגנו באו"ם לא אמר שיש לנו תכנית חומש בענין פתרון

בעיה הפליטים. על מנת להדגים את כל השלילה שבעמדה הערבית, הוא

אמר שהוא מציע לקיים את הדיון כאן, אנחנו מציעים שאנו וכל

המדינות שיש בהם פליטים, יחד עם המדינות החורמות לאונר"א, נשב

עכשיו בכיתה הזו ונעבד יחד תכנית חומש. זה נאמר מתוך ידיעה שהערבים

מתנגדו לזה, אבל ההתנגדות לרעיון הזה הדגימה משהו, שאפילו בענין

אנושי שבוכים עליו תמרורים, אינם מוכנים לוותר על אחר.

לגבי התכנית שלנו, תכנית ריאלית, יש לנו תכנית

ריאלית. הצרה היא, שתכניתנו היא למעשה אוסף של עצות על פתרון

בעיה הפליטים במדינות אחרות. כלומר, איך אפשר לפתור את זה בעיראק,

בטוניסיה, בכוויית, כי הארץ איננה יכולה לקלוט אותם. אני חושב

שזה נכון שהבעיה איננה יכולה למצוא פתרון בתחום שלנו, אפילו

לא בתחום הנוכחי. אבל אני מסכים עם גולדה, שיש לנו בכל זאת אפשרות

לבייש את הערבים ע"י כמה מעשים, שאולי אינם פותרים את בעיה הפליטים,

אבל יש בהם להפגין את האפשרויות לפתרון. למשל, בשמחים שלנו יש 40

אלף פליטים, פליטים לפי ההגדרה של אונר"א - יושבי מחנות, אני לא

מסבר על אלה שיש להם כרטיסים. אילו מצאנו דרך לקחת חמשה אלפים

מהם ולהפוך אותם לבלתי פליטים, כלומר לאזרחים, עובדים, בעלי מקצוע,

זה היה מוכיח משהו. זה היה מוכיח שהנצחה מעמד הפליטים הייתה מחושבת

ולא הייתה נחוצה. אני חושב שע"י דבר די טובל היינו קוצרים גם

את הלקח ההיסטורי הזה וגם מידת אהדה. חברים אחרים חוששים להיפך,

שאינן הצלחנו בזה, התגובה בעולם הייתה: יפה מאד, תעשו עוד ועוד,

הוכחתם שרק אתם יכולים לחולל את הגם הזה - המשיכו! אני אינני סבור

שזו התגובה, אני חושב שלהיפך. זה היה לפעמים גורמים אחרים במצב של

התגוננות, מדוע אי אפשר להוציא אנשים ממחנות, אפילו בלי פתרון מדיני

2.1.68

המשך דברי א.אבן

ולהורים אוחם לעורקי המשק והכלכלה.

ענין חילוץ האניות עלה כענין שוליו, ענין של שיפור האוירה, לפי הגדרת יארינג. יש 15 אניות הנושאות דגלים שונים והן תקועות במבואות הדרומיים של התעלה. אניות אלה אינן חוסמות את התעלה. לא בגללם חסומה התעלה. אפילו יפליגו דרומה, התעלה חוסיף להיות חסומה ע"י המחסומים שהוטבעו בדרום ובעיקר בצפון, ובעיקר ע"י ההכרעה של נאצר, שלדעתו, לא ישנה אותה, הוא לא יאשר שיש בינלאומי כל עוד ישראל יושבת על הגדה המערבית של התעלה. לדעתו, כמעט כפי שאיננו יכול לעשות שלום, איננו יכול ע"י כך להשלים עם המצב הקיים, כי אז העולם יאמרו: העובדה שיש ראל יושבת שם איננה גורמת לשום מצוקה, לא באזור ולא בעולם.

המדינות שהן בעלות האוניות לוחצות על שחרורן. בכרוך

בממשלה לא היה שום ערעור מבחינה בטחונית, היתה אפילו מחשבה שרצוי שהאוניות לא יהיו שם, אחרת בתוך כל החילופים אנהנו עלולים פעם לפגוע בדגל אוסטרלי או קנדי, והאזור מועד לפורענויות. לכן אמרנו, שהאניות יכולות להפליג דרומה, לא לעבור את התעלה, אלא לחזור למקום שממנו באו. הפעולה היא חד פעמית, - זאת היתה הגרר יארינג - אחר-כך המצב חוזר לקדמונו, ז"א להקפאה הזדית בין מצרים וישראל.

זאת התחה הצעתנו. חוספנו בכתב, שיש לנו הנאי, שהדבר ייעשה במטגרת שני הסכמים² הסכם הפסקת האש וההסכם הקובע הדידות של כויות בין ישראל ומצרים. ז"א, אנחנו צריכים לדעה ולתאם, אם יש צורך בפעולה בגדה שלנו - אנחנו צריכים לעשות את הפעולה. על כל פנים, המצרים אינם יכולים לעשות את הפעולה. כנראה שהענין הזה סיבך את המצבים, והם כעסו שהאו"ם אמר ש"ישראל מטכיפה". הם אומרים, שאינם זקוקים להסכמת ישראל. נראה אם יגשימו את הדבר הזה או לא. יארינג צריך לבוא מחר ונשמע ממנו. אבל צריך להפריד בין ההסכם הזה ובין הבעיה המרכזית

של התעלה ופתיחתה.

המשך דברי א. אבן

אם התעלה פתוחה בלב^ל שיט, השיט שלנו יקום ^{וינאש} נימצב. יהיה זה דבר משונה
וגרוטסקי ישראל האפשר פתרון שתוצאתו תהיה שימליצו אניות של מאה עשרים
ואחת מדינות, ורק לא של המדינה שבמקרה כבשה את החוף ההוא של הגדה;
אבי המלחמה למעשה היא שנת 1951 כאשר סרבה מצרים לקבל את הפסוק על ביטול
המלחמה והיסטוריון יכול לומר שמשם למעשה צמחה המלחמה. הובהר שאין
לבקש את השלמתנו להסדר שיאמסר שים לכל המדינות ולא לישראל. זאת אחת
הסיבות לכך שהתעלה איננה נפתחה, ואינני סבור שהיא עומדת להפתח. והעולם
התרגל לזה. ביוני או יולי השנה, אפילו באנגליה כבר יפסיקו לומר שזה
פוגע במשק שלהם, כי הם יתחילו לקבל נפט מהמנקרים דרך הכף, ויווכחו
כנראה לדעת שמתירו איננו רב יותר מזה של הנפט שהיה מגיע דרך העלה מואץ.
איצות-הברית איננה רואה בעין רעה את סגירת התעלה. הפעולה הסובייטית
בדרום ערב ועדן נבלמה. ונוסף לכך, מי שלא יכול לקנות נפט במזרח התיכון,
קונה אותו בטקסט ומיצ"יגן. בארה"ב, להבדיל מאנגליה, יש קצת שאננות לגבי
הנושא. הם אומרים שתעלה פגמה חשובה, תעלה מואץ פחות.

אני חושב שגטבריה של סנסה יוספטל לא נתפסו כהלכה.
היא רצתה שנדבר על הכל, שניהן רושם של משא-ומתן על שלום, ואז אפשר לדון
בכל הנושאים. אמרנו למדינות ידידותיות, וכל מדינה ערבית יודעת זאת,
שאתם יבואו לשולחן של מו"מ אפשר לפתור את כל הבעיות הרבות הבעיה
הטריטוריאלית. למצרים הצענו אפילו סדר יום עם סעיפים. לא אמרנו מה
הצעחנו במסגרת הסעיפים הללו, אבל שום מדינה ערבית אינה רשאית לומר שלא
תוכל לבוא לשולחן הדיונים, כי ישראל הוציאה מכלל אפשרות של דיון סוגיות
שלמות, כמו הסוגיה הטריטוריאלית. כאשר אנחנו אומרים בכנסת שבאו"מ לנהל
מו"מ על חוזה שלום עם מצרים, ירדן, לבנון וסוריה, הפירוש הוא שנהיה
מוכנים לדבר על גבולות שיהיו שונים מהגבול הזה. אם לא זאת כוונתנו, לגבי
ירדן עלינו לומר שאנחנו מוכנים למו"מ על שלום עם מצרים, סוריה ולבנון,
אבל לא עם ירדן. לא אמרנו זאת.

לגבי פירוז: אם יש איזה אפשרות של גבולות בטחוניים

ושהבטחון יושג על ידי צירוף של הרחבת גבולנו והסדר בטחון וויתור על

המשך דברי א. אבן

ערבים, צריך לברר את הנוסחה הזאת. כאשר אמרו כמה אישים מכמה מפלגות שהם מציעים את הירדן כגבול בטחוני, שום אדם אינו מרומה ויודע, שזו לשון נקיה לומר שהם מוכנים להירדן לא יהיה הגבול המדיני, כלומר שיש אפשרות של גבול מדיני שאיננו גבול בטחוני. הבעיה היא האם אפשר לוודא על 600 אלף ערבים ועל השטח בו הם יושבים בלי שהדבר ייחפץ במקום לסכנה פנימית לסכנה בטחונית חיצונית. לגבי הפירוז, יש לנו את הפצע הזה. ההסדר הזה החזיק מעמד 10 שנים, אבל הוכח שהוא גסס בכליוס. מה שקרה במאי 67' היה יכול רטרואקטיבית לקרות בכל רגע. עובדה היא שחיינו חיים שעל חוט השערה במשך כל הזמן, גם אם לא הרגשנו בכך. אצטנאמא לא הייתי מגיע מכאן למסקנה שהנוסחה פסולה כולה. צריך ללמוד את העניין, לבדוק אותו. יש כמה וריאנטים לנוסחה הזאת, המושכת אותי ביותר היא זאת של חוזה השלום שנחתם לאחר מלחמת העולם הראשונה בדבר פירוז הרייגלנד. לא היו גורמים חיצוניים, אבל נאמר שאם מדינה אחת תפר את החוזה, המדינה האחרת רשאית להכנס. זה שצרפת ויתרה על זכותה, למרות שהיתה יכולה לעשות זאת במשך 24 שעות, זאת היתה הטרגדיה הגדולה ביותר אולי בהיסטוריה. היא לא היתה חייבת לוותר.

יש הסכמים שנקראים "הסכם הדדי". כאשר יש הסכמים כאלה יש מיטרול הדדי או משה הדדי. שני החתומים חולשים על בצוע ההסכם. אם יש הסדרים, אפשר להניח שדבר כזה מביר. כאשר הייתי בסיני למדתי את הדבר. אנחנו חושבים על פגיעותנו ושוכחים שגם הערבים חושבים שהם פגיעים. יש ערבים שמטחים מאחזנו. יש כאלה שסבורים שלא היה משגה גדול יותר מהמשגה של נאמר שריכוז את צבאו כך, שהגביר את פגיעותו יותר מאשר הגביר את פגיעותנו. כאשר אמרו לנו אנשי בטחון בארה"ב לפני המלחמה את הדבר, שהוא יצא מדעחו, חשבנו שהם מנסים להתחמק ולמצוא חירוץ ולא להזדהות עם מצוקתנו. אבל אחרי שני המקרים יוכלו אולי המצרים להסיק שכניסה לסיני בדרך כלל מסתיימת לא טוב. הגורל של סיני להיות ריק. בכל פעם שמישהו נכנס לסיני, קורה משהו דרמטי. או שניתנות של עשרת הדיברות, או שמורצח מלחמה.

המשך דברי א. אבן

אנשינו שותפים לרעיון הזה שאדם ששם ראשם בפי האריה מתוך הנחה שהאריה החליט לא לנשוך, מבחינה אסטרטגית מסתכן מאד. הפגיעות היא הדדית.

דובר על השאלה, מה יהיה אם יהיה שלום ולאחר מכן מחליטים על מלחמה. חברים שלנו משרטטים מפות אקדובטיות ומנסים לחתוך מה ולחתוך שם מהמסה הערבית, לשמור על השלום ולצמצם את יכולת המאבק על הירדן. אם נקודת המוצא היא שאין צבא ערבי, פירוש איננו יכול למנוע צבא מאתנו שמישהו יזרוק רימון או ירה ברובה. מאידך, אי אפשר להכניס שלש מאות טנקים מבלי שמישהו יראה. ואם המישהו שיראה יהיה במצב שיוכל גם לחסום, לזה ייקרא גבול בטחוני. נכון שכאשר עושים שלום צריך להביא בחשבון כיצד השלום הזה יפעל.

אני רוצה לעבור לדבר על היחסים עם ארה"ב. אני מציע שלם נכתוב בכל יום שהיחסים יסתיימו עם הבחירות. זה משגע את האיש. זה גם לא כל כך נכון. יש להם גם נימוקים אחרים. נימוק אחד הוא, כפי שב'ונסטון אמר, שהם הגיעו למסקנה שהאיבה הערבית היא מעמסה הרובצת על שכמו של העולם. הם רוצים לחסל את המעמסה הזאת, וזאת דווקא בגלל אי רצון להיות מסובכים מה בהתחייבויות שלהם, כמו בווייטנאם. הרעיון שישראל יכולה להגן על עצמה, קוסם להם מאד. הם שואלים את עצמם מה היה קורה אילו בווייטנאם, בקונגו, בקפריסין או בקובה הייתה מדינה שהיחה יכולה לשמור על עצמה, ואז לא היו מגיעים לעברי מי מוחת. יש אצלם דוקטרינה של מאזניים מקומיים, שהאחריות הבטחונית העולמית לא תהיה מרוכזת על ושינגטון לבד. אינני מקבל את ההגדרה שבהתמודדות עם ברית המועצות יצאה ארצות-ברית מקופחת. בלי השקעה גדולה ובלי מאמץ היא התחזקה. אמנם אין לה קשרים דיפלומטיים, אבל לדעתי זאת יוצר צרה של מצרים מאשר של ארה"ב. אין כאן שאלה אם אוהבים את אמריקה או לא. הריכוז הגדול ביותר של אצ' עצמה אנושית בכל ההיסטוריה התרכז באמריקה. ששה אחוז מן האנושות מייצרת 50% מהתוצר האנושי.

חשוב מאד לרענן את הדו-שיח אהם. אני מסכים לדבריה

המשך דברי א. אבן

של גולדה שהאמריקאים מכינים גם את השעם הפנימי שלנו לאי-קביעה
מטגרות. ~~אנחנו צריכים~~ למה נייסר את עצמנו בויכוח מפוצץ על לא כלום
בלי שום המורה של שלום או מו"מ. ג'ונסון אמר שיש בכך הגיון. הוא אפילו
אמר לי שלא אבנה כל כך הרבה זמן במדינאות עד כדי לשכוח את הפוליטיקה.
העיקר הוא להתקיים, ממסלה צריכה להתקיים. על פי ההגיון שלא המיטיב
יהללוי.

הסיכום הכולל של הדיון, כמו של דיונים אחרים, הוא
מה שאמרתי בראשית הדברים. אני חושב שהממשלה פתמכה במדיניותה על ידי
מה שהיא אומרת ואינה אומרת, ורק חבל שאין לתמיכה זאת השתקפות באסטרטגיה
של העתונות.

היו"ר ג. מאיר : עד עכשיו נדמה לי שאין להצטער על הישיבה. נראה מה
יהיה מחר בעהוני הצהריים....

חשיבה נעולה